

5. Ustęp D Misja Lasów Państwowych Działalność Lasów Państwowych w świetle przepisów prawa powszechnego

5.1. *Misja Lasów Państwowych*

Wskazane powyżej obowiązki oraz prawa Skarbu Państwa, będącego właścicielem lasów, stanowią niewątpliwą podstawę do wywiedzenia **misji Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe”** jako podmiotu mającego te lasy w bezpośrednim władaniu poszczególnych jednostek organizacyjnych LP. Otóż zdaniem autora misją Lasów Państwowych jest:

- 1) wykorzystywanie lasów własności Skarbu Państwa, jako narzędzia ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, do współudziału w kształtowaniu - w zgodzie z koncepcją zrównoważonego rozwoju - trwałego i ulegającego ciągłej poprawie bezpieczeństwa ekologicznego globu ziemskiego w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i globalnym, w tym poprzez doprowadzanie do ciągłego i coraz bardziej efektywnego wypełniania przez lasy funkcji ochrony i wzmacniania ochrony różnorodności biologicznej, także w ekosystemach pozostających w relacjach wzajemnego oddziaływania z ekosystemami leśnymi, w sprzężeniu zwrotnym z funkcją poprawy roli lasów jako naturalnego zbiornika węgla organicznego,
- 2) wykorzystywanie lasów własności Skarbu Państwa do doprowadzanie, w zgodzie z koncepcją zrównoważonego rozwoju, do trwałego, coraz pełniejszego, zaopatrywania na warunkach komercyjnych gospodarstw domowych oraz różnych gałęzi gospodarki narodowej w surowiec drzewny, w połączeniu z szerokim wachlarzem innych świadczeń materialnych i niematerialnych, oferowanych i udostępnianych b. różnym i licznym grupom beneficjentów : (1) w sposób trwały przy coraz pełniejszym zaspokajaniu potrzeb w tym zakresie , (2) nieodpłatnie lub – w uzasadnionym i ograniczonym zakresie – za odpłatnością,
- 3) współdziałanie oraz udzielanie pomocy organom sektora rządowego oraz samorządowego w zakresie dominium, np.:
 - a) gromadzenie wiedzy o państwie na drodze inwentaryzacji wielkoobszarowej,
 - b) uczestniczenie w edukacji ekologicznej, w tym w edukacji leśnej społeczeństwa,
 - c) przyczynianie się do kształtowania bezpieczeństwa terytorialnego kraju poprzez utrzymywanie w należytym stanie gruntów leśnych własności Skarbu Państwa, zajmujących istotną część powierzchni terytorium kraju,
 - d) przyczynianie się do rozwoju, zwłaszcza na terenach o małym stopniu zurbanizowania, a tym samym do zmniejszanie bezrobocia na tych terenach
- 4) udzielanie organom i instytucjom władzy publicznej pomocy w zakresie ich funkcji imperialnych,
- 5) stanie na straży praw, przysługujących Skarbowi Państwa jako właściciela lasów , w tym prowadzenie działań w zakresie ochrony i dochodzenia mienia Skarbu Państwa.

Powyższa misja rodzi określone, utrwalone w przepisach prawa, obowiązki, zaś obowiązkowo te skutkują określonymi zadaniami realizowanymi przez LP.

W innym ujęciu – misja Lasów Państwowych może być wypełniana wyłącznie w ramach uprawnionego obszaru działalności tego podmiotu.

5.2.

Działalność w świetle przepisów dotyczących Polskiej Klasyfikacji Działalności

5.2.1.

Uwagi propedeutyczne. Co to jest działalność, w tym działalność zintegrowana. Procedura szeregowania różnych działalności prowadzonych przez jeden podmiot gospodarki narodowej

Spośród wielu definicji - na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto, że w ujęciu podmiotowym działaniem określonego podmiotu (podmiotu praw i obowiązków) jest wyodrębnione klasyfikacyjnie zintegrowane oraz zdefiniowane pod względem następstwa czasowego oraz innych atrybutów, składających się na proces technologiczny, zgrupowanie: (1) czynów ludzkich (w tym czynów, będących czynnościami konwencjonalnymi), (2) produktów wyjściowych działalności usługodawców, (3) działań przedmiotowych wytworów rąk ludzkich oraz (4) działań przedmiotowych zasobów naturalnych - przy czym działanie podmiotu gospodarki narodowej służy wytwarzaniu półproduktów lub części składowych produktów wyjściowych działalności (działalności, rozumianej jako zintegrowany i uporządkowany zespół działań), chyba że dane działanie samo w sobie jest działalnością (tzw. działalnością prostą – o czym dalej).

Działanie lub (częściej) zgrupowanie działań – jednoznacznie nazwane oraz wyodrębnione na podstawie określonego kryterium merytorycznego – stanowi zadanie podmiotu praw i obowiązków. Skonkretyzowane zadanie (skonkretyzowane zadanie do wykonania, wykonywane lub wykonane przez oznaczony podmiot praw i obowiązków) jest sprawą (sprawą do załatwienia, załatwianą lub załatwioną) lub dostatecznie skonkretyzowaną pozycją planu działania, na przykład pozycją finansowo – gospodarczego jednostki organizacyjnej Lasów Państwowych (pozycją planu do zrealizowania, czyli skonkretyzowanym przedsięwzięciem /zamierzeniem/, pozycją planu realizowaną lub pozycją planu zrealizowaną). Wykonywanie zadań, w tym załatwianie spraw, jest realizacją obowiązków lub praw (uprawnień) przysługujących danemu podmiotowi praw i obowiązków.

W świetle statystyki publicznej - działania oraz działalność wytwórcza jest prowadzona w Polsce przez podmioty gospodarki narodowej, w tym przez osoby fizyczne, funkcjonujące w ramach szeroko rozumianych gospodarstw domowych (choćby te osoby fizyczne nie były legitymowane numerem REGON).

Polska Klasyfikacja Działalności odnosi się do działalności prowadzonej przez podmioty gospodarki narodowej (w tym do osób, funkcjonujących w ramach szeroko rozumianych gospodarstw domowych, jeżeli osoby te prowadzą działalność wytwórczą w rozumieniu PKD).

Zgodnie z przepisami, dotyczącymi Polskiej Klasyfikacji Działalności¹ - „działalność ma miejsce wówczas, gdy czynniki takie jak: wyposażenie, siła robocza, technologia produkcji, sieć informatyczna lub produkty są powiązane w celu wytworzenia określonego wyrobu lub wykonania usługi. Działalność charakteryzowana jest przez produkty wejściowe (wyroby lub usługi), proces technologiczny oraz produkty wyjściowe”.

Powyższa definicja działalności stanowi zapewne nawiązanie (lub wręcz „bezkrytyczne” tłumaczenie na język polski) definicji unijnych oraz międzynarodowych. Bardziej zrozumiałe wyjaśnienie znaczenia pojęć działania podmiotowego oraz działalności podmiotu praw i obowiązków, w tym działalności podmiotów gospodarki narodowej, wydaje się być zawarte w pierwszym akapicie tej części niniejszego opracowania.

Zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności, działalność podmiotów gospodarki narodowej można podzielić na działalność bezpośrednią – wytwórczą (bezpośrednio – produkcyjną) oraz działalność pomocniczą².

Z przytoczonej powyżej definicji działalności, zawartej w przepisach, dotyczących Polskiej Klasyfikacji Działalności, przedmiotem „zainteresowań” PKD nie jest działalność bezpośrednio – wytwórcza jako taka. Przedmiotem „zainteresowań” PKD są działalności bezpośrednio – wytwórcze wyodrębnione klasyfikacyjnie³. W podejściu klasyfikacyjnym działalnością bezpośrednio – wytwórczą jest zintegrowany zbiór działań, charakteryzujący się jednym produktem wyjściowym działalności (określonym wyrobem lub wykonaną określoną usługą).

Jak wiadomo, w PKD działania są grupowane w sekcje, w sekcjach w grupy, w grupach w klasy, a w ramach klasy w podklasy, przy czym doktryna PKD nie sprzeciwia się operacyjnemu wyodrębnianiu przez poszczególne podmioty na ich „własne” potrzeby zgrupowań bardziej analitycznych aniżeli zgrupowanie działań, stanowiące podklasę.

W przepisach, dotyczących PKD, wykreowano pojęcie działalności prostej, przybliżając to pojęcie poprzez przywołanie działalności polegającej na wyrobie tkanin na drodze tkactwa. Poprzez działalność prostą należy traktować taką działalność bezpośrednio – wytwórczą, która praktycznie ogranicza się do jednego działania (tutaj w domyśle do działania tkaczki wytwarzającej na prostym krośnie jedną tkaninę z wykorzystaniem jednego rodzaju materiału wyjściowego, nabywanego od podmiotu zewnętrznego).

Działalnością prostą jest zatem taka działalność, która zamyka się w ramach jednej podklasy, na którą to podklasę w danym przypadku składa się praktycznie jedno działanie.

W przepisach, dotyczących PKD, wyjaśniono m.in., co następuje: „jeżeli proces produkcyjny jest zorganizowany jako zintegrowany szereg elementarnych działalności⁴, całość jest traktowana jako jedna działalność”.

¹ Dz. U. 2007 Nr 251, poz. 1885 (z późn. zm.)

² złożonej problematyce działalności pomocniczej w Lasach Państwowych poświęcono odrębne opracowanie (por. Tom II, Część I, Dział VIII)

³ działalność jako wyodrębniony klasyfikacyjnie zintegrowany zbiór działań

⁴ zdaje się pozostawać poza dyskusją, że elementarną działalnością należy tu traktować jako synonim działania, składającego się na działalność, w rozumieniu tego pojęcia przytoczonym na wstępie,

Najczęściej działalność bezpośrednio – wytwórcza podmiotów gospodarki narodowej nie jest działalnością prostą, lecz działalnością mniej lub bardziej złożoną. O działalności złożonej można mówić nawet wówczas, gdy dana działalność „zamyka się” w ramach jednej podklasy. Chodzi o przypadki, w których dana podklasa obejmuje szereg uzależnionych od siebie i różniących się pod względem zakresu „rzeczonego” działań, warunkujących powstanie produktu wyjściowego działalności. Często jedna działalność (działalność skutkująca danym produktem wyjściowym działalności) obejmuje działania, mieszczące nie w jednej, lecz w różnych podklasach, znajdujących się przy tym nieraz w różnych klasach, grupach, działach, a nawet sekcjach. Taka działalność jest tym bardziej działalnością złożoną.

Zgodnie z wyjaśnieniami do PKD – działalność złożona może być działalnością zintegrowaną pionowo. Wnikliwa lektura wyjaśnień do PKD uprawnia do wyartykułowania twierdzenia, że działalnością zintegrowaną pionowo jest taka działalność (działalność, charakteryzująca się jednym produktem wyjściowym działalności), która składa się ze zgrupowań działań, z których każde poza integracją pionową mogłoby stanowić działalność odrębną (tj. mogłaby być działalnością, charakteryzującą się własnym jednym produktem wyjściowym działalności). Ponieważ jednak zgrupowania te wchodzą w skład działalności zintegrowanej pionowo, nie są z nimi związane produkty wyjściowe działalności (to, co poza integracją pionową mogłoby być identyfikowane jako produkt wyjściowy działalności, w ramach działalności zintegrowanej pionowo jest półproduktem wyjściowym działalności zużywanym jednak przez ten podmiot w toku dalszej działalności).

W charakterze przykładu działalności zintegrowanej pionowo – w wyjaśnieniach do PKD jest przywoływana działalność, skutkująca wytwarzaniem cegieł, jeżeli podmiot, wytwarzający cegły we własnym zakresie para się wydobywaniem gliny, potrzebnej do wytwarzania tychże cegieł. Wydobywanie gliny, prowadzone poza działalnością zintegrowaną pionowo, należałoby klasyfikować jako działalność odrębną (wydobyta glina jako produkt wyjściowy działalności). Również wytwarzanie cegieł nie połączone z wydobywaniem gliny należałoby traktować jako działalność odrębną. Ponieważ w omawianym przykładzie wydobywanie gliny jest zintegrowane z wytwarzaniem cegieł, przeto mamy do czynienia z działalnością zintegrowaną pionowo, której produktem wyjściowym są cegły (wydobyta glina jest półproduktem zużywanym przez dany podmiot do wytwarzania cegieł).

Podmioty gospodarki narodowej nie prowadzą na ogół jednej działalności bezpośrednio – wytwórczej, lecz działalność wieloraką. Jeżeli podmiot gospodarki narodowej prowadzi działalność wieloraką, oznacza to, że wytwarza nie jeden, lecz dwa lub większą liczbę produktów wyjściowych.

Działalności prowadzone przez dany podmiot (działalności proste, działalności złożone oraz działalności złożone pionowo zintegrowane) mogą w danym podmiocie pozostawać w zintegrowaniu poziomym. O działalnościach zintegrowanych poziomo należy mówić wówczas, gdy określone działalności są wykonywane równolegle (w tym jednocześnie) przy wykorzystaniu praktycznie tych samych środków produkcji (to jest przy wykorzystaniu m.in. tych samych zasobów pracy, wytworów rąk ludzkich: nieruchomości, maszyn i urządzeń, w oparciu o te same materiały na wejściu czy usługi obce).

W wyjaśnieniach do PKD w charakterze przykładu działalności pozostających w zintegrowaniu poziomym przywołano wytwarzanie wyrobów piekarskich z równoległym wytwarzaniem wyrobów czekoladowych. Kierując się tym przykładem – uprawnione jest stwierdzenie, że działalności zintegrowane poziomo nie muszą to być działalności wymagające wykorzystywania dokładnie tych samych czynników produkcji (choć w różnych

proporcjach). Do wytwarzania wyrobów piekarskich rzadko kiedy wykorzystuje się miazgę kakaową, zaś w procesie wytwarzania czekolady nie zużywa się na ogół mąki.

W tym kontekście w zintegrowaniu poziomym pozostaje działalność w zakresie wydobywania gliny (jeżeli część tej gliny jest produktem wyjściowym działalności jako przedmiot sprzedaży zewnętrznej) oraz działalność pionowo zintegrowana, polegająca na wytwarzaniu cegieł z bazy gliny wydobywanej we własnym zakresie (głina zużywana do produkcji cegieł jest półproduktem).

Jak to będzie dalej omówione szczegółowo, w Lasach Państwowych działalnościami pozostającymi w ścisłym zintegrowaniu poziomym postają m.in.:

- 1) działalność polegająca na wytwarzaniu surowca drzewnego (działalność złożona pionowo zintegrowana),
- 2) działalność polegająca na wytwarzaniu produktów gospodarki łowieckiej (jeżeli gospodarkę łowiecką prowadzi nadleśnictwo),
- 3) działalność polegająca na świadczeniu usług w zakresie turystyki myśliwskiej (jeżeli gospodarkę łowiecką prowadzi nadleśnictwo),
- 4) działalność polegająca na wytwarzaniu produktów wyjściowych (w tym nierynkowych produktów wyjściowych), związanych z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu.

Jeżeli podmiot prowadzi działalność wieloraką (jeżeli wytwarza więcej niż jeden produkt wyjściowy), to zgodnie z wymogami PKD podmiot ten powinien zostać scharakteryzowany pod względem działalności przeważającej, przy czym wszystkie działalności, prowadzone poza działalnością przeważającą, są w tym podmiocie działalnościami drugorzędnymi.

Zgodnie z wyjaśnieniami do PKD – ustalanie działalności przeważającej powinno następować z zastosowaniem metody „góra – dół”.

W celu ustalenia działalności przeważającej, prowadzonej przez dany podmiot, wszystkie działalności, prowadzone przez ten podmiot należy zgodnie z wyjaśnieniami do PKD podzielić na sekcje, działy, grupy, klasy i podklasy. Podział ten powinien być dokonany bez względu na atrybut złożoności oraz zintegrowania poszczególnych działalności prowadzonych przez dany podmiot.

Założmy, że dany prywatny podmiot gospodarczy prowadzi następujące działalności: (1) wytwarzania sadzonek drzew leśnych i krzewów na sprzedaż (działalność nr 1), (2) udostępnianie szkółek leśnych na potrzeby działalności leśnej kogo innego (działalność nr 2), (3) wytwarzanie surowca drzewnego iglastego (działalność nr 3), (4) wytwarzanie surowca drzewnego liściastego (działalność nr 4), (5) wytwarzanie surowca drzewnego opałowego (działalność nr 5), (6) wytwarzanie brzoźnicy w celach sprzedaży przetwórcom po pozyskaniu (działalność nr 6), (7) wytwarzanie skrzyń metalowych na dowolny materiał w nich umieszczany (działalność nr 7).

Z przykładu, utrwalonego w Tab.4 (poniżej) wynika, że ww. prywatny podmiot gospodarczy prowadzi działalność wieloraką, na którą składa się siedem działalności, z których trzy działalności nie pozostają w zintegrowaniu pionowym:

- 1) działalność nr 1, polegająca na wytwarzaniu sadzonek drzew leśnych i krzewów na sprzedaż,
- 2) działalność nr 2, polegająca na udostępnianiu szkółek leśnych na potrzeby działalności leśnej kogo innego,

oraz

- 3) działalności nr 7, polegająca na wytwarzaniu skrzyń metalowych na dowolny materiał w nich do umieszczenia.

Natomiast cztery z tych działalności pozostaje w zintegrowaniu pionowym. Są to następujące działalności:

- 1) działalność nr 3, polegająca na wytwarzaniu surowca drzewnego iglastego,
- 2) działalność nr 4, polegająca na wytwarzaniu surowca drzewnego liściastego,
- 3) działalność nr 5, polegająca na wytwarzaniu surowca drzewnego opałowego,

oraz

- 4) działalność nr 6, polegająca na wytwarzaniu brusznicy w celach sprzedaży przetwórcom po pozyskaniu.

Działalności od nr 1 do nr 6 są działalnościami zintegrowanymi poziomo, przy czym najsilniejszą integrację w tym zakresie wykazują działalności 3, 4 i 5.

Tab. 4 : Działalności prowadzone przez przykładowy prywatny podmiot gospodarczy

Lp	Nazwa działalności	Sekcja	Dział	Grupa	Podklasa 1	Podklasa 2	Podklasa 3	Podklasa 4	Produkt wyjściowy według PKWiU ⁵
1	Wytwarzanie sadzonek drzew leśnych i krzewów na sprzedaż	A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	02 Leśnictwo i pozyskiwanie drewna	02.1 Gospodarka leśna i pozostała działalność leśna z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych	02.10.Z Gospodarska leśna i pozostała działalność leśna z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych	Działalność nr 1			02.10.11.0 Sadzonki drzew i krzewów leśnych
2	Udostępnianie szkółek leśnych na potrzeby działalności leśnej kogo innego					Działalność nr 2			02.10.20.0 Usługi związane ze szkółkami leśnymi
3	Wytwarzanie surowca drzewnego iglastego			02.2 Pozyskiwanie drewna	02.20.Z Pozyskiwanie drewna	Działalność nr 3			02.20.11.0 Drewno okrągłe z drzew iglastych, z wyłączeniem drewna opałowego i z drzew tropikalnych
4	Wytwarzanie surowca drzewnego liściastego					Działalność nr 4			02.20.12.0 Drewno okrągłe z drzew liściastych, z wyłączeniem drewna opałowego i z drzew tropikalnych
5	Wytwarzanie surowca drzewnego opałowego					Działalność nr 5			02.20.14.0 Drewno opałowe
6	Wytwarzanie brusznicy w celach sprzedaży przetwórcom po pozyskaniu			02.3 Pozyskiwanie dziko rosnących produktów leśnych, z wyłączeniem drewna		02.30.Z Pozyskiwanie dziko rosnących produktów leśnych, z wyłączeniem	Działalność nr 6		02.30.40.0 Dzikie rosnące jadalne produkty leśne

⁵ PKWiU– Polska Klasyfikacja wyrobów i usług (aktualnie obowiązująca)

7	Wytwarzanie skrzyń metalowych na dowolny materiał	C Przetwórstwo przemysłowe	25 Produkcja pozostałych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń	25.9 Produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych
---	---	----------------------------	---	--

iem drewna		
	Działalność nr 7 25.91.Z Produkcja pojemników metalowych	25.91.11.0 Skrzynie metalowe na dowolny materiał

Działalność nr 3 jest działalnością zintegrowaną pionowo dlatego, że dla wytworzenia produktu wyjściowego tejże działalności wymagane jest prowadzenie działań mieszczących się w dwóch różnych podklasach: w podklasie 02.10.Z i 02.20 Z. Z tych samych względów działalnościami zintegrowanymi pionową są działalności nr 4 i nr 5.

Działalność nr 6 również jest działalnością zintegrowaną pionowo, albowiem dla wytworzenia produktu wyjściowego tejże działalności (dziko rosnącej bruszniczy) konieczne jest prowadzenia działań w podklasie 02.10 Z oraz 02.30 Z.

Działalności od nr 3 do nr 6 pozostają w silnym zintegrowaniu poziomym dlatego, że – pomimo iż każda z nich skutkuje odrębnym produktem wyjściowym działalności – wymagają prowadzenia działalności mieszczących się w tych samych podklasach (w podklasie 01.10. Z oraz 02.20Z)

Działalności od nr 1 do nr 6 pozostają w wyraźnym zintegrowaniu poziomym dlatego, że dla wytworzenia produktów wyjściowych, charakteryzujących poszczególne te działalności, wymagane jest prowadzenie działań w tej samej podklasie (02.10.Z), będącej podklasą faktycznie decydującą o powstaniu każdego z tych produktów.

Kontynuując – po zidentyfikowaniu na „gruncie” PKD działalności prowadzonych przez przykładowy podmiot prawa prywatnego - procedurę ustalania działalności przeważającej należy sporządzić zestawienie, stanowiące przedmiot Tab.5.

Tab. 5. Zestawienie służące ustaleniu działalności przeważającej

Działalności	Sekcja	Dział	Grupa	Klasa = Podklasa	Nazwa podklasy	Wskaźnik udziału działalności w podklasie w całokształcie działalności podmiotu
Wytwarzanie sadzonek drzew leśnych i krzewów na sprzedaż Udostępnianie szkółek leśnych na potrzeby działalności leśnej kogo innego Wytwarzanie surowca drzewnego iglastego Wytwarzanie surowca drzewnego liściastego Wytwarzanie surowca drzewnego opałowego Pozyskiwanie bruszniczy w celach sprzedaży	A	02	02.1.	02.10.Z	Gospodarska leśna i pozostała działalność leśna z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych	15

przetwórcą						
Wytwarzanie surowca drzewnego iglastego Wytwarzanie surowca drzewnego liściastego			02.2	02.20.Z	Pozyskiwanie surowca drzewnego	10
Wytwarzanie brzosznic w celach sprzedaży przetworcom po pozyskaniu			02.3	02.30.Z	Pozyskiwanie dziko rosnących produktów leśnych, z wyłączeniem drewna	05
Wytwarzanie skrzyń metalowych na dowolny materiał	C	25	25.9	25.91Z	Produkcja pojemników metalowych	16

Następnym działaniem powinno być ustalenie sekcji działalności, charakteryzującej się najwyższą sumaryczną wartością wskaźnika udziału w całokształcie działalności danego podmiotu (dalej wskaźnik udziału). Przykładowy prywatny podmiot gospodarczy prowadzi działalności wchodzące w skład dwóch sekcji: w skład sekcji A oraz sekcji C. Sumaryczna wartość wskaźnika udziału dla sekcji A wynosi tu: $15 + 10 + 5 = 30\%$, zaś w sekcji C – 16% . Oznacza to, że przeważająca działalność przykładowego prywatnego podmiotu gospodarczego jest działalnością, wchodzącą w skład sekcji A. Kolejnym krokiem powinno być ustalenie najwyższej sumarycznej wartości dla działu, wchodzącego w skład sekcji A. W analizowanym przykładzie mamy do czynienia tylko z jednym działem wchodzącym w skład sekcji A (z działem 02). Oznacza to, że działalność przeważająca przykładowego podmiotu prawa prywatnego mieści się w dziale 02 (Leśnictwo i pozyskiwanie drewna). Gdyby przykładowo przywołany tu podmiot prowadził działalności mieszczące się w dwóch lub większej liczbie działów w ramach sekcji A – pod uwagę należałoby wziąć dział, charakteryzujący się najwyższą wartością sumaryczną wskaźnika udziału. Po zidentyfikowaniu działu, który należy brać pod uwagę, niezbędne jest ustalenie grupy o najwyższym sumarycznej wartości wskaźnika udziału. W analizowanym przykładzie jest to grupa 02.1 (15%). Gdyby w analizowanym przykładzie grupa składała się z więcej niż dwóch klas – należałoby zidentyfikować klasę, cechującą się najwyższą sumaryczną wartością udziału. Gdyby w analizowanym przykładzie klasa składała się z więcej niż jednej podklasy – należałoby zidentyfikować podklasę o najwyższej wartości wskaźnika udziału. Taka podklasa identyfikowałaby działalność przeważającą, prowadzoną przez dany podmiot. W analizowanym przykładzie działalność przeważająca podmiotu prawa prywatnego jest działalnością polegającą na gospodarce leśnej i pozostałej działalności leśnej z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych.

Analizowany przykład pokazuje, że za działalność przeważającą nie musi być uznawana działalność w ramach podklasy, charakteryzującej się najwyższą bezwzględną wartością wskaźnika udziału. W analizowanym przykładzie za działalność przeważającą nie może być uznana działalność w zakresie produkcji pojemników metalowych (16%), lecz ww. działalność w ramach podklasy 02.10.Z (wartość wskaźnika udziału 15%).

Analizowany przykład pokazuje ponadto, że identyfikatorem działalności uznawanej za działalność przeważającą nie musi być produkt działalności przeważającej. W analizowanym przykładzie z działalnością przeważającą (gospodarką leśną oraz pozostałą działalnością leśną, z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych) wiążą się dwa produkty wyjściowe działalności (sadzonki drzew leśnych i krzewów oraz usługi związane ze szkołkami leśnymi), lecz znaczna część tej działalności służy wytwarzaniu jedynie półproduktu w stosunku do produktów wyjściowych działalności, jakimi w analizowanym przykładzie są drewno okrągłe iglaste, drewno okrągłe liściaste oraz drewno opałowe. W krańcowym przypadku wykonywania przez dany podmiot działalności zintegrowanej pionowo – za działalność przeważającą może być uznana działalność w ramach podklasy, z którą nie wiąże się w ogóle produkt wyjściowy

działalności. Można tu posłużyć się przykładem hipotetycznego podmiotu prowadzącego działalność zintegrowaną pionowo w zakresie:

- 1) gospodarki leśnej i pozostałej działalności leśnej (z wyłączeniem pozyskiwania produktów),
- 2) pozyskiwania drewna,
- 3) wytwarzania wyrobów tartych jako jedynych produktów wyjściowych tej działalności.

Pomimo że produktami wyjściowymi przykładowej działalności są wyłącznie wyroby tarte, za działalność przeważającą może być tu uznana gospodarka leśna i pozostała działalność leśna, z którą nie wiąże się żaden faktyczny produkt wyjściowy działalności.

W ustalaniu działalności przeważającej kluczowe znaczenie ma przyjęcie odpowiedniego wskaźnika udziału.

Z wyjaśnień do PKD wynika, że rolę wskaźnika udziału mogą odgrywać na przykład wartość dodana, związana z daną działalnością, produkcja brutto, wartość sprzedaży, wielkość zatrudnienia, lub wartość wynagrodzeń.

W wyjaśnieniach do PKD stwierdza się, że w „badaniach statystycznych zalecanym wskaźnikiem służącym do określania przeważającej działalności jest wartość dodana”⁶.

5.2.2

Zintegrowanie działalności w Lasach Państwowych. Działalność w Lasach Państwowych pozostaje w silnym zintegrowaniu pionowym i poziomym

W Lasach Państwowych w ścisłym zintegrowaniu poziomym pozostaje działalność w zakresie prowadzenia gospodarki łowieckiej i turystyka myśliwska. Mamy tu mianowicie do czynienia z dwoma działalnościami bezpośrednio – wytwórczymi prowadzonymi nie tylko w zintegrowaniu poziomym w rozumieniu PKD, lecz wręcz jednocześnie: (1) z gospodarowaniem zwierzyną łowną w ramach gospodarki leśnej (jeżeli gospodarka łowiecka jest prowadzona przez nadleśnictwo z wykorzystaniem leśnych obwodów łowieckich) oraz (2) ze świadczeniami turystycznymi na rzecz myśliwych (i osób towarzyszących).

Przykładem działalności, pozostających w Lasach Państwowych w zintegrowaniu pionowym jest wytwarzanie surowca drzewnego w ramach gospodarki leśnej. Aby takie wytworzenie było możliwe najpierw lasy powinny być urządzone (urządzanie lasu jako działalność w zakresie gospodarki leśnej), następnie powinny być zebrany materiał rozmnożeniowy (najczęściej w postaci nasion drzew i krzewów leśnych), z tego materiału rozmnożeniowego powinny być wyhodowane sadzonki do wykorzystania w pracach odnowieniowych, prowadzonych w ramach wymiany generacyjnej lasu. Młody las i las osiągnący kolejne fazy rozwojowe powinien być poddawany zabiegom pielęgnacyjnym, w tym obejmującym użytkowanie przedrębne, oraz ochronnym, by dopiero po wielu dziesięcioleciach możliwe było pozyskanie surowca drzewnego i jego sprzedaż w ramach użytkowania rębego lasu.

Wszystkie te działania pozostają w zintegrowaniu pionowym. Jeżeli działania pozostające w zintegrowaniu pionowym są działalnościami w rozumieniu Polskiej Klasyfikacji Działalności – to produkt wyjściowy działalności poprzedzającej na ogół nie pojawia się w

⁶ Problematyka udziału Lasów Państwowych w kreowaniu PKB oraz procedury, jaka powinna być stosowana przy posługiwaniu się wartością dodaną przy identyfikowaniu działalności przeważającej oraz działalności drugorzędnych, stanowi przedmiot odrębnego opracowania w ramach „Wizji działań na rzecz rozwoju...” (por. Tom II, Część II, Dział III, Rozdział IV, Oddział II)

obrocie (jest tylko produktem potencjalnym). Na przykład produktem wyjściowym działalności bezpośrednio – wytwórczej obejmującej gospodarkę leśną są sadzonki drzew i krzewów leśnych. Ponieważ jednak te sadzonki (w ramach działalności bezpośrednio – wytwórczej) najczęściej nie są zbywane na rzecz podmiotów zewnętrznych, gdyż stają się przedmiotem wykorzystania dla następnych działań bezpośrednio – wytwórczych w ramach gospodarki leśnej (są mianowicie zużywane głównie w toku odnawiania lasu) – przeto sadzonki roślinności leśnej są tu przykładem produktu wyjściowego gospodarki leśnej jedynie z potencjalnego punktu widzenia.

5.2.3.

Gospodarka leśna prowadzona w Lasach Państwowych w świetle PKD oraz PKWiU z uwzględnieniem problematyki działalności w zakresie realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu

Jakkolwiek w świetle przepisów Ustawy o lasach gospodarka leśna obejmuje również działania w zakresie gospodarowania zwierzyną łowną – to w PKD gospodarka leśna oraz gospodarka łowiecka zostały sklasyfikowane odrębnie.

W wyniku postulatów (zgłaszanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne do Głównego Urzędu Statystycznego jako podmiotu właściwego w sprawie projektowania przepisów, dotyczących Polskiej Klasyfikacji Leśnej) w klasyfikacji i opisie w PKD gospodarki leśnej została uwzględniona działalność w zakresie realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu.

Sposób sklasyfikowania oraz normatywnego (powszechnie obowiązującego) opisanie w PKD zakresu rzeczowego gospodarki leśnej oraz gospodarki łowieckiej ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela 6 – Gospodarka leśna oraz gospodarka łowiecka w świetle PKD

DZIAŁ	GRUPA	KLASA	PODKLASA	NAZWA GRUPOWANIA
SEKCJA A		ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO		
Zgodnie z normatywnymi wyjaśnieniami do PKD – sekcja A obejmuje działalności związane z: 1) eksploatacją naturalnych zasobów roślinnych i zwierzęcych, 2) uprawą zbóż i innych roślin uprawnych, 3) chowem i hodowlą zwierząt, 4) pozyskiwaniem drewna i surowców leśnych, 5) pozyskiwaniem zwierząt lub produktów zwierzęcych z gospodarstw rolnych lub z ich naturalnego środowiska				
01				UPRAWY ROLNE, CHÓW I HODOWLA ZWIERZĄT, ŁOWIECTWO, WŁĄCZAJĄC DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWĄ
Zgodnie z normatywnymi wyjaśnieniami do PKD – dział 01 sekcji A obejmuje: 1) uprawę i hodowlę roślin na otwartych polach lub pod osłonami, 2) chów i hodowlę zwierząt oraz wytwarzanie produktów zwierzęcych, 3) rolnictwo ekologiczne, 4) uprawę i hodowlę roślin genetycznie modyfikowanych, 5) chów i hodowlę zwierząt genetycznie zmodyfikowanych, 6) pozyskiwanie zwierząt łownych, 7) działalność usługową związaną z rolnictwem i łowiectwem, pozyskiwaniem zwierząt oraz działalność pokrewną, Dział ten nie obejmuje: 1) przetwórstwa produktów rolnych (odpowiednie podklasy działu 10 Produkcja artykułów spożywczych, działu 11 Produkcja napojów oraz 12.00.Z Produkcja wyrobów tytoniowych), z wyłączeniem przygotowywania ich na rynek pierwotny, sklasyfikowanego w niniejszym dziale, 2) robót ziemnych budowlanych wykonywanych na polach, np. orka warstwicowa gruntów rolnych (w celu utworzenia tarasów), drenaż, przygotowanie pól pod uprawę ryżu niełuskanego itp. sklasyfikowanych w odpowiednich podklasach Sekcji F				

Budownictwo, 3) sprzedaży produktów rolnych sklasyfikowanych w odpowiednich podklasach Sekcji G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, 4) zagospodarowania terenów zieleni, sklasyfikowanego w 81.30.Z Działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zieleni				
Grupa 01.5 (Uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt /działalność mieszana/) uwzględnia zjawisko występowania gospodarstw rolnych prowadzących jednocześnie produkcję roślinną i zwierzęcą w zrównoważonej wielkości. Grupa ta została utworzona w celu uniknięcia zaklasyfikowania gospodarstw mieszanym w różnych grupowaniach				
	01.7	01.70	01.70.Z	Łowiectwo i pozyskiwanie zwierząt łownych, włączając działalność usługową
Podklasa 01.70. Z obejmuje: 1) pozyskiwanie zwierząt łownych w celach handlowych, 2) pozyskiwanie zwierząt łownych (żywych i martwych) dla celów konsumpcyjnych, uzyskania trofeów, futer, skór, przeprowadzania badań oraz odłowu w celu przemieszczania na inne tereny, a także w celu umieszczenia ich w ogrodach zoologicznych lub jako zwierzęta domowe, 3) hodowlę, rozmnażanie i prowadzenie zasiedleń zwierzętami łownymi, 4) produkcję skór zwierząt łownych, włączając ptaki, pozyskiwanych z działalności łowieckiej. Podklasa 01.70.Z nie obejmuje: 1) produkcji skór zwierząt hodowlanych, włączając ptaki, pozyskiwanych z chowu i hodowli, sklasyfikowanej w odpowiednich podklasach grupy 01.4, 2) chowu i hodowli dzikich zwierząt w gospodarstwach produkcyjnych, sklasyfikowanych w 01.49 Z, 3) polowania na wieloryby, sklasyfikowanego w 03.11.Z, 4) produkcji skór surowych pochodzących z rzeźni, sklasyfikowanej w 10.11.Z, 5) myślistwa sportowego i rekreacyjnego, sklasyfikowanego w 93.19.Z, 6) działań promujących myślistwo i łowiectwo, sklasyfikowanych w 94.99.Z.				
02				LEŚNICTWO I POZYSKIWANIE DREWNA
Zgodnie z normatywnymi wyjaśnieniami do PKD – dział 02 sekcji A obejmuje: 8) wytwarzanie drewna okrągłego do dalszego przerobu, 9) pozyskiwanie i zbieranie dziko rosnących produktów leśnych, 10) wytwarzanie produktów używanych w postaci nieprzetworzonej lub przetworzonych w niewielkim stopniu, takich jak: drewno opałowe, węgiel drzewny, zrębki lub drewno okrągłe (np. stojaki kopalniane, zerdzie itp.), 11) Urządzanie lasu, 12) Utrzymanie i powiększanie zasobów i upraw leśnych, 13) Działalność z zakresu nasiennictwa i selekcji leśnej, 14) zagospodarowanie i ochronę lasu, 15) <u>przystosowanie, utrzymanie i wykorzystanie zasobów przyrodniczych w ramach realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu,</u> 16) działalność usługową związaną z leśnictwem Działania te mogą być wykonywane w lasach naturalnych lub zasadzonych. Dział ten nie obejmuje: 1) dalszej obróbki drewna związanej z jego pilowaniem i heblowaniem, sklasyfikowanej w odpowiednich podklasach działu 16.				
	02.1	02.10	02.10.Z	Gospodarka leśna i pozostała działalność leśna, z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych
Zgodnie z normatywnymi wyjaśnieniami do PKD – podklasa 02.10.Z obejmuje: 1) urządzenie lasu, 2) zagospodarowanie lasu, 3) utrzymanie i powiększanie zasobów i upraw leśnych, 4) ochronę lasów i dróg leśnych, włączając ochronę przeciwpożarową, łącznie z gaszeniem pożarów w lasach, 5) działalność szkółek leśnych, 6) <u>przystosowywanie, utrzymanie i wykorzystanie zasobów przyrodniczych w ramach realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu.</u> Działania te mogą być wykonywane w lasach naturalnych lub zasadzonych. Podklasa ta nie obejmuje: 1) uprawy choinek świątecznych na gruntach rolnych, sklasyfikowanej w 01.29.Z, 2) szkółkarstwa innego niż leśne, sklasyfikowanego w 01.30.Z, 3) pozyskiwania drewna, sklasyfikowanego w 02.20.Z, 4) pozyskiwania grzybów i innych dziko rosnących produktów leśnych, sklasyfikowanego w 02.30.Z, 5) ochrony lasu, włączając ochronę przed pożarami (łącznie z gaszeniem pożarów w lasach) wykonywanej na zlecenie, sklasyfikowanej w 02.40.Z, 6) produkcji wiórów drewnianych, sklasyfikowanej w 16.10.Z.				
	02.2	02.20	02.20.Z	Pozyskiwanie drewna
Zgodnie z normatywnymi wyjaśnieniami do PKD – podklasa 02.20.Z obejmuje pozyskiwanie: 1) drewna okrągłego do dalszego przerobu w przemyśle przetwórczym,				

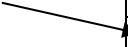
2) drewna okrągłego używanego w postaci nieprzetworzonej takiej jak: kopalniak, żerdzie i słupy, 3) drewna i innych produktów leśnych na cele opałowe oraz 4) produkcję węgla drzewnego w lesie (z wykorzystaniem metod tradycyjnych). W wyniku tej działalności powstają drewno użytkowe, zrębki lub drewno opałowe. Podklasa ta nie obejmuje: 1) uprawy choinek świątecznych na gruntach rolnych, sklasyfikowanej w 01.29.Z, 2) urządzania i zagospodarowania lasu oraz utrzymania i powiększania zasobów i upraw leśnych, sklasyfikowanych w 02.10.Z, 3) pozyskiwania dziko rosnących produktów leśnych, sklasyfikowanego w 02.30.Z, 4) produkcji wiórów drewnianych, sklasyfikowanej w 16.10.Z, 5) produkcji węgla drzewnego otrzymywanego w procesie destylacji drewna, sklasyfikowanej w 20.14.Z.				
	02.3	02.30	02.30.Z	Pozyskiwanie dziko rosnących produktów leśnych, z wyłączeniem drewna
Zgodnie z normatywnymi wyjaśnieniami do PKD – podklasa 02.30 Z obejmuje pozyskiwanie dziko rosnących produktów leśnych, takich jak: 1) grzyby, w tym trufle, 2) owoce jagodowe, 3) orzechy leśne, 4) balaty i pozostałe żywice gumopodobne, 5) korek, 6) żywica i szelak nieczyszczony, 7) karpina, 8) kora, 9) igliwie, 10) choinki, 11) balsamy, 12) włókna roślinne, 13) trawa morska, 14) żołędzie, kasztany, szyszki, nasiona, owoce, 15) mchy i porosty, 16) inne rośliny leśne i ich części. Podklasa ta nie obejmuje: 1) uprawy grzybów, w tym trufli, sklasyfikowanej w 01.13.Z, 2) uprawy drzew i krzewów owocowych jagodowych lub orzechów, sklasyfikowanej w 01.25.Z, 3) uprawy choinek świątecznych na gruntach rolnych, sklasyfikowanej w 01.29.Z, 4) pozyskiwania drewna opałowego, sklasyfikowanego w 02.20.Z, 5) produkcji wiórów drewnianych, sklasyfikowanej w 16.10.Z.				
	02.4	02.40	02.40.Z	Działalność usługowa związana z leśnictwem
Zgodnie z normatywnymi wyjaśnieniami do PKD – podklasa 02.40Z obejmuje: 1) działalność usługową związaną z leśnictwem, wykonywaną na zlecenie, w zakresie: a) urządzania lasu, włączając inwentaryzacje leśne, oceny i aktualizacje stanu lasów, b) zagospodarowania lasu, c) ochrony lasu, włącznie z ochroną przed pożarami (łącznie z gaszeniem pożarów w lasach) oraz zwalczaniem szkodników leśnych, d) doradztwa związanego z zarządzaniem lasem, e) <u>przystosowywania, utrzymania i wykorzystania zasobów przyrodniczych w ramach realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu,</u> 2) działalność usługową związaną z pozyskiwaniem drewna, wykonywaną na zlecenie, włączając zrywkę, podwóz i transport drewna na terenie lasu, 3) działalność usługową związaną z pozyskiwaniem pozostałych dziko rosnących produktów leśnych wykonywaną na zlecenie, 4) wynajem maszyn i urządzeń leśnych z obsługą, 5) pozostałą działalność usługową związaną z leśnictwem. Podklasa ta nie obejmuje: 1) drenowania terenów leśnych, sklasyfikowanego w 43.12.Z, 2) oczyszczania placów budowy, sklasyfikowanego w 43.12.Z, 3) wynajmu maszyn i urządzeń leśnych, sklasyfikowanego w 77.31.Z.				

Jak wiadomo, konkretyzacja i dalsze uszczegółowienie Polskiej Klasyfikacji Działalności jest możliwe dzięki Polskiej Klasyfikacji Wyrób i Usług. Polska Klasyfikacja Wyróbów i Usług stanowi bowiem wykaz produktów wyjściowych działalności bezpośrednio – wytwórczych. Wykaz ten (w odniesieniu do działalności w zakresie gospodarki leśnej oraz łowieckiej) został sporządzony i poniżej utrwalony (Tab.7) z uwzględnieniem (w nawiązaniu do) PKD.

Tab. 7 : Produkty wyjściowe gospodarki leśnej oraz gospodarki łowieckiej w nawiązaniu do PKD

Sekcja A				
PRODUKTY ROLNICTWA, LEŚNICTWA, ŁOWIECTWA I RYBACTWA ORAZ USŁUGI WSPOMAGAJĄCE				
Sekcja ta obejmuje:				
1) rośliny uprawne i produkty pochodzenia roślinnego,				
2) zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego,				
3) produkty gospodarki leśnej, usługi związane z produkcją roślinną, chowem i hodowlą zwierząt, łowiectwem, leśnictwem i rybactwem,				
4) ryby i pozostałe produkty rybactwa,				
5) usługi schronisk dla zwierząt gospodarskich, bez zapewnienia opieki weterynaryjnej.				
Sekcja ta nie obejmuje:				
1) mąki i mączki z roślin pastewnych, sklasyfikowanej w 10.91.20.0,				
2) drewna w postaci wiórów lub kawałków, sklasyfikowanego w 16.10.23.0,				
3) brykietów ze słomy, sklasyfikowanych w 16.29.25.0,				
4) rozłupanych pali i tyczek, sklasyfikowanych w 16.10.39.0,				
5) usług związanych z dystrybucją wody za pośrednictwem sieci wodociągowych oraz obsługą systemów irygacyjnych, sklasyfikowanych w 36.00.20.0,				
6) usług weterynaryjnych, włącznie ze szczepieniem zwierząt, sklasyfikowanych w 75.00.1,				
7) usług związanych z zagospodarowaniem terenów zieleni, sklasyfikowanych w 81.30.10.0,				
8) usług schronisk dla zwierząt domowych, bez zapewnienia opieki weterynaryjnej, sklasyfikowanych w 96.09.11.0.				
Uwagi dodatkowe				
- grupowanie 01.11.20.0 nie obejmuje kukurydzy cukrowej (01.13.39.0) i kukurydzy pastewnej (01.19.10.0).				
Dział 01				
PRODUKTY ROLNICTWA I ŁOWIECTWA ORAZ USŁUGI WSPOMAGAJĄCE				
Symbol podklasy PKD			Symbol PKWiU	Nazwa grupowania
01.70.Z	pozyskiwanie zwierząt łownych w celach handlowych; pozyskiwanie zwierząt łownych (żywych i martwych) dla celów konsumpcyjnych, uzyskania trofeów, futer, skór, przeprowadzania badań oraz odłowu w celu przemieszczania na inne tereny, a także w celu umieszczenia ich w ogrodach zoologicznych lub jako zwierzęta domowe; hodowla, rozmnażanie i prowadzenie zasiedleń zwierzętami łownymi; produkcja skór zwierząt łownych, włączając ptaki, pozyskiwanych z działalności łowieckiej.		01.70	ŁOWIECTWO I POZYSKIWANIE ZWIERZĄT ŁOWNYCH ORAZ USŁUGI ZWIĄZANE Z ŁOWIECTWEM
			01.70.1	
			01.70.10	
			01.70.10.0	
Dział 02				
PRODUKTY GOSPODARKI LEŚNEJ I USŁUGI ZWIĄZANE Z LEŚNICTWEM				
Symbol podklasy PKD	Odpowiadający opis działalności zawarty w PKD		Symbol PKWiU	Nazwa grupowania
	urządzenie lasu, zagospodarowanie lasu, utrzymanie i powiększanie zasobów i upraw leśnych ochrona lasów i dróg leśnych, włączając ochronę przeciwpożarową, łącznie z gaszeniem pożarów w lasach, działalność szkółek leśnych, przystosowywanie, utrzymanie i wykorzystanie zasobów przyrodniczych w ramach realizacji pozaprodukcyjnych		02.1	DRZEWA I KRZEWY LEŚNE ORAZ USŁUGI ZWIĄZANE ZE SZKÓŁKAMI LEŚNYMI
			02.10	
			02.10.1	Sadzonki drzew i krzewów leśnych; nasiona drzew i krzewów leśnych
			02.10.11	Sadzonki drzew i krzewów leśnych
			02.10.11.0	

02.10.Z	Gospodarka leśna i pozostała działalność leśna, z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych	funkcji lasu.		02.10.12	Nasiona drzew i krzewów leśnych
				02.10.12.0	
				02.10.3	Drzewa leśne
				02.10.30	
				02.10.30.0	
		działalność szkółek leśnych		02.10.2	Usługi związane ze szkółkami leśnymi
				02.10.20	
				02.10.20.0	
02.20.Z	Pozyskiwanie drewna	pozyskiwanie drewna (1) okrągłego do dalszego przerobu w przemyśle przetwórczym, (2) okrągłego używanego w postaci nieprzetworzonej takiej jak: kopalniak, żerdzie i słupy		02.2	DREWNO NIEOBROBIONE
				02.20	DREWNO NIEOBROBIONE
				02.20.1	Drewno nieobrobione
				02.20.11	Drewno okrągłe z drzew iglastych, z wyłączeniem drewna opałowego i z drzew tropikalnych
				02.20.11.0	
				02.20.12	Drewno okrągłe z drzew liściastych, z wyłączeniem drewna opałowego i z drzew tropikalnych
				02.20.12.0	
				02.20.13	Drewno okrągłe z drzew tropikalnych
				02.20.13.0	
		pozyskiwanie drewna(1) drewna i innych produktów leśnych na cele opałowe oraz (2) produkcję węgla drzewnego w lesie (z wykorzystaniem metod tradycyjnych).		02.20.14	Drewno opałowe
				02.20.14.0	
		pozyskanie balaty i pozostałych żywic gumopodobnych		02.3	DZIKO ROSNĄCE PRODUKTY LEŚNE, Z WYŁĄCZENIEM DREWNA
				02.30	DZIKO ROSNĄCE PRODUKTY LEŚNE, Z WYŁĄCZENIEM DREWNA
				02.30.1	Gumy naturalne
				02.30.11	Balata, gutaperka, guayule, chicle i podobne gumy naturalne
				02.30.11.0	
				02.30.12	Szelak, balsamy i

02.30.Z	Pozyskiwanie dziko rosnących produktów leśnych, z wyłączeniem drewna	pozyskanie żywicy i szelaku nieczyszczonego pozyskanie balsamów,		02.30.12.0	pozostałe gumy i żywice naturalne
		pozyskanie korka		02.30.2	Korek naturalny, surowy lub wstępnie obrobiony
				02.30.20	
				02.30.20.0	
		pozyskiwanie mchów i porostów pozyskanie karpiny, pozyskanie igliwia, pozyskanie choinek pozyskiwanie włókna roślinnego pozyskiwanie trawy morskiej, pozyskiwanie żołędzi, kasztanów, szyszek, nasiona, owocni (o ile nie jest to dokonywane w celach związanych z wytwarzaniem nasion drzew leśnych i krzewów), pozyskiwanie innych roślin leśnych i ich części (o ile są to produkty jadalne),		02.30.3	Części roślin, trawy, mchy i porosty nadające się do celów zdobniczych oraz pozostałe niejadalne dziko rosnące produkty leśne
				02.30.30	
				02.30.30.0	
		pozyskanie grzybów, w tym trufl, pozyskanie owoców jagodowych pozyskanie orzechów leśnych, pozyskiwanie innych roślin leśnych i ich części (o ile są to produkty jadalne),		02.30.4	Dziko rosnące jadalne produkty leśne
				02.30.40	
				02.30.40.0	
02.40.Z	Działalność usługowa związana z leśnictwem	działalność usługowa związana z leśnictwem, wykonywana na zlecenie, w zakresie urządzania lasu, włączając inwentaryzacje leśne, oceny i aktualizacje stanu lasów		02.4	USŁUGI ZWIĄZANE Z LEŚNICTWEM
				02.40	USŁUGI ZWIĄZANE Z LEŚNICTWEM
				02.40.1	Usługi związane z leśnictwem
				02.40.10	Usługi związane z leśnictwem
				02.40.10.1	Usługi związane z urządzaniem lasu, włączając inwentaryzacje leśne, oceny i aktualizacje
		działalność usługowa związana z leśnictwem, wykonywana na zlecenie, w zakresie zagospodarowania lasu		02.40.10.2	Usługi związane z zagospodarowaniem lasu
		działalność usługowa związana z leśnictwem, wykonywana na zlecenie, w zakresie: ochrony lasu, włącznie z ochroną przed pożarami (łącznie z gaszeniem pożarów w lasach) oraz zwalczaniem szkodników leśnych		02.40.10.3	Usługi związane z ochroną lasu, włączając ochronę przed pożarami
		działalność usługowa związana z pozyskiwaniem drewna, wykonywana na zlecenie, włączając zrywkę, podwóz i transport drewna na terenie lasu,		02.40.10.4	Usługi związane z pozyskiwaniem drewna, włączając zrywkę i przemieszczanie drewna na terenie lasu
		działalność usługowa związana z leśnictwem, wykonywana na zlecenie, w zakresie doradztwa związanego z zarządzaniem lasem, działalność usługowa związana z leśnictwem, wykonywana na zlecenie, w zakresie		02.40.10.9	Pozostałe usługi związane z leśnictwem

		przystosowywania, utrzymania i wykorzystania zasobów przyrodniczych w ramach realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu działalność usługową związaną z pozyskiwaniem pozostałych dziko rosnących produktów leśnych wykonywana na zlecenie wynajem maszyn i urządzeń leśnych z obsługą pozostała działalność usługowa		
--	--	--	--	--

Powyższe zestawienie unaocznia, iż przepisy prawa powszechnego w Polsce definiują produkty gospodarki łowieckiej na możliwie najwyższym stopniu ogólności. W świetle PKWiU należy mówić po prostu o jednym produkcie gospodarki łowieckiej, określonym niezwykle enigmatycznie – albowiem określonym poprzez powtórzenie nazwy podklasy PKD. Zmusza to do analitycznej rozbudowy rzeczywistych produktów wyjściowych gospodarki łowieckiej **poza PKWiU** (na przykład na potrzeby planowania finansowo – gospodarczego w danym podmiocie czy choćby na potrzeby planu kont danego podmiotu) . Oczywiście – kierując się „zdrowym rozsądkiem” oraz utartą praktyką, sporządzenie poza PKWiU katalogu produktów wyjściowych gospodarki łowieckiej, prowadzonej np. w Lasach Państwowych, nie jest problemem. Trzeba jednak wyraźnie podkreślić, że tak bardzo ogólny sposób zdefiniowania w PKWiU produktów wyjściowych gospodarki łowieckiej (być może „wygodny” dla większości podmiotów prowadzących gospodarkę łowiecką) w praktyce stwarza bardzo duże kłopoty w odróżnianiu produktów wyjściowych gospodarki łowieckiej jako gospodarki leśnej od produktów wyjściowych działalności dodatkowej, związanej z gospodarką łowiecką jako gospodarką leśną. W tym kontekście nie sposób nie zauważyć⁷, że w PKWiU w sposób zdecydowanie bardziej zgodny z rzeczywistością wyspecyfikowano produkty wyjściowe działalności, będącej (w rozumieniu PKD) gospodarką leśną, chociaż bardzo poważne problemy pojawiają się tu przy identyfikowaniu produktów wyjściowych, związanych z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu w ramach gospodarki leśnej.

Jest oczywiste, że nie każde działanie, mieszczące się w ramach danej podklasy PKD, musi lub może skutkować produktem wyjściowym działalności. Na przykład efektem urządzania lasu rozumianego jako część składowa gospodarki leśnej jest dobro prawne, inkorporowane w dokumentacji planu urządzenia lasu⁸. Dobro to podlega zużyciu w toku gospodarki leśnej . Jest półproduktem, który podlega zużyciu na potrzeby wytwarzania produktów wyjściowych gospodarki leśnej. Półprodukt ten, jako ściśle związany z danym nadleśnictwem i jemu tylko służący, nie może być przedmiotem zewnętrznego zużycia.

Powyższego rozumowania nie należy jednak odnieść również do efektów z realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu. Już z samej definicji gospodarki leśnej wynika, że realizacja pozaprodukcyjnych funkcji lasu **nie jest działaniem, służącym wytwarzaniu rzeczowych (materialnych) produktów wyjściowych gospodarki leśnej**. Zgodnie bowiem z brzmieniem definicji gospodarki leśnej realizację pozaprodukcyjnych funkcji lasu należy traktować jako działanie w ramach gospodarki leśnej – jednak jako działanie nie pozostające w zintegrowaniu pionowym z innymi, następującymi po urządzeniu lasu, działaniami,

⁷ W tym miejscu należy podnieść niekwestionowane zasługi śp. Jerzego Stasiaka, wieloletniego pracownika DGLP, który w trakcie wieloletniej współpracy z GUS doprowadził swoją działalnością konsultacyjną do należytego ujęcie gospodarki leśnej w przepisach PKD

⁸ plan urządzenia lasu ma dwoistą naturę: z jednej strony jest innym instrumentem, służącym realizacji polityki rozwoju na poziomie nadleśnictwa, a z drugiej strony jest dokumentem inkorporującym dobro prawne w postaci zasobów wiedzy o tym, jak należy prowadzić gospodarkę leśną w nadleśnictwie w okresie obowiązywania tego planu

skutkującymi rzeczowymi produktami wyjściowymi gospodarki leśnej⁹. Ponieważ jednak jest to działanie, wchodzące w zakres gospodarki leśnej, to musi ono skutkować (**jak każde „suwerenne” działanie zachodzące w ramach działalności bezpośrednio – wytwórczej**) efektem, który w świetle przepisów dotyczących PKD, jak również przepisów rozporządzenia o jednostkach statystycznych nie może nie być traktowany jako produkt lub półprodukt wyjściowy, przeznaczony do zaspakajania zewnętrznych potrzeb społecznych i gospodarczych (także z tego względu, że realizacja pozaprodukcyjnych funkcji lasu nie pozostaje w związku zintegrowania pionowego z działaniami, następującymi po urzędzeniu lasu).

W PKD określono, że realizacja pozaprodukcyjnych funkcji lasu (czyli doprowadzanie do wystąpienia pozaprodukcyjnych funkcji lasu) polega na stosownym przystosowywaniu, utrzymaniu i wykorzystaniu zasobów przyrodniczych.

Jak to wynika z tabeli 7. działania, wchodzące w zakres gospodarki leśnej, obejmujące urządzenie lasu, zagospodarowanie lasu, utrzymanie i powiększanie zasobów i upraw leśnych, ochronę lasów i dróg leśnych, włączając ochronę przeciwpożarową, łącznie z gaszeniem pożarów w lasach, przystosowywanie, a także utrzymanie i wykorzystanie zasobów przyrodniczych w ramach realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu, służą wytwarzaniu następujących materialnych produktów wyjściowych gospodarki leśnej:

- 1) nasion drzew i krzewów leśnych (symbol PKWiU: 02.10.12.0),
- 2) sadzonek drzew i krzewów leśnych (symbol PKWiU: 02.10.11.0),
- 3) drzew leśnych (symbol PKWiU : 02.10.30.0).

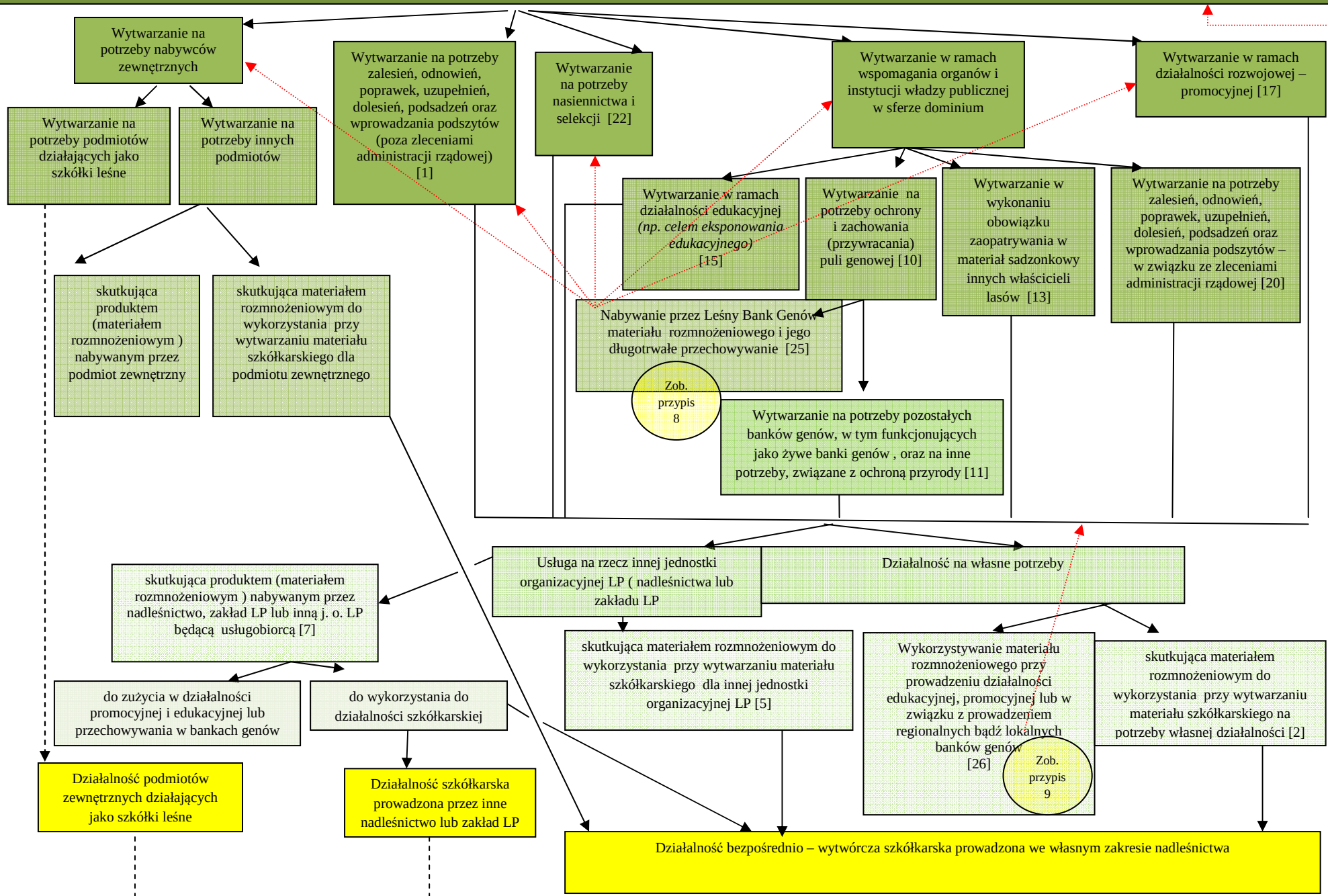
Bez trudu można wykazać, że nasiona drzew i krzewów leśnych (materiał rozmnożeniowy generatywny) oraz funkcyjnie odpowiadający tym nasionom materiał rozmnożeniowy wegetatywny (nie będący sadzonkami drzew i krzewów leśnych), jak również sadzonki drzew i krzewów leśnych mogą być zarówno produktem wyjściowym działalności leśnej, zbywanym na zewnątrz, jak i potencjalnym produktem wyjściowym działalności leśnej, odgrywającym de facto rolę półproduktu, powstającego w ramach działalności pionowo zespolonej z innymi działaniami bezpośrednio – wytwórczymi w ramach działalności leśnej (przy czym działalność leśną nie należy tu utożsamiać wyłącznie z gospodarką leśną, lecz również z każdą inną działalnością, prowadzoną przez podmioty prowadzące działalność z wykorzystaniem lasów).

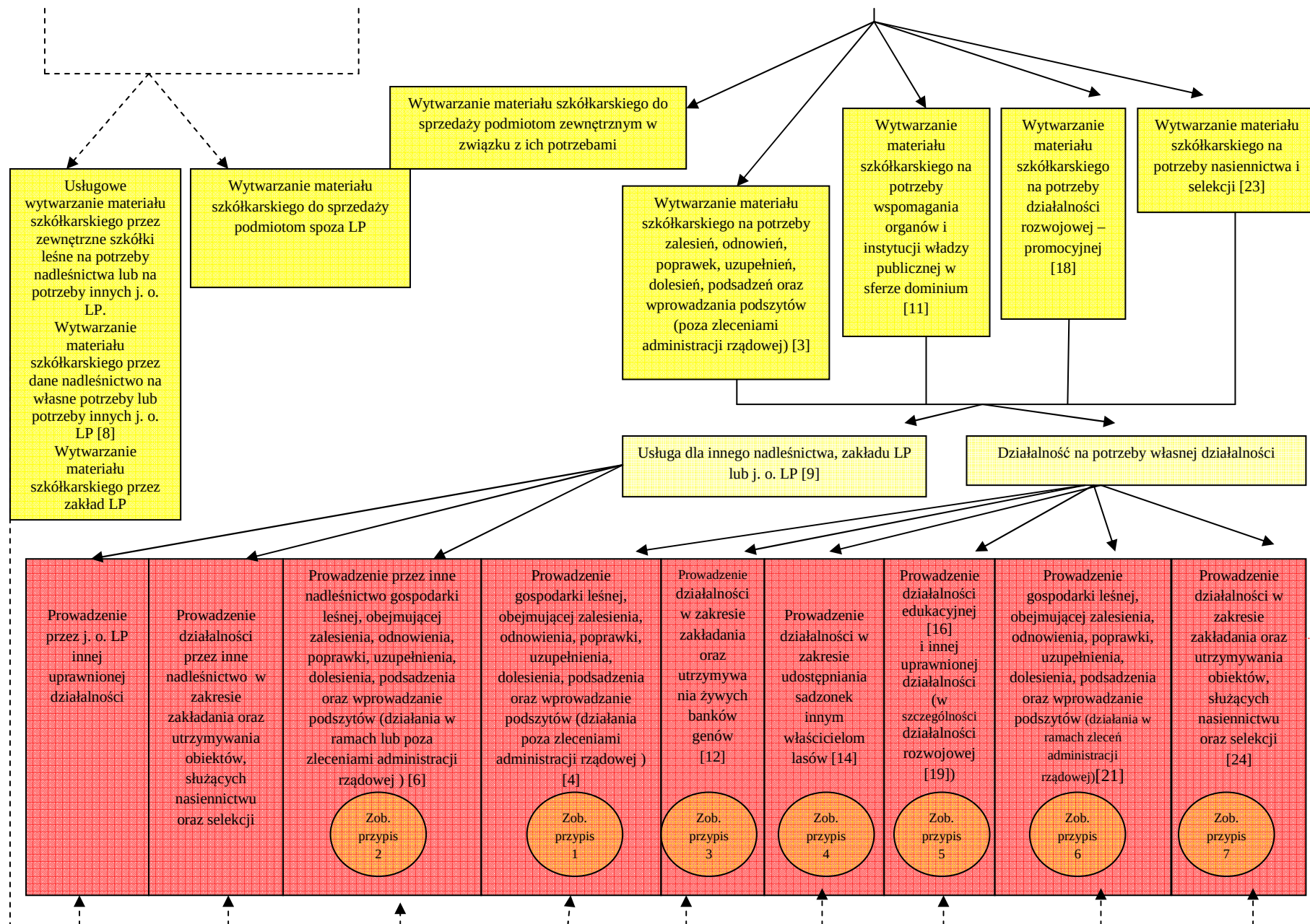
Obrazuje to schemat blokowy (Ryc. 5), odnoszący się m.in. do działalności w zakresie produkcji (wytwarzania) materiału rozmnożeniowego (nasiennego i wegetatywnego) na potrzeby produkcji materiału szkółkarskiego¹⁰ lub w celu zużycia w ramach innej uprawnionej działalności. Schemat ten jest ponadto klasyfikacją działań w ramach działalności leśnej, związanych z produkcją i wykorzystywaniem sadzonek leśnych drzew i krzewów leśnych (umownie nazywanych tu materiałem szkółkarskim).

⁹ jest to działalność pozostająca w związkach zintegrowania poziomego z tymi działaniami, przy czym działalność ta może być prowadzona wyłącznie na podstawie planu urządzenia lasu, ale może także być prowadzona na podstawie specjalnego programu działań, nakierowanych na wzmaganie efektów pozaprodukcyjnych funkcji lasu (w takim przypadku też należy mówić o jej zintegrowaniu poziomym z innymi działaniami w zakresie gospodarki leśnej, następującymi po urzędzeniu lasu).

¹⁰ zgodnie z terminologią normatywną – leśnym materiałem rozmnożeniowym jest zarówno leśny materiał nasienny (materiał rozmnożeniowy generatywny), jak i materiał rozmnożeniowy wegetatywny (na przykład zrazy czy inne fragmenty pobrane z drzew leśnych lub krzewów), ale również materiał szkółkarski (sadzonki drzew i krzewów leśnych) wytwarzany z nasion (z materiału generatywnego lub ww. materiału wegetatywnego, choćby z wykorzystaniem wyrafinowanych technologii laboratoryjnych).

Ryc. 5 Działalność bezpośrednio – wytwórcza w zakresie produkcji materiału rozmnożeniowego (nasiennego lub wegetatywnego) na n/w potrzeby produkcji materiału szkółkarskiego lub do wykorzystania poza produkcją szkółkarską (bez działań obejmujących tworzenie i utrzymywanie specjalistycznej bazy nasiennej)

Działalność w zakresie wytwarzania leśnego materiału szkółkarskiego

Działalność z wykorzystaniem materiału szkółkarskiego jako „półproduktu”

PRZYPISY
(znaczenie pojęć, użytych w poniższych przypisach, a w dotychczasowej treści „Wizji działań na rzecz rozwoju...” nie zdefiniowanych, zostało określone w dalszych częściach tego opracowania)

Zob. przypis 10
– uogólniający

Nr przypisu	Treść przypisu
1	<u>ZGRUPOWANIA PIONOWO ZINTEGROWANYCH DZIAŁAŃ ROZPOCZYNAJĄCYCH SIĘ OD WYTWARZANIA MATERIAŁU ROZMNOŻENIOWEGO (GENERATYWNEGO LUB WEGETATYWNEGO), A KOŃCZĄCYCH SIĘ DZIAŁANAMI WYKORZYSTUJĄCYMI MATERIAŁ SZKÓŁKARSKI (WYTWORZONY Z TEGO MATERIAŁU ROZMNOŻENIOWEGO) DO DZIAŁAŃ OBEJMUJĄCYCH W NADLEŚNICTWIE „X” ZALESIANIE, ODNOWIENIA, POPRAWKI, UZUPEŁNIENIA, DOLESIENIA, PODSADZENIA ORAZ WPROWADZANIE PODSZYTÓW</u> <u>Pierwsza z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań (wariant podstawowy)</u> Wytwarzanie przez nadleśnictwo X leśnego materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego) w celu wyprodukowania przez to nadleśnictwo materiału szkółkarskiego do zużycia we własnym zakresie w ramach zalesień, odnowień, poprawek, uzupełnień, dolesień, podsadzeń oraz wprowadzania podszytów, łącznie z produkcją materiału szkółkarskiego in situ, t. j. poprzez obsiew przez nadleśnictwo X określonego arealu gruntów (chyba że są to działania, które w wykonaniu art. 54 ustawy o lasach kwalifikują się do zlecenia przez administrację rządową do wykonania przez LP). Wytwarzanie materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego), produkcja materiału szkółkarskiego oraz jego zużywanie przez nadleśnictwo w toku zalesiania gruntów, odnawiania lasu, dolesień, przeprowadzania podsadzeń oraz wprowadzania podszytów tworzy zgrupowanie działań, które na Ryc. 5 oznaczono za pomocą symboli: [1], [2], [3] i [4] Zgodnie z klasyfikacją działań w LP, stanowiącą przedmiot Ryc. 10 - ww. zgrupowanie działań pozostających w „obrębie” nadleśnictwa w zespole pionowym jest przejawem (1) prowadzenia przez nadleśnictwo X gospodarki leśnej w zakresie powiększania zasobów leśnych poprzez zalesianie gruntów oraz utrzymywaniem zasobów leśnych poprzez odnawianie lasu albo (2) prowadzeniem gospodarki leśnej w zakresie utrzymania i powiększania zasobów i upraw na drodze hodowli lasu (z wyłączeniem działań w zakresie zalesiania gruntów oraz działań, zaliczanych do hodowli lasu, polegającej na odnawianiu lasu oraz jego pielęgnowaniu poprzez użytkowanie przedrębne), Cechą charakterystyczną identyfikowanego zgrupowania działań jest to, że działania te są prowadzone przez nadleśnictwo X bez korzystania z usług wewnątrzinstytucjonalnych innych jednostek organizacyjnych LP (nadleśnictwo X prowadzi te działania nie wspólnie z innymi jednostkami organizacyjnymi LP, lecz samodzielnie). Co do zasady nadleśnictwo X „zużywa” oczywiście dla realizacji tych działań usługi świadczone przez zakłady usług leśnych. W ramach niniejszego wariantu podstawowego nadleśnictwo X może również korzystać z usług podmiotu, będącego zewnętrzną szkółką leśną. Uwaga zdania poprzedzającego dotyczy wszystkich innych przypadków korzystania z usług zewnętrznych szkółek leśnych przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych w realizacji przez nie działań, będących przedmiotem Ryc. 5 (zużycie usług zewnętrznych szkółek leśnych w zakresie wytwarzania materiału szkółkarskiego jest dla jednostek organizacyjnych LP dla jednostek organizacyjnych LP składową ich własnej działalności; jest mianowicie zużywaniem efektów usług obcych w toku działalności), . <u>Druga z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań</u> Wytwarzanie przez nadleśnictwo X materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego) na potrzeby zalesień, odnowień, poprawek, uzupełnień, dolesień, podsadzeń oraz wprowadzania podszytów (poza zleceniami administracji rządowej) z następczym zbiciem tego materiału nadleśnictwu Y w celu wytworzenia przez nadleśnictwo Y na potrzeby nadleśnictwa X materiału szkółkarskiego do zużycia przez nadleśnictwo X w trakcie zalesień, odnowień, poprawek, uzupełnień, dolesień, podsadzeń oraz wprowadzania podszytów (chyba że są to działania, które w wykonaniu art. 54 ustawy o lasach kwalifikują się do zlecenia przez administrację rządową do wykonania przez LP). Wyżej wymienione działania prowadzone przez nadleśnictwo X i nadleśnictwo Y - na Ryc. 5 zostały oznaczone symbolami: [1], [7], [8], [4]. Cechą charakterystyczną tych działań jest to, że są one realizowane w zespole pionowym, jednak nie w obrębie jednego nadleśnictwa (nadleśnictwa X)), lecz w wykonaniu wspólnego przedsięwzięcia dwóch jednostek organizacyjnych : nadleśnictwa X oraz nadleśnictwa Y. Na to zgrupowanie składa się: (1) prowadzenie przez nadleśnictwo X działalności, która, posiłkując się nazewnictwem na Ryc. 9, należy określić jako działalność dodatkową w zakresie gospodarki leśnej wykonywaną w formie usług i wewnątrzinstytucjonalnej na rzecz działalności dodatkowej w zakresie gospodarki leśnej prowadzonej w formie usługi wewnątrzinstytucjonalnej przez nadleśnictwo Y, przy czym ta działalność dodatkowa nadleśnictwa X polega na wytwarzaniu materiału rozmnożeniowego generatywnego lub wegetatywnego, nabywanego przez nadleśnictwo Y (działania o symbolu [1] w połączeniu z działaniem [7]), (2) prowadzenie przez nadleśnictwo Y działalności dodatkowej w zakresie gospodarki leśnej w formie usługi wewnątrzinstytucjonalnej na rzecz gospodarki leśnej prowadzonej przez nadleśnictwo X, przy czym ta działalność dodatkowa nadleśnictwa Y polega na wytwarzaniu materiału szkółkarskiego, zużywanego przez nadleśnictwo X w toku działalności w zakresie gospodarki leśnej (działanie o symbolu [8]), (3) prowadzenie przez nadleśnictwo X gospodarki leśnej, obejmującej działania w zakresie powiększania zasobów leśnych poprzez zalesianie gruntów, utrzymywania zasobów leśnych poprzez odnawianie lasu lub powiększanie zasobów i upraw na drodze innych działań hodowlanych, (obejmujących konkretnie poprawki i uzupełniania, dolesienia, podsadzenia oraz wprowadzanie podszytów). Zgodnie z klasyfikacją działalności, zawartą na Ryc.10 – koszty wszystkich tych działań powinny być wynikowo zaewidencjonowane w urzędzeniach księgowych nadleśnictwa X jako koszty gospodarki leśnej, prowadzonej w LP przez nadleśnictwo X w zakresie powiększania zasobów i upraw na drodze działań hodowlanych (zalesianie, odnawianie, poprawki, uzupełnienia, dolesienia, podsadzenia, wprowadzanie podszytów), przy czym w określonym zakresie koszty te powinny oczywiście objąć wartość usługi wewnątrzinstytucjonalnej nadleśnictwa Y (nabycie materiału szkółkarskiego zbywanego przez nadleśnictwo Y na rzecz nadleśnictwa X po kosztach wytworzenia). Innymi słowy uprawnione jest stwierdzenie, że w wymienionym zakresie rzeczowym gospodarkę leśną prowadzoną przez nadleśnictwo X należałoby zidentyfikować jako działalność, w ramach której następuje zużycie nie tylko usług zakładów usług leśnych, lecz również zużycie usługi wewnątrzinstytucjonalnej nadleśnictwa Y. W urzędzeniach księgowych nadleśnictwa Y powinny zostać zaewidencjonowane koszty działalności dodatkowej w zakresie gospodarki leśnej prowadzonej w formie usługi wewnątrzinstytucjonalnej (koszty wytworzenia materiału szkółkarskiego) oraz równe im przychody ze zbycia tejże usługi na rzecz nadleśnictwa X. Również w urzędzeniach księgowych nadleśnictwa X powinny zostać zaewidencjonowane koszty działalności dodatkowej w zakresie gospodarki leśnej (koszty wytworzenia materiału rozmnożeniowego podlegającego zbiciu na rzecz nadleśnictwa Y) oraz równe im przychody ze zbycia tejże usługi. Wynikowo, w skali „całych” Lasów Państwowych, koszty wytwarzania materiału rozmnożeniowego generatywnego oraz wegetatywnego, oraz koszty wytworzenia materiału szkółkarskiego, stają się oczywiście „statystycznie” kosztami gospodarki leśnej prowadzonej przez nadleśnictwo X – stosownie do wyniku następującego równania: (Koszty wytworzenia przez nadleśnictwo X materiału rozmnożeniowego, generatywnego lub wegetatywnego - Przychody ze zbycia przez nadleśnictwo X na rzecz nadleśnictwa Y tego materiału po kosztach wytworzenia) + (Koszty nabycia przez nadleśnictwo Y od nadleśnictwa X materiału rozmnożeniowego, generatywnego lub wegetatywnego + Pozostałe koszty wytwarzania materiału szkółkarskiego – Przychody ze zbycia materiału szkółkarskiego przez nadleśnictwo Y na rzecz nadleśnictwa X + Koszty nabycia materiału rozmnożeniowego powiększonego o pozostałe koszty wytworzenia materiału szkółkarskiego) + Koszty nabycia materiału szkółkarskiego przez nadleśnictwo X od nadleśnictwa Y = (0) + (0) + Koszty nabycia materiału szkółkarskiego = Koszty wytworzenia materiału rozmnożeniowego, generatywnego lub wegetatywnego przez nadleśnictwo X + Pozostałe koszty wytwarzania materiału

	szkółkarskiego przez nadleśnictwo Y. <u>Trzecia z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań</u> Jak wyżej, lecz wytwórcą materiału szkółkarskiego jest wyspecjalizowany zakład Lasów Państwowych U. Uwaga: wszystkie uwagi utrwalone powyżej w odniesieniu do drugiej z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań odnoszą się do przypadku, w którym materiał szkółkarski jest wyspecjalizowany zakład Lasów Państwowych, z tym jednak, że zbywanie tego materiału przez nadleśnictwo X oraz nabywanie przez nadleśnictwo X z zakładu Lasów Państwowych U powinno się odbywać z nadwyżką. Nieco w inny sposób (w świetle klasyfikacji, stanowiącej przedmiot Ryc.9) należy przy tym identyfikować działalność dodatkową prowadzoną przez nadleśnictwo X w związku ze zbywaniem materiału rozmnożeniowego na rzecz zakładu LP U, jak również działalność dodatkową prowadzoną przez zakład LP U na rzecz nadleśnictwa X. <u>Czwarta z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań</u> Wytwarzanie przez nadleśnictwo Z materiału rozmnożeniowego, generatywnego lub wegetatywnego, na potrzeby zalesień, odnowień, poprawek, uzupełnień, dolesień, podsadzeń oraz wprowadzania podszytów (poza zleceniami administracji rządowej) z opcją zbycia tegoż materiału nadleśnictwu X w celu wytworzenia przez nadleśnictwo X materiału szkółkarskiego na potrzeby zalesień, odnowień, poprawek, uzupełnień, dolesień, podsadzeń oraz wprowadzania podszytów (poza zleceniami administracji rządowej) i rzeczywiście wykorzystywanego (wykorzystanego) do takich działań. Wyżej wymienione działania prowadzone przez nadleśnictwo X i nadleśnictwo Y - na Ryc. 5 zostały oznaczone symbolami: [1], [7], [3], [4]. Cechą charakterystyczną tych działań jest to, że są one realizowane w zespole pionowym, jednak nie w obrębie jednego nadleśnictwa (nadleśnictwa X), lecz w wykonaniu wspólnego przedsięwzięcia dwóch jednostek organizacyjnych : nadleśnictwa Z oraz nadleśnictwa X. Na zgrupowanie ww. działań składa się: (1) prowadzenie przez nadleśnictwo Z działalności, która, posiłkując się nazewnictwem na Ryc. 9, należy określić jako działalność dodatkową w zakresie gospodarki leśnej wykonywaną w formie usług i wewnątrzinstytucjonalnej na rzecz gospodarki leśnej (działanie [1] w połączeniu z [7]) prowadzonej przez nadleśnictwo X w zakresie wytwarzania materiału szkółkarskiego [działanie [3]], wykorzystywanego przez nadleśnictwo X do działań w zakresie gospodarki leśnej obejmujących zalesianie, odnawianie lasu., poprawki, uzupełniania, dolesienia, podsadzenia oraz wprowadzanie podszytów (działanie [4]). Zgodnie z klasyfikacją działań w ramach gospodarki leśnej, stanowiącej przedmiot Ryc. 10 – działania [3] oraz [4] prowadzone przez nadleśnictwo X mieszczą się odpowiednio w ramach powiększania zasobów leśnych oraz utrzymywania i powiększania zasobów i upraw leśnych. W urządzeniach księgowych nadleśnictwa Z powinny zostać zaewidencjonowane koszty działalności dodatkowej w zakresie gospodarki leśnej (wytwarzanie materiału rozmnożeniowego, wegetatywnego lub generatywnego) oraz (równie im) przychody ze zbycia tegoż materiału na rzecz nadleśnictwa X. W urządzeniach księgowych nadleśnictwa X powinny zostać zaewidencjonowane koszty gospodarki leśnej, obejmujące: (1) koszty nabycia usługi wewnątrzinstytucjonalnej świadczonej nadleśnictwu X przez nadleśnictwo Z, (2) koszty wytwarzania materiału szkółkarskiego z wykorzystaniem materiału rozmnożeniowego, generatywnego lub wegetatywnego, wytwarzanego przez nadleśnictwo X, z wykorzystaniem materiału rozmnożeniowego, generatywnego lub wegetatywnego, nabytego od nadleśnictwa Z, (3) koszty działań, prowadzonych z wykorzystaniem materiału szkółkarskiego (wytworzonego we własnym zakresie), obejmujących zalesianie, odnowienia, poprawki, uzupełnienia, dolesienie, podsadzenia oraz wprowadzanie podszytów. <u>Inne możliwe szczegółowe identyfikacje zgrupowań działań</u> Jeżeli za pierwsze działanie przyjąć działanie oznaczone na Ryc. 5 symbolem [1], to w praktyce możliwe jest zidentyfikowanie wielu innych zgrupowań działań, obejmujących działanie [4], to jest obejmujących działanie nadleśnictwa X, polegające na zalesianiu, odnawianiu lasu, poprawkach, uzupełnieniach, dolesianiu, podsadzeniach oraz wprowadzeniu podszytów w nadleśnictwie X. W szczególności te inne zgrupowania mogą obejmować: (1) wytwarzanie lub udział w wytwarzaniu materiału generatywnego lub wegetatywnego zakładów Lasów Państwowych, (2) wytwarzanie lub udział w wytwarzaniu materiału generatywnego lub wegetatywnego oraz materiału szkółkarskiego przez inną jednostkę organizacyjną LP aniżeli nadleśnictwo X (lub przez inne jednostki organizacyjne LP aniżeli nadleśnictwo X) – nie wyłączając zakładów Lasów Państwowych. Uwaga: wzorując się na pierwszej, drugiej, trzeciej oraz czwartej identyfikacjach zgrupowań działań (powyżej) nie powinno być trudności w szczegółowej identyfikacji innych zgrupowań działań, o których mowa w zdaniu poprzedzającym
2	<u>ZGRUPOWANIA PIONOWO ZINTEGROWANYCH DZIAŁAŃ ROZPOCZYNAJĄCYCH SIĘ OD WYTWARZANIA MATERIAŁU ROZMNOŻENIOWEGO (GENERATYWNEGO LUB WEGETATYWNEGO) , A KOŃCZĄCYCH SIĘ DZIAŁANAMI WYKORZYSTUJĄCYMI MATERIAŁ SZKÓŁKARSKI (WYTWORZONY Z TEGO MATERIAŁU ROZMNOŻENIOWEGO PRZEZ NADLEŚNICTWO X) W CELU WYKORZYSTANIA TEGO MATERIAŁU SZKÓŁKARSKIEGO DO DZIAŁAŃ OBEJMUJĄCYCH ZALESIANIE, ODNOWIENIA, POPRAWKI, UZUPEŁNIENIA, DOLESIENIA, PODSADZENIA ORAZ WPROWADZANIE PODSZYTÓW W NADLEŚNICTWIE INNYM NIŻ NADLEŚNICTWO „X”</u> <u>Pierwsza z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań</u> Wytwarzanie przez nadleśnictwo X leśnego materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego) w celu wyprodukowania przez to nadleśnictwo materiału szkółkarskiego do zużycia przez nadleśnictwo „W” w ramach zalesień, odnowień, poprawek, uzupełnień, dolesień, podsadzeń oraz wprowadzania podszytów (chyba że są to działania, które w wykonaniu art. 54 ustawy o lasach kwalifikują się do zlecenia przez administrację rządową do wykonania przez LP). Wytwarzanie materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego) przez nadleśnictwo X oraz produkcja przez nadleśnictwo X materiału szkółkarskiego z tego materiału, z następczym zużywaniem tego materiału szkółkarskiego przez nadleśnictwo „W” w toku zalesiania gruntów, odnawiania lasu, dolesień, przeprowadzania podsadzeń oraz wprowadzania podszytów tworzy zgrupowanie działań, które na Ryc. 5 oznaczono za pomocą symboli: [1], [5], [3 w połączeniu z 9]] i [6] Działania [1] , [5], [3 w połączeniu z 9] należy identyfikować jako działalność dodatkową nadleśnictwa X w zakresie gospodarki leśnej realizowaną w formie usługi wewnątrzinstytucjonalnej na rzecz nadleśnictwa W (por. Ryc.9). Działanie [6] należy identyfikować jako prowadzenie przez nadleśnictwo W gospodarki leśnej (zgodnie z nazewnictwem, użytym w ramach Ryc. 10) <u>Inne możliwe szczegółowe identyfikacje zgrupowań działań</u> Jeżeli za pierwsze działanie przyjąć działanie oznaczone na Ryc. 5 symbolem [1], a następnie założyć wytwarzanie materiału szkółkarskiego przez nadleśnictwo X na potrzeby innego nadleśnictwa, to w praktyce możliwe jest zidentyfikowanie wielu innych zgrupowań działań, obejmujących działanie [6], to jest obejmujących działanie nadleśnictwa W, polegające na zalesianiu, odnawianiu lasu,

	poprawkach, uzupełnieniach, dolesianiu, podsadzeniach oraz wprowadzeniu podszytów w nadleśnictwie W z wykorzystaniem materiału szkółkarskiego wyprodukowanego przez nadleśnictwo X. . <i>Uwaga: biorąc pod uwagę przypis 1 oraz powyższą szczegółową identyfikację zgrupowania działań nie powinno być trudności w ustalaniu tych innych możliwych zgrupowań działań i ich trudności w ich szczegółowej identyfikacji (z odpowiednim wykorzystaniem Ryc. 5, 9 i 10)</i>
3	<u>ZGRUPOWANIA PIONOWO ZINTEGROWANYCH DZIAŁAŃ ROZPOCZYNAJĄCYCH SIĘ OD WYTWARZANIA MATERIAŁU ROZMNOŻENIOWEGO (GENERATYWNEGO LUB WEGETATYWNEGO) , A KOŃCZĄCYCH SIĘ DZIAŁANAMI WYKORZYSTUJĄCYMI MATERIAŁ SZKÓLKARSKI (WYTWORZONY Z TEGO MATERIAŁU ROZMNOŻENIOWEGO PRZEZ NADLEŚNICTWO X) W CELU WYKORZYSTANIA TEGO MATERIAŁU SZKÓLKARSKIEGO DO DZIAŁAŃ WSPOMAGAJĄCYCH ADMINISTRACJĘ PUBLICZNĄ W SFERZE DOMINIUM W REALIZOWANIU JEJ OBOWIĄZKU ZACHOWANIA PULI GENOWEJ ŚWIATA ROŚLIN I ZWIERZĄT</u> <i>Pierwsza z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań (wariant podstawowy)</i> Wytwarzanie przez nadleśnictwo X leśnego materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego) w celu wyprodukowania przez to nadleśnictwo materiału szkółkarskiego do zużycia we własnym zakresie w celu założenia tzw. żywych banków genów , to jest, określonych m.in. co do pola powierzchni, gruntów pokrytych sadzonkami, często wyprodukowanymi z materiału wegetatywnego - hodowanymi i chronionymi przez określony czas dla zachowania w tej formie szczególnie wartościowej (z różnych punktów widzenia) puli genowej. Wytwarzanie materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego), produkcja materiału szkółkarskiego oraz jego zużywanie przez nadleśnictwo w celu tworzenia tzw. żywych banków genów stanowi zgrupowanie działań pionowo zintegrowanych , które na Ryc. 5 oznaczono za pomocą symboli: [10], [2], [11] i [12] Zachowanie wartościowej, w tym unikatowej lub zanikającej za sprawą działalności ludzkiej, puli genowej jest obowiązkiem organów władzy i instytucji publicznych (jest obowiązkiem jednostek instytucjonalnych należących do sektora rządowego i samorządowego). W tym kontekście, ww. zgrupowanie działań (pozostających w „obrębie” nadleśnictwa X w zespoleniu pionowym) jest - zgodnie z klasyfikacją, stanowiącą przedmiot Ryc.8 - przejawem działalności administracyjnej prowadzonej w LP przez nadleśnictwo X w zakresie wspomaganie organów i instytucji władzy publicznej w sferze dominium. Cechą charakterystyczną identyfikowanego zgrupowania działań jest to, że działania te są prowadzone przez nadleśnictwo X bez korzystania z usług wewnątrzinstytucjonalnych innych jednostek organizacyjnych LP (nadleśnictwo X prowadzi te działania nie wspólnie z innymi jednostkami organizacyjnymi LP, lecz samodzielnie) – od wytworzenia materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego), poprzez wyprodukowanie materiału szkółkarskiego i jego wprowadzenie na określonej powierzchni ziemskiej, do prowadzenia działań w zakresie utrzymania w ten sposób powstałego żywego banku genów.. Co do zasady nadleśnictwo X „zużywa” (może „zużywać”) oczywiście dla realizacji tych działań nie tylko zasoby pracy pracowników, lecz również usługi świadczone przez podmioty zewnętrzne: zakłady usług leśnych, zewnętrzne szkółki leśne oraz innych wykonawców, dostawców i usługodawców. <u>Inne możliwe szczegółowe identyfikacje zgrupowań działań</u> Posiłkując się Ryc. 5 oraz Ryc. 8 i 9 można ustalić wiele innych zgrupowań działań rozpoczynających się od działania [10], a kończących się działaniem w nadleśnictwie X oznaczonym na Ryc. 5 symbolem [12]. Chodzi o zgrupowania działań angażujących „po drodze” różne jednostki organizacyjne Lasów Państwowych (wspomaganie administracji publicznej poprzez realizację wspólnych przedsięwzięć jednostek organizacyjnych LP). Jeżeli wspomaganie administracji publicznej, polegające na zakładaniu i utrzymaniu żywych banków genów w ramach realizacji wspólnych przedsięwzięć jednostek organizacyjnych LP, obejmuje świadczenie przez nadleśnictwa, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych oraz ewentualnie (choć bardziej teoretycznie niż praktycznie) przez DGLP usług wewnątrzinstytucjonalnych na rzecz nadleśnictwa X – to usługi te należy identyfikować nie jako działalność dodatkową, prowadzoną poza gospodarką leśną w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych, lecz jako element działalności wspomagającej administrację publiczną (nadleśnictwo X oraz wymienione jednostki organizacyjne LP wspólnie dokonują wspomaganie administracji publicznej; efekty działań ww. jednostek organizacyjnych LP, innych aniżeli nadleśnictwo X, powinny być nabywane przez nadleśnictwo X po kosztach ich wytworzenia). Jeżeli jednak w realizacji takiego przedsięwzięcia uczestniczy zakład Lasów Państwowych, to (z tego względu, że w świetle rozporządzenia finansowego) zakłady LP nie są uprawnione do prowadzenia działalności administracyjnej <i>sensu stricto</i> - usługi wewnątrzinstytucjonalne świadczone przez zakłady LP należy w takim przypadku formalnie identyfikować jako działalność dodatkową poza gospodarką leśną wykonywaną w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych na rzecz innych jednostek organizacyjnych LP. Ponadto w każdym przypadku, w którym to nadleśnictwa, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych czy DGLP świadczy usługę wewnątrzinstytucjonalną na rzecz (w tym wynikowo na rzecz) zakładu Lasów Państwowych (a usługa ta warunkuje dokonanie przez ten zakład Lasów Państwowych usługi wewnątrzinstytucjonalnej potrzebnej do ww. wspomżenia administracji publicznej) – to tę usługę formalnie należy również identyfikować jako działalność dodatkową poza gospodarką leśną wykonywaną w formie usługi wewnątrzinstytucjonalnej (są to bowiem usługi wewnątrzinstytucjonalne wspomagające ww. działalność dodatkową zakładu LP i jako takie „muszą” formalnie uznawane za „półprodukt” efektu teje działalności dodatkowej). Nie może przy tym ująć uwagę, że „i tak” w efekcie w każdym przypadku, w którym wspomaganie administracji publicznej w sferze dominium (tutaj poprzez zakładanie i utrzymywanie żywych banków genów przez nadleśnictwo X) następuje w ramach realizacji wspólnego przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych – pełne koszty tej działalności są ostatecznie ujmowane oczywiście w urzędzeniach księgowych nadleśnictwa X (i są to koszty działalności administracyjnej, a konkretnie koszty działalności administracyjnej polegającej na wspomaganie przez LP administracji publicznej w wypełnianiu przez nią obowiązków w zakresie utrzymania puli genowej świata roślin i zwierząt, zasługującej z różnych punktów widzenia na zachowanie).
4	<u>ZGRUPOWANIA PIONOWO ZINTEGROWANYCH DZIAŁAŃ ROZPOCZYNAJĄCYCH SIĘ OD WYTWARZANIA MATERIAŁU ROZMNOŻENIOWEGO (GENERATYWNEGO LUB WEGETATYWNEGO) , A KOŃCZĄCYCH SIĘ DZIAŁANAMI POLEGAJĄCYMI NA UDOSTĘPNIANIU PRZEZ NADLEŚNICTWO „X” MATERIAŁU SZKÓLKARSKIEGO (WYTWORZONEGO Z TEGO MATERIAŁU ROZMNOŻENIOWEGO WŁAŚCICIELOM LASÓW ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY O LASACH</u> <i>Pierwsza z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań (wariant podstawowy)</i> Wytwarzanie przez nadleśnictwo X leśnego materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego) w celu wyprodukowania przez to nadleśnictwo materiału szkółkarskiego do zużycia poprzez nieodpłatne udostępnienie właścicielowi lasu niestanowiącego własności Skarbu Państwa sadzonek drzew i krzewów leśnych w wykonaniu przepisu art. 35 ust. 3 ustawy o lasach .

Wytwarzanie materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego), produkcja materiału szkółkarskiego oraz jego zużywanie przez nadleśnictwo poprzez nieodpłatne udostępnianie właścicielom lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa - to zgrupowanie działań pionowo zintegrowanych, które na Ryc. 5 oznaczono za pomocą symboli: [13], [2], [11] i [14]. Zgodnie z art. 35 ust. 3 ustawy o lasach – w szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek właściciela lasu niestanowiącego własności Skarbu Państwa, poparty opinią wójta (burmistrza, prezydenta miasta), nadleśniczy może udostępnić nieodpłatnie sadzonki drzew i krzewów leśnych na ponowne wprowadzenie roślinności leśnej (upraw leśnych) – zgodnie z uproszczonym planem urządzenia lasu lub decyzją, o której mowa w art. 19 ust. 3° ww. ustawy. Nieodpłatne udostępnianie sadzonek Skarbu Państwa określonym właścicielom lasów stanowi niewątpliwie pomoc publiczną. Udzielanie pomocy publicznej różnym podmiotom jest obowiązkiem administracji publicznej. W tym przypadku taka pomoc leży oczywiście w interesie publicznym, albowiem przyczynia się do utrzymania określonej części terytorium kraju pod uprawami leśnymi (m.in. w „imię” bezpieczeństwa ekologicznego kraju). Lasy Państwowe udostępniając na zasadach nieodpłatnych sadzonki drzew i krzewów leśnych wspomagają administrację publiczną w wypełnianiu przez nią wyżej wymienionego obowiązku. Akt faktycznego udostępnienia przez LP ww. sadzonek jest przejawem wspomagania administracji publicznej w sferze dominium, choć jest oczywiste, że mamy tu również do czynienia z wyręczeniem przez nadleśniczego władzy publicznej poprzez jednostronne rozstrzygnięcie (współ z odpowiednim organem władzy samorządowej) o udzieleniu lub nieudzieleniu pomocy publicznej wnioskodawcy. Wniosek właściciela lasu jest przede wszystkim aktem cywilnoprawnym; jest wyrażeniem przez właściciela lasu woli uzyskania sadzonek na warunkach nieodpłatnych; to oświadczeniem woli nie jest jednak wiążące dla nadleśniczego co do treści rozstrzygnięcia (choć nie może umknąć uwadze, że jednakowoż jednostronnie zobowiązuje nadleśniczego do podjęcia określonych działań). Opinia wójta (burmistrza lub prezydenta miasta), o której mowa w art. 35 ust. 3 ustawy o lasach, jest niewątpliwie elementem aktu administracyjno – prawnego rozstrzygającego o nieodpłatnym udostępnieniu lub nieudostępnieniu materiału szkółkarskiego wnioskodawcy. Jeżeli bowiem opinia ta nie wspiera wniosku właściciela (czyli nie popiera tego wniosku), to nadleśniczy nie jest uprawniony do rozstrzygnięcia o nieodpłatnym udostępnieniu sadzonek drzew i krzewów leśnych wnioskodawcy. Można zatem powiedzieć, że akt administracyjno – prawny rozstrzygający o pozytywnym (lub negatywnym) rozpatrzeniu wniosku właściciela lasu niebędącego własnością Skarbu Państwa, jest stanowiony wspólnie przez nadleśniczego oraz wójta (burmistrza, prezydenta miasta) – przy czym (powtórzmy) działanie polegające na faktycznym nieodpłatnym udostępnieniu ww. sadzonek jest wspomaganiem (wyręczeniem administracji publicznej) nie w sferze imperium, lecz dominium.

Cechą charakterystyczną identyfikowanego zgrupowania działań wspomagających administrację publiczną w sferze dominium jest to, że działania te są prowadzone przez nadleśnictwo X bez korzystania z usług wewnątrzinstytucjonalnych innych jednostek organizacyjnych LP (nadleśnictwo X prowadzi te działania nie wspólnie z innymi jednostkami organizacyjnymi LP, lecz samodzielnie) – od wytworzenia materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego), poprzez wyprodukowanie materiału szkółkarskiego i jego nieodpłatne udostępnienie i wprowadzenie na określoną powierzchnię ziemską, do prowadzenia działań w zakresie utrzymania w ten sposób powstałego żywego banku genów.. Co do zasady nadleśnictwo X oczywiście „zużywa” (może „zużywać”) oczywiście dla realizacji tych działań nie tylko zasoby pracy swoich pracowników, lecz również usługi świadczone przez podmioty zewnętrzne: zakłady usług leśnych, zewnętrzne szkoły leśne oraz innych wykonawców, dostawców i usługodawców.

Inne możliwe szczegółowe identyfikacje zgrupowań działań

Posiłkując się Ryc. 5 oraz Ryc. 8 i 9 można ustalić wiele innych zgrupowań działań rozpoczynających się od działania [13], a kończącego się działaniem w nadleśnictwie X oznaczonego na Ryc. 5 symbolem [14]. Chodzi o zgrupowania działań angażujących „po drodze” różne jednostki organizacyjne Lasów Państwowych (wspomaganie administracji publicznej na drodze realizacji wspólnych przedsięwzięć jednostek organizacyjnych LP). Jeżeli wspomaganie administracji publicznej, polegające na nieodpłatnym udostępnianiu sadzonek i krzewów leśnych właścicielom lasów niebędących własnością Skarbu Państwa obejmuje świadczenie przez nadleśnictwa, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych oraz przez DGLP usług wewnątrzinstytucjonalnych na rzecz nadleśnictwa X (na przykład w zakresie wytwarzania materiału rozmnożeniowego) – to usługi te należy identyfikować nie jako działalność dodatkową, prowadzoną w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych, lecz jako element działalności wspomagającej administrację publiczną (nadleśnictwo X oraz wymienione jednostki organizacyjne LP wspólnie dokonują wspomagania administracji publicznej; efekty działań tych ww. jednostek są nabywane przez nadleśnictwo X po kosztach wytworzenia). Jeżeli jednak w realizacji takiego przedsięwzięcia uczestniczy zakład Lasów Państwowych, to (z tego względu, że w świetle rozporządzenia finansowego) zakłady LP nie są uprawnione do prowadzenia działalności administracyjnej *sensu stricto* - usługi wewnątrzinstytucjonalne świadczone przez zakłady LP należy w takim przypadku formalnie identyfikować jako działalność dodatkową poza gospodarką leśną wykonywaną w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych na rzecz innych jednostek organizacyjnych LP. Ponadto w każdym przypadku, w którym to nadleśnictwa, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych czy DGLP świadczy usługę wewnątrzinstytucjonalną na rzecz (w tym wynikowo na rzecz) zakładu Lasów Państwowych (a usługa ta warunkuje dokonanie przez ten zakład Lasów Państwowych usługi wewnątrzinstytucjonalnej potrzebnej do ww. wspomnienia administracji publicznej, tutaj przez nadleśnictwo X) – to tę usługę formalnie należy również identyfikować jako działalność dodatkową poza gospodarką leśną wykonywaną w formie usługi wewnątrzinstytucjonalnej (są to bowiem usługi wewnątrzinstytucjonalne wspomagające ww. działalność dodatkową zakładu LP i jako takie „muszą” formalnie uznawane za „półprodukt” efektu tejże działalności dodatkowej).

Nie może przy tym ująć uwadze, że „i tak” w efekcie w każdym przypadku, w którym wspomaganie administracji publicznej w sferze dominium (tutaj poprzez nieodpłatne udostępnianie sadzonek drzew i krzewów leśnych właścicielom lasów niebędących własnością Skarbu Państwa) następuje w ramach realizacji wspólnego przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych – pełne koszty tej działalności są ostatecznie ujmowane oczywiście w urządzeniach księgowych nadleśnictwa X (i są to koszty działalności administracyjnej, a konkretnie koszty działalności administracyjnej polegającej na wspomaganiu przez LP administracji publicznej poprzez faktyczne udostępnianie sadzonek i krzewów leśnych właścicielom lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa).

5

ZGRUPOWANIA PIONOWO ZINTEGROWANYCH DZIAŁAŃ ROZPOCZYNAJĄCYCH SIĘ OD WYTWARZANIA MATERIAŁU ROZMNOŻENIOWEGO (GENERATYWNEGO LUB WEGETATYWNEGO), A KOŃCZĄCYCH SIĘ DZIAŁANAMI POLEGAJĄCYMI NA DZIAŁANIACH W ZAKRESIE EDUKACJI PRZYRONICZO- LEŚNEJ SPOŁECZEŃSTWA LUB/ORAZ NA DZIAŁANIACH ROZWOJOWYCH POLEGAJĄCYCH NA KSZTAŁTOWANIU WIZERUNKU LASÓW PAŃSTWOWYCH

Pierwsza z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań (wariant podstawowy dotyczący działalności edukacyjnej)

Wytwarzanie przez nadleśnictwo X leśnego materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego) w celu wyprodukowania przez to nadleśnictwo materiału szkółkarskiego do zużycia w celach działalności w zakresie edukacji przyrodniczo – leśnej społeczeństwa.

Wytwarzanie materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego), produkcja materiału szkółkarskiego oraz jego zużywanie przez nadleśnictwo X w celu edukacji przyrodniczo – leśnej społeczeństwa (mieszczonej się w ramach edukacji ekologicznej społeczeństwa) stanowi zgrupowanie działań pionowo zintegrowanych, które na Ryc. 5 oznaczono za pomocą symboli: [15], [2], [11] i [16].

Edukacja przyrodniczo – leśna społeczeństwa jest niewątpliwie obowiązkiem jednostek instytucjonalnych, należących do sektora rządowo – samorządowego. Zdaniem Autora jest to obowiązek usytuowany bardziej w sferze dominium aniżeli imperium państwa (czy samorządu), choć nie może umknąć uwadze, iż realizacja tego obowiązku jest ukierunkowana na kształtowanie postaw obywateli RP (ale także „postaw” jednostek organizacyjnych działających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej) - postaw, służących faktycznej ochronie środowiska naturalnego (w szerokim tego słowa znaczeniu). Ponieważ jednak następuje to bez użycia aktów oddziaływania władczego, lecz przede wszystkim poprzez oddziaływanie niewładcze (perswazyjne), w tym w znacznym zakresie poprzez produkcję, udostępnianie oraz zużywanie zasobów publicznych (filmów edukacyjnych, folderów, publikacji przyrodniczo – leśnych, publicznych środków pieniężnych wydatkowanych na ogłoszenia społeczne i kampanie społeczne itp.), więc (powtórzmy) zdaniem Autora edukację przyrodniczo – leśną społeczeństwa (a szerzej edukację ekologiczną społeczeństwa) należy traktować jako wypełnianie przez administrację publiczną obowiązków leżących w sferze dominium. Lasy Państwowe wspomagają administrację publiczną w tym zakresie poprzez różne działania. Jednym z nich jest na przykład bezpośrednie rozdawanie sadzonek drzew i krzewów leśnych w celu samodzielnego wysadzenia, hodowli i ochrony roślinności leśnej przez „obdarowanych” (często w połączeniu z „kolportażem” wiedzy przyrodniczo – leśnej, utrwalonej na różnych nośnikach, w tym nośnikach numerycznych). Praktykowane są również i takie rozwiązania szczegółowe, które polegają na nieodpłatnym udostępnianiu sadzonek i krzewów leśnych podmiotom spoza Lasów Państwowych (w tym przede wszystkim podmiotom skupiającym pozarządowe jednostki organizacyjne non – profit), wykorzystywanych przez te podmioty do rozdawnictwa w zamian za przekazanie do utylizacji elektro – śmieci. Przy takich rozwiązaniach należy mówić nie tylko o wspomaganiu przez Lasy Państwowe władzy publicznej w zakresie edukacji przyrodniczo – leśnej, lecz jednocześnie o wspomaganiu przez Lasy Państwowe (współ z tymi podmiotami zewnętrznymi) władzy publicznej w prowadzeniu faktycznej (czynnej) ochrony środowiska.

Dalsze uwagi – por. z przypisem nr 4

Druga z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań (wariant podstawowy dotyczący działalności promocyjnej)

Wytwarzanie przez nadleśnictwo X leśnego materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego) w celu wyprodukowania przez to nadleśnictwo materiału szkółkarskiego do zużycia w celach kształtowania wizerunku Lasów Państwowych.

Wytwarzanie materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego), produkcja materiału szkółkarskiego oraz jego zużywanie przez nadleśnictwo X w celach kształtowania wizerunku Lasów Państwowych stanowi zgrupowanie działań pionowo zintegrowanych, które na Ryc. 5 oznaczono za pomocą symboli: [17], [2], [18] i [19].

Zgodnie z klasyfikacją, będącą przedmiotem Ryc. 8 - działania ukierunkowane na kształtowanie wizerunku Lasów Państwowych (a szerzej na kształtowanie „goodwill’ u” Lasów Państwowych) stanowią przejaw działalności rozwojowej LP (przejaw działalności w zakresie tzw. „miękkiego” rozwoju). Szczególnym skonkretyzowaniem takich działań jest realizowanie przedsięwzięć, w ramach których materiał szkółkarski jest rozdawany właśnie w celach promocyjnych. Takiego rozdawnictwa nie należy mylić z działaniami promocyjnymi *sensu stricto*, to jest z działaniami reklamowymi ukierunkowanymi na kształtowanie popytu na produkty (w tym wypadku na materiał szkółkarski), wytwarzane przez LP. Przy omawianym rozdawnictwie materiału szkółkarskiego nie o „czysty” efekt marketingowy tu chodzi, lecz o to, aby odpowiednio zagospodarowana sadzonka drzewa lub krzewu leśnego kojarzyła się „nabywcy” z Lasami Państwowymi jako „dobrym” podmiotem. Oczywiście tak rozumiana działalność promocyjna (działalność promocyjna obejmująca rozdawanie sadzonek drzew i krzewów leśnych) pozostaje (a ściślej: z bardzo wielu powodów pożądaną jest, aby pozostawała) w ścisłym zintegrowaniu poziomym z działalnością w zakresie edukacji przyrodniczo – leśnej społeczeństwa, o której mowa w poprzedzającej szczegółowej identyfikacji zgrupowania działań. Oznacza to, że pożądaną jest, aby omawiana działalność promocyjna był równocześnie działalnością w zakresie edukacji przyrodniczo – leśnej społeczeństwa.

Dalsze uwagi – por. z przypisem nr 4

Inne możliwe szczegółowe identyfikacje zgrupowań działań

Zob. przypis nr 10 (przypis uogólniający)

6	<u>ZGRUPOWANIA PIONOWO ZINTEGROWANYCH DZIAŁAŃ ROZPOCZYNAJĄCYCH SIĘ OD WYTWARZANIA MATERIAŁU ROZMNOŻENIOWEGO (GENERATYWNEGO LUB WEGETATYWNEGO), A KOŃCZĄCYCH SIĘ DZIAŁANAMI, PROWADZONYMI PRZEZ NADLEŚNICTWO „X” W RAMACH ZLECEŃ ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ (Z WYKORZYSTANIEM MATERIAŁU SZKÓŁKARSKIEGO, WYPRODUKOWANEGO Z TEGO MATERIAŁU ROZMNOŻENIOWEGO) - OBEJMUJĄCYMI ZALESIANIE GRUNTÓW, ODNAWIANIE LASU, DOKONYWANIE POPRAWEK I UZUPEŁNIENI, DOLESIANIE, PODSADZANIE, ORAZ WPROWADZANIE PODSZYTÓW</u> Pierwsza z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań (wariant podstawowy) Wytwarzanie przez nadleśnictwo X leśnego materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego) w celu wyprodukowania przez to nadleśnictwo materiału szkółkarskiego do zużycia przy wykonywaniu w ramach zleceń administracji rządowej działań obejmujących zalesianie gruntów, odnawianie lasu, dokonywanie poprawek i uzupełnień, dolesianie, podsadzanie oraz wprowadzanie podszytów . Działania, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, tworzą w ramach nadleśnictwa „X”, zintegrowane pionowo zgrupowanie działań, które na Ryc. 5 zostały oznaczone za pomocą symboli [20], [2], [11] i [21]. Cechą charakterystyczną tegoż zgrupowania działań (tego zespołu działań) jest to, że działania są tu prowadzone przez nadleśnictwo „X” bez wykorzystywania usług wewnątrzinstytucjonalnych . Posiłkując się Ryc. 8 – przedmiotowe zgrupowanie działań (przedmiotowy zespół działań) wchodzi w skład działalności Lasów Państwowych polegającej na wspomaganiu administracji publicznej w sferze dominium (t. j. na prowadzeniu działalności administracyjnej skutkującej wspomaganie administracji publicznej, a dokładnie administracji rządowej, w wypełnianiu jej obowiązków, dających się zidentyfikować na podstawie art. 54 pkt. 2 i pkt. 3 ustawy o lasach. Przepis art. 54 pkt. 2 ustawy o lasach stanowi, że „Lasy Państwowe otrzymują dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone przez administrację rządową (...) na wykonywanie krajowego programu zwiększania lesistości, o którym mowa w art. 14 ust. 2a, oraz pielęgnację i ochronę upraw i młodników powstałych w ramach realizacji tego programu. Przepis art. 54 pkt. 3 stanowi z kolei, że „Lasy Państwowe otrzymują dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone przez administrację rządową (...) na „zagospodarowanie i ochronę lasów w przypadku zagrożenia ich trwałości, o których mowa w art. 12 ust. 1”. Mając na względzie, że żaden podmiot (w tym podmioty, składające się na administrację rządową) nie może zlecić innemu podmiotowi zadań do wykonaniu, nie będących jego „własnymi” zadaniami, więc działania w zakresie zalesiania gruntów, odnawiania lasu, dokonywania poprawek i uzupełnień, dolesiania, podsadzania i wprowadzania podszytów, związane z realizacją programu wzrostu lesistości kraju oraz zagospodarowywania i ochrony lasów o zagrożonej ich trwałości (określonej szczegółowo w art. 12 ust. 1 ustawy o lasach) - są działaniami oznaczającymi wspomaganie administracji rządowej w wypełnianiu („rękami: Lasów Państwowych) jej obowiązków doprowadzania do wzrostu areálu gruntów pokrytych w Polsce roślinnością leśną i zapewniania jej trwania na terenach objętych pożarami i innymi zjawiskami klęskowymi spowodowanymi czynnikami biotycznymi i abiotycznymi (jeżeli pożary te i inne zjawiska klęskowe zagrażają trwałości lasów). <u>Inne możliwe szczegółowe identyfikacje zgrupowań działań</u> <i>Zob. przypis nr 10 (przypis uogólniający)</i>
7	<u>ZGRUPOWANIA PIONOWO ZINTEGROWANYCH DZIAŁAŃ ROZPOCZYNAJĄCYCH SIĘ OD WYTWARZANIA MATERIAŁU ROZMNOŻENIOWEGO (GENERATYWNEGO LUB WEGETATYWNEGO), A KOŃCZĄCYCH SIĘ DZIAŁANAMI, PROWADZONYMI PRZEZ NADLEŚNICTWO „X” W RAMACH TWORZENIA I UTRZYMYWANIA SPECJALISTYCZNEJ BAZY NASIENNEJ</u> Pierwsza z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań (wariant podstawowy) Wytwarzanie przez nadleśnictwo X leśnego materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego) w celu wyprodukowania przez to nadleśnictwo materiału szkółkarskiego do zużycia przy tworzeniu specjalistycznej bazy nasiennej, obejmującej m.in. plantacje nasienne. Działania, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, tworzą w ramach nadleśnictwa „X”, zintegrowane pionowo zgrupowanie działań, które na Ryc. 5 zostały oznaczone za pomocą symboli [22], [2], [23] i [24]. Cechą charakterystyczną tegoż zgrupowania działań (tego zespołu działań) jest to, że działania są tu prowadzone przez nadleśnictwo „X” bez wykorzystywania usług wewnątrzinstytucjonalnych . Posiłkując się Ryc. 10 – wyżej wymienione zgrupowanie działań należy zidentyfikować głównie jako przejaw działalności w zakresie zagospodarowania lasu. Zakładanie oraz utrzymanie specjalistycznej bazy nasiennej stanowi bowiem część składową gospodarki leśnej (a konkretnie właśnie zagospodarowania lasu, zaś w ramach zagospodarowania lasu – część składową działań w zakresie nasiennictwa i selekcji). Stwierdzenie zdania poprzedzającego jest tylko częściowo prawdziwe. Otóż (abstrahując od formalnego uplasowania w obszarze uprawnionej działalności Lasów Państwowych) działalność bezpośrednio – wytwórcza w zakresie nasiennictwa i selekcji obejmuje następujące działania faktyczne: (1) utrzymywanie, poprzez działania szczególne, (po uprzednim wytypowaniu w ramach działalności pomocniczej na rzecz nasiennictwa i selekcji) szczególnych okazów pojedynczych drzew, w tym drzew doborowych, nasiennych drzewostanów wyłączonych oraz gospodarczych drzewostanów nasiennych (jako podstawowej bazy nasiennej) , (2) utworzenie i utrzymywanie w Lasach Państwowych specjalistycznej leśnej bazy nasiennej, będącej uzupełniającym źródłem pozyskiwania materiału rozmnożeniowego (generatywnego oraz wegetatywnego), (2) pozyskiwanie materiału rozmnożeniowego z wykorzystaniem podstawowej i specjalistycznej bazy nasiennej, a także spoza tej bazy, jeżeli wymaga tego potrzeba banków genów (łącznie z działaniami w zakresie wyluszczenia nasion, przechowywania materiału rozmnożeniowego oraz jego przysposabiania. Choć utrzymywanie podstawowej bazy nasiennej oraz pozyskiwanie materiału rozmnożeniowego z wykorzystaniem podstawowej i uzupełniającej bazy nasiennej jest przede wszystkim przejawem

	gospodarki leśnej, to przecież z Ryc. 5 oraz z treści przypisów poprzedzających wynika, że działania w tym zakresie mogą być także po pierwsze przejawem działalności dodatkowej prowadzonej w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych w ramach i poza ramami gospodarki leśnej. Po drugie może to być część składowa działalności w zakresie wspomagania przez Lasy Państwowe administracji publicznej, a także część składowa działalności rozwojowej w zakresie kształtowania szeroko rozumianego <i>goodwill</i> u Lasów Państwowych. Oczywiście w urzędzeniach księgowych danego nadleśnictwa koszty działalności w zakresie przedmiotowego pozyskiwania materiału nasiennej (lub wegetatywnego), to jest w zakresie wytwarzania tegoż materiału są (powinny być) początkowo ewidencjonowane jako część składowa gospodarki leśnej, jednak przy prawidłowo skonstruowanym planie kont Lasów Państwowych koszty te powinny być następnie rozkluczane według faktycznego procentowego zużycia (zużywania) tego materiału na potrzeby prowadzenia określonej działalności (to jest według ilości materiału rozmnożeniowego zużywanego w ramach : /1/ działalności w zakresie gospodarki leśnej w nadleśnictwie (jest to, rzecz jasna, zużycie dominujące), /2/ działalności dodatkowej prowadzonej w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych w ramach i poza ramami gospodarki leśnej, /3/ działalności w zakresie działalności rozwojowej czy wreszcie /4/ działalności w zakresie wspomagania administracji publicznej). Podobnie „rzecz się ma” (mieć powinna) z kosztami zakładaniu oraz utrzymania (omawianej tu) specjalistycznej leśnej bazy nasiennej, przy czym podstawą rozkluczania kosztów tej działalności powinna być struktura zużycia materiału rozmnożeniowego (pozyskiwanego z wykorzystaniem tejże bazy). Biorąc to wszystko pod uwagę – uprawnione jest stwierdzenie, że działania faktyczne, polegające na utrzymaniu podstawowej bazy nasiennej, zakładaniu i utrzymaniu specjalistycznej leśnej bazy nasiennej oraz na pozyskiwaniu (z wykorzystaniem tych baz) i zużywaniu materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego) stanowią w istocie w Lasach Państwowych wiele działalności wytwórczych, pozostających w zespoleniu (zintegrowaniu) poziomym. W ramach tego zintegrowania dominująca działalność wchodzi oczywiście w skład gospodarki leśnej, lecz inne działania (działania rozwojowe, działania w zakresie wspomagania administracji publicznej czy usługi wewnątrzinstytucjonalne) nie polegają na gospodarce leśnej (nie stanowią części składowej gospodarki leśnej), choć są wykonywane metodami gospodarki leśnej. <u>Inne możliwe szczegółowe identyfikacje zgrupowań działań</u> Tworzenie (zakładanie) na terenie danego nadleśnictwa specjalistycznej leśnej bazy nasiennej może oczywiście następować nie tylko w wyniku realizacji zintegrowanego zbioru działań, o którym mowa powyżej, lecz również z wykorzystaniem usług wewnątrzinstytucjonalnych innych jednostek organizacyjnych LP (zarówno w odniesieniu do wytwarzania materiału rozmnożeniowego, jak i materiału szkółkarskiego) <i>Zob. też przypis nr 10 (przypis uogólniający)</i>
8	<u>ZGRUPOWANIA PIONOWO ZINTEGROWANYCH DZIAŁAŃ ROZPOCZYNAJĄCYCH SIĘ OD WYTWARZANIA MATERIAŁU ROZMNOŻENIOWEGO (GENERATYWNEGO LUB WEGETATYWNEGO), A KOŃCZĄCYCH SIĘ DZIAŁANAMI W ZAKRESIE JEGO DŁUGOTRWAŁEGO PRZECHEWYWANIA PRZEZ LEŚNY BANK GENÓW</u> <u>Pierwsza z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań (wariant podstawowy)</u> Pozyskiwanie przez nadleśnictwa na zlecenie Leśnego Banku Genów (krajowego zakładu Lasów Państwowych) materiału rozmnożeniowego z wykorzystaniem podstawowej i specjalnej bazy nasiennej (albo pozyskiwanie materiału rozmnożeniowego spoza tej bazy) celem przejęcia tego materiału przez ten zakład do długotrwałego przechowywania (z odpowiednim wykorzystaniem tego materiału po upływie okresu, przewidzianego na jego przechowywanie). Działania, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, tworzą w ramach Lasów Państwowych zintegrowane pionowo zgrupowanie działań, które na Ryc. 5 zostały oznaczone za pomocą symboli [10] i [25]. Zachowanie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (w ramach ochrony różnorodności biologicznej) puli genowej świata roślin, organizmów zwierzęcych oraz grzybów jest niewątpliwie obowiązkiem administracji publicznej (jest to obowiązek wypełniany w sferze dominium). Idea banków genów stanowi odpowiedź społeczności międzynarodowej na zjawisko nienaturalnego zmniejszania się lub możliwego nienaturalnego zmniejszania się (zagrożenia nienaturalnym zmniejszaniem się) różnorodności biologicznej na poziomie genetycznym, ze szczególnym uwzględnieniem przypadków, gdy zjawisko to jest (może być) następstwem niewłaściwej działalności człowieka. W odniesieniu do świata roślin banki genów funkcjonują przede wszystkim jako swoiste magazyny służące do bardzo długookresowego przechowywania materiału rozmnożeniowego (przede wszystkim w formie materiału nasiennej) – na wypadek zaniku lub w związku z zanikaniem (obniżaniem się) ww. różnorodności biologicznej (przechowywania materiału nasiennej dla stworzenia możliwości przywrócenia – gdy nastaną ku temu korzystne warunki - pożądanego stanu różnorodności biologicznej świata roślin, na poziomie genetycznym, z wykorzystaniem do tego materiału m rozmnożeniowego, poddanego długookresowemu przechowywaniu w bankach genów). Leśny Bank Genów jest zakładem o zasięgu krajowym. Długookresowe przechowywanie materiału rozmnożeniowego w Leśnym Banku Genów ma służyć stworzeniu możliwości przywracania omawianej różnorodności biologicznej w odniesieniu do roślinności leśnej w skali całego kraju. W tym kontekście omawiane zgrupowanie pionowo zintegrowanych działań należy identyfikować jako (kwalifikujące się do określonego finansowania z użyciem środków związanych z funduszem leśnym) realizowanie (poza gospodarką leśną) wspólnego przedsięwzięcia (poza gospodarką leśną) następujących jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych: Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Leśnego Banku Genów oraz nadleśnictw (z możliwym angażowaniem również regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych czy różnych zakładów Lasów Państwowych). Przedsięwzięcie to jest przy tym (co uchodzi uwadze) zintegrowane poziomo z działalnością w zakresie wytwarzania materiału rozmnożeniowego dla innych celów niż długookresowe przechowywanie w banku genów w ramach wspomagania administracji publicznej – albowiem po upływie okresu długotrwałego przechowywania materiał rozmnożeniowy rzadko kiedy podlega „utyliczacji”(jako odpad), gdyż jest wykorzystywany na potrzeby innej działalności prowadzonej przez LP z

wykorzystaniem tegoż materiału. Chodzi tu przede wszystkim o działalności (działania) ujęte na Ryc. 5, choć możliwe jest wykorzystywanie materiału rozmnożeniowego po upływie okresu jego przechowywania w ramach działalności, nieujętych na Ryc. 5 (na przykład jako karma dla zwierzyny leśnej). „ Miejsce” materiału rozmnożeniowego „wycyfywanego” z długookresowego przechowywania” zajmują, jeżeli jest oczywiście taka potrzeba merytoryczna, nowe jego partie. Innymi słowy – pozyskiwanie i długookresowe przechowywanie materiału rozmnożeniowego w bankach genów (w tym przez Leśny Banku Genów) jest jednocześnie wytwarzaniem tegoż materiału dla innych potrzeb (chodzi o zużywanie tego materiału po jego „wycofaniu” z długookresowego przechowywania). Używanie środków, związanych z funduszem leśnym, do finansowania realizacji wyżej wymienionego wspólnego przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych jest podyktowane „skalą” efektu (produktu wyjściowego) tegoż przedsięwzięcia (efekt odnoszący się do całego terytorium kraju). Na to wspólne przedsięwzięcie jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych (w tym zakresie, w jakim polega na wspomaganiu administracji publicznej) składają się: (1) działalność nadleśnictw w zakresie działalności dodatkowej poza gospodarką leśną realizowana w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych na potrzeby Leśnego Banku Genów, polegająca na pozyskiwaniu materiału rozmnożeniowego w celu poddania go b. długotrwałemu przechowywaniu (nadleśnictwa powinny zbywać tę usługę na rzecz Leśnego Banku Genów powyżej kosztów wykonania), (2) działalność Leśnego Banku Genów w zakresie działalności dodatkowej poza gospodarką leśną realizowana w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych świadczonych na rzecz Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych (działalność ta powinna być finansowana z użyciem środków, związanych z funduszem leśnym, powyżej kosztów wykonania), (3) działalność Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, polegająca na wspomaganiu administracji publicznej w wypełnianiu jej obowiązku zachowania i ochrony różnorodności biologicznej roślinności leśnej na poziomie genetycznym (działalność ta jest realizowana poprzez zamawianie, nabywanie oraz zużywanie efektów usług wewnątrzinstytucjonalnych świadczonych przez Leśny Bank Genów; działania Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych m.in. w zakresie kierowania procesem gromadzenia i przechowywania leśnego materiału rozmnożeniowego w Leśnym Banku Genów, a także w zakresie gospodarowania środkami, związanymi z funduszem leśnym, w celu finansowania tego procesu należy oczywiście identyfikować jako działalność pomocniczą na rzecz omawianej działalności wytwórczej w zakresie wspomagania administracji publicznej; omawiane działania pomocnicze Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych powinny być finansowane z wpłat nadleśnictw dokonywanych na pokrycie kosztów działalności Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych oraz regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych).

Na marginesie – nie sposób nie podnieść, iż zużywanie środków, związanych z funduszem leśnym, na finansowanie realizacji omawianego wspólnego przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych (w ogóle proces gospodarowania środkami, związanymi z funduszem leśnym) wymaga istotnej nowelizacji planu kont Lasów Państwowych – takiej oto nowelizacji, która w sposób jednoznaczny pozwałaby na ustalanie kosztów działalności wytwórczej (lub nakładów na działalność wytwórczą, polegającą na tzw. „twardym” rozwoju), finansowanych właśnie z użyciem tychże środków. W systemie księgowym Lasów Państwowych należałoby mianowicie wykreować obligatoryjne „rozkłuczanie” w nadleśnictwach odpisu podstawowego na fundusz leśny według kierunków faktycznego wydatkowania omawianych środków, dokonywanego „na szczeblu” Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych. Dopiero w następstwie takiego rozwiązania powstałaby możliwość prawidłowego ustalania kosztów i nakładów ponoszonych na realizowanie działalności wytwórczych w nadleśnictwach finansowanych lub współfinansowanych z użyciem środków, związanych z funduszem leśnym. Stwierdzenie zdania poprzedzającego odnoszą się odpowiednio do postulatu” rozkluczania” wpłat, dokonywanych przez nadleśnictwa, w celu stworzenia możliwości finansowania działalności Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych oraz regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. Problematyce nowelizacji planu kont Lasów Państwowych zostało poświęcone odrębne opracowanie w ramach „Wizji działań na rzecz rozwoju...”.

Jak o tym wspomniano powyżej – wspomaganie przez Lasy Państwowe administracji publicznej w wypełnianiu jej obowiązku zachowywania różnorodności biologicznej na poziomie genetycznym w odniesieniu konkretnie do roślinności leśnej jest jednocześnie („odłożonym w czasie”) wytwarzaniem materiału rozmnożeniowego na potrzeby innej działalności wytwórczej w Lasach Państwowych. Oznacza to, że koszty ponoszone przez nadleśnictwa dokonujące pozyskiwania materiału rozmnożeniowego pierwotnie na potrzeby b. długotrwałego przechowywania w Leśnym Banku Genów oraz koszty tegoż przechowywania ponoszone przez LBG na ten proces powinny być (co najmniej na koniec roku) częściowo przeksięgowywane na konta, służące ewidencji kosztów wspomnianej innej działalności wytwórczej, przy czym powinno to być dokonywane na podstawie: (1) wyceny wartości materiału rozmnożeniowego zużywanego przez LBG we własnym zakresie (na przykład w ramach działalności edukacyjnej) oraz (2) przychodów osiąganych przez LBG ze zbywania (w obrębie Lasów Państwowych lub na zewnątrz) materiału rozmnożeniowego „wycyfywanego” z długookresowego przechowywania. Jest przy tym oczywiste, że środki finansowe, związane z tymi przychodami, powinny być odprowadzane na rachunek bankowy dotyczący funduszu leśnego (albo zaliczane „na poczet” przyszłych obowiązków DGLP w zakresie finansowania działalności LBG z wykorzystaniem środków, związanych z funduszem leśnym).

Inne możliwe szczegółowe identyfikacje zgrupowań działań

Wspomaganie administracji publicznej w wypełnianiu jej obowiązku zachowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej różnorodności biologicznej (bogactwa przyrodniczego) ocenianego na poziomie genetycznym może w Lasach Państwowych przebiegać w ramach innych zgrupowań działań (pozostających w zintegrowaniu poziomym z wytwarzaniem materiału rozmnożeniowego na potrzeby innej działalności wytwórczej aniżeli potrzeby w zakresie przedmiotowego wspomagania administracji publicznej) aniżeli zgrupowanie, o którym mowa powyżej. Na przykład samo pozyskiwanie materiału rozmnożeniowego może być dokonywane nie przez nadleśnictwa, lecz przez wyspecjalizowane struktury Leśnego Banku Genów (pozyskiwanie materiału rozmnożeniowego prowadzone przez Leśny Bank Genów jako przejaw działalności dodatkowej prowadzonej poza gospodarką leśną w formie usługi wewnątrzinstytucjonalnej na rzecz Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych).

Zob. też przypis nr 10 (przypis uogólniający)

9

ZGRUPOWANIA PIONOWO ZINTEGROWANYCH DZIAŁAŃ ROZPOCZYNAJĄCYCH SIĘ OD WYTWARZANIA MATERIAŁU ROZMNOŻENIOWEGO (GENERATYWNEGO LUB WEGETATYWNEGO) , A KOŃCZĄCYCH SIĘ DZIAŁANAMI WYKORZYSTUJĄCYM TENŻE MATERIAŁ DO DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ, PROMOCYJNEJ LUB NA POTRZEBY BANKÓW GENÓW (regionalnych lub lokalnych)

Pierwsza z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań (wariant podstawowy w przypadku wykorzystywania materiału rozmnożeniowego do działalności edukacyjnej)

Wytwarzanie materiału rozmnożeniowego (przede wszystkim generatywnego) celem jego wykorzystania w ramach działalności prowadzonej w Lasach Państwowych w zakresie edukacji przyrodniczo – leśnej społeczeństwa (jeżeli skala efektu edukacyjnego nie uzasadnia uznania działalności za składową wspólnego przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych: choćby wspólnego przedsięwzięcia Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych oraz nadleśnictwa X)

Działania, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, tworzą w ramach Lasów Państwowych zintegrowane pionowo zgrupowanie działań, które na Ryc. 5 zostały oznaczone za pomocą symboli [15] i [26] : nadleśnictwo X nie korzystając z usług wewnątrzinstytucjonalnych pozyskuje materiał rozmnożeniowy (symbol [15]), wykorzystywany następnie przez nadleśnictwo X do działalności edukacyjnej (symbol [26]). Zarówno działanie [15], jak i działanie [26] stanowią przejaw działalności nadleśnictwa X w zakresie wspomagania administracji publicznej w sferze dominium.

Jak o tym była już mowa w jednym z przypisów poprzedzających, materiał rozmnożeniowy pozyskany w Lasach Państwowych może być wykorzystywany przy działalności w zakresie edukacji przyrodniczo – leśnej społeczeństwa). Na przykład może być przedmiotem gablot wystawienniczych w izbach edukacyjnych, prowadzonych przez nadleśnictwa. Może też być wręczany osobom fizycznym w trakcie różnych imprez edukacyjnych w celach kolekcjonerskich lub samodzielnego wyhodowania sadzonek (itd., itp.). Oczywiście taki kierunek wykorzystywania materiału rozmnożeniowego stanowi zjawisko więcej niż marginalne (a wręcz śladowe).

Powyżej, w ramach niniejszych przypisów, wyjaśniono również, że kształtowanie właściwych postaw obywatelskich w odniesieniu do środowiska naturalnego stanowi obowiązek administracji publicznej (obowiązek wypełniany w sferze dominium). Wykorzystywanie materiału rozmnożeniowego w ramach prowadzenia działalności w zakresie edukacji przyrodniczo – leśnej społeczeństwa jest szczególnym przypadkiem prowadzenia działalności wytwórczej w zakresie wspomagania administracji publicznej (w sferze dominium).

Druga z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań (wariant podstawowy w przypadku wykorzystywania materiału rozmnożeniowego do działalności promocyjnej)

Wytwarzanie materiału rozmnożeniowego (przede wszystkim generatywnego) celem jego wykorzystania w ramach działalności promocyjnej prowadzonej w Lasach Państwowych (jeżeli skala efektu promocyjnego nie uzasadnia uznania działalności za składową wspólnego przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych: choćby wspólnego przedsięwzięcia Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych oraz nadleśnictwa X).

Działania, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, pozostają w ramach Lasów Państwowych w zintegrowaniu pionowym.. Na Ryc. 5 działania tego zgrupowania zostały oznaczone za pomocą symboli [17] i [26] : nadleśnictwo X, nie korzystając z usług wewnątrzinstytucjonalnych, pozyskuje materiał rozmnożeniowy (symbol [17]), wykorzystywany następnie przez nadleśnictwo X do działalności promocyjnej (symbol [26]).

Jak już o tym wspomniano w innym miejscu niniejszych przypisów, działalność promocyjna (nieukierunkowana na promocję konkretnego produktu wyjściowego działalności LP, t. j. na reklamę mającą na celu zwiększenie popytu na ten produkt, lecz mającą służyć podniesieniu goodwill’ u Lasów Państwowych) stanowi przejaw działalności wytwórczej w zakresie tzw. miękkiego rozwoju. Co do zasady tak rozumiana działalność promocyjna co do zasady jest w Lasach Państwowych zintegrowana poziomo z działalnością w zakresie edukacji przyrodniczo – leśnej społeczeństwa. Jeżeli skala efektu promocyjnego i edukacyjnego to uzasadnia – omawiane działalności mogą być uznane za składową wspólnego przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, kwalifikujących się do finansowania z użyciem środków, związanych z funduszem leśnym. Tu jednak nie mamy do czynienia z taką skalą przedmiotowych efektów. Dlatego działanie [17] oraz [26] należy identyfikować jako przejaw działalności nadleśnictwa X w zakresie promowania (kształtowania) wizerunku Lasów Państwowych w skali lokalnej (co najwyżej regionalnej).

Plan kont Lasów Państwowych powinien ustalać procedurę rozdziału kosztów, ponoszonych przez nadleśnictwo „X” na pozyskiwanie materiału rozmnożeniowego i jego wykorzystywania do działalności edukacyjnej lub promocyjnej – właśnie na koszty edukacji oraz promocji.

Trzecia z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań (wariant podstawowy w przypadku wykorzystywania materiału rozmnożeniowego do działalności w zakresie lokalnych banków genów)

Wytwarzanie materiału rozmnożeniowego (generatywnego) celem jego wykorzystania na potrzeby lokalnych banków genów.

Działania, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, tworzą w ramach Lasów Państwowych zintegrowane pionowo zgrupowanie działań, które na Ryc. 5 zostały oznaczone za pomocą symboli [10], [11] i [26] : nadleśnictwo X, nie korzystając z usług wewnątrzinstytucjonalnych, pozyskuje materiał rozmnożeniowy (symbol [10]), wykorzystywany następnie przez nadleśnictwo X do prowadzenia lokalnego banku genów (symbole [11] i [26]). Po upływie okresu przechowywania materiału rozmnożeniowego w lokalnym banku genów jest on używany do prowadzenia przez nadleśnictwo innej uprawnionej działalności.

Jak już o tym była mowa w ramach niniejszych przypisów – prowadzenie banków genów (choćby były to – jak w tym przypadku - lokalne banki genów stwarzające możliwość „uzupełniania” ubytku bogactwa przyrodniczego na poziomie genetycznym w skali jednego nadleśnictwa, t. j. konkretnie w skali nadleśnictwa X) stanowi przejaw działalności prowadzonej w Lasach Państwowych w zakresie wspomagania (w sferze dominium) organów władzy publicznej i sektora grupującego jednostki instytucjonalne rządowe i samorządowe (przy czym jest to działalności pozostająca w zintegrowaniu poziomym z wytwarzaniem materiału rozmnożeniowego wykorzystywanego – po upływie okresu przechowywania w banku genów - na potrzeby innej działalności wytwórczej prowadzonej konkretnie przez nadleśnictwo X). Koszty przechowywania materiału rozmnożeniowego w lokalnych bankach genów (pomniejszone o koszty przenoszone na konta księgowe służące w nadleśnictwie X do ewidencjonowania kosztów innej działalności wytwórczej, prowadzonej z wykorzystaniem materiału rozmnożeniowego po upływie okresu jego przechowywania w lokalnych bankach genów) odpowiadają wartości świadczenia dokonywanego przez nadleśnictwo X na rzecz administracji publicznej (chodzi o świadczenie polegające na wspomaganiu administracji publicznej w sferze dominium).

Czwarta z możliwych szczegółowych identyfikacji zgrupowania działań (wariant podstawowy w przypadku wykorzystywania materiału rozmnożeniowego do działalności w zakresie regionalnych banków genów)

Wytwarzanie materiału rozmnożeniowego (generatywnego) celem jego wykorzystywania na potrzeby regionalnych banków genów.

Powyższa działalność (obejmująca wytwarzanie materiału rozmnożeniowego celem jego wykorzystania na potrzeby regionalnych banków genów) stanowi zgrupowanie działań, pozostających w zintegrowaniu pionowym. Na Ryc. 5 działania tworzące to zgrupowanie zostały oznaczone symbolami [10], [11] i [26]. W przeciwieństwie do poprzedzającego zgrupowania działań (zgrupowania działań prowadzonych wyłącznie przez nadleśnictwo „X”) – prowadzenie (w ramach wariantu podstawowego) danego regionalnego banku genów wymaga działań różnych nadleśnictw: na przykład nadleśnictw „Y” i „Z” dokonujących pozyskiwania materiału rozmnożeniowego na „własnym” terenie, przekazywanego następnie nadleśnictwu „X” celem objęcia przechowywaniem. Działania nadleśnictw „Y” i „Z” należy identyfikować jako świadczenie usług wewnątrzinstytucjonalnych na rzecz nadleśnictwa „X”. Świadczenie tych usług oznacza współudział nadleśnictw „Y” i „Z” we wspomaganiu administracji publicznej w sferze dominium. Usługi te powinny być zbywane na rzecz nadleśnictwa „X” po kosztach wykonania. Działania nadleśnictwa X w zakresie pozyskiwania materiału rozmnożeniowego na „własnym” terenie na potrzeby prowadzonego przez siebie regionalnego banku genów oraz działania w zakresie przechowywania materiału rozmnożeniowego w tymże regionalnym banku genów („własnego” i pozyskanego przez nadleśnictwa „Y” i „Z”) również stanowią przejaw wspomagania administracji publicznej w sferze dominium, przy czym usługi przechowywania materiału rozmnożeniowego, pozyskanego przez nadleśnictwa „Y” i „Z”, mogą (choć nie muszą) podlegać zbywaniu (po kosztach wykonania) na rzecz tychże nadleśnictw - zależnie od rozwiązań przyjętych (a precyzyjnie: jakie zostaną przyjęte) w planie kont Lasów Państwowych.

Przy założeniu, iż plan kont Lasów Państwowych zostanie poddany stosownej nowelizacji – w urządzeniach księgowych nadleśnictwa X powinny być ujmowane następujące koszty oraz przychody dotyczące regionalnego banku genów: (1) koszty wspomagania administracji publicznej w sferze dominium ponoszone w związku z nabywaniem usług wewnątrzinstytucjonalnych świadczonych przez nadleśnictwa „Y” i „Z” polegających na pozyskiwaniu przez te nadleśnictwa, na „własnym” terenie, materiału rozmnożeniowego do umieszczenia w regionalnym banku genów prowadzonym przez nadleśnictwo „X” (koszt równy kosztom ponoszonym przez nadleśnictwa „Y” i „Z” na realizację przedmiotowych usług), (2) koszty wspomagania administracji publicznej w sferze dominium ponoszone w związku z pozyskiwaniem przez nadleśnictwo „X” (na „własnym” terenie) materiału rozmnożeniowego na potrzeby regionalnego banku genów prowadzonego przez to właśnie nadleśnictwo, (3) koszty wspomagania administracji publicznej w sferze dominium ponoszone w związku z prowadzeniem przez nadleśnictwo „X” regionalnego banku genów, (3) przychody z tytułu wspomagania administracji publicznej w sferze dominium osiąmane przez nadleśnictwo „X” z tytułu obciążania nadleśnictw „Y” i „Z” kosztami przechowywania w regionalnym banku genów materiału rozmnożeniowego pozyskanego przez te nadleśnictwa na „ich” terenie (przychód równy kosztom ponoszonym przez nadleśnictwo X na przechowywanie materiału rozmnożeniowego pozyskiwanego przez nadleśnictwa „Y” i „Z” na potrzeby regionalnego banku genów prowadzonego przez nadleśnictwo „X”). Z kolei w urządzeniach księgowych prowadzonych w nadleśnictwach „Y” i „Z” powinny być ewidencjonowane: (1) koszty wspomagania administracji publicznej w sferze dominium ponoszone w związku z pozyskiwaniem na „własnym” terenie materiału rozmnożeniowego na potrzeby regionalnego banku genów prowadzonego przez nadleśnictwo „X” (2) koszty wspomagania administracji publicznej w sferze dominium ponoszone w związku z nabywaniem przez nadleśnictwa „Y” i „Z” usług wewnątrzinstytucjonalnej nadleśnictwa „X” polegającej na przechowywaniu przez nadleśnictwo „X” w regionalnym banku genów materiału rozmnożeniowego pozyskanego przez te nadleśnictwa na „ich” „własnym” terenie, (3) przychody z tytułu wspomagania administracji publicznej osiąmane przez nadleśnictwa „Y” i „Z” z tytułu zbywania na rzecz nadleśnictwa „X” usług wewnątrzinstytucjonalnych w zakresie pozyskiwania materiału rozmnożeniowego na potrzeby regionalnego banku genów prowadzonego przez nadleśnictwo „X”. W każdym z ww. nadleśnictw („X”, „Y” i „Z”) – różnica między kosztami wspomagania administracji publicznej w sferze dominium a przychodami z tytułu tego wspomagania stanowi wartość produktu wyjściowego działalności w zakresie wspomagania administracji publicznej w sferze dominium związanego z konkretnie z zabezpieczaniem możliwości przywracania różnorodności biologicznej roślinności leśnej na poziomie genetycznym w razie jej istotnego zaniku (z różnych przyczyn). W odniesieniu do nadleśnictwa „X” - stwierdzenie zdania poprzedzającego jest tylko częściowo prawdziwe. W nadleśnictwie „X” bowiem działalność związana z prowadzeniem regionalnego banku genów jest jednocześnie działalnością w zakresie „wytwarzania” materiału rozmnożeniowego - gdyż sukcesywnie materiał rozmnożeniowy, po upływie okresu jego przetrzymywania w regionalnym banku genów, jest wykorzystywany przez to nadleśnictwo do prowadzenia innej uprawnionej działalności wytwórczej. W związku z tym w urządzeniach księgowych nadleśnictwa „X” część kosztów ww. wspomagania administracji publicznej w sferze dominium powinna być przenoszona na konta, służące ewidencjonowaniu właśnie kosztów tej innej działalności wytwórczej (kosztami wspomagania administracji publicznej w zakresie zapewnienia możliwości odtwarzania, na poziomie genetycznym, różnorodności biologicznej roślinności leśnej, są zatem koszty tegoż wspomagania ewidencjonowane w urządzeniach księgowych nadleśnictwa „X” jednak z uwzględnieniem ich zmniejszenia, wynikającego z wykorzystywania (po upływie okresu przechowywania) przez nadleśnictwo „X” części materiału rozmnożeniowego do prowadzenia innej uprawnionej działalności wytwórczej).

	<u>Inne możliwe szczegółowe identyfikacje zgrupowań działań</u> W omówionych powyżej podstawowych wariantach działań, polegających na prowadzeniu lokalnych lub regionalnych banków genów, nie przewidziano angażowania środków, związanych z funduszem leśnym. Konkretyzując mianowicie te działania na przykładzie nadleśnictw „X”, „Y” i „Z”, przyjęto że prowadzenie przez nadleśnictwo „X” lokalnego banku genów oraz działania nadleśnictw „X”, „Y” i „Z”, związane z prowadzeniem przez nadleśnictwo „X” regionalnego banku genów, odbywają się na „własny rachunek” tych nadleśnictw, a w związku z tym skutkują odpowiednim obniżeniem ich wyników finansowych (w stosunku do wyników, jakie byłyby osiągnięte przez te nadleśnictwa bez prowadzenia przez nadleśnictwo „X” przedmiotowych banków genów). Oczywiście działania nadleśnictw „X”, „Y” i „Z” w ramach prowadzenia przez nadleśnictwo „X” regionalnego banku genów należy identyfikować jako wspólne przedsięwzięcie tych trzech jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, jednak w wariancie podstawowym działań założono, że realizacja tego przedsięwzięcia nie kwalifikuje się do objęcia finansowaniem przedmiotowym z użyciem środków, związanych z funduszem leśnym.. Dyrektor Generalny Lasów Państwowych może rzecz jasna (poprzez zarządzenia oraz decyzje zarządcze) doprowadzić do stanu faktycznego wypełniania przez lokalne i regionalne banki genów funkcji systemowego uzupełnienia przechowywania materiału rozmnożeniowego przez Leśny Bank Genów – a tym samym do nadania działaniom przykładowych nadleśnictw „X”, „Y” i „Z” charakteru działań, wchodzących w skład zintegrowanego wspólnego przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych (t. j. wspólnego przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych polegającego na zabezpieczaniu możliwości przywracania różnorodności biologicznej roślinności leśnej na poziomie genetycznym w skali kraju poprzez prowadzenie Leśnego Banków Genów oraz poprzez prowadzenie uzupełniającej sieci regionalnych i lokalnych banków genów). W takim przypadku (na podstawie art.58 ust. 2 pkt. 1 ustawy o lasach) działania nadleśnictw prowadzących (uczestniczących w prowadzeniu) lokalnych lub regionalnych banków genów powinny wynikowo zostać objęte finansowaniem przedmiotowym środkami, związanymi z funduszem leśnym. <i>Zob. też przypis nr 10 (przypis uogólniający)</i>
10	<u>UWAGI OGÓLNE</u> <u>NA TEMAT</u> <u>TWORZENIA I IDENTYFIKOWANIA (z różnych punktów widzenia) ZGRUPOWAŃ PIONOWO ZINTEGROWANYCH DZIAŁAŃ ROZPOCZYNAJĄCYCH SIĘ OD WYTWARZANIA</u> <u>MATERIAŁU ROZMNOŻENIOWEGO (GENERATYWNEGO LUB WEGETATYWNEGO) , A KOŃCZĄCYCH SIĘ DZIAŁANAMI WYKORZYSTUJĄCYMI TENŻE MATERIAŁ DO</u> <u>PROWADZENIA ROZMAITEJ DZIAŁALNOŚCI WYTWÓRCZEJ W LASACH PAŃSTWOWYCH</u> Ważąc na treść przypisów od 1 do 9, w pełni uzasadnione jest stwierdzenie, iż działalność wytwórcza obejmująca wytwarzania (pozyskiwanie) materiału rozmnożeniowego nie zawsze stanowi część składową gospodarki leśnej, albowiem może być przejawem wielu innych działalności wytwórczych prowadzonych w Lasach Państwowych. Działania w zakresie wytwarzania (pozyskiwania) materiału rozmnożeniowego wchodzące w skład tych innych działalności wytwórczych nie polegają na prowadzeniu gospodarki leśnej, choć są prowadzone metodami gospodarki leśnej. Materiał rozmnożeniowy (także materiał szkółkarski) wykorzystywany do prowadzenia w Lasach Państwowych działalności wytwórczej (innej aniżeli gospodarka leśna) stanowi półprodukt, służący wynikowo powstaniu różnych produktów wyjściowego tejże działalności, na przykład przybierających postać: (1) przyrostu „goodwill’ u” Lasów Państwowych (produkt wyjściowy „miękkiej” działalności rozwojowej w LP, powstanie którego wymaga wytworzenia i zużycia materiału rozmnożeniowego lub szkółkarskiego), (2) wypełnieniu obowiązków ciążących na administracji publicznej (produkt wyjściowy działalności w zakresie wspomagania administracji publicznej w sferze dominium), czy (3) towaru na sprzedaż zewnętrzną. Zgrupowania działań zidentyfikowane w sposób konkretny w ramach przypisów od 1 do 9 nie stanowią oczywiście zbioru o zamkniętym charakterze. Przypisy te (wraz z Ryc. 5 oraz 8-10) zasługują natomiast na traktowanie jako swoisty klucz identyfikowania dowolnych zgrupowań działań, wchodzących w Lasach Państwowych odpowiednio w skład działalności wytwórczej w zakresie gospodarki leśnej, „miękkiej: działalności rozwojowej czy w skład działalności w zakresie wspomagania administracji publicznej w sferze dominium – pozostających lub niepozostających w relacjach zintegrowania poziomego, a także wykonywanej „od początku do końca” przez jedną jednostkę organizacyjną LP lub będącej realizacją wspólnego przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych LP (finansowaną lub niefinansowaną ze środków, związanych z funduszem leśnym).

W uzupełnieniu schematu blokowego, stanowiącego wraz z przypisami przedmiot Ryc. 5, niezbędne jest szczegółowe odniesienie się do:

- 1) działalności podmiotów działających jako szkółki leśne,
- 2) wytwarzania materiału rozmnożeniowego na potrzeby Leśnego Banku Genów,
- 3) nieutralnej wprost na powyższym schemacie działalności w zakresie działań wykonywanych w wyluszczeniach oraz przechowalniach materiału rozmnożeniowego,
- 4) produktów wyjściowych działalności obejmującej wytwarzanie materiału rozmnożeniowego oraz materiału szkółkarskiego (oraz szerzej: produktów wyjściowych gospodarki leśnej lub działalności leśnej niepolegającej na gospodarce leśnej, choć realizowanej metodami gospodarki leśnej) – w świetle przepisów zawartych w PKWiU .

Uwagi uzupełniające na temat działalności podmiotów działających jako wyodrębnione prawnie szkółki leśne

Przez długi czas największe w Polsce gospodarstwo leśne, jakim jest Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe”, funkcjonowało w zakresie nasiennictwa i szkółkarstwa w oparciu o „własne moce produkcyjne” (w oparciu o własne gospodarstwa szkółkarskie). W ostatnich kilkunastu latach powstały podmioty (przede wszystkim) prawa prywatnego, będące profesjonalnymi szkółkami leśnymi, wytwarzającymi materiał szkółkarski m.in. na potrzeby leśnictwa, w tym wytwarzające ten materiał na zasadach usługowych (t. j. z wykorzystaniem materiału rozmnożeniowego – generatywnego lub wegetatywnego, wytworzonego w Lasach Państwowych z uwzględnieniem zasad regionalizacji nasiennej, ustalonych przez Dyrektora Generalnego LP). Abstrahując od (wiążącego się z tym) stanu niepewności co do możliwości zachowania i przestrzegania ww. zasad – powstała potrzeba ujęcia działalności usługowej „prywatnych” szkółek leśnych w Polskiej Klasyfikacji Działalności. W PKD działalność usługowa szkółek leśnych, będących wyodrębnionymi podmiotami gospodarki narodowej, została uwzględniona w podklasie 02.10.Z (Działalność szkółek leśnych) - przy czym produktem wyjściowym tejże działalności są „Usługi związane ze szkółkami leśnymi” (symbol klasyfikacyjny PKWiU: 02.10.20.0). Działalności szkółek leśnych nie należy oczywiście mylić z działalnością szkółkarską prowadzoną przez Lasy Państwowe m.in. w ramach zagospodarowania lasu (z działalnością „własnych” szkółek leśnych Lasów Państwowych), skutkującą m.in.:

- 1) produktem wyjściowym: „Sadzonki drzew i krzewów leśnych” (symbol PKWiU:02.10.11) - przeznaczonym do sprzedaży zewnętrznej (do zbycia zewnętrznego),
- 2) półproduktem w postaci sadzonek drzew i krzewów – wykorzystywanym w nadleśnictwie do:
 - a) prowadzenia działalności promującej Lasy Państwowe lub działalności wspierającej organy i instytucje władzy publicznej w sferze dominium,
 - b) prowadzenia (w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych na rzecz innych nadleśnictw, zakładów LP, regionalnych dyrekcji LP oraz DGLP):
 - działalności dodatkowej w ramach gospodarki leśnej, jeżeli materiał szkółkarski jest zużywany przez inne nadleśnictwa na potrzeby działalności w zakresie zagospodarowania lasu (poza zleceniami administracji rządowej),
 - działalności rozwojowej – jeżeli materiał szkółkarski jest zużywany przez inne nadleśnictwa, zakłady Lasów Państwowych, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych lub przez DGLP np. na potrzeby działalności promocyjnej (budującej wizerunek Lasów Państwowych),
 - działalności w zakresie wspierania administracji publicznej, jeżeli inne nadleśnictwa, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych lub Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych wykorzystuje materiał szkółkarski do wspomagania administracji publicznej w wypełnianiu przez nią obowiązków (np. w zakresie: edukacji przyrodniczo – leśnej, nieodpłatnego zaopatrywania rolników w materiał szkółkarski, zagospodarowywania lasu na zlecenie administracji rządowej),

- działalności dodatkowej poza gospodarką leśną, jeżeli materiał szkółkarski jest wykorzystywany przez zakłady Lasów Państwowych do prowadzenia działalności dodatkowej poza gospodarką leśną skutkującej wspieraniem administracji publicznej w sferze dominium.

Działalności szkółek leśnych nie należy także mylić z działalnością, która w PKD została określona jako działalność usługowa związana z leśnictwem, wykonywana na zlecenie, w zakresie zagospodarowania lasu (symbol PKD: 02.40.Z) , skutkująca produktem wyjściowym „Usługi związane z zagospodarowaniem lasu” (symbol PKWiU: 02.40.10.2).

Ta bowiem działalność jest w Lasach Państwowych związana podmiotowo praktycznie z zakładami usług leśnych, angażowanych przez nadleśnictwa do wykonywania określonych zleceń na terenie szkółek leśnych, wchodzących w skład zleceńodawców.

Działalności szkółek leśnych, ujętej w podklasie 02.10.2 PKD, nie należy wreszcie mylić z działalnością tych podmiotów polegającą nie na świadczeniu usług (polegającą nie na wytwarzaniu materiału szkółkarskiego z „powierzonego” materiału rozmnożeniowego), lecz „po prostu” na produkcji materiału szkółkarskiego na sprzedaż komercyjną na rzecz różnych odbiorców (t. j. z wykorzystaniem zakupionego, a nie „powierzonego” materiału rozmnożeniowego). Taka bowiem działalność jest działalnością w zakresie gospodarki leśnej (przy czym jest to działalność kończąca się produktem wyjściowym w postaci sadzonek drzew i krzewów leśnych).

Uwagi uzupełniające na temat działalności prowadzonej z wykorzystaniem Leśnego Banku Genów

W Lasach Państwowych funkcjonuje unikatowy zakład, zwany Leśnym Bankiem Genów (LBG). Zakład ten prowadzi wielorakie działalności, z których większość polega na prowadzeniu działalności dodatkowej poza gospodarką leśną służącą wspomaganie organów i instytucji władzy publicznej (takie, jak: prowadzenie badań czy prowadzenie edukacji). Jednakże podstawową (pierwszorzędną) działalnością jest tu działalność służąca wspomaganie organów i instytucji władzy publicznej w sferze dominium w zakresie ochrony i zachowaniu leśnej puli genowej (t. j. w zakresie zabezpieczenia możliwości przywracania na poziomie genetycznym różnorodności biologicznej roślinności leśnej – w razie jej istotnego i nienaturalnego zaniku). Jest to działalność prowadzona co do zasady poprzez realizację wspólnego przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, angażująca nie tylko LBG , lecz również DGLP czy nadleśnictwa. Stąd (z braku środków z dotacji celowej budżetu państwa) jest to działalność finansowana z użyciem środków, związanych z funduszem leśnym. Materiał rozmnożeniowy do wykonywania przez LBG jest pozyskiwany na terenie nadleśnictw. Może to następować przy różnych scenariuszach podziału obowiązków :

- 1) pozyskiwanie materiału rozmnożeniowego przez nadleśnictwa,
- 2) pozyskiwanie materiału rozmnożeniowego przez LBG,
- 3) niektóre działania wykonywane przez nadleśnictwa, niektóre przez LBG.

Nadleśnictwo za działania wykonywane na rzecz gromadzenia materiału rozmnożeniowego na potrzeby ochrony i zachowania leśnej puli genowej powinno otrzymywać wynagrodzenie z użyciem środków, związanych z funduszem leśnym (za pośrednictwem LBG).

Uwagi uzupełniające na temat zakresu działań w zakresie pozyskiwania (wytwarzania) materiału rozmnożeniowego

Wytwarzanie materiału nasiennego nie ogranicza się wyłącznie do pozyskiwania (zbioru) szyszek, owocni czy nasion w drzewostanach (przed lub po ścieciu drzew) czy w obrębie obiektów, tworzących specjalistyczną infrastrukturę nasiennictwa leśnego.

Zasadnicze czynności odbywają się w wyluszczeniach oraz przechowalniach materiału nasienneho. Działania te mogą być prowadzone w ramach działalności danego nadleśnictwa (jest to wówczas działalność mieszcząca się w ramach działalności bezpośredniej – wytwórczej w zakresie gospodarki leśnej w nadleśnictwie) lub w ramach działalności dodatkowej świadczonej w ramach gospodarki leśnej w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych przez inne nadleśnictwa bądź przez wyspecjalizowane zakłady LP (nie wyłączając LBG - w tym zakresie, w jakim zakład ten nie pełni funkcji banku genów, lecz usługowej wyluszczeni czy przechowalni nasion na potrzeby bieżące nadleśnictwa).

Uwagi uzupełniające na temat produktów wyjściowych działalności obejmującej wytwarzanie materiału rozmnożeniowego oraz materiału szkółkarskiego

Podsumowując dotychczasową analizę działalności wytwórczych, obejmujących w Lasach Państwowych wytwarzanie (pozyskiwanie) lub/ oraz wykorzystywanie materiału rozmnożeniowego (generatywnego oraz wegetatywnego) oraz materiału szkółkarskiego – nie sposób nie podkreślić, że materiał ów (nasiona krzewów oraz drzew leśnych oraz sadzonki krzewów i drzew leśnych) stanowi (w rozumieniu PKWiU) produkt wyjściowy w odniesieniu tylko do niektórych z tych działalności – konkretnie jest produktem wyjściowym gospodarki leśnej, jeżeli nasiona drzew i krzewów leśnych oraz sadzonki drzew i krzewów leśnych są zbywane w Lasach Państwowych na zasadach rynkowych podmiotom zewnętrznym, przy czym nie ma tu znaczenia sposób zużycia tych produktów przez ich nabywców. Sadzonki drzew i krzewów leśnych stanowią również produkt wyjściowy działalności „prywatnych” szkółek leśnych, jeżeli produkcja materiału szkółkarskiego nie ma charakteru usługi świadczonej (w zakresie produkcji materiału szkółkarskiego) z wykorzystaniem „powierzonego” materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego).

Ponadto materiał rozmnożeniowy (nasiona drzew i krzewów leśnych)¹¹ oraz materiał szkółkarski (sadzonki drzew i krzewów leśnych) może być traktowany jako „potencjalny” (hipotetyczny) produkt wyjściowy działalności, jeżeli (poza zleceniami administracji rządowej) jest zużywany w Lasach Państwowych do realizacji działań polegających na zalesianiu gruntów, odnawianiu lasu, dokonywaniu poprawek i uzupełnień, dolesieniach, podsadzeniach oraz wprowadzaniu podszytów¹², a także polegających na tworzeniu specjalistycznej bazy nasiennej (w tym zakresie, w jakim ta specjalistyczna baza nasienne służy wytwarzaniu materiału rozmnożeniowego oraz szkółkarskiego jako produktów wyjściowych lub potencjalnych produktów wyjściowych gospodarki leśnej).

Można wszakże wskazać na szereg innych działalności wytwórczych w Lasach Państwowych, których ewidentną częścią składową jest wytwarzanie i zużywanie materiału rozmnożeniowego oraz szkółkarskiego, skutkujących jednak produktami wyjściowymi działalności klasyfikowanymi za pomocą innych symbolach aniżeli symbol zarezerwowany w PKWiU dla nasion drzew i krzewów leśnych oraz dla sadzonek drzew i krzewów leśnych – co unaoczniono w Tab. 8.

¹¹ w PKWiU niestety nie uwzględniono, że materiał rozmnożeniowy nie musi mieć charakteru generatywnego; materiał rozmnożeniowy, służący produkcji materiału szkółkarskiego może bowiem również mieć postać wegetatywną.

¹² ilekroć w niniejszej części „Wizji działań na rzecz rozwoju...” jest mowa o zużywaniu materiału rozmnożeniowego oraz szkółkarskiego na potrzeby zalesień, odnowień, poprawek, uzupełnień, dolesień, podsadzeń oraz wprowadzania podszytów – należy również przez to rozumieć zużywania tego materiału na potrzeby działań w zakresie zadrzewiania gruntów znajdujących się we władaniu Lasów Państwowych, chyba że działania te mieszczą się w zakresie rzeczowym działań polegających na tzw. „twardym: rozwoju (w szczególności polegających na tworzeniu leśnej infrastruktury technicznej; zadrzewianie gruntów zajętych pod obiekty leśnej infrastruktury technicznej)

Tab. 8 Działalność wytwórcza obejmująca w Lasach Państwowych wytwarzanie .(pozyskiwanie) materiału rozmnożeniowego w aspekcieprzykładowych (wybranych) produktów wyjściowych tejże działalności

L.p.	Nazwa działalności zgodnie z klasyfikacją uprawnionego obszaru działalności Lasów Państwowych	Identyfikacja działalności na gruncie PKD	Identyfikacja produktu wyjściowego działalności na gruncie PKWiU	Uwagi
1	Działalność bezpośrednio – wytwórcza w zakresie wytwarzania materiału rozmnożeniowego (generatywnego lub wegetatywnego) podlegającego zbyciu zewnętrznemu na warunkach rynkowych	Gospodarka leśna i pozostała działalność leśna, z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych (symbol PKD:02.10.Z)	Nasiona drzew i krzewów (symbol PKWiU: 02.10.12.0)	Nasiona drzew i krzewów leśnych stanowią faktyczny produkt wyjściowy gospodarki leśnej, przy czym nie ma znaczenia, w jaki sposób materiał ten jest zużywany przez nabywcę zewnętrznego
2	Działalność bezpośrednio – wytwórcza w zakresie wytwarzania materiału rozmnożeniowego (nasiennego generatywnego lub wegetatywnego) jako element działalności podstawowej w zakresie gospodarki leśnej			Nasiona drzew i krzewów leśnych są tu oczywiście jedynie potencjalnym produktem wyjściowym gospodarki leśnej. W rzeczywistości bowiem w ramach zintegrowania pionowego z innymi działaniami w zakresie gospodarki leśnej stanowią jedynie półprodukt zużywany do produkcji materiału szkółkarskiego (który z kolei może być kolejnym półproduktem lub, jeżeli podlega zbyciu zewnętrznemu, produktem wyjściowym działalności w zakresie gospodarki leśnej). Jeżeli materiał rozmnożeniowy jest wytwarzany w ramach usług wewnątrzinstytucjonalnych – to jednostka organizacyjna LP świadcząca taką usługę realizuje w rozumieniu rozporządzenia finansowego działalność dodatkową w zakresie gospodarki leśnej, jednak z punktu widzenia Lasów Państwowych jako jednego podmiotu mamy tu (wynikowo) do czynienia z elementem działalności podstawowej, polegającej w szczególności na zalesieniach gruntów, odnawianiu lasu, poprawkach i uzupełnieniach, dolesieniach, posadzeniach oraz na wprowadzaniu podszytów, a ponadto polegającej na tworzeniu specjalistycznej bazy nasiennej (w tym zakresie, w jakim jest ona wykorzystywana do produkcji materiału rozmnożeniowego na potrzeby działalności podstawowej w Lasach Państwowych). A zatem w rozumieniu PKD jednostka organizacyjna Lasów Państwowych świadcząca wyżej wymienioną usługę wewnątrzinstytucjonalną prowadzi działalność polegającą na gospodarce leśnej (wytwarza materiał rozmnożeniowy wspólnie z nadleśnictwem wykorzystującym tenże materiał do prowadzenia działalności podstawowej), choć na gruncie rozporządzenia finansowego działalność tę należy identyfikować jako działalność dodatkową, prowadzoną w zakresie gospodarki leśnej w formie usługi wewnątrzinstytucjonalnej..
3	Działalność w zakresie wspomagania organów i instytucji władzy publicznej w sferze dominium - w tym zakresie, w jakim do obowiązków państwa należy ochrona przyrody prowadzona metodami ochrony i zachowania (przywracania) różnorodności genetycznej	Działalność ogrodów botanicznych i zoologicznych oraz obszarów i obiektów ochrony przyrody (symbol PKD: 91.04.Z)	Usługi związane z działalnością obszarów i obiektów ochrony przyrody, włączając ochronę dzikiej przyrody (symbol PKWiU: 91.04.12.0)-	Nasiona drzew i krzewów, pozyskiwane z góry powziętym zamiarem stworzenia określonego zapasu materiału rozmnożeniowego celem poddania go w LP długotrwałemu przechowywaniu w ramach ochrony puli genowej <i>ex situ</i> , oczywiście nie stanowi potencjalnego produktu wyjściowego gospodarki leśnej, choć niewątpliwie jest półproduktem wyjściowym niezbędnym do „powstania” efektu (produktu wyjściowego) działalności, polegającej na ochronie <i>ex situ</i> różnorodności biologicznej na poziomie genowym, w ogóle mógł „zaistnieć”. Mamy tu zatem do czynienia z pozyskiwaniem materiału rozmnożeniowego w ramach tworzenia (w ramach ochrony puli genowej <i>ex situ</i>) zapasu materiału rozmnożeniowego do objęcia go długotrwałemu przechowywaniu, a nie z pozyskiwaniem materiału rozmnożeniowego na potrzeby działalności podstawowej w zakresie gospodarki leśnej. Tworzenie zapasu materiału rozmnożeniowego w celu jego umieszczenia w leśnym banku genów następuje z użyciem metod gospodarki leśnej, jednak z formalnego punktu widzenia nie polega na prowadzeniu gospodarki leśnej. Jeżeli leśny bank genów nie jest prowadzony przez zakład Lasów Państwowych, a nasiona drzew i krzewów leśnych na potrzeby leśnych banków genów są pozyskiwane przez inną jednostkę organizacyjną Lasów Państwowych (niebędącą jednak zakładem Lasów Państwowych) aniżeli jednostką organizacyjną LP prowadzącą leśny bank genów – to wszystkie te jednostki (w realizacji wspólnego przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych LP poza gospodarką leśną) wspólnie prowadzą działalność w zakresie wspomagania administracji publicznej w sferze dominium.

				<i>Zob. też przypisy 3,8 oraz 9 do Ryc. 5</i>
4	Działalność w zakresie wspomagania organów i instytucji władzy publicznej w sferze dominium w tym zakresie, w jakim obowiązkiem państwa jest działalność edukacyjna.	symbol PKD: Sekcja P: z dalszym rozwinięciem zależnym od szczegółowego sposobu wykorzystania materiału nasiennego do działalności edukacyjnej;	symbol PKWiU: Sekcja P. Dział 85: Usługi w zakresie edukacji z dalszym rozwinięciem w zależności od szczegółowego sposobu wykorzystania materiału nasiennego do działalności edukacyjnej	Jak to szczegółowo omówiono w przypisie 5 do Ryc. 5 - kształtowanie właściwych postaw społecznych w odniesieniu do zasobów przyrody (jako szczególny przypadek działalności edukacyjnej) jest obowiązkiem sektora rządowego i samorządowego (i to obowiązkiem w sferze dominium). Edukacja przyrodniczo – leśna może być prowadzona z wykorzystaniem materiału rozmnożeniowego (choć oczywiście częściej z wykorzystaniem materiału szkółkarskiego). Działalność w Lasach Państwowych wspomagająca (wyręczająca) polegająca na edukacji przyrodniczo – leśnej jest jedną z konkretyzacji działalności Lasów Państwowych w zakresie wspomagania administracji publicznej w sferze dominium. Jest oczywiste, że ilość materiału szkółkarskiego (a zwłaszcza rozmnożeniowego) zużywana jako półprodukt, „zużywany” do wytwarzania produktów wyjściowych działalności mieszczących się w Sekcji P Dziale 85 PKWiU jest znikoma. Wytwarzanie (pozyskiwanie) materiału rozmnożeniowego na potrzeby prowadzenia działalności edukacyjnej w Lasach Państwowych (choć następuje z zastosowaniem metod gospodarki leśnej) nie stanowi oczywiście przejawu gospodarki leśnej. Jeżeli omawiana tu działalność edukacyjna jest prowadzona w realizacji wspólnych przedsięwzięć jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, z których żadna z tych jednostek nie jest zakładem Lasów Państwowych – to działalność każdej z tych jednostek należy identyfikować (na gruncie klasyfikacji uprawnionego obszaru działalności Lasów Państwowych) jako wspomaganie (jako udział we wspomaganiu) administracji publicznej w sferze dominium. W przypisach do Ryc. 5 omówiono w szczególności identyfikowanie (na gruncie klasyfikacji uprawnionego obszaru działalności Lasów Państwowych) działalności jednostek organizacyjnych LP skutkującej efektem edukacyjnym – jeżeli działalność ta jest prowadzona także przez zakłady Lasów Państwowych.
5	Działalność rozwojowa kształtująca wizerunek Lasów Państwowych	Działalność agencji reklamowych (symbol PKD: 73.11.Z)	Pozostałe usługi reklamowe (symbol PKWiU 73.11.19)	W Polskiej Klasyfikacji Działalności oraz stanowiącej jej rozwinięcie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług – brak jest rozróżnienia pomiędzy działalnościami: (1) działalnością reklamową i promocyjną, odnoszącą się do konkretnych produktów wyjściowych, prowadzoną w celu wzmocnienia popytu na te produkty, a (2) działalnością kształtującą goodwill podmiotu gospodarki narodowej (działalnością kształtującą wizerunek podmiotu). Prowadzenie działalności promocyjnej w tym drugim znaczeniu jest powszechnie akceptowane jako przejaw tzw. „miękkiego” rozwoju, choć są prezentowane różne poglądy na temat kosztów ponoszonych na jej prowadzenie (w szczególności w kontekście uznawania tych kosztów za koszty uzyskania przychodów). Ze względu na brak ww. rozróżnienia - nie ma innej możliwości sklasyfikowania na gruncie PKD i PKWiU działalności promocyjnej (w tym drugim znaczeniu) aniżeli jako działalności agencji reklamowych (PKD) oraz jako pozostałe usługi reklamowe (PKWiU). Oczywiście żadna z jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych nie jest <i>stricto</i> agencją reklamową. Jednakże w identyfikowaniu klasyfikacyjnym działalności wytwórczej w oparciu o PKD – nie ma znaczenia, jaki podmiot prowadzi tę działalność. Istotny jest przedmiot i produkt wyjściowy działalności wytwórczej, a nie podmiot ją prowadzący. W promowaniu Lasów Państwowych zmierzającym do kształtowania wizerunku Lasów Państwowych istotne jest to, że jednostki organizacyjne (nie będąc agencjami reklamowymi) funkcjonują jak agencje reklamowe. Oczywiście prowadzenie działalności promocyjnej z wykorzystaniem materiału rozmnożeniowego ma marginalne znaczenie. Najczęściej zresztą jest to działalność zintegrowana poziomo z działalnością edukacyjną. Materiał rozmnożeniowy wykorzystywany do prowadzenia tej działalności jest półproduktem produktu wyjściowego działalności (tym produktem wyjściowym są, w rozumieniu PKWiU, pozostałe usługi reklamowe. Wytwarzanie tego półproduktu następuje z użyciem metod gospodarki leśnej, lecz nie polega na prowadzeniu gospodarki leśnej. Jeżeli działalność promocyjna (a szerzej wszelka „mięka” i „twarda” działalność rozwojowa) jest a Lasach Państwowych prowadzona w formie realizowania wspólnego przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych – to każda z tych jednostek (nie wyłączając zakładów Lasów Państwowych) bierze udział w prowadzeniu tej działalności.

Uwagi uzupełniające na temat produktów wyjściowych działalności podstawowej (innych aniżeli materiał rozmnożeniowy oraz materiał szkółkarski) ze szczególnym uwzględnieniem produktu wyjściowego, związanego z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu

Po wprowadzeniu lub samoistnym zaistnieniu roślinności leśnej na danej powierzchni ziemskiej w ramach odnawiania lasu (wymiany generacyjnej lasu) lub w ramach działań w zakresie zalesiania gruntów ;

- 1) podstawowa działalność bezpośrednio – wytwórcza w zakresie gospodarki leśnej, nie obejmująca: (1) nasiennictwa i selekcji, (2) działalności szkółkarskiej oraz (3) pozyskiwania surowca drzewnego (będąca według PKD gospodarką leśną i pozostałą działalnością leśną bez pozyskania produktów leśnych, skutkującą „wytworzeniem” drzew leśnych jako produktu wyjściowego, mającego w PKWiU symbol 02.10.30.0),
 - 2) podstawowa działalność bezpośrednio – wytwórcza w zakresie gospodarki leśnej, obejmująca użytkowanie główne lasu (będąca według PKD działalnością w zakresie pozyskiwania drewna, skutkującą drewnem okrągłym lub węglem drzewnym, tj. produktami wyjściowymi, mającymi w PKWiU symbole: 02.20.11.0; 02.20.12; 02.20.14.0) -
- są działalnościami (a ściślej działaniami, zaliczając do nich również odnawianie lasu oraz zalesianie gruntów) pozostającymi w integracji pionowej, choć odbywającymi się zasadniczo w tym samym czasie. Nie może być przecież mowy o wytworzeniu surowca drzewnego bez uprzedniego „wytworzenia” drzewa leśnego, jednak proces „wytwarzania” drzew i pozyskiwania surowca drzewnego przebiega zasadniczo w tym samym czasie, jeżeli nie liczyć wczesnych faz rozwojowych lasu.

Natomiast uboczne użytkowanie lasu raczej nie pozostaje w integracji pionowej z działalnością w zakresie „wytwarzania” drzew leśnych. Wraz z odnowieniem lasu lub zalesieniem powierzchni ziemskiej obie działalności przebiegają w ramach zintegrowania poziomego: wraz z „wytwarzaniem” drzew leśnych odbywa się kształtowanie oraz pobieranie użytków ubocznych. Należy jednak zauważyć, że część działalności w zakresie ubocznego użytkowania lasu pozostaje w integracji pionowej z pozyskiwaniem surowca drzewnego (pozyskiwanie karpiny, kory czy igliwia co do zasady jest możliwe po ścięciu drzew).

Jest zrozumiałe, że statystyka publiczna „rządzi się własnymi zasadami” i „jest związana” z określonym aparatem pojęciowym. Tym należy tłumaczyć, że zgodnie z PKWiU efekt działalności w zakresie zagospodarowania lasu, obejmującego w szczególności jego hodowlę oraz ochronę, a więc działania, mające na celu ukształtowanie i utrzymanie struktury oraz odpowiedniej kondycji lasu – w PKD został przywołany pod nazwą drzew leśnych jako produktów wyjściowych tej działalności. Pozostaje poza dyskusją, że (racjonalny i legitymowany należyta propedeutyczną wiedzą na temat leśnictwa) prawodawca zdawał sobie sprawę z faktu, że efektem tej działalności nie są drzewa leśne jako takie (nie jest „prosty” zbiór drzew leśnych), lecz las z drzewostanem i innymi zasobami przyrodniczymi, które – w ramach działalności w zakresie realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu – podlegają niezbędnemu „przystosowywaniu, utrzymywaniu i wykorzystywaniu”.

Nie ulega wątpliwości, że co do zasady „przystosowywanie, utrzymywanie oraz wykorzystywanie zasobów przyrodniczych w ramach realizacji pozaprodukcyjnych funkcji” jest niejako warunkiem, jaki podmiot prowadzący gospodarkę leśną, jest obowiązany spełnić, aby mógł wytwarzać materialne produkty wyjściowe gospodarki leśnej.

Innymi słowy, podmiot, prowadzący trwale zrównoważoną gospodarkę leśną, nie może tego dokonywać bez odpowiedniego „kształtowania i wykorzystywania zasobów

przyrodniczych (stanowiących części składowe lasu) w ramach realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu”.

W tym kontekście realizacja pozaprodukcyjnych funkcji lasu jako taka jest działalnością zintegrowaną poziomo z działalnościami, skutkującymi materialnymi (rzecзовymi) produktami wyjściowymi gospodarki leśnej.

Okoliczność, iż (zgodnie z zakresem rzeczowym gospodarki leśnej, mieszczącym się w PKD w podklasie 02.10.Z) drzewa leśne, tworzące drzewostan, oraz pozostałe zasoby przyrodnicze, będące częściami składowymi lasu, powinny być kształtowane oraz wykorzystywane dla efektu w postaci pozaprodukcyjnych funkcji lasu – otóż okoliczność ta rodzi oczywiste oczekiwanie, iż w PKWiU powinien być przywołany produkt tej działalności, np. pod nazwą pozaprodukcyjnych świadczeń lasu. W Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług produkt wyjściowy gospodarki leśnej pod taką lub podobną nazwą nie został przywołany.

Nie sposób jednak nie zauważyć, że w następstwie prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, mieszczącej się w podklasie 02.10.Z., nie jest wytwarzany „prosty” zbiór drzew leśnych (była już o tym mowa), nie jest też „wytwarzany” las cechujący się jedynie zdolnością do „wydawania” materialnych produktów wyjściowych w postaci surowca drzewnego czy użytków ubocznych. Jest (a na pewno powinien być) „wytwarzany” las cechujący się również zdolnością do zaspakajania społeczno – gospodarczego zapotrzebowania na niematerialne jego świadczenia. Innymi słowy jest „wytwarzany” las, w którym metodami gospodarki leśnej powinny być stworzone warunki do uzyskiwania określonych korzyści przez określonych beneficjentów. Można powiedzieć, że częścią składową tego lasu jest (a na pewno powinna być) właśnie ww. zdolność (powinny być stworzone ww. warunki).

W realiach polskiego modelu leśnictwa (w tej części, w jakiej model ten odnosi się do państwowej gospodarki leśnej) – las jako produkt wyjściowy gospodarki leśnej, związany z działalnością, mieszczącą się w podklasie 02.10.Z, jest (i powinien pozostawać – o czym dalej) tylko potencjalnym produktem wyjściowym gospodarki leśnej. W określonej fazie rozwojowej nie podlega (i w dalszym ciągu nie powinien podlegać – o czym dalej) zbywaniu na rzecz innych podmiotów jako „kontynuatorów” gospodarki leśnej – w tej części, w jakiej gospodarka ta polega na pozyskiwaniu i sprzedaży surowca drzewnego.

W sprawdzonych, i jedynie słusznych (jak się wydaje), rozwiązaniach, przyjętych w Polsce od wielu dziesiątków lat, lasy Skarbu Państwa we wszystkich fazach rozwojowych pozostają we władaniu tego samego podmiotu (we władaniu Lasów Państwowych), a w ramach tego władania są przez Lasy Państwowe wykorzystywane do pozyskiwania w nich surowa drzewnego i użytków ubocznych – bez szkody dla lasu jako takiego. Bez szkody dla lasu są też z niego pobierane różne świadczenia niematerialne – z tą jednak różnicą, iż określona (istotna) rola w procesie tego poboru przypada świadczeniobiorcom.

Biorąc pod uwagę okoliczność, że lasy Skarbu Państwa zasługują na traktowanie jakby były nienazwaną (póki co) w przepisach prawa wspólnością majątkową społeczeństwa - w pełni uprawnione jest twierdzenie, że owe świadczenia niematerialne są zawsze działalnością pionowo zintegrowaną, w której Lasom Państwowym przypada obowiązek nadania zasobom leśnym (z zastosowaniem metod gospodarki leśnej) zdolności do zaspakajania społeczno – gospodarczego zapotrzebowania na użyteczności niematerialne, zaś świadczeniobiorcom przypada obowiązek prowadzenia działalności, nazwanej w PKD w różnych miejscach tej klasyfikacji, prowadzącej do wykorzystanie tejże zdolności.

I tak oto należy dojść do wniosku, że produktem wyjściowym realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu jest część składowa lasu, obejmująca „wytworzoną” m.in. przez Lasy Państwowe, zdolność zasobów leśnych do zaspakajania społeczno – gospodarczego zapotrzebowania na użyteczności o charakterze niematerialnym. Do czasu (bezwzględnie wymaganej) nowelizacji PKD i PKWiU należy zatem przyjmować, że produktem wyjściowym realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu również są drzewa (symbol PKWiU : 02.10.30.0), jednak w tej jedynie części składowej, jaką jest powołana powyżej zdolność lasu.

W niektórych przypadkach mogą to być i inne produkty wyjściowe gospodarki leśnej – oczywiście także w tej części składowej, jaką jest zdolność tych produktów do zaspakajania potrzeb społeczno – gospodarczych.

Produkt wyjściowy realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu jest jedynie produktem potencjalnym, bowiem jest on przedmiotem wykorzystywania przez różnych beneficjentów w ramach prowadzonej przez nich działalności wytwórczej (sklasyfikowanej zresztą w różnych częściach PKD). Działalność tę można porównać do kodeksowego (k.c.) pobierania naturalnych pożytków rzeczy (polegającego tu na wykorzystywaniu przez beneficjentów zdolności lasów do zaspakajania zapotrzebowania na świadczenia o niematerialnych charakterze). Z porównania tego wynika zresztą imperatyw dokonywania tego poboru (korzystania z owej zdolności lasu) bez szkody dla lasu w trakcie „odłączania tej zdolności”.

Przybliżając (konkretyzując) powyższe rozważania – warto przywołać, że w ramach PKD został wyodrębniony Dział 98 – Gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby. Dział ten obejmuje:

- 1) podklasę 09.10.Z (Gospodarstwa domowe produkujące wyroby na własne potrzeby), w ramach której mieszczą się takie działania, jak zbieractwo czy wytwarzanie odzieży dla potrzeb gospodarstwa domowego),
- 2) podklasę 98.20.Z (Gospodarstwa domowe świadczące usługi na własne potrzeby), w ramach której mieszczą się następujące działania: gotowanie, nauczanie, opieka nad członkami gospodarstwa domowego i inne usługi na własne potrzeby.

Jeżeli członkowie gospodarstwa domowego udają się do lasu Skarbu Państwa dla wypoczynku – to w istocie mamy do czynienia z działalnością zintegrowaną, w ramach której są prowadzone dwie działalności (por. Tab. 9):

Tabela 9 – Wytwarzanie nierzeczowych produktów wyjściowych gospodarki leśnej w ramach realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu jako działalność pionowo zintegrowana

Podmiot prowadzący działalność	Nazwa działalności	Nazwa produktu wyjściowego działalności
Lasy Państwowe	Realizacja pozaprodukcyjnych funkcji lasu, polegająca na kształtowaniu i wykorzystywaniu zdolności zasobów przyrodniczych do zaspokajania zapotrzebowania na świadczenia pobytowe w lasach (symbol PKD: 02.10.Z)	Drzewa leśne (a w innym ujęciu: część składowa lasu, obejmująca jego zdolność do zaspokajania zapotrzebowania na świadczenia pobytowe (symbol PKWiU : 02.10.30.0)
Gospodarstwo domowe	Działania niezbędne do pobrania świadczeń niematerialnych lasu (symbol PKD 98.20.Z – świadczenie usług na własne potrzeby)	Świadczenie wypoczynkowe pobrane staraniem własnym gospodarstwa domowego (symbol PKWiU: 98.20.10.0 – różnorodne usługi świadczone przez prywatne gospodarstwa domowe na potrzeby własne)

Oczywiście można lansować inny pogląd: pogląd, iż mamy tu do czynienia z dwoma działalnościami, wykonywanymi przez dwa różne podmioty: z (1) działalnością Lasów Państwowych w zakresie podaży usługi w postaci stawiania do wykorzystania zdolności

lasów do zaspokajania potrzeb na świadczenia pobytowe lasu oraz z (2) działalnością gospodarstwa domowego w zakresie świadczenia usług na własne potrzeby. Odwołując się jednakże do diagnozy, iż lasy Skarbu Państwa we władaniu Lasów Państwowych zasługują na uznanie za wspólność majątkową społeczeństwa – prezentowanie tych dwóch działalności jako działalności zintegrowanej pionowo jest zdecydowanie bardziej uzasadnione. Z dwoma działalnościami, z których jedna jest usługą dla świadczeniobiorcy, a druga jest działalnością bezpośrednio – wytwórczą świadczeniobiorcy, mamy natomiast do czynienia w odniesieniu do przypadków, w których pozaprodukcyjną funkcję lasu realizuje prywatne gospodarstwo leśne (lasu własności prywatnej nie mogą być traktowane jakby były wspólnością majątkową).

Należy zatem przyjąć, że w sytuacjach, w których realizacja pozaprodukcyjnych funkcji lasu przypada Lasom Państwowym, występuje zbieg co najmniej dwóch działalności, pozostających w zintegrowaniu pionowym, z których jedna jest wykonywana w ramach działalności leśnej (przede wszystkim w ramach gospodarki leśnej) przez Lasy Państwowe (kształtowanie zdolności lasu do „wydawania” świadczeń niematerialnych), zaś druga – przez beneficjenta świadczeń niematerialnych (dokonywanie działań, niezbędnych do pobrania świadczeń niematerialnych z wykorzystaniem zdolności lasu do ich „wydawania”).

Im większa jest rola beneficjenta w zaspokajaniu własnego zapotrzebowania na świadczenia niematerialne lasu Skarbu Państwa, tym mniejsza jest podstawa do żądania przez Lasy Państwowe gratyfikacji za możliwość skorzystania ze zdolności lasu Skarbu Państwa do „wydawania” tych świadczeń.

I odwrotnie: im rola beneficjenta w uzyskiwaniu świadczeń niematerialnych lasu jest bardziej „bierna” (a w szczególności nie może być zidentyfikowana jako działalność bezpośrednio – wytwórcza) – tym bardziej uzasadnione staje się rozważanie poboru odpłatności za ww. zdolność lasu (o czym dalej).

Oczywiście zapotrzebowania na społeczno – gospodarcze niematerialne użyteczności, wytwarzane przez podmioty prowadzące gospodarstwa leśne w ramach realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu nie należy traktować w sposób zawężający. Chodzi tu bowiem również o świadczenia w zakresie kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego, dokonywane metodami gospodarki leśnej. Aby takie świadczenia przekształciły się w produkt czy produkty wyjściowe działalności, niezbędna jest, zintegrowana pionowo z tymi świadczeniami, aktywność w zakresie ochrony środowiska przejawiana przez potencjalnych beneficjentów tych świadczeń – niezależnie od tego, czy są to gospodarstwa domowe, czy podmioty gospodarki narodowej, a także niezależnie od tego, czy mamy do czynienia z beneficjentami miejscowymi, lokalnymi, regionalnymi, krajowymi, wspólnotowymi, kontynentalnymi lub globalnymi. Z braku działań tych beneficjentów na rzecz ochrony i kształtowania środowiska lub/ oraz przy działaniu na szkodę środowiska przyrodniczego – przedmiotowe świadczenia będą stawać się bezużyteczne lub bagatelne (nieistotne w punktu widzenia stanu środowiska przyrodniczego).

5.3.

Działalność gospodarcza w świetle definicji normatywnych a działalność prowadzona w Lasach Państwowych

5.3.1.

Analiza definicji normatywnych działalności gospodarczych

Jednym z wyróżników podmiotu działającego z wykorzystaniem przedsiębiorstwa, o którym mowa w art. 55 ¹k.c. („Przedsiębiorstwo jest zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej”) – jest okoliczność prowadzenia przez ten podmiot działalności gospodarczej (przedsiębiorstwo jest wykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej).

W aktach ustawowych, wchodzących w skład polskiego systemu prawnego, nie ma jednolitej definicji działalności, będącej działalnością gospodarczą.

W piśmiennictwie, a także w obiegu prawnym, najczęściej przytaczana jest definicja działalności gospodarczej, zawarta w art. 2 Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Definicja ta ma następujące brzmienie:

„Działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły”.

Definicję działalności gospodarczej, zawartą w art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, można ująć w następujące ramy redakcyjne:

„działalnością gospodarczą jest:

- 1) zarobkowa działalność:
 - a) wytwórcza,
 - b) budowlana,
 - c) handlowa,
 - d) usługowa
 oraz
- 2) poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż,
a także
- 3) działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły”.

W niektórych tezach piśmiennictwa jest lansowany pogląd, że wyróżnikiem działalności gospodarczej w świetle definicji, zawartej w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej, jest zorganizowany i ciągły charakter tejże działalności. Jak to jednoznacznie wynika z powyższej formy redakcyjnej, nadającej omawianej definicji cechę jednoznaczności – przymiot zorganizowania i ciągłości, warunkujący uznanie danej działalności za działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, jest wyróżnikiem jedynie działalności zawodowej. A zatem w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej nie każda działalność zawodowa jest działalnością gospodarczą. Działalnością gospodarczą nie jest mianowicie działalność zawodowa nie wykonywana w sposób ciągły oraz zorganizowany. Odrębnym zagadnieniem jest przy tym prawidłowe pod względem prawnym interpretowanie działalności zawodowej jako takiej, w tym działalności zawodowej, wyczerpującej znamiona działalności gospodarczej. Nie ma normatywnej definicji działalności zawodowej, w tym działalności zawodowej, wykonywanej w sposób zorganizowany i ciągły. Zgodnie z doktryną chodzi tu o działalność wykonywaną w ramach tzw. wolnych zawodów. Rzecz w tym, że również pojęcie wolnego zawodu nie doczekało się definicji normatywnej. W piśmiennictwie dominuje pogląd, że pojęcie wolnego zawodu jest bliskoznaczne pojęciu zawodu zaufania publicznego, o którym mowa w art. 17 Konstytucji RP. Jak wiadomo zawodem jest wyodrębniony oraz odpowiednio sklasyfikowany zbiór czynności (a dokładnie zbiór działań). Powszechnie przyjmuje się, że działalność jest prowadzona w ramach wolnego zawodu (obejmuje zbiór działań, składających się na wolny zawód), jeżeli:

- 1) podmiotem, prowadzącym tę działalność, jest osoba fizyczna,

- 2) osoba ta działa na własny rachunek i ma status: (a) architekta, (b) inżyniera budowlanego, (c) adwokata, (d) notariusza, (e) radcy prawnego, (f) rzecznika patentowego, (g) biegłego rewidenta, (h) brokera ubezpieczeniowego, (i) doradcy inwestycyjnego lub podatkowego, (j) księgowego, (k) dewelopera, (l) pośrednika w obrocie, (ł) rzeczoznawcy majątkowego, (m) urbanisty, (n) zarządcy nieruchomości, (o) lekarza, lekarza dentysty, lekarza weterynarii, (p) pielęgniarza, pielęgniarki, położonej i położnego, (r) aptekarza, (s) artysty, literata, fotografa, (t) dziennikarza, (u) tłumacza, (v) psychologa, (w) diagnostyka laboratoryjnego, (x) komornika, (y) kuratora sądowego, (z) inny status, w szczególności związany z odprowadzaniem podatków w formie zryczałtowanej.

Biorąc pod uwagę przepisy, dotyczące Polskiej Klasyfikacji Działalności, działalność w ramach wolnych zawodów (działalność zawodowa) w dużej mierze mieści się w Sekcji L: „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”, Sekcji M: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (wymagająca wiedzy specjalistycznej)”, Sekcji R : „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” – lecz (oczywiście) wchodzi w zakres wielu innych sekcji PKD.

Jeżeli tak rozumiana działalność zawodowa jest zorganizowana oraz prowadzona w sposób ciągły – wyczerpuje znamiona działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

O ile w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły, została zaliczona w skład działalności gospodarczej, o tyle w normatywnej definicji przedsiębiorcy, zawartej w k.c., działalność gospodarcza oraz działalność zawodowa zostały potraktowane odrębnie (przedsiębiorcą jest w rozumieniu k.c. określony podmiot prowadzących działalność gospodarczą lub zawodową).

W dążeniu do zachowania spójności między definicją działalności gospodarczej, zawartą w Ustawie o swobodzie działalności gospodarczej, a znaczeniem tego pojęcie użytym w kodeksowej definicji przedsiębiorcy – należałoby założyć, że w k.c. ustawodawca przyjął, iż przedsiębiorcą jest nie tylko podmiot prowadzący działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, lecz również podmiot prowadzący działalność zawodową, wykonywaną w sposób niezorganizowany i nieciągły.

Lansowanie takiego poglądu znajduje zresztą swoje wsparcie w – kształtującej przecież doktrynę – tezie Postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2009 r. w sprawie o sygn. V KK 330/08 , utrwalonej m.in. przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego w Biuletynie Prawa Karnego nr 3/09 w brzmieniu następującym: „w przepisie art. 2 u.s.d.g. zamieszczona jest definicja legalna działalności gospodarczej co oznacza, iż powinna być ona traktowana jako powszechnie obowiązujące rozumienie tego pojęcia w polskim systemie prawnym, wiążące zarówno dla ustawodawcy, jak i organów wykonawczych oraz sądowniczych.”

W tym kontekście – wszelkie inne, w tym ustawowe, definicje lub quasi – definicje działalności gospodarczej należy rozumieć w sposób niesprzeczny z definicją tego pojęcia, zawartą w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej.

W ślad za przywołanym rozumieniem przepisu k.c., określającego przedsiębiorcę - konsekwentnie należałoby przyjąć, że w rozumieniu k.c. przedsiębiorstwem nie jest zespół składników majątkowych, wykorzystywany do prowadzenia działalności zawodowej, jeżeli działalność ta jest niezorganizowana i nieciągła (a więc jeżeli nie stanowi części składowej działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej), albowiem zgodnie z k.c. przedsiębiorstwem jest określonych zespół składników, służących do prowadzenia działalności gospodarczej.

Mając na względzie wyżej przywołaną tezę Postanowienia Sądu Najwyższego, należy zauważyć, że działalność gospodarcza jest również przedmiotem quasi - definicji, zawartych w:

- 1) ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tj. Dz. U. z 2011 r., Nr 177, poz.1054),
- 2) ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (ostatnia zmiana Dz. U. z 2011 r Nr 205, poz. 1203),
- 3) ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (ostatnia zmiana: Dz. U. 2011, Nr 199, poz.1175).

W art. 15 ust.1 ustawy o podatku od towarów i usług określono, że „podatnikami są osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne, wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, o której mowa w ust. 2, bez względu na cel lub rezultat takiej działalności”. W art. 15 ust. 2 ustawy o podatku od towarów i usług określono, że „działalność gospodarcza obejmuje wszelką działalność producentów, handlowców lub usługodawców, w tym podmiotów pozyskujących zasoby naturalne oraz rolników, a także działalność osób wykonujących wolne zawody, również wówczas, gdy czynność została wykonana jednorazowo w okolicznościach wskazujących na zamiar wykonywania czynności w sposób częstotliwy. Działalność gospodarcza obejmuje również czynności polegające na wykorzystywaniu towarów lub wartości niematerialnych i prawnych w sposób ciągły dla celów zarobkowych”. Przepis art. 15 ust. 2 w powiązaniu z art. 15 ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług należy traktować jako dookreślenie (na potrzeby podatku od towarów i usług) definicji działalności gospodarczej, zawartej w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej, przy czym w świetle ww. postanowienia SN interpretacja tego dookreślenia nie może być dokonywana w sposób naruszający (zdaniem SN) definicję powszechnie obowiązującą (tj. właśnie definicję, zawartą w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej). Należy zatem przyjąć, że działalnością gospodarczą jest (bez względu na jej rezultat) działalność :

- 1) będąca zarobkową działalnością :

- a) wytwórczą,
- b) budowlaną,
- c) handlową,
- d) usługową,

w tym obejmującą wykorzystywanie towarów lub wartości niematerialnych i prawnych w sposób ciągły dla celów zarobkowych, oraz

- 2) polegająca na poszukiwaniu, rozpoznawaniu i wydobywaniu kopalin ze złóż, a także

- 3) będąca działalnością zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły, tj. choćby w okolicznościach wskazujących na zamiar wykonywania czynności w sposób częstotliwy.

przy czym działalność ta jest objęta podatkiem od towarów i usług, jeżeli, bez względu na jej cel, jest prowadzona samodzielnie przez osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz przez osoby fizyczne – będące: producentami, handlowcami lub usługodawcami, w tym podmiotami pozyskującymi zasoby naturalne oraz rolnikami, a także osobami wykonującymi wolne zawody.

Przepis art. 5 a pkt. 6 w powiązaniu z art. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych stanowi, że „ilekroć w ustawie jest mowa o (...) działalności gospodarczej albo pozarolniczej działalności gospodarczej – oznacza to działalność zarobkową:

- a) wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową,

- b) polegającą na poszukiwaniu, rozpoznawaniu i wydobywaniu kopalin ze złóż,

c) polegającą na wykorzystywaniu rzeczy oraz wartości niematerialnych i prawnych – prowadzoną we własnym imieniu *danej osoby fizycznej*, bez względu na (...) rezultat *tej działalności*, w sposób zorganizowany i ciągły, z której uzyskane przychody nie są zaliczane do innych przychodów ze źródeł wymienionych w art. 10 ust. 1 pkt 1, 2 i 4–9 (...)”

Należy zauważyć, że przedmiotem ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych nie jest działalność gospodarcza jako taka,

- 1) lecz część działalności gospodarczej jako takiej, nazywana w ustawie pozarolniczą działalnością gospodarczą,
- 2) przy czym owa pozarolnicza działalność gospodarcza jest prowadzona przez osoby fizyczne, podlegające obowiązkowi podatku dochodowego od osób fizycznych.

Tak rozumiana pozarolnicza działalność gospodarcza nie obejmuje następujących elementów działalności gospodarczej:

- 1) działalności rolniczej (co wynika z art. 2 ust.1. pkt. 1),
- 2) gospodarki leśnej w rozumieniu ustawy o lasach oraz ustawy o przeznaczaniu gruntów rolnych do zalesienia (co wynika z art. 2 ust. 1 pkt. 2),
- 3) działalności prowadzonej przez osobę fizyczną jako armator w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o podatku tonażowym (co wynika z art. 2 ust. 1 pkt. 6),
- 4) działalności, mieszczącej się w ramach działalności wykonywanej osobiście w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (co wynika z art. 5a pkt 6 oraz art. 10 ust. 1 pkt. 2),
- 5) działalności, polegającej na prowadzeniu działów specjalnych produkcji rolnej w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (co wynika z art. 5 a pkt 6 oraz art. 10 ust. 1 pkt. 4),
- 6) działalności, polegającej na najmie, podnajmie, dzierżawie lub poddzierżawie dóbr majątkowych, z zastrzeżeniem najmu, podnajmu, dzierżawy lub poddzierżawy składników majątkowych, związanych z działalnością gospodarczą w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (co wynika z art. 5 a pkt. 6 oraz art. 10 ust. 1 pkt. 6),
- 7) działalności, będącej źródłem przychodów z kapitału pieniężnego i praw majątkowych (co wynika z art. 5 a pkt 6 oraz art. 10 ust. 1 pkt. 7),
- 8) działalności, polegającej na odpłatnym zbywaniu określonych dóbr majątkowych przy spełnieniu określonych warunków (co wynika z art. 5 a pkt. 6 oraz art. 10 ust. 1 pkt. 8 oraz ust. 2 i 3),
- 9) działalności, będącej źródłem innych przychodów w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt.9 (co wynika z art. 5 a pkt. 6 oraz art. 10 ust. 1 pkt 9).

W celu zachowania zgodności definicji ww. pozarolniczej działalności gospodarczej z definicją powszechnie obowiązującą (w świetle ww. Postanowienia SN) – należy przyjąć, że pozarolniczą działalnością gospodarczą jest wyodrębniona co do źródeł przychodów, określonych w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, część działalności gospodarczej, prowadzonej (bez względu na jej rezultaty) przez osoby fizyczne w ich własnym imieniu:

- 1) będąca zarobkową działalnością :

- e) wytwórczą,
- f) budowlaną,
- g) handlową,
- h) usługową,

w tym polegającą na wykorzystywaniu towarów, będących rzeczami, lub wartości niematerialnych i prawnych w sposób ciągły dla celów zarobkowych, oraz

- 2) polegająca na poszukiwaniu, rozpoznawaniu i wydobywaniu kopalin ze złóż, a także
 - 3) będąca działalnością zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły, tj. choćby w okolicznościach wskazujących na zamiar wykonywania czynności w sposób częstotliwy,
- przy czym pozarolniczą działalnością gospodarczą nie jest (1) poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin, jeżeli nie jest to działalność zarobkowa, a także (2) wszelka wyżej wymieniona działalność, jeżeli nie ma charakteru zorganizowanego oraz ciągłego.

Zarówno ustawa o podatku od towarów i usług, jak również ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych zawierają przepisy szczególne, na mocy których część działalności, spełniającej formalnie warunki dla jej traktowania za działalność gospodarczą w rozumieniu tych ustaw, jest uznawana za działalność nie będącą taką działalnością.

Takie rozwiązania legislacyjne należy interpretować w ten sposób, iż część działalności, którą nie uznaje się za działalność gospodarczą, w istocie jest działalnością gospodarczą, jednak nie podlegającą podatkowi od towarów i usług albo podatkowi dochodowemu od osób fizycznych

Przepis art. 3 pkt. 9 Ordynacji podatkowej¹³, określił, że działalnością gospodarczą jest każda działalność zarobkowa w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, w tym wykonywanie wolnego zawodu, a także każda inna działalność zarobkowa wykonywana we własnym imieniu i na własny lub cudzy rachunek, nawet gdy inne ustawy nie zaliczają tej działalności do działalności gospodarczej lub osoby wykonującej taką działalność - do przedsiębiorców.

Definicja działalności gospodarczej, zawarta w Ordynacji podatkowej, jest bez wątpienia definicją „najdalej” idącą. Otóż zgodnie z Ordynacją podatkową działalnością gospodarczą jest nie tylko działalność gospodarcza w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (a więc nie tylko działalność gospodarcza w powszechnie obowiązującym według Sądu Najwyższego rozumieniu tego pojęcia w polskim systemie prawnym, wiążącym zarówno dla ustawodawcy, jak i organów wykonawczych oraz sądowniczych), lecz również „dodatkowo” wszelka inna działalność zarobkowa, choćby :

- 1) była wykonywana na cudzy rachunek,
- 2) nie była w innych ustawach zaliczana do działalności gospodarczej,
- 3) była wykonywana przez osoby, nie zaliczane w innych ustawach do przedsiębiorców.

W świetle wyżej wymienionego postanowienia Sądu Najwyższego – definicja działalności gospodarczej, zawarta w Ordynacji podatkowej nie ma przymiotu definicji powszechnie obowiązującej. Jest definicją użyteczną tylko na potrzeby wykonywania przepisów Ordynacji. Można zatem powiedzieć, że według Ordynacji podatkowej działalność gospodarcza obejmuje działalność gospodarczą sensu stricto, tj. działalność gospodarczą w powszechnie obowiązującym rozumieniu tego pojęcia, oraz każdą inną działalność, będącą działalnością zarobkową, która jako działalność zarobkowana została w Ordynacji zrównana z działalnością gospodarczą pod względem: zobowiązań podatkowych, informacji podatkowej, postępowania podatkowego, kontroli podatkowej i czynności sprawdzających, jak również z punktu widzenia tajemnicy skarbowej (por. art. 1 Ordynacji).

5.3.2.

Lasy Państwowe prowadzą działalność gospodarczą

Biorąc pod uwagę, że:

- 1) działalnością przeważającą w Lasach Państwowych jest trwale zrównoważona gospodarka leśna,
- 2) w rozumieniu Polskiej Klasyfikacji Działalności gospodarka leśna jest działalnością wytwórczą, z którą są związane konkretne wyroby i usługi, ujęte w PKWiU (wskazane w

¹³ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 749, 1101, 1342, 1529, z 2013 r. poz. 35, poz. 985, 1027, 1036, 1145, 1149, 1289, z 2014 r. poz. 183, 567, 915, 1171, 1215, 1328, 1644, z 2015 r. poz. 211, 251.)

- Tab.7), nie wyłączając produktów wyjściowych związanych z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu,
- 3) wyroby i usługi, o których mowa w ppkt. 2) nie są (ujętych w Polskiej Klasyfikacji Działalności odrębnie) produktami wyjściowymi działalności, charakteryzującymi działalność:
 - a) podmiotów (jednostek instytucjonalnych) należących do sektora rządowego oraz samorządowego w rozumieniu statystyki publicznej, a także
 - b) jednostek sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów Ustawy o finansach publicznych nie są charakteryzującymi działalność jednostek sektora finansów publicznych (o szczegółowo czym dalej),
 - 4) wyroby i usługi, o których mowa w ppkt. 2), są wytwarzane przez wszystkie podmioty, prowadzące gospodarkę leśną, w tym przez podmioty prowadzące gospodarkę leśną z wykorzystaniem lasów własności prywatnej,
 - 5) w rozporządzeniu Rady Ministrów, regulującym gospodarkę finansową w Państwowym Gospodarstwie Leśnym „Lasy Państwowe”:
 - a) działalność Lasów Państwowych w zakresie gospodarki leśnej została określona wprost jako działalność gospodarcza,
 - b) działalność dodatkowa w Lasach Państwowych została na podstawie przepisów ww. rozporządzenia podatkiem dochodowym od osób prawnych, identyfikującym tę działalność jako działalność zarobkową,
 - 6) działalność Lasów Państwowych jest prowadzona na własny rachunek na zasadzie samodzielności finansowej, oznaczającej pokrywanie kosztów tej działalności z przychodów własnych LP (co jednoznacznie identyfikuje jej charakter zarobkowy) -
- więc (uwzględniając scharakteryzowane i zanalizowane powyżej definicje normatywne) należy przyjąć, że praktycznie cała działalność bezpośrednio – wytwórcza w Lasach Państwowych - za wyjątkiem (co oczywiste) działalności rozwojowej w rozumieniu PKD oraz działalności, polegającej na władczym wspomaganiu i wyręczaniu administracji publicznej w sferze imperium przez organy i wyodrębnione w LP stanowiska pracy - wyczerpuje wszystkie znamiona działalności gospodarczej (w zatem jest działalnością gospodarczą).

Skomentowania wymaga niewątpliwie kwalifikowanie jako działalności gospodarczej tych z działań Lasów Państwowych, które polegają na wspomaganiu w sferze dominium organów władzy publicznej oraz instytucji publicznych. Otóż co do zasady - za działania, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, Lasom Państwowym, na mocy art. 54 ustawy o lasach, powinno przysługiwać wynagrodzenie z budżetu państwa, jeżeli przedmiotowe wspomaganie dotyczy administracji rządowej. Ponieważ wynagrodzenie to stanowi realizację dotacji celowych, to z istoty dotacji celowych wynika, że środki finansowe z nią związane muszą odpowiadać kosztom, ponoszonym przez Lasy Państwowe na wykonywanie przedmiotowego wspomagania. Abstrahując od tego, że od wielu lat przepis art. 54 ustawy o lasach jest przepisem martwym¹⁴, to należy podkreślić, że cały szereg działań wspomagających organy i władzy publicznej i instytucji publicznych w ogóle nie wiąże się z wynagrodzeniem pieniężnym, osiąganym przez Lasy Państwowe na mocy przepisów ustawy o lasach. Zgodnie z regulacjami unijnymi – podmioty, będące przedsiębiorcami, mają możliwość ubiegania się bez notyfikacji o pomoc publiczną, wynagradzającą działania publiczne świadczone nieodpłatnie. W praktyce jednak Lasy Państwowe z tej możliwości nie korzystają. Stwierdzenia

¹⁴ Należy tu podnieść, że przy realizacji niektórych działań w ramach wspomaganiania organów i instytucji władzy publicznej występuje możliwość ich finansowania z użyciem środków, , związanych z wyodrębnioną częścią funduszu leśnego (chodzi tu o środki na finansowanie działań w lasach, nie znajdujących się w zarządzie Lasów Państwowych); jednak w praktyce w niewielkim zakresie może to być substytut środków z ww. dotacji celowych.

dwóch zdań poprzedzających upoważniają jednak do stwierdzenia, że co do istoty działania Lasów Państwowych wspomagające organy władzy publicznej oraz instytucje publiczne w sferze dominium są działalnością, mającą charakter działalności zarobkowej (czy innym jest atrybut danej działalności jako działalności zarobkowej, a czym innym wykorzystywanie tego atrybutu do faktycznego zarabkowania). Należy zatem dojść do wniosku, że działalność Lasów Państwowych w zakresie wspomagania w sferze dominium organów władzy publicznych i instytucji publicznych jest działalnością gospodarczą, choć w praktyce działalnością gospodarczą **zazwyczaj** zintegrowaną poziomo z działalnością rozwojową.

Należy bowiem zauważyć, że wiele działań, identyfikowanych jako ww. wspomaganie organów władzy publicznej i instytucji publicznych w sferze dominium przynosi korzyść w postaci poprawy funkcjonalności czy wizerunku Lasów Państwowych. Wspomaganiem organów władzy publicznej jest na przykład wykonywanie na koszt nadleśnictwa (bez wynagrodzenia) zabiegów zwalczających nadmierne występowanie organizmów szkodliwych w lasach, nie znajdujących się w zarządzie LP. Pozostaje poza dyskusją, że z wykonania takiego zabiegu Lasy Państwowe uzyskują określoną korzyść, polegającą na utrzymaniu (pozostających w zarządzie LP) zasobów leśnych Skarbu Państwa w należytych stanie braku zagrożenia od czynników biotycznych – a to w następstwie eliminacji niebezpieczeństwa „importu” stanu zagrożenia dla trwałości lasu z lasów „niepaństwowych” do lasów Skarbu Państwa.

Działalność Lasów Państwowych w zakresie wspomagania w sferze dominium organów władzy publicznej i instytucji publicznych jako działalność rozwojowa może podlegać szacunkowej wycenie za pomocą następującej formuły:

[1] $W_{\text{publ.}} = K_{\text{publ.}} - O_{\text{publ.}}$, w której poszczególne symbole oznaczają:

Symbol	Wyjaśnienie co do znaczenia symbolu
$W_{\text{publ.}}$	Szacunkowa wartość działalności LP w zakresie wspomagania w sferze dominium organów władzy publicznej i instytucji publicznych będącej działalnością rozwojową
$K_{\text{publ.}}$	Koszty całkowite ponoszone przez Lasy Państwowe w związku ze wspomaganiem organów władzy publicznej i instytucji publicznych (łącznie z wydatkami, ponoszonymi z wykorzystaniem środków związanych z funduszem leśnym)
O_{publ}	Odpłatność pieniężna uzyskiwana przez Lasy Państwowe za wspomaganie organów władzy publicznej i instytucji publicznych w sferze dominium

W praktyce nie cała oczywiście działalność w zakresie wspomagania przez LP organów władzy publicznej oraz instytucji publicznych w sferze dominium stanowi zintegrowaną poziomo działalność gospodarczą oraz działalność w zakresie rozwoju. Dlatego rzeczywista wartość omawianej działalności rozwojowej (W_{publ}^1) jest dana następującym wzorem:

$$[2] W_{\text{publ}}^1 = W_{\text{publ.}} - \acute{S}_{\text{publ}}$$

(gdzie $\acute{S}_{\text{publ}}$ oznacza wartość ciężaru lub świadczenia publicznego ponoszonego przez Lasy Państwowe w związku ze wspomaganiem w sferze dominium organów władzy publicznej oraz instytucji publicznych bez żadnych towarzyszących temu korzyści w zakresie poprawy funkcjonalności Lasów Państwowych i korzyści podobnych).

Stwierdzenia zdań poprzedzających odnoszą się odpowiednio do działalności, polegającej w Lasach Państwowych na **niewładczym** wspomaganiu administracji publicznej w wypełnianiu jej obowiązków w sferze imperium

W kontekście działalności gospodarczej, prowadzonej przez Lasy Państwowe, skomentowania wymaga również realizowanie pozaprodukcyjnych funkcji lasu w ramach gospodarki leśnej. Otóż realizowanie pozaprodukcyjnych funkcji lasu w ramach gospodarki leśnej, prowadzonej przez Lasy Państwowe, polega na wykonywaniu działań, skutkujących ww. produktami wyjściowymi działalności, za które Lasy Państwowe nie mogą (nie powinny) co do zasady (z zastrzeżeniem wyjątków omówionych poniżej) otrzymywać wynagrodzenia. Nie oznacza to jednak, że brak odpłatności pieniężnej za realizację pozaprodukcyjnych funkcji lasu jest zjawiskiem uniwersalnym (że odpłatność pieniężna za realizację pozaprodukcyjnych nie wchodzi w grę z samej istoty tych działań). Realizowanie pozaprodukcyjnych funkcji lasu w ramach gospodarki leśnej jest warunkiem „dopuszczającym” możliwość prowadzenia gospodarki leśnej w pozostałym zakresie (realizowanie pozaprodukcyjnych funkcji lasu w ramach gospodarki leśnej jest warunkiem uznania tej gospodarki na gospodarkę trwale zrównoważoną). Jednakże podmioty prowadzące gospodarkę leśną z wykorzystaniem innych lasów aniżeli lasy państwowe, mogą w świetle prawa domagać się wynagrodzenia za efekty tych działań, i to wynagrodzenia na zasadach rynkowych.

A zatem realizowanie pozaprodukcyjnych funkcji lasu w ramach gospodarki leśnej należy uznać za przejaw działalności gospodarczej (podobnie jak pozostałe składowe gospodarki leśnej). Nie może przy tym umknąć uwadze, że omawiane tu realizowanie pozaprodukcyjnych funkcji lasu w ramach gospodarki leśnej pozostaje najczęściej w zespole poziomym ze wspomaganiem administracji publicznej w sferze dominium. W większości bowiem przypadków brak podaży przez gospodarstwa leśne nierzeczowych produktów wyjściowych gospodarki leśnej, musiałby wiązać się ze zrekompensowaniem tego ubytku poprzez podjęcie określonych działań przez sektor rządowy i samorządowy. Okoliczność, iż Lasy Państwowe za efekty działań w zakresie realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu w ramach gospodarki leśnej nie uzyskują (nie mogą i nie powinny co do zasady, z zastrzeżeniem przypadków, przywołanych w innej części opracowania) uzyskiwać wynagrodzenia, oznacza, że dla tego podmiotu ww. realizacja pozaprodukcyjnych funkcji lasu stanowi ponoszenie kolejnych ciężarów lub świadczeń publicznych, z którymi w świetle Konstytucji RP każdy podmiot prawny powinien się oczywiście liczyć, jednak z zachowaniem zasady sprawiedliwości oraz wynikającej z niej zasady równości.

Szacunkowa wartość tego ciężaru lub świadczenia jest możliwa do ustalania z zastosowaniem następującego wzoru:

$$[3] \dot{S}_{\text{pozapr}} = W_{\text{pozapr}} - O_{\text{pozapr}} = (W_1 + W_2) - O_{\text{pozapr}},$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

Symbol	Wyjaśnienie co do znaczenia symbolu
$\dot{S}_{\text{pozapr}}$	Szacunkowa wartość ciężaru lub świadczenia publicznego ponoszonego przez Lasy Państwowe w formie bezpłatnego wytwarzania produktów wyjściowych, związanych z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu w ramach gospodarki leśnej
W_{pozapr}	Łączna wartość produktów wyjściowych, związanych z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu w ramach gospodarki leśnej
W_1	Wartość produktu wyjściowego, związanego z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu, identyfikowanego jako produkt gospodarki leśnej
W_2	Wartość produktu wyjściowego, związanego z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu, będącego wspomaganiem przez Lasy Państwowe administracji publicznej w sferze dominium
O_{pozapr}	Ewentualna odpłatność za wytwarzanie przez Lasy Państwowe produktów wyjściowych,

	związanych z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu w ramach gospodarki leśnej
--	---

Łączna wartość produktów wyjściowych, związanych z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu w ramach gospodarki leśnej dana jest następującym wzorem:

$$[4] W_{\text{pozapr}} = \left\{ \sum^1 [((W_{\text{lmxk}} - W_{\text{lrzk}}) - (W_{\text{lmxp}} - W_{\text{lrzp}}))]/o \right\} + \left\{ \sum^2 P \cdot \Delta W_{\text{lmx}} \right\},$$

w którym poszczególne symbole oznaczają¹⁵:

Symbol	Wyjaśnienia co do znaczenia symbolu
W_{pozapr}	Jak we wzorze [4] (tytułem dookreślenia: chodzi o łączną wartość produktów wyjściowych, związanych z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu w ramach gospodarki leśnej w LP w danym roku kalendarzowym, na przykład w roku 2015)
$\sum^1$	Suma dla wszystkich wyłączeń drzewostanowych w LP (z zastrzeżeniem co do wyłączeń drzewostanowych, w ramach których, ze względu na realizację pozaprodukcyjnych funkcji lasu, nie występuje praktycznie zjawisko osiągania przez gospodarstwa leśne przychodów finansowych, a także z zastrzeżeniem pozostałych wyłączeń drzewostanowych w odniesieniu do tych ich części funkcjonalnych, których dotyczy brak takiego zjawiska)
W_{lmxk}	Wartość danego wyłączenia drzewostanowego ustalana w podejściu mieszanych z zastosowaniem oryginalnej metody (scharakteryzowanej w odrębnej części „Wizji działań na rzecz rozwoju...” dla wieku życia drzewostanu „k” (na przykład dla wieku 25 lat) – przy założeniu, że wiek dojrzałości tego drzewostanu (wiek wymiany generacyjnej lasu), jak również program jego zagospodarowania oraz użytkowania przedrębne są podporządkowane osiąganiu w sposób ciągły (nieprzerwanie z pokolenia na pokolenie lasu) maksymalnych korzyści ekonomicznych gospodarstwa leśnego
W_{lrzk}	Wartość danego wyłączenia drzewostanowego ustalana jak wyżej, jednak dla faktycznie przyjętego dla tego drzewostanu wieku wymiany generacyjnej oraz dla faktycznego programu jego zagospodarowania oraz użytkowania przedrębne (tytułem dookreślenia: różnica pomiędzy „ W_{lmxk} ” a „ W_{lrzk} ” oznacza stratność na wartości „ekonomicznej” lasu w ramach danego wyłączenia drzewostanowego związaną z przyjęciem określonego wieku wymiany generacyjnej lasu oraz określonego programu jego zagospodarowania oraz użytkowania przedrębne, przy czym chodzi tu o „stratność” w wieku 25 lat życia danego drzewostanu)
W_{lmxp}	Jak w odniesieniu do W_{lmxk} , jednak dla wieku drzewostanu „p” (na przykład dla wieku 20 lat)
W_{lrzp}	Jak w odniesieniu do W_{lmxp} , jednak dla wieku drzewostanu „p” (na przykład dla wieku 20 lat)
o	Różnica między „k” a „p” (tytułem dookreślenia: wyrażenie „ $[(W_{\text{lmxk}} - W_{\text{lrzk}}) - (W_{\text{lmxp}} - W_{\text{lrzp}})]/o$ ” mówi o tym, ile średniorocznie wynosi stratność na wartości „ekonomicznej” lasu w ramach danego wyłączenia drzewostanowego na przykład w okresie od dwudziestego do dwudziestego piątego roku jego życia; jeżeli w roku 2015 wiek życia danego drzewostanu wynosi 23 lata, to, stosując wzór [4] dla roku 2015 należy w odniesieniu do tego drzewostanu, na potrzeby sumy „ $\sum^1$ ” brać właśnie tę przykładową wartość ww. wyrażenia)
$\sum^2$	Suma dla wszystkich wyłączeń drzewostanowych, w ramach których, ze względu na realizację pozaprodukcyjnych funkcji lasu, nie występuje praktycznie zjawisko osiągania przez gospodarstwa leśne przychodów finansowych, a także dla pozostałych wyłączeń drzewostanowych w odniesieniu do tych ich części funkcjonalnych, których dotyczy brak takiego zjawiska
P	Łączne pole powierzchni (w ha) dla zgrupowania wyłączeń drzewostanowych oraz funkcjonalnych części wyłączeń drzewostanowych, o których mowa w wyjaśnieniu poprzedzającym – jeżeli kryterium wyodrębniania tego zgrupowania jest dostateczna homogeniczność biotopu

¹⁵ oryginalna metodyka ustalania wartości lasu z zastosowaniem tzw. podejścia mieszanego została szczegółowo scharakteryzowana w części T II Cz. II D I. R. V.O.0 „Wizji działań na rzecz rozwoju...”

ΔW_{lmx}	Przeciętny roczny przyrost wartości ekonomicznej 1 ha lasu – przy spełnieniu następujących warunków: (1) charakterystyka biotopu odpowiadająca charakterystyce biotopu, o którym mowa w wyjaśnieniu poprzedzającym, (2) drzewostan, związany z tym biotopem zgodny z zasadami hodowli lasu, (3) wiek wymiany generacyjnej lasu oraz program zagospodarowania oraz użytkowania przedrębego lasu ukierunkowane na maksymalizację efektu ekonomicznego gospodarstwa leśnego w rachunku ciągłym (t. j. przy założeniu nieprzerwanego trwania lasu z pokolenia na pokolenie)
------------------	---

Z kolei władcze wspomaganie organów władzy publicznej przez organy wewnętrzne lub przez określone stanowiska pracy w Lasach Państwowych (t. j. wspomaganie poprzez stanowienie aktów administracyjnych i władcze doprowadzanie do ich wykonywania) – choć nie jest przejawem działalności gospodarczej prowadzonej przez Lasy Państwowe, lecz w istocie przejawem działania tych organów i stanowisk pracy w sferze imperium (jest działaniem imieniem państwa lub samorządu terytorialnego) - powinno być identyfikowane jako ponoszenie przez Lasy Państwowe świadczeń publicznych (nie ciężarów publicznych, lecz świadczeń publicznych), chyba że wiąże się z odpłatnością (na przykład z odpłatnością w wykonaniu art. 54 ustawy o lasach).

Ciężary lub świadczenia publiczne, o których mowa w zdaniach poprzedzających, są szczególnym przypadkiem obowiązkowych powinności różnych podmiotów (o których to powinnościach jest mowa w art. 84 Konstytucji RP) – w tej ich części, która nie stanowi danin publicznych¹⁶. Jak bowiem wiadomo, organy władzy publicznej oraz pozostałe podmioty zaliczane do sektora rządowego i samorządowego całą swoją działalność (w tym działalność w sferze imperium) mogą prowadzić dzięki redystrybucji dochodów i przychodów publicznych. Lasy Państwowe, a także organy wewnętrzne oraz stanowiska pracy w Lasach Państwowych, wyręczając władzę publiczną w sferze imperium i dominium (bez odpłatności, dokonywanej z wykorzystaniem środków publicznych w rozumieniu Ustawy o finansach publicznych) mogą działać dzięki wykorzystywaniu środków pieniężnych (niebędących środkami publicznymi w rozumieniu Ustawy o finansach publicznych), znajdujących się we władaniu Lasów Państwowych. W Lasach Państwowych występuje zatem zjawisko ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych (niebędących daninami publicznymi w rozumieniu Ustawy o finansach publicznych), związane z przeznaczaniem środków finansowych we władaniu Lasów Państwowych na wspomaganie (wyręczanie) sektora rządowego i samorządowego – przy czym wartość tych ciężarów i świadczeń publicznych jest dana następującym wzorem:

$$[5] \dot{S}_o = [\dot{S}_{publ} + \dot{S}_{publimp} + \dot{S}_{pozapr}] - N_{SP},$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

Symbol	Znaczenie symbolu
$\dot{S}_{publ}$	Wielkość, o której mowa we wzorze [2] (t. j. ciężar lub świadczenie publiczne ponoszone przez Lasy Państwowe w związku ze wspomaganiem w sferze dominium organów władzy publicznej oraz instytucji publicznych)
$\dot{S}_{publimp}$	Ciężar lub świadczenie publiczne ponoszone przez Lasy Państwowe w związku ze wspomaganiem przez LP (w tym przez organy wewnętrzne LP) sektora rządowego i samorządowego w sferze imperium (ustalana per analogiam do $\dot{S}_{publ}$)
$\dot{S}_{pozapr}$	Wielkość, o której mowa we wzorze [4] (t. j. ciężar lub świadczenie publiczne ponoszone przez Lasy Państwowe w formie bezpłatnego wytwarzania produktów wyjściowych, związanych z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu w ramach gospodarki leśnej)
N_{SP}	Umowna należność dla SP z tytułu prawa do korzystania z majątku SP do prowadzenia

¹⁶ problematyka ciężarów publicznych oraz świadczeń publicznych niebędących daninami publicznymi została rozwinięta dalej w ramach niniejszej części „Wizji działań na rzecz rozwoju...”

	działalności (ustalana na przykład per analogiam do należności z tytułu trwałego zarządu)
--	---

Rodzi się pytanie o klucz do odróżniania:

- 1) ww. obowiązkowych powinności, będących ciężarami publicznymi w rozumieniu art. 84 Konstytucji RP,
od
- 2) ww. obowiązkowych powinności, będących świadczeniami publicznymi, jednak ponoszonymi przez LP poza daninami publicznymi (na przykład poza takimi daninami publicznymi, ponoszonymi przez LP, jak podatek dochodowy od osób prawnych, podatek leśny, podatek od nieruchomości czy podatek od towarów i usług).

Otóż (uwzględniając linię orzeczniczą Trybunału Konstytucyjnego na temat ciężarów i świadczeń publicznych /o czym dalej/) – za ciężary publiczne ponoszone przez LP należy zdaniem Autora uznawać te obowiązkowe powinności, o których mowa w art. 84 Konstytucji RP, które mają charakter rzeczowy lub choćby materialny w fizycznym tego słowa znaczeniu. Ciężarem publicznym jest, określony w ustawie o lasach, obowiązek nieodpłatnego udostępniania właścicielom lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa sadzonek drzew i krzewów leśnych na ponowne wprowadzenie roślinności leśnej. Innym przykładem ciężaru publicznego jest urządzenie przez LP ścieżek przyrodniczo – leśnych służących edukacji ekologicznej społeczeństwa. Także nieodpłatne udostępnianie różnych wydawnictw edukacyjnych stanowi przykład ciężaru finansowego, ponoszonego przez Lasy Państwowe w wyręczaniu administracji publicznej w realizowaniu jej obowiązku w zakresie kształtowania proekologicznych postaw społecznych. Jeżeli omawiane tu powinności realizowane przez Lasy Państwowe nie mają wymiaru rzeczowego lub materialnego w fizycznym tego słowa znaczeniu należy je traktować jako świadczenia publiczne dokonywane przez LP poza daninami publicznymi.

Na odrębne omówienie zasługuje ciężar publiczny ponoszony przez Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe” oraz przez inne podmioty, prowadzące gospodarkę leśną (w tym podmioty prawa prywatnego) - w związku z działaniami gospodarstw leśnych na rzecz zmniejszania koncentracji dwutlenku węgla w atmosferze ziemskiej.

Otóż jednym z rozlicznych efektów z realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu jest wzmaganie w ramach trwale zrównoważonej gospodarki leśnej retencjonowania przez lasy węgla organicznego (tj. węgla wchodzącego w następstwie procesu fotosyntezy w skład, żywej i nieożywionej, materii organicznej ekosystemów leśnych). Efekt ten pozwala na wypełnianie przez administrację publiczną obowiązku przyczyniania się Rzeczypospolitej Polskiej jako podmiotu prawa międzynarodowego do zmniejszania zawartości tzw. gazów cieplarnianych w atmosferze leśnej, a jeżeli jest „udostępniany” nieodpłatnie, stanowi ciężar publiczny, ponoszony samodzielnie przez Lasy Państwowe oraz przez inne gospodarstwa leśne. Ponadto Lasy Państwowe i inne gospodarstwa leśne (o czym dalej) ponoszą jeszcze jeden ciężar publiczny, związany z przyczynianiem się do zmniejszania zawartości gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej. Chodzi o doprowadzanie przez Lasy Państwowe i inne gospodarstwa leśne (wraz z podmiotami zużywającymi surowiec drzewny lub półprodukty, będące bliższymi lub dalszymi pochodnymi surowca drzewnego) pochodną surowca drzewnego do „magazynowania” węgla organicznego w różnych produktach finalnych (w tarcicy, płytach drewnopodobnych, meblach, obiektach architektury ogrodowej, materiałach papierniczych o wielu innych wyrobach).

Uregulowania dotyczące tzw. drugiego okresu rozliczeniowego jako okoliczność ograniczająca możliwości urynkowania efektów działań gospodarstw leśnych ukierunkowanych na wzmacnianie zdolności retencyjnych lasu traktowanego jako naturalny zbiornik retencyjny

Według przeważającego poglądu naukowego - w atmosferze ziemskiej zachodzi proces zwiększania się zawartości dwutlenku węgla oraz innych tzw. gazów cieplarnianych, przy czym:

- 1) część z naukowców, którzy twierdzą, że wzrost koncentracji gazów cieplarnianych ma miejsce, utrzymuje, iż prowadzi to do nadmiernego ocieplania się klimatu, zaś następstwem tego procesu mogą być w ujęciu globalnym skutki bardzo niekorzystne dla życia ziemskiego, choćby w niektórych częściach kuli ziemskiej były one nawet pożądane,
- 2) część z naukowców, którzy twierdzą, że na kuli ziemskiej ma miejsce zjawisko niekorzystnego (w ujęciu globalnym) ocieplania się klimatu za „sprawą” gazów cieplarnianych, uważa, że do wzrostu tych gazów w atmosferze ziemskiej w sposób istotny przyczynia się aktywność ludzka, a skoro tak, to korekta tej aktywności w sposób istotny może złagodzić (zahamować) efekt cieplarniany.

Bez względu na to, jaka jest prawda w odniesieniu do takich kwestii, jak: (1) nadmierne ocieplenie się klimatu, (2) czynniki sprawcze nadmiernego ocieplania się klimatu (jeżeli zjawisko to ma miejsce), (3) rola człowieka w kreowaniu tych czynników sprawczych (jeżeli zjawisko ocieplania się klimatu ma miejsce, a czynnikami sprawczymi są tu gazy cieplarniane) oraz (4) potencjalne (negatywne w skali globalnej) skutki dla życia ziemskiego procesu nadmiernego ocieplania się klimatu (jeżeli proces ten istotnie ma miejsce i wiążą się z nim skutki negatywne w ujęciu globalnym) – otóż bez względu na obiektywną prawdę na temat ocieplania się klimatu globu ziemskiego jest bezspornym faktem prawnym, iż podmioty prawa międzynarodowego umówiły się, przyjmując Konwencję Klimatyczną (o której dalej), że:

- 1) należy działać w celu zmniejszania koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze,
- 2) działania te należy oprządkować poprzez wykreowanie określonych narzędzi prawnych, w tym o ekonomicznym charakterze, w ramach których:
 - a) poszczególne państwa należy objąć określonymi uprawnieniami i obowiązkami,
 - b) wykonywanie tych uprawnień oraz wywiązywanie się z tych obowiązków należy objąć określonym systemem finansowym.

Niezależnie od ww. Konwencji Klimatycznej – Unia Europejska, motywując swoje rozstrzygnięcia (często przywoływanym) dążeniem do odgrywania roli lidera w skali światowej, „poszła o krok dalej”, kreując tzw. pakiet energetyczno – klimatyczny z jego składową w postaci europejski system handlu emisjami (ETS). W ramach ETS między innymi:

- 1) poszczególnym (znaczącym pod względem „produkcji” gazów cieplarnianych) podmiotem gospodarki narodowej działającym na terytorium poszczególnych państw członkowskich są wyznaczane okresowo limity emisji gazów cieplarnianych w poszczególnych okresach rozliczeniowych,
- 2) istnieje możliwość pierwotnego lub wtórnego nabycia praw do emisji (w tym w razie niewystarczającego limitu „przydzielonego” lub poddania tychże praw następczemu obrotowi), ale również występują określone sankcje za emisję nadmierną gazów cieplarnianych.

Narzędzia prawno – ekonomiczne, związane z Konwencją Klimatyczną oraz z ETS, niewątpliwie mieszczą się w katalogu bardzo wielu najrozmaitszych instrumentów służących sterowaniu funkcjonowaniem „niepodległych i suwerennych” państw, jak również sterowaniu przedsiębiorcami w świecie „wolnego rynku oraz swobodnego przepływu kapitału”.

W odniesieniu do kwestii klimatycznych „bazą” („podstawą”) tych instrumentów jest zawartość gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej. Premiowaniu podlegają działania skutkujące stabilizacją oraz spadkiem tejże zawartości. Zawartość wszystkich gazów,

uznawanych za gazy cieplarniane, jest wyrażana w jednostce, zwanej ekwiwalentem dwutlenku węgla. Innymi słowy koncentracja w atmosferze ziemskiej ogółu gazów, uznawanych za gazy cieplarniane, określana jest przy założeniu, że te wszystkie gazy (pod względem znaczenia w powstawaniu przypuszczalnego efektu cieplarnianego) to dwutlenek węgla (czyli gaz, którego w atmosferze ziemskiej jest zdecydowanie najwięcej - spośród ogółu gazów uznawanych za gazy cieplarniane).

Proces globalizacji, integracji i synchronizacji działań w skali regionalnej, kontynentalnej oraz światowej jest nieunikniony oraz trudny do zakwestionowania. A to oznacza, że wyżej wymienione instrumenty „sterownicze” są nieuniknione i co do zasady potrzebne – pod warunkiem, iż nie prowadzą do uprzywilejowania jednych podmiotów prawa międzynarodowego względem drugih (a także pod warunkiem, że w praktyce nie służą innym celom, aniżeli cele oficjalnie artykułowane).

Choć mogą nie mieć racji naukowcy twierdzący, że (za sprawą gazów cieplarnianych i przy istotnym wpływie działalności ludzkiej) nadmierne ocieplanie się klimatu i związane z tym potencjalne bardzo negatywne skutki dla życia ziemskiego są zjawiskami dostatecznie wiarygodnie udowodnionymi - to istnieje wysokie prawdopodobieństwo tego, że się jednak oni nie mylą.

Jest zatem oczywiste, że lepiej podejmować działania prowadzące do zmniejszania zawartości gazów cieplarnianych w atmosferze globu ziemskiego aniżeli proces zwiększającego się ich stężenia pozostawić „samemu sobie” – zwłaszcza że „zaprzęgnięcie” żywych zasobów przyrodniczych (przede wszystkim lasów) do zmniejszania koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej wymaga ustalania oraz oddziaływania na zasoby tego pierwiastka w biomasie leśnej, a jak wskazują na to wyniki badań oddziaływanie na kształtowanie się ilości węgla organicznego w poszczególnych warstwach lasu jest najlepszym instrumentem kształtowania różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych (występuje bowiem silna korelacja pomiędzy właśnie ogólną ilością węgla organicznego w biomasie leśnej a najbardziej dostosowaną do biotopu biocenozą leśną). Jest to również dobry wskaźnik przy podejmowaniu niektórych decyzji gospodarczych (na przykład w zakresie wprowadzania podszytów czy daty rozpoczynania wymiany generacyjnej lasu).

Jak o tym napomknęto - kwestie dotyczące zmniejszania zawartości gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej, w tym wykorzystywanie do tego lasów, reguluje umowa międzynarodowa zwana w skrócie Konwencją Klimatyczną, a w sposób skonkretyzowany (do roku 2012) tzw. Protokół z Kioto do Konwencji Klimatycznej.

Zasoby leśne są w istocie naturalnym zbiornikiem węgla w postaci organicznej. Im więcej węgla organicznego jest zmagazynowane w ramach ekosystemów leśnych, tym oczywiście mniej jest go w postaci dwutlenku węgla w atmosferze ziemskiej. Chodzi mianowicie o węgiel zawarty w związkach organicznych, stanowiących element budulcowy materii organicznej, wchodzącej w formie ożywionej i nieożywionej w skład poszczególnych warstw lasu: poczynając od przypowierzchniowej części skały macierzystej poprzez glebę, runo leśne, podszyt, a na poszczególnych piętrach drzewostanu kończąc. Gromadzenie węgla w postaci organicznej przez lasy jest oczywiście przede wszystkim następstwem procesu fotosyntezy.

Strony Konwencji Klimatycznej umówiły się, przyjmując w szczególności Protokół z Kioto, że gospodarka leśna może być uznawana za działalność prowadzącą do „ponadnormatywnego” zmniejszania zawartości gazów cieplarnianych w atmosferze poprzez

zalesianie gruntów oraz poprzez podejmowanie tzw. działań dodatkowych w lasach już istniejących (chodzi o działania, skutkujące podnoszeniem zasobów węgla organicznego w ekosystemach leśnych ponad poziom, wynikający z samego faktu leśnego zagospodarowania przestrzennego terytorium poszczególnych państw).

Z końcem roku 2012 Protokół z Kioto miał stracić swoją moc. W celu niedopuszczenia do stanu braku uregulowań szczegółowych w sprawie praw i obowiązków poszczególnych podmiotów dotychczas związanych Protokołem z Kioto, a także do stanu braku uregulowań szczegółowych w odniesieniu do instrumentów prawnych mających od roku 2013 służyć przeciwdziałaniu dalszej koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze – w grudniu 2012 uczestnicy kolejnej Konferencji Stron Konwencji Klimatycznej działającej jednocześnie jako Konferencja Stron Protokołu z Kioto (dalej: Konferencja Stron) uzgodnili przedłużenie czasokresu obowiązywania Protokołu z Kioto. Uzgodniono mianowicie, że Protokół z Kioto będzie obowiązywał jeszcze co najmniej w tzw. drugim okresie rozliczeniowym, t. j. w okresie obejmującym lata od roku 2013 do roku 2020. Uzgodnienie to (funkcjonujące w piśmiennictwie pod nazwą poprawki dauhańskiej) dotyczy nie tylko ustanowienia tzw. drugiego okresu rozliczeniowego, albowiem w określonym zakresie zmienia również dotychczasowe obowiązki i uprawnienia podmiotów związanych Protokołem z Kioto w jego brzmieniu dotychczasowym. Poprawka dauhańska nie jest więc (tylko) konkretyzacją i aktualizacją Protokołu z Kioto (t. j. nie stanowi odpowiednika ogólnego aktu stosowania prawa w naszym, krajowym porządku prawnym). Jest uzgodnioną nowelizacją Protokołu z Kioto i jako taka (jako umowa międzynarodowa) w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wymaga poddania procedurze ratyfikacyjnej. Ponadto poprawka dauhańska (aby uzyskać moc prawną w obiegu międzynarodowym) wymaga ratyfikowania przez zdecydowaną większość podmiotów, biorących udział w jej „powstaniu”, w tym wymaga ratyfikacji przez Unię Europejską.

Wprawdzie (na dzień dzisiejszy) ani Polska, ani Unia Europejska nie ratyfikowały poprawki dauhańskiej, a liczba około 20 podmiotów, które tego dotychczas dokonały, jest niedostateczna wobec liczby ok. 140 podmiotów, które powinny ratyfikować przedmiotową poprawkę, aby została ona uznana za dokument obowiązujący w obrocie międzynarodowym – to już 21 maja 2013 roku Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej podjęły decyzję nr 529/2013/UE „w sprawie zasad rozliczania emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w wyniku działalności związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem oraz informacji o działaniach związanych z tą działalnością”.

Formalną podstawą tej decyzji był art. 192 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, określający, iż „Parlament Europejski i Rada (*Unii Europejskiej*), stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów, decydują o działaniu służącym osiągnięciu celów określonych w artykule 191, które ma być podjęte przez Unię”.

Artykuł 191 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej jest poświęcony m.in. celom polityki Unii w dziedzinie środowiska.

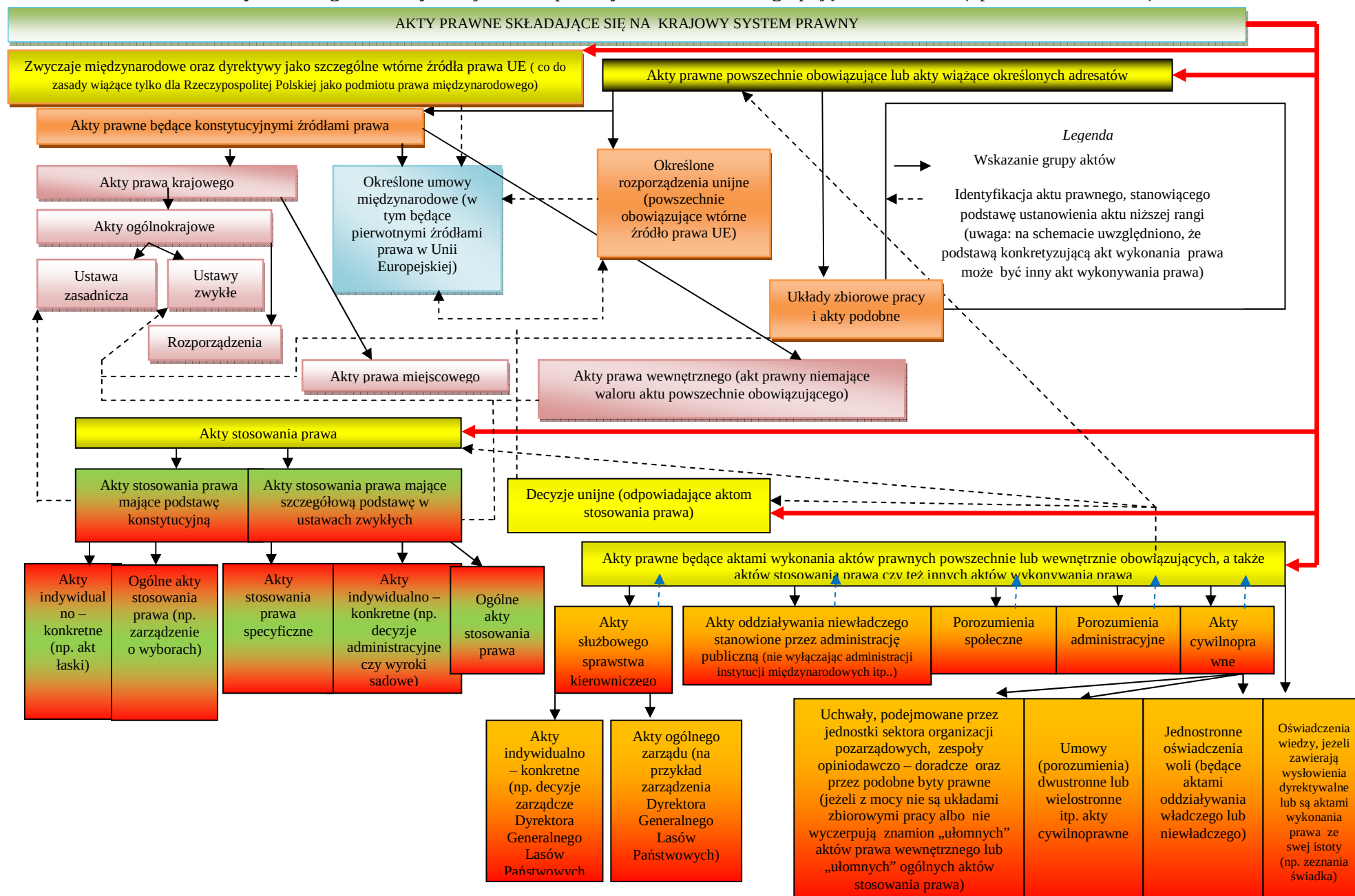
W omawianej decyzji Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej praktycznie powieliły (w odniesieniu do spodziewanego drugiego okresu rozliczeniowego) uzgodnienia przyjęte m.in. w sprawie pochłaniania dwutlenku węgla przez lasy podczas Konferencji Stron, odbytej w roku 2011 w Durbanie. W ramach doktryny utarło się przyjmować, że uzgodnienia zapadające podczas kolejnych Konferencji Stron (o ile nie zmieniają postawień Konwencji czy Protokołu z Kioto, regulując jedynie tzw. kwestie techniczne) nie wymagają procedury ratyfikacyjnej. Nie ulega wątpliwości, że na gruncie zasad kształtowania polskiego porządku prawnego -

uzgodnienia zapadające podczas Konferencji Stron (nawet wówczas, jeżeli istotnie dotyczą jedynie tzw. kwestii technicznych) nie są aktami powszechnie obowiązującymi. Uzgodnienia te przypominają wprawdzie (funkcjonujące w ramach polskiego porządku prawnego) ogólne akty stosowania prawa, ale nimi nie są. W tym stanie rzeczy należy je traktować jako dobrowolne umowy pomiędzy podmiotami prawa międzynarodowego, będące aktami wykonania prawa. W odniesieniu zaś do innych podmiotów są one aktami oddziaływania niewładczego. Odrębną przy tym kwestią jest odpowiedź na pytanie, czy rzeczywiście uzgodnienia zapadające podczas kolejnych Konferencji Stron stanowią co do zasady jedynie konkretyzację postanowień Protokołu z Kioto (czy Konwencji Klimatycznej), a według nazewnictwa przyjętego na potrzeby Konferencji Stron - czy istotnie regulują wyłącznie kwestie techniczne. Na przykład uzgodnienie z roku 2011 z Durbanu, dotyczące pochłaniania dwutlenku węgla przez lasy, „przydzieliło” poszczególnym państwom tzw. limity pochłaniania bazowego (to jest pochłaniania wynikającego w istocie z samego faktu pokrycie określonych powierzchni ziemskich przez roślinność leśną) – jednak dokonano tego przede wszystkim w wyniku poprzedzających negocjacji poszczególnych państw członkowskich z Sekretariatem ONZ ds. Zmian Klimatu oraz w oparciu o w dużym stopniu umowne procedury wyliczeniowe, a nie na podstawie rzetelnych (dostatecznie wiarygodnych) danych naukowych, mówiących o tym, ile wynosiłoby pochłanianie dwutlenku węgla przez lasy w Polsce (istniejące i z przewidywanych zalesień), gdyby nie były one przedmiotem gospodarki leśnej, w tym gospodarki leśnej trwale zrównoważonej. Uzgodnienie w takim zakresie i w takim postępowaniu trudno uznać za uzgodnienia o technicznym jedynie charakterze (trudno uznać jedynie za konkretyzację Protokołu z Kioto). Ponadto nie może umknąć uwadze, że uzgodnienia poczynione w roku 2011 w Durbanie w odniesieniu m.in. do pochłaniania dwutlenku węgla przez lasy – odnoszą się do zjawisk przyszłych i niepewnych (t. j. do spodziewanego ale bynajmniej nie w „stu procentach” pewnego drugiego okresu rozliczeniowego). Kolokwialnie rzecz ujmując – w roku 2011 w Durbanie uzgodniono, że jeżeli podmioty prawa międzynarodowego doprowadzą na drodze prawnej do zaistnienia tzw. drugiego okresu rozliczeniowego, to rozliczanie się poszczególnych państw z wyznaczonych im limitów emisyjnych (w zakresie, w jakim rozliczanie to obejmować będzie pochłanianie dwutlenku węgla przez lasy) będzie musiało przebiegać według określonej procedury, w tym według procedury uwzględniającej wyżej wymienione limity pochłaniania bazowego. Regulowanie zasad, reguł i szczegółowych sposobów postępowania w odniesieniu do zjawisk przyszłych i niepewnych jest w ogóle wątpliwe z teoretyczno- prawnego punktu widzenia, przy czym pomijając nawet tę okoliczność, uzgodnienia z roku 2011 poczynione w Durbanie dopóty nie mogą wiązać podmiotów prawa międzynarodowego na „gruncie” Konwencji Klimatycznej, dopóki drugi okres rozliczeniowy nie zostanie prawnie usankcjonowany.

W tym stanie rzeczy – Parlament Europejski oraz Rada Unii Europejskiej (wykorzystując prerogatywy zawarte w art. 192 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej) zdecydowały się na zabieg (a w istocie „wybieg”) prawny polegający na zobowiązaniu (poprzez wydanie ww. decyzji) państw członkowskich do rozliczania się w latach 2013 – 2020 z pochłaniania dwutlenku węgla przez lasy i do raportowania tegoż pochłaniania, wyprzedzając w istocie ostateczne rozstrzygnięcia co do drugiego okresu rozliczeniowego. Wydając przedmiotową decyzję - „zapożyczono” przy tym praktycznie w całości (wypracowaną w roku 2011 w Durbanie) metodykę ustalania pochłaniania dwutlenku węgla przez lasy ponad pochłanianie wynikające z samego faktu pokrycia powierzchni ziemskiej roślinnością leśną.

Wyżej wymieniona decyzja Parlamentu Europejskiego oraz Rady Unii Europejskiej wchodzi oczywiście w skład aktów prawnych obowiązujących powszechnie w Polsce, co wynika jednoznacznie z ze schematu aktów prawnych, stanowiących przedmiot Ryc. 5 A.

Ryc.5 A. Ogólna klasyfikacja aktów prawnych w szerokim tego pojęcia znaczeniu (opracowanie własne)

I tak oto – ww. metodyka (choć do czasu ostatecznego prawnego usankcjonowania drugiego okresu rozliczeniowego nie jest wiążąca dla podmiotów prawa międzynarodowego jako podmiotów związanych Konwencją Klimatyczną) jest obligatoryjna dla państw członkowskich UE (w tym dla Polski), przy czym w art. 1 tejże decyzji określono, iż jest ona jednym „z pierwszych kroków w stronę włączenia (...) działalności”, związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem „do unijnego zobowiązania dotyczącego redukcji emisji”.

Podejmując omawianą decyzję, Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej najwyraźniej uznały, że na terytorium Polski lasy pokrywające powierzchnię ziemską (i mające ją pokryć w następstwie zalesień) - z samego faktu występowania (wystąpienia) roślinności leśnej na tej powierzchni będą w latach 2013 – 2020 pochłaniać 27 133 gigagramów (Gg), to jest 27 133 000 ton dwutlenku węgla rocznie. Taki przynajmniej w omawianej decyzji został na te lata przyznany Polsce roczny limit pochłaniania bazowego. Z omawianej decyzji wynika dalej, że jeżeli w swojej sprawozdawczości Polska wykaże w raporcie końcowym za lata 2013 – 2020 łączną wartość pochłaniania CO₂ przez lasy (pochłaniania stanowiącego samodzielny wkład gospodarstw leśnych w dekoncentrację gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej, o którym to samodzielnym wkładzie jest mowa dalej) wyższą aniżeli łączna wartość limitu pochłaniania bazowego w tym okresie ($8 \text{ lat} \cdot 27\,133 \text{ Gg/rok} = 217\,064 \text{ Gg CO}_2$ w drugim okresie rozliczeniowym) – to nadwyżka tego pochłaniania właśnie ponad ten łączny limit będzie mogła być uznana za dodatkowe pochłanianie (zrealizowane samodzielnie przez gospodarstwa leśne w Polsce) kwalifikujące się do ewidencyjnego zmniejszania wartości faktycznej emisji gazów cieplarnianych w Polsce, pod następującymi wszakże warunkami:

- 1) drugi okres rozliczeniowy w realizacji Konwencji Klimatycznej zostanie przez podmioty prawa międzynarodowego ostatecznie prawnie usankcjonowany,
a ponadto
- 2) ostateczne reguły w drugim okresie rozliczeniowym będą ustalać limity emisji obowiązujące w poszczególnych państwach (a nie zbiorczo na przykład dla zgrupowań tych państw, w tym zbiorczo dla Unii Europejskiej)
a ponadto
- 3) w drugim okresie rozliczeniowym będzie ostatecznie obowiązywać procedura ustalania dodatkowego pochłaniania CO₂ przez lasy zgodna z metodyką określoną w omawianej decyzji Parlamentu Europejskiego oraz Rady Unii Europejskiej,
a ponadto
- 4) w swojej sprawozdawczości do Sekretariatu ds. Zmian Klimatu Rzeczypospolita Polska wykaże w sposób wiarygodny, że dodatkowe pochłanianie jest następstwem tzw. działań dodatkowych w leśnictwie, t. j. jest następstwem działań dodatkowych podejmowanych w ramach trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
a ponadto
- 5) wartość 1/8 tej nadwyżki nie będzie wyższa aniżeli wartość wielkości, odpowiadającej 3,5% emisji gazów cieplarnianych (ustalanej bez działań związanych z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem) mającej miejsce w Polsce w roku bazowym, t. j. w roku 1988.

W przypadku, gdy 1/8 omawianej nadwyżki będzie wyższa aniżeli wartość wielkości odpowiadającej 3,5 % emisji gazów cieplarnianych w roku bazowym, to (w razie wystąpienia zdarzeń oznaczających spełnienie wszystkich wyżej wymienionych warunków) Polska będzie mogła wykazać za cały okres rozliczeniowy dodatkowe pochłanianie wynoszące maksimum 164 328 Gg CO₂, co wynika z następującej kalkulacji:

- 1) wartość emisji gazów cieplarnianych w roku bazowym (bez działań, związanych z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i Leśnictwem): 586 902 gigagramów w przeliczeniu na CO₂,

- 2) wartość wielkości odpowiadająca 3,5% wartości emisji gazów cieplarnianych w roku bazowym: $586\,902 \cdot 3,5 / 100 = 20\,541$ gigagramów CO₂.
- 3) maksymalna wartość nadwyżki za cały drugo okres rozliczeniowy: $20\,541 \text{ Gg CO}_2 \text{ średniorocznie} \cdot 8 \text{ lat} = 164\,328 \text{ Gg CO}_2$ za cały drugi okres rozliczeniowy.

Jeżeli w całym okresie 2013 – 2020 na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wystąpi efekt dodatkowego pochłaniania CO₂ przez lasy (w takim rozumieniu, w jakim wynika to z rozstrzygnięć, przyjętych w Durbanie i powielonych z omawianej decyzji unijnej) - będzie to oczywiście następstwem działalności Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe” oraz innych podmiotów prowadzących w Polsce gospodarkę leśną.

Efekt ten mianowicie, jako rezultat realizowania jednej z pozaprodukcyjnych funkcji lasu przez Lasy Państwowe i inne gospodarstwa leśne, będzie stanowił o dodatkowej („ponadnormatywnej”) retencji węgla organicznego przez ekosystemy leśne traktowane tu jako naturalne zbiorniki tego pierwiastka – podkreślmy jednak z mocą: retencji dodatkowej, wynikającej z uzgodnień zapadłych w Durbanie i unijnych uregulowań prawnych.

Działania Lasów Państwowych i innych gospodarstw leśnych na rzecz tego efektu już dziś oznaczają wspomaganie administracji publicznej w wypełnianiu jej obowiązków w sferze dominium. Dzięki bowiem temu wspomaganie Rzeczypospolitej Polska może już obecnie wywiązywać się z obowiązków, wynikających z prawnie wiążącej jej wyżej wymienionej decyzji unijnej. Po wielce prawdopodobnym prawnym usankcjonowaniu drugiego okresu rozliczeniowego w realizacji Konwencji Klimatycznej – działania te przyczyniać się będzie do wywiązywania się Rzeczypospolitej Polskiej z obowiązków ciążących na Niej jako podmiocie prawa międzynarodowego stronie Konwencji Klimatycznej

Cechą omawianego efektu jest niewątpliwie jego wymiar materialny: jest „odkładanie” się w ramach ekosystemów leśnych dodatkowych „pokładów” materii organicznej, zawierającej określone ilości węgla organicznego. Inną cechą tego efektu jest brak wynagrodzenia dla LP i innych gospodarstw leśnych za jego wytworzenie. Ów materialny charakter oraz ów brak wynagrodzenia stanowią okoliczności rozstrzygające o tym, iż „udostępnianie” tegoż efekty administracji publicznej dla wypełniania ciążących na niej imieniem Polski obowiązków nie stanowi świadczenia publicznego, lecz jeden z ciężarów publicznych, o których mowa w art. 84 Konstytucji RP.

Jak to wykazano dalej, aktualne uregulowania wynikające z ww. decyzji unijnej oraz uregulowań, które będą prawdopodobnie obowiązywać w drugim okresie realizacji Konwencji Klimatycznej (t. j. w drugim okresie rozliczeniowym), są dla Polski niekorzystne, w tym nie pozwalają na urynkowanie efektów działań gospodarstw leśnych na rzecz dekoncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej.

Na jakim poziomie kształtuje się ewidencyjny oraz rzeczywisty poziom pochłaniania dwutlenku węgla przez lasy w Polsce

Pochłanianie w ujęciu ewidencyjnym

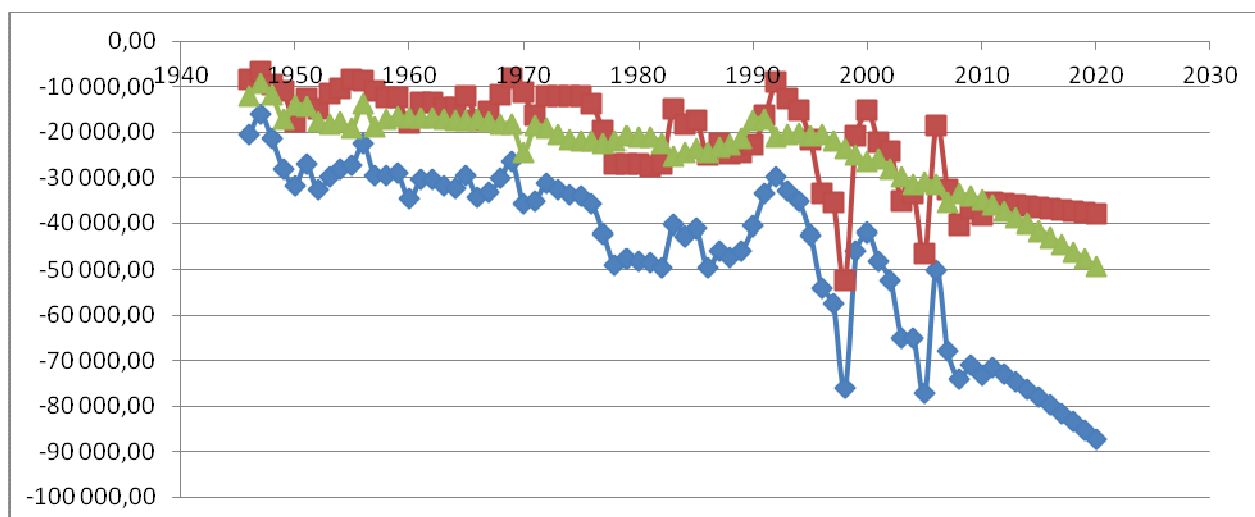
Powstaje pytanie, jaki (w świetle ww. decyzji unijnej oraz uzgodnień z Durbanu, które najprawdopodobniej staną się dla Polski wiążące po spodziewanym prawnym usankcjonowaniu tzw. drugiego okresu rozliczeniowego) będzie wkład gospodarki leśnej w wywiązywanie się Polski z obowiązków dekoncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej.

Odpowiedź na to pytanie przynosi Ryc. 5 B. Została ona sporządzona po przyjęciu procedur powszechnie (w razie braku własnych procedur: bardziej wiarygodnych oraz zaakceptowanych) stosowanych jako zawartych w rekomendowanym m.in. przez Sekretariat ONZ ds. zmian klimatu tzw. Poradniku Dobrych Praktyk (dalej PDP).

Sporządzenie Ryc. 5 B wymagało ustalenia kształtowania się w przeszłości oraz prognozowanego kształtowania się w poszczególnych latach do roku 2020:

- 1) zasobów drzewnych polskich lasów :
 - a) wyrażonych w metrach sześciennych (m^3),
oraz
 - b) wyrażonych w tonach suchej masy (przy czym przejście od metrów sześciennych do ton nastąpiło po zastosowaniu przeliczników zawartych w PDP),
- 2) zasobów łącznej biomasy w polskich lasach (przy czym przejście od ton suchej masy zasobów drzewnych do ton suchej biomasy ogółem nastąpiło również z zastosowaniem procedur, zawartych w PDP),
- 3) zasobów węgla organicznego (w przeliczeniu na tony dwutlenku węgla) zawartego w łącznej biomasy w polskich lasach (także z zastosowaniem przeliczników w PDP),
- 4) łącznego rocznego przechwytywania dwutlenku węgla przez polskie lasy (poprzez obliczanie różnic: „zasoby węgla organicznego w łącznej biomasy polskich lasów /w przeliczeniu na tony dwutlenku węgla/ na koniec danego roku (minus) zasoby węgla organicznego w łącznej biomasy polskich lasów (w przeliczeniu na dwutlenek węgla) na koniec roku poprzedzającego”),
- 5) łącznej ilości węgla organicznego (w przeliczeniu na tony dwutlenku węgla) „eksportowanego” poza ekosystemy leśne przede wszystkim w związku z (wykonanym i prognozowanym) pozyskiwaniem surowca drzewnego (przy czym dokonywano tego per analogiam do działań, o których mowa w ppkt. od 1 do 5).

Ryc.5 B Przechwytywanie dwutlenku węgla przez lasy z uwzględnieniem prognozy doroku 2020

W ramach Ryc. 5 B – poszczególne linie oznaczają:

- 1) linia niebieska – całkowite roczne przechwytywanie dwutlenku węgla przez polskie lasy (w Gg),
- 2) linia zielona – ilość dwutlenku węgla „eksportowanego” poza ekosystem leśny (przede wszystkim wraz z surowcem drzewnym wywożonym poza las do odbiorców),

- 3) linia czerwona – ilość dwutlenku węgla przechwyconego przez polskie lasy, stanowiącego samodzielny wkład gospodarstw leśnych w dekoncentrację gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej.

Zgodnie z ustaleniami zapadłymi w Durbanie - węgiel organiczny (w przeliczeniu na CO₂) eksportowany poza ekosystem leśny (przede wszystkim w związku z wywozem surowca drzewnego do odbiorców) nie stanowi samodzielnego wkładu gospodarstw leśnych w dekoncentrację gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej. Ograniczając rozważania do węgla organicznego eksportowanego poza ekosystem leśny wraz z surowcem drzewnym, nie może ująć uwagę, że okoliczność, iż węgiel organiczny zostaje najpierw w trakcie realizowania gospodarki leśnej „uwięziony” w surowcu drzewnym, a następnie przez odpowiednio długi czas nie jest (w postaci gazowej, t. j. jako dwutlenek węgla) uwalniany do atmosfery, albowiem jest „zmagazynowany” w produktach, wytworzonych z tego surowca drzewnego – otóż (w myśl uzgodnień z Durbanu powielonych ww. decyzji unijnej) oznacza to, że poza samodzielnym wkładem gospodarstw leśnych w dekoncentrację dwutlenku węgla w atmosferze (linia niebieska w ramach Ryc. 3) należy dodatkowo mówić o wspólnym przyczynianiu się i gospodarstw leśnych, i wytwórców produktów z drewna do tejże dekoncentracji.

Z teoretycznego punktu widzenia w poszczególnych latach kalendarzowych, liczonych od daty wywozu drewna z lasu, wkład gospodarstw leśnych w dekoncentrację gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej w związku z przetrzymywaniem węgla organicznego w produktach, wytworzonych z surowca drzewnego, jest możliwy do ustalenia z zastosowaniem algorytmu, wykorzystującego wiedzę (w tym wiedzę naukową oraz uzyskiwaną w ramach statystyki publicznej) m.in. na temat: (1) kształtowania się statystycznego czasu upływającego od odbioru surowca drzewnego przez nabywców do czasu wytworzenia finalnego produktu z przetworzenia tego surowca (lub z przetwarzania półproduktów, np. tarcicy), (2) normatywnego zużycia surowca drzewnego przy wytwarzaniu poszczególnych finalnych produktów szeroko rozumianego przemysłu drzewnego (rozumianego łącznie z przemysłem meblarskim i papierniczym), zwanych dalej produktami finalnymi (3) normatywnego (w ujęciu statystycznym) zużycia szeroko rozumianych drzewnych surowców wtórnych przy wytwarzaniu produktów finalnych, (4) rocznej krajowej produkcji produktów finalnych, (5) rocznego eksportu i importu produktów finalnych, (6) statystycznego czasu życia produktów finalnych (ustalanego m.in. na podstawie statystycznej informacji o sprzedaży wewnętrznej, rocznym eksporcie i imporcie produktów finalnych oraz statystycznej długości ich zużycia się technologicznego oraz fizycznego), (7) statystycznego udziału użytecznych wtórnych surowców drzewnych odzyskiwanych i wykorzystywanych do wytwarzania produktów finalnych, (8) czasokresu „rozpadu” biodegradacyjnego oraz „energetycznego” produktów finalnych po wycofaniu z eksploatacji (z uwzględnieniem ilości odzyskiwanych wtórnych surowców drzewnych).

Oczywiście udział gospodarstw leśnych w działaniach na rzecz dekoncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej, związany z występowaniem tych podmiotów w roli wytwórców surowca drzewnego, stanowi odrębny (od ww. wkładu samodzielnego) ciężar publiczny, ponoszony wspólnie przez gospodarstwa leśne oraz przez podmioty, dla których materiałem na wejściu procesu technologicznego jest surowiec drzewny lub kolejne półprodukty, zawierające drewno i jego pochodne.

Problematyce algorytmu ustalania wkładu (gospodarstw leśnych oraz podmiotów gospodarczych, „uzależnionych”, pierwotnie lub wtórnie, od surowca drzewnego jako materiału produkcyjnego) w przyczynianiu się do dekoncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej poświęcono odrębne opracowanie.

W opracowaniu tym wskazano również na możliwość i zasadność wykorzystania tego wkładu (ocenianego łącznie) do dalszej profesjonalizacji zasad sprzedaży drewna w Lasach Państwowych (określone preferencje dla nabywców surowca drzewnego uzależnione od ich wkładu w dekoncentrację surowca drzewnego ze względu na określoną zdolność wytwarzanych produktów finalnych do magazynowania węgla organicznego).

Poniżej w formie tabelarycznej (zob. Tab. 8 A) zawarto natomiast charakterystykę ww. wkładu samodzielnego gospodarstw leśnych w Polsce w dekoncentrację gazów cieplarnianych w atmosferze (biorąc za podstawę tej charakterystyki uzgodnienia z Durbanu, powielone w ww. decyzji, jak również wyniki prac analityczno – prognostycznych, przedstawionych w formie syntetycznej na Ryc. 5 B).

Tab. 8 A Charakterystyka wkładu samodzielnego gospodarstw leśnych w Polsce wprzyczynianie się do dekoncentracji gazów cieplarnianych w atmosferzeziemskiej, poczynając od roku 2013

L.p.	Wielkość	Źródło danych	Charakterystyka formuły obliczeniowej	J.m.	Ilość j.m.
1	Emisja (bez działań w sektorze 5, t. j. bez działań, związanych z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów oraz z leśnictwem) gazów cieplarnianych w roku 1988 jako roku bazowym (przyjęta stricte na potrzeby Protokołu z Kioto)	Oficjalne dane Ministerstwa Środowiska, zawarte w środowisku internetowym	nie dotyczy	Gg ekwiwalentu CO ₂ /rok	586 902
2	Emisja (bez działań w sektorze 5) gazów cieplarnianych w roku 1988 jako roku bazowym (emisja raportowana)	Raporty inwentaryzacyjne Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBiZE)			562 442
3	Emisja (bez działań w sektorze 5) gazów cieplarnianych w roku 2012 , t. j. w ostatnim roku pierwszego okresu rozliczeniowego	Uzgodnienia Konferencji Stron w Durbanie oraz ww. decyzja unijna			399 268
4	Poziom pochłaniania bazowego przez polskie lasy, przyjęty na okresu 2013 - 2020	Wyniki własnych prac analityczno – prognostycznych			- 27 133
5	Średnioroczny wkład własny gospodarstw leśnych w Polsce w dekoncentrację gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej	Uzgodnienia z Durbanu + ww. decyzja unijna + dane o emisji wykazywanej stricte na potrzeby Protokołu z Kioto (zob. L.p.1)			ca – 40 000
6	Pochłanianie możliwe maksymalnie do wykazania przez Polskę w świetle uzgodnień z Durbanu	Obliczenia własne			- 20 541
7	Uprawdopodobnione pochłanianie do wykazania przez Polskę	Dane zawarte na oficjalnej stronie internetowej KOBiZE	(- 40 000) – (- 27 133)=-12 867		-12 867
8	Szacunkowa wartość giełdowa uprawnienia do emisji 1 tony CO ₂	Oficjalne dane NBP zawarte w internecie	nie dotyczy	euro/tonę	ca 8
9	Szacunkowy kurs złotego do euro		nie dotyczy	zł/euro	ca 4
10	Maksymalna wartość ciężaru publicznego ponoszonego średniorocznie od roku 2013 przez gospodarstwa leśne w Polsce na rzecz dekoncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej	Obliczenia własne	20 541 Gg = 20 541 000 ton * 8 euro/tonę * 4 zł/euro= 657 312 000 zł	zł/rok	ca 657 312 000
11	Uprawdopodobniona wartość ciężaru publicznego ponoszonego średniorocznie od roku 2013 przez gospodarstwa leśne w Polsce na rzecz dekoncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej		12 867 Gg = 12 867 000 ton * 8 euro/tonę * 4 zł/euro= 657 312 000 zł		ca 411 744 000

Dane Tab. 8 A wskazują, że (w świetle obowiązujących przepisów prawnych) gospodarstwa leśne w Polsce z tytułu przyczyniania się do dekoncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej, poczynając od roku 2013 ponoszą średniorocznie ciężar publiczny, którego wymierna wartość wynosi około 412 milionów złotych.

Nie ulega wątpliwości, że ciężar ten jest związany przede wszystkim z działalnością Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe”.

Gospodarstwa leśne ponoszą oczywiście jeszcze jeden ciężar publiczny, związany z przyczynianiem się Rzeczypospolitej Polskiej do dekoncentracji gazów cieplarnianych. Jest to ciężar ponoszony wspólnie z podmiotami wykorzystującymi surowiec drzewny lub kolejne półprodukty z jego przetwarzania jako materiał zużywany w toku działalności wytwórczej.

Pochłanianie (jako samodzielny „ewidencyjny” wkład gospodarstw leśnych w dekoncentrację gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej) a rzeczywisty poziom tego pochłaniania

Wiele okoliczności wskazuje na to, że Rzeczypospolita Polska przystąpiła w Durbanie na wysoce zaniżony poziom pochłaniania dwutlenku węgla przez lasy:

- **Według danych urzędowych, zawartych w raporcie 2010 Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami, zasoby leśne Polski pochłaniają w skali roku :**

52 096,18 gigagramów CO₂/rok

- **Przeliczając dane z wieży pomiarowej, zainstalowanej w Tucznie, na pole powierzchni lasów w Polsce – otrzymujemy:**

279 143 gigagramów CO₂/rok

- **W trakcie COP 17 w Durbanie Rzeczypospolita Polska zgłosiła oficjalnie, że „naturalny” poziom pochłaniania CO₂ przez polskie lasy w latach 2013 – 2020 będzie kształtować się średniorocznie (wg. Dyr. Wójcika) na poziomie:**

22 750 gigagramów CO₂/rok

Dotychczas gospodarstwa leśne przyczyniają się samodzielnie do dekoncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej poprzez ponoszenie ciężarów publicznych. Dla Polski najbardziej „dotkliwie” nie jest wykonywanie postanowień Konwencji Klimatycznej skonkretyzowanych w Protokole z Kioto oraz w przyszłości w tzw. Protokole z Kioto 2 (t. j. w protokole, który najprawdopodobniej będzie obejmował drugi okres rozliczeniowych).

Imperatywem jest zatem urynkowienie samodzielnego wkładu gospodarstw leśnych – aby obrót jednostkami pochłoniętej emisji mógł stać się częścią w przyszłości elementem ETS.

Aby zachowane zostało ponoszenie wyżej wymienionych ciężarów publicznych przez gospodarstwa leśne, a jednocześnie aby możliwe było (w pierwszej kolejności

eksperymentalne) wprowadzenie do obrotu jednostek pochłoniętej emisji (z następczym strumieniem przychodów osiąganych przez gospodarstwa leśne) – najpierw należy rzecz jasna podjąć działania na arenie międzynarodowej i wspólnotowej dla urealnienia samodzielnego wkładu gospodarstw leśnych w dekoncentrację gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej.

5.4.

Działalność Lasów Państwowych w świetle ustawy o lasach oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe

5.4.1.

Twierdzenia wstępne

Prowadzenie przez Lasy Państwowe działalności oznacza realizowanie przez ten podmiot gospodarczy ciągu zadań, które, jako sprawy lub pozycje planu finansowo – gospodarczego Lasów Państwowych oraz planów finansowo – gospodarczych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, powinny podlegać indywidualnemu oznaczeniu – m.in. pod względem:

- 1) nazwy własnej,
- 2) produktu (półproduktu, części składowej produktu),
- 3) daty rozpoczęcia i czasu wykonania,
- 4) jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, komórek organizacyjnych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, a w razie potrzeby stanowisk pracy realizujących dane zadanie,
a także pod względem
- 5) źródeł finansowania,
- 6) czasochłonności, nakładów, w tym kosztów, oraz ewentualnych korzyści, w tym przychodów, związanych z realizacją tych zadań.

Prowadzenie przez podmioty gospodarki narodowej działalności powinno skutkować produktami wyjściowymi tejże działalności, zaś wytwarzanie oraz podaż tych produktów (w zaspokajaniu zapotrzebowania społeczno – gospodarczego na te produkty), powinno prowadzić do wypełniania przez dany podmiot „przydzielonej” (przypisanej) mu misji, tj. do osiągania przez dany podmiot – wyznaczonych mu z mocy prawa - celów generalnych.

Wypełnianie przez dany podmiot przypisanej mu misji następuje poprzez prowadzenie uprawnionej, w tym obowiązkowej, działalności wytwórczej.

Truizmem jest stwierdzenie, że każdy podmiot gospodarki narodowej włada posiadanym majątkiem, aby:

- 1) poprzez wykorzystywanie – w ramach zdolności do czynności prawnych i innych czynności konwencjonalnych (w tym w ramach zdolności do czynności faktycznych o technicznym jedynie charakterze) - przysługujące mu określone prawa podmiotowe majątkowe, związane z tytułem prawnym tego władania, oraz należącego do niego prawa niemajątkowe,
a także
 - 2) poprzez wykorzystywanie innych potrzebnych dóbr prawnych należących do tego podmiotu
- wykonywać to władanie, skutkujące prowadzeniem przez tenże podmiot uprawnionej działalności wytwórczej.

Zgodnie z art. 4 ust. 3 w powiązaniu z art. 32 ustawy o lasach mienie¹⁷ Skarbu Państwa, znajdujące się w zarządzie Lasów Państwowych jest wykorzystywane do:

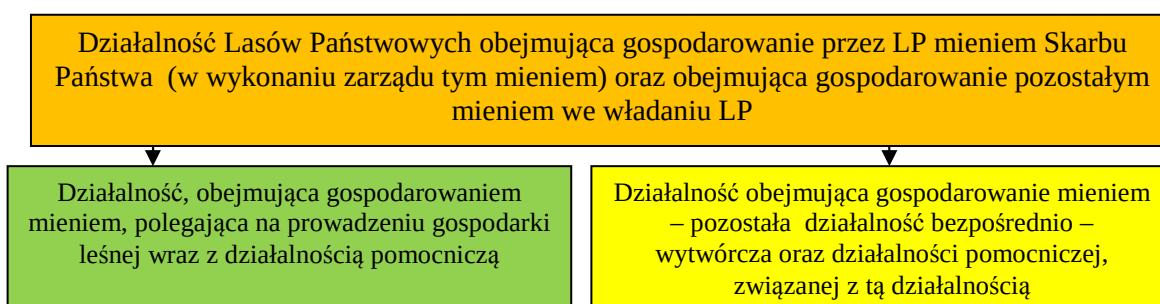
- 1) prowadzeniu gospodarki leśnej,
- 2) prowadzeniu ewidencji oraz ustalaniu wartości majątku Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych,
- 3) prowadzenia działalności, wymagającej gospodarowania gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną.

Gospodarowanie gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami ma bardzo rozległy obszar znaczeniowy. Mówiąc wprost – prowadzenie wszelkiej działalności (bezpośrednio – wytwórczej czy pomocniczej na rzecz bezpośrednio – wytwórczej) wymaga gospodarowania nieruchomościami oraz ruchomościami.

Jako to wykazano w dotychczasowej treści niniejszego opracowania – we władaniu Lasów Państwowych nie znajdują się wyłącznie składniki majątkowe będące własnością Skarbu Państwa. We władaniu LP znajdują się bowiem również określone należności oraz związane z nimi środki pieniężne należące do Lasów Państwowych nie pod tytułem zarządu, lecz pod tytułem prawa własności (była już o tym mowa).

W aspekcie gospodarowania mieniem jako zjawiska nierozłącznie związanego z prowadzeniem działalności wytwórczej przez podmioty gospodarki narodowej – należy przyjąć następujący generalny schemat uprawnionej działalności prowadzonej w Lasach Państwowych (Ryc. 6).

Ryc. 6. Generalny schemat uprawnionej działalności prowadzonej w Lasach Państwowych

Przy dalszym identyfikowaniu uprawnionego obszaru **działalności bezpośrednio – wytwórczej** Lasów Państwowych niezbędne jest przyjęcie **założenia**, że ramy klasyfikacyjne tejże działalności zostały **skonkretyzowane** przez prawodawcę nie w ustawie o lasach, lecz w rozporządzeniu Rady Ministrów regulującym prowadzenie gospodarki finansowej w Lasach Państwowych (i to z pominięciem działalności bezpośrednio – wytwórczej o charakterze rozwojowym).

¹⁷ jak to już częściowo podniesiono w niniejszym opracowaniu – konieczne jest przyjęcie założenia, że w ustawie o lasach pojęcie mienia zostało użyte nie w znaczeniu kodeksowym (mienie jako prawo własności i inne prawa rzeczowe), lecz w znaczeniu określonego majątku, będącego przedmiotem tychże praw. Prawa majątkowe (o ile nie stanowią odrębnego składnika majątkowego, czyli o ile nie są m.in. wartościami niematerialnymi i prawnymi w rozumieniu przepisów o rachunkowości; t. j. o ile mają charakter przedmiotowy, a nie podmiotowy) nie mogą znajdować się w zarządzie. W szczególności jeżeli twórca przysługuje majątkowe prawo autorskie, to oznacza to, że twórca włada tym prawem jako składnikiem majątkowym na podstawie prawa własności, przy czym z prawem tym jest związana cała wiązka innych praw podmiotowych, przysługujących twórcy (łącznie z prawem do ustalania podmiotowych praw przysługujących podmiotom, którym majątkowe prawo autorskie zostało zbyte do stosownego korzystania).

Regulacje zawarte w ustawie o lasach są bowiem w tym zakresie zbyt ogólne. Skonkretyzowanie działalności prowadzonej w Lasach Państwowych w rozporządzeniu regulującym szczegółowe zasady gospodarki finansowej w LP ma doniosłe skutki prawne. W istocie oznacza to bowiem, że środki finansowe we władaniu LP mogą być przeznaczane na finansowanie tylko tej działalności, która została skonkretyzowana przez Radę Ministrów właśnie w przedmiotowym rozporządzeniu. Rozporządzenie to należy zatem traktować jako źródło służące m.in. identyfikowaniu (w ujęciu szczegółowym) uprawnionego obszaru działalności LP.

I tak :

- 1) w § 4 ust. 1 ww. rozporządzenia finansowego jest mowa o działalności prowadzonej w Lasach Państwowych w ramach sprawowanego zarządu, o którym mowa w art. 4 ust. 2 ustawy o lasach¹⁸,
- 2) zgodnie z § 4 ust. 1 pkt. 1 – 3 ww. rozporządzenia w Lasach Państwowych – w ramach sprawowanego zarządu - jest prowadzona:
 - a) działalność administracyjna w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, w regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych i nadleśnictwach,
 - b) gospodarcza, w zakresie gospodarki leśnej w nadleśnictwach, w tym:
 - a) podstawowa,
 - oraz
 - b) uboczna
 - c) dodatkowa – produkcyjna i usługowa na rzecz gospodarki leśnej, opodatkowana podatkiem dochodowym od osób prawnych, jeżeli wydatki związane z wytwarzaniem produktów lub świadczeniem usług w ramach tej działalności nie są wyższe od ich zakupu poza Lasami Państwowymi,
- 3) z § 4 ust. 2 w. w. rozporządzenia wynika, że zakłady Lasów Państwowych prowadzą:
 - a) działalność niezbędną do realizacji zadań Lasów Państwowych w zakresie gospodarki leśnej
 - lub
 - b) działalność poza gospodarką leśną.

5.4.2.

Dylematy prawne związane działalnością dodatkową oraz rozwojową w Lasach Państwowych

Skoro prawodawca działalność zakładów LP niezbędną do realizacji zadań Lasów Państwowych w zakresie gospodarki leśnej przeciwstawił działalności zakładów poza gospodarką leśną, to nie może ulegać wątpliwości, że działalność zakładów niezbędna do realizacji zadań Lasów Państwowych w zakresie gospodarki leśnej jest działalnością, która nie jest prowadzona poza gospodarką leśną. Skoro działalność ta nie jest prowadzona poza gospodarką leśną, to jest to działalność prowadzona w ramach gospodarki leśnej.

Zakłady Lasów Państwowych stanowią część składową Lasów Państwowych. Skoro w Lasach Państwowych jest prowadzona (1) działalność administracyjna (działalność prowadzona w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych i nadleśnictwach) , (2) gospodarcza – w zakresie gospodarki leśnej (działalność prowadzona w nadleśnictwach), (3) dodatkowa – produkcyjna i usługowa na rzecz gospodarki leśnej (bez identyfikacji jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych) - więc działalność zakładów musi mieścić się w ramach działalności, wskazanych w pkt. (1), (2) i (3) (skoro zakłady Lasów Państwowych stanowią część

¹⁸ w dacie przyjęcia przez Radę Ministrów rozporządzenia finansowego - art. 4 ust. 2 ustawy o lasach miał brzmienie obecnego art. 4 ust. 3 tejże ustawy („W ramach sprawowanego zarządu Lasy Państwowe prowadzą gospodarkę leśną, gospodarują gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzą ewidencję majątku Skarbu Państwa oraz ustalają jego wartość”)

składową Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe”, to jest oczywiste, że nie mogą one prowadzić działalności, która nie jest prowadzona w Lasach Państwowych).

Zakłady Lasów Państwowych nie mogą prowadzić działalności bezpośrednio-wytwórczej, zwanej działalnością administracyjną (ta działalność została bowiem przypisana do Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych oraz do nadleśnictw). Zakłady nie mogą prowadzić działalności bezpośrednio – wytwórczej w zakresie gospodarki leśnej (ta działalność została bowiem przypisana do nadleśnictw). Zakłady mogą zatem prowadzić działalność dodatkową – produkcyjną i usługową na rzecz gospodarki leśnej, wykonywaną (1) w ramach gospodarki leśnej oraz (2) poza gospodarką leśną. Mogą też prowadzić działalność rozwojową (o czym dalej).

Z mocy rozporządzenia finansowego - działalność dodatkowa jest objęta podatkiem dochodowym od osób prawnych, a ponadto (§ 4 ust. 3 rozporządzenia finansowego) „przychody z działalności ubocznej i dodatkowej nie powinny być niższe niż koszty poniesione na ich prowadzenie”. Powołany przepis § 4 ust. 3 rozporządzenia finansowego nie jest jednoznaczny. W szczególności nie mówi wprost, czy prawodawcy chodziło o to, aby nadwyżka przychodów nad kosztami lub zrównanie przychodów z kosztami działalności ubocznej i dodatkowej:

- 1) występowało w skali Lasów Państwowych, czy też „na poziomie” poszczególnych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych,
- 2) odnosiło się do działalności dodatkowej i ubocznej – przy traktowaniu tych działalności łącznie czy też na zasadach podejścia odrębnego, w tym na zasadach analitycznego wyodrębniania działalności bezpośrednio – wytwórczej (dodatkowej i ubocznej) zgodnie z procedurą wyodrębniania działalności bezpośrednio – wytwórczej, zawartą w PKD.

Nie może jednak ująć uwadze, że przepis § 4 rozporządzenia finansowego dotyczy działalności prowadzonej nie przez Lasy Państwowe, lecz w Lasach Państwowych. W Lasach Państwowych działalność bezpośrednio – wytwórczą prowadzą poszczególne jednostki organizacyjne „indywidualnie” lub (bynajmniej nie sporadycznie) w realizacji wspólnych przedsięwzięć jednostek organizacyjnych LP. Oczywiście działalność bezpośrednio – wytwórcza prowadzona przez poszczególne jednostki organizacyjne (indywidualnie lub w realizacji wspólnych przedsięwzięć jednostek organizacyjnych LP) z prawnego punktu widzenia oznacza prowadzenie działalności przez Lasy Państwowe – niemniej właśnie na podstawie m.in. przepisu § 4 rozporządzenia finansowego, do czasu autentycznej wykładni ustawy o lasach, należy z ostrożnością przyjmować, że przy ocenianiu przestrzegania w Lasach Państwowych przepisu § 4 rozporządzenia finansowego nadwyżka przychodów nad kosztami działalności ubocznej i dodatkowej powinna występować „na poziomie” poszczególnych jednostek organizacyjnych LP prowadzących te działalności, choćby w skali LP wynik na tych działalnościach był dodatni. Taki pogląd wspiera dodatkowo (utrwalona poniżej) analiza tzw. usług wewnątrzinstytucjonalnych w LP.

Spójnik „i” użyty w § 4 ust. 3 rozporządzenia finansowego daje przy tym podstawę do stwierdzenia, że w każdym przypadku, w którym dana jednostka organizacyjna LP prowadzi i działalność uboczną, i działalność dodatkową, nie należy mówić o naruszeniu tegoż przepisu, jeżeli wynik łączny na tych działalnościach jest dodatni lub co najmniej zerowy.

Powołany przepis należy oczywiście rozumieć zgodnie z regułą interpretacyjną, nakazującą kierowanie się założeniem, że przepisy prawa są stanowione przez racjonalnego prawodawcę.

W tym kontekście wystąpienie w danym roku wyniku ujemnego na działalności ubocznej i dodatkowej albo ubocznej (jeżeli dana jednostka nie prowadzi także działalności dodatkowej) lub dodatkowej (jeżeli dana jednostka nie prowadzi także działalności ubocznej) nie powinno oznaczać konieczności bezzwłocznego zaprzestania danej działalności (w tym rozpatrywanej analitycznie zgodnie z zasadami identyfikowania działalności według zasad określonych w PKD), gdyż to oznaczałoby pozbawienie tej jednostki powszechnie respektowanego „prawa” podmiotów gospodarczych do podejmowania działań naprawczych (jeżeli tylko są one możliwe).

Oczywiście ujemny wynik na każdej, wyodrębnionej analitycznie, działalności operacyjnej jednostki organizacyjnej Lasów Państwowych, a zwłaszcza zakładu Lasów Państwowych, powinien być sygnałem co do potrzeby opracowania i zrealizowania takiego właśnie programu działań naprawczych.

Jest (także) oczywiste, że utrzymywanie się stanu permanentnych strat na działalności operacyjnej zakładu Lasów Państwowych na „całokształcie” prowadzonej działalności (pomimo opracowania i zrealizowania programu działań naprawczych) powinien stanowić podstawę do rozważenia ewentualnej jego likwidacji, jednak nie tylko w związku z § 4 ust. 3 rozporządzenia finansowego, lecz także w związku z uniwersalnymi zasadami prawidłowego zarządzania.

„Literalnemu” wykonywaniu przepisu § 4 ust. 3 rozporządzenia finansowego sprzeciwia się ponadto okoliczność, iż wiele działalności prowadzonych w Lasach Państwowych przez jednostki organizacyjne LP cechuje się zintegrowaniem pionowym lub/oraz poziomym (była już o tym częściowo mowa), w tym wiele z tychże działalności jest prowadzona w ramach realizacji wspólnych przedsięwzięć jednostek organizacyjnych LP (czyli efekt zintegrowania powstaje przy łącznym rozpatrywaniu działalności analitycznych, prowadzonych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych LP, składających się na daną działalność zintegrowaną pionowo, nie wyłączając z tego działań o charakterze pomocniczym w rozumieniu PKD). Zdaniem autora przed podjęciem decyzji zarządczej o „zarzuceniu” danej działalności, przynoszącej w danej jednostce organizacyjnej LP wynik ujemny (ale wynik ujemny przy „suwerennym” podchodzeniu do danej działalności – bez względu na to, czy działalność ta raz z innymi działalnościami „składa się” lub „nie składa się” na działalność zintegrowaną pionowo lub/oraz pozostaje lub nie pozostaje w relacjach zintegrowania poziomego z innymi działalnościami rozpatrywanymi w podejściu analitycznym, a nie zintegrowanym) lub/oraz przed podjęciem decyzji o likwidacji zakładu LP – otóż każdorazowo należy w takich przypadkach „najpierw” zanalizować, czy nie doprowadzi to do „niepożądanego” efektu dezintegracji działalności cechujących się dotąd zintegrowaniem, w następstwie czego działalności te (dotychczas „dochodowe” z „racji” przedmiotowego zintegrowania) staną się niedochodowe albo w ogóle nie będą mogły być prowadzone ze względu na ww. efekt dezintegracji.

Jak to będzie dalej rozwinięte, za działalność dodatkową **należy m.in. uznawać niektóre działania usługowe oraz produkcyjne jednych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych na rzecz innych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych** (w niniejszym opracowaniu dla takich działań usługowych i produkcyjnych w ogóle, w tym wyczerpujących znamiona działalności dodatkowej, zarezerwowano termin „usługi wewnątrzinstytucjonalne”).

Z przepisów rozporządzenia finansowego wynika, że tak rozumiana usługa wewnątrzinstytucjonalna (o ile wiąże się ze sprzedażą wyrobów i usług zakładów na rzecz innych jednostek

organizacyjnych Lasów Państwowych) nie może odbywać się po kosztach ich wytworzenia (usługi wewnątrzinstytucjonalne zakładów Lasów Państwowych powinny być działalnością dochodową z punktu widzenia zakładu prowadzącego tę działalność).

Z ww. rozporządzenia wynika ponadto, że sprzedaż wyrobów i usług w grupie jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, obejmującej Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych i nadleśnictwa, **powinna odbywać się po kosztach wytworzenia**. W świetle zatem przywołanego powyżej kryterium dochodowości - usługi wewnątrzinstytucjonalne w ww. grupie jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych (w grupie, obejmującej Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych, regionalnej dyrekcje Lasów Państwowych oraz nadleśnictwa) **co do zasady** nie mogą być identyfikowane jako działalność dodatkowa w rozumieniu rozporządzenia finansowego (jako działalność dodatkowa, prowadzona w formie świadczeń wewnątrzinstytucjonalnych, cechująca się nadwyżkowością) – skoro z punktu widzenia świadczeniodawcy (Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych oraz nadleśnictw) nie może to być działalność dochodowa (nadwyżkowa). Jak to poniżej rozwinięto – twierdzenie zdania poprzedzającego nie „do końca” jest twierdzeniem prawdziwym.

Ponadto nie sposób nie zauważyć, że zasadniczo działalność „usługowa” , świadczona przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych na rzecz regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych (także na rzecz nadleśnictw oraz zakładów Lasów Państwowych) nie jest działalnością polegającą stricte na sprzedaży produktów i usług . Jest to działalność finansowana głównie ze środków, będących wpłatami nadleśnictw, dokonywanymi celem finansowania działalności Dyрекcji Generalnej Lasów Państwowych oraz działalności regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych .

Podobnie rzecz się ma z działalnością „usługową”, świadczoną przez regionalne dyrekcje Lasów Państwowych na rzecz: (1) Dyрекcji Generalnej Lasów Państwowych, (2) innych regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych, (3) nadleśnictw oraz (4) zakładów, w tym zakładów o zasięgu regionalnym.

Zbywaniu zatem (po kosztach wytworzenia) na zasadach sprzedaży usług wewnątrzinstytucjonalnych **podlegają** wyroby i usługi **nadleśnictw** na rzecz:

- 1) Dyрекcji Generalnej Lasów Państwowych,
- 2) regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych oraz
- 3) innych nadleśnictw.

Ponadto w ramach usług wewnątrzinstytucjonalnych zbywaniu (po kosztach wytworzenia) **podlegają** wyroby i usługi:

- 1) regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych na rzecz:
 - a) Dyрекcji Generalnej Lasów Państwowych,
 - b) innych regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych oraz
 - c) nadleśnictw,
- 2) Dyрекcji Generalnej Lasów nadleśnictw na rzecz:
 - a) regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych,
 - b) nadleśnictw

- o ile nie zostały ujęte w planie działań, przewidzianych do finansowania z ww. wpłat nadleśnictw.

Wbrew ogólnej zasadzie – niektóre usługi wewnątrzinstytucjonalne, świadczone w ramach grupy jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, obejmującej Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych oraz nadleśnictwa (choć powinny być zbywane i są zbywane po kosztach wytworzenia) w określonych stanach prawnych i faktycznych **nie stanowią (1) działalności pomocniczej w rozumieniu PKD, wyczerpując w rozumieniu rozporządzenia finansowego znamiona działalności: (2) dodatkowej, (3) rozwojowej lub (4) administracyjnej.**

Przykładem może tu być działalność rolnicza (produkcja paszy) prowadzona przez nadleśnictwo X na potrzeby gospodarki łowieckiej uprawianej przez nadleśnictwo Y. Prowadzenie działalności rolniczej nie stanowi bez wątpienia działalności w zakresie gospodarki leśnej, nie jest też działalnością administracyjną ani rozwojową. **Co do zasady** - uznaniu tej działalności za działalność dodatkową poza gospodarką leśną sprzeciwia się niewątpliwie okoliczność, że produkty działalności rolniczej, prowadzonej przez przykładowe nadleśnictwo X, powinny być przez nie - w wykonaniu rozporządzenia finansowego - zbywane do nadleśnictwa Y po kosztach wytworzenia (a więc bez spełnienia warunku nadwyżki przychodów nad kosztami w nadleśnictwie, prowadzącym działalność rolniczą).

Należy jednak zauważyć, że zamiar prowadzenia działalności rolniczej oraz gospodarki łowieckiej z wykorzystaniem produktów tejże działalności rolniczej można (a nawet należy) w omawianym przykładzie traktować jako wspólne przedsięwzięcie dwóch nadleśnictw, cechujące się tym, że w urzeczywistnieniu tego przedsięwzięcia działalność rolnicza wymaga pozostawania w zintegrowaniu pionowym z gospodarką łowiecką. Oznacza to, że wprawdzie w wykonaniu rozporządzania finansowego zbywanie produktów działalności rolniczej przez nadleśnictwo X do nadleśnictwa Y powinno następować po kosztach wytwarzania – jednak przy rozpatrywaniu ww. działalności rolniczej bez kontekstu jej pionowego zintegrowania z gospodarką łowiecką oraz bez kontekstu ww. wspólnego przedsięwzięcia należałoby ją bez wątpienia traktować jako „zewnętrzną” działalność dodatkową poza gospodarką leśną (tj. jako działalność potencjalnie nadwyżkową przy zakładanej sprzedaży produktów działalności rolniczej podmiotom zewnętrznym). Innymi słowy działalność rolnicza prowadzona przez nadleśnictwo X jest działalnością nadwyżkową (potencjalnie nadwyżkową) – „tyle że” nadwyżka z tej działalności jest „przechwytywana” przez gospodarkę łowiecką prowadzoną przez nadleśnictwo Y. Jest to zatem działalność dodatkowa poza gospodarką leśną zintegrowana pionowo z gospodarką łowiecką (a nie działalność pomocnicza nadleśnictwa X na rzecz nadleśnictwa Y).

Zresztą jest to zjawisko charakteryzujące wszelką działalność wytwórczą, pozostającą w zintegrowaniu pionowym z inną działalnością wytwórczą, której produkty wyjściowe podlegają sprzedaży „zewnętrznej” (dochodowość tej działalności zintegrowanej można ustalać jedynie statystycznie jako część dochodowości działalności wytwórczej, której produkty wyjściowe podlegają sprzedaży „zewnętrznej”).

W charakterze innego przykładu, ilustrującego tezę, że nie wszystkie usługi wewnątrzinstytucjonalne w grupie jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, obejmującej Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych oraz nadleśnictwa, są przejawem działalności pomocniczej, można przytoczyć świadczenie nadleśnictwa Z na rzecz Dyрекcji Generalnej Lasów Państwowych przy projektowaniu rozwiązań systemowych (na przykład przy projektowaniu systemu sprzedaży drewna przez Lasy Państwowe).

W wykonaniu rozporządzenia finansowego taka usługa wewnątrzinstytucjonalna powinna być zbywana przez nadleśnictwo Z po kosztach wytworzenia. Nie jest to jednak działalność

pomocnicza nadleśnictwa Z na rzecz Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, a tym bardziej nie jest to działalność dodatkowa poza gospodarką leśną, prowadzona jako usługa wewnątrzinstytucjonalna. Jest to działalność rozwojowa, prowadzona przez Dyrekcję Generalną Lasów Państwowych wspólnie z nadleśnictwem Z (w urzeczywistnieniu wspólnego przedsięwzięcia Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych oraz nadleśnictwa Z).

W tym przypadku Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych powinna wynagradzać nadleśnictwo Z (do wysokości kosztów poniesionych przez nadleśnictwo Z), wykorzystując do tego środki pieniężne, stanowiące wpłaty nadleśnictw, dokonywane w celu sfinansowania działalności Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych oraz regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych.

Należy jednak zauważyć, że część usług wewnątrzinstytucjonalnych, będących odpowiednio (1) działalnością pomocniczą, (2) działalnością dodatkową, (3) działalnością administracyjną czy też (4) działalnością rozwojową, powinna być finansowana środkami, związanymi z funduszem leśnym, w tym środkami zewnętrznymi, które zgodnie z ustawą o lasach powinny skutkować zwiększeniem stanu funduszu leśnego (choć niestety wbrew ustawie o lasach pozyskanie takich środków na ogół skutkuje ewidencją odmienną, nie powodującą zwiększenia stanu funduszu leśnego)

Wynagradzanie usług wewnątrzinstytucjonalnych z wykorzystaniem środków, związanych z funduszem leśnym, powinno mieć miejsca w tych przypadkach, w których dana usługa wewnątrzinstytucjonalna:

- 1) jest związana ze wspólnym przedsięwzięciem jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, którego urzeczywistnienie kwalifikuje się do sfinansowania właśnie w ciężar funduszu leśnego,
albo
- 2) jest związana z tworzeniem infrastruktury, niezbędnej do prowadzenia gospodarki leśnej.

Wyprzedzając rozwinięcie tematu w innych częściach niniejszego opracowania - należy dojść do wniosku, że usługi wewnątrzinstytucjonalne mogą mieć w Lasach Państwowych trzy pierwotne źródła finansowania. Mogą to być:

- 1) środki, związane z przychodami własnymi świadczeniobiorcy (zaliczając do nich dotacje podmiotowe i przedmiotowe, dokonywane w ciężar funduszu leśnego do nadleśnictw),
- 2) środki, związane z wpłatami nadleśnictw, służące finansowaniu działalności Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych oraz regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych,
- 3) środki, związane z funduszem leśnym, jeżeli usługa wewnątrzinstytucjonalna jest świadczona w ramach realizacji wspólnych przedsięwzięć jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych lub służy tworzeniu infrastruktury, niezbędnej do prowadzenia gospodarki leśnej.

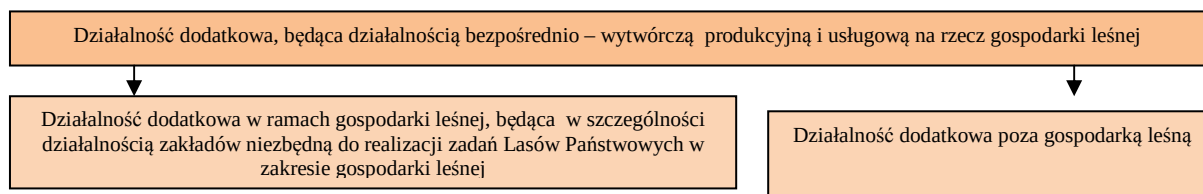
Działalność dodatkowa prowadzona w Lasach Państwowych przez poszczególne rodzaje jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych (zakłady Lasów Państwowych, nadleśnictwa regionalne dyrekcje Lasów Państwowych oraz Dyrekcję Generalną Lasów Państwowych) wymaga niewątpliwie dalszej analizy identyfikacyjnej.

Powyżej wywiedziono, że przepis, odnoszący się do działalności, prowadzonej przez zakłady Lasów Państwowych, uprawnia do twierdzenia, że działalność dodatkowa jako działalność produkcyjna i usługowa może być działalnością prowadzoną na rzecz gospodarki

leśnej w ramach gospodarki leśnej (jest to działalność zakładów prowadzona jako działalność usługowa związana z leśnictwem /wg PKD/ prowadzona - w rozumieniu rozporządzenia finansowego - w ramach gospodarki leśnej) lub pośrednio na rzecz gospodarki leśnej (działalność zakładów prowadzona poza gospodarką leśną, będąca jednak działalnością dodatkową).

Biorąc to pod uwagę, jak również uwzględniając: definicję działalności dodatkowej, zawartą w rozporządzeniu finansowym, oraz dotychczasowe dywagacje na temat tej działalności – uprawniony jest niewątpliwie następujący schemat klasyfikacyjny (Ryc. 7):

Ryc. 7 Generalna klasyfikacja działalności dodatkowej prowadzonej w Lasach Państwowych

Redakcja definicji działalności dodatkowej, zawarta w rozporządzeniu finansowym, pozwala na następujące jej rozumienie interpretacyjne:

- 1) rozumienie pierwsze: działalnością dodatkową jest działalność, którą obejmuje się podatkiem dochodowym od osób prawnych **tylko wówczas**, jeżeli wydatki związane z wytworzeniem produktów lub świadczeniem usług w ramach tej działalności nie są wyższe od ich zakupu poza Lasami Państwowymi,
- 2) rozumienie drugie: działalność dodatkowa jest to działalność, ukierunkowana na zysk (na dochód, także z punktu widzenia danej jednostki organizacyjnej Lasów Państwowych), a w związku z tym jest to działalność, objęta podatkiem dochodowym od osób prawnych, przy czym:
 - a) nabywcami produktów i usług wytwarzanych w ramach tej działalności mogą być **wyłącznie** inne jednostki organizacyjne Lasów Państwowych,
 - b) inne jednostki organizacyjne Lasów Państwowych mogą nabywać produkty i usługi, wytwarzane w ramach działalności dodatkowej, jeżeli ich nabycie od podmiotów spoza Lasów Państwowych nie jest „tańsze”,
- 3) rozumienie trzecie: działalność dodatkowa jest to działalność, ukierunkowana na zysk (także z punktu widzenia danej jednostki organizacyjnej Lasów Państwowych), a w związku z tym jest to działalność, objęta podatkiem dochodowym od osób prawnych, przy czym:
 - a) nabywcami produktów i usług wytwarzanych w ramach tej działalności mogą być **także** (nie wyłącznie) inne jednostki organizacyjne Lasów Państwowych,
 - b) inne jednostki organizacyjne Lasów Państwowych mogą nabywać produkty i usługi, wytwarzane w ramach działalności dodatkowej, jeżeli ich nabycie od podmiotów spoza Lasów Państwowych nie jest „tańsze”.

Rozumienie pierwsze definicji działalności dodatkowej, zawartej w rozporządzeniu finansowym, zasługuje oczywiście na odrzucenie jako niezgodne z zasadą racjonalnego prawodawcy.

Przyjęcie natomiast, że poprawne jest rozumienie drugie ww. definicji, musiałoby skutkować „przyjęciem do wiadomości” że nałożenie na Lasy Państwowe obowiązku odprowadzania podatku dochodowego od działalności dodatkowej jest rozstrzygnięciem legislacyjnym wykreowanym praktycznie dla „pozoru”. W dacie nowelizowania rozporządzenia finansowego, prawodawca miał bowiem wiedzę, że Lasy Państwowe

prowadzą rozliczenia z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych jak jeden podmiot prawny. Jeżeli nabywcami produktów i usług działalności dodatkowej miałyby być wyłącznie jednostki organizacyjne Lasów Państwowych, to jest oczywiste, iż w skali Lasów Państwowych działalność dodatkowa nie mogłaby praktycznie być działalnością dochodową (przychody uzyskiwane przez świadczeniodawcę, tj. przez określone jednostki organizacyjne Lasów Państwowych, byłyby w całości wydatkami, ponoszonymi na prowadzenia działalności przez świadczeniobiorców, tj. przez inne jednostki organizacyjne Lasów Państwowych).

Tak więc do czasu autentycznej wykładni prawa leśnego – należy przyjmować, że uprawnione jest trzecie, z wyżej przytoczonych, rozumienie działalności dodatkowej, prowadzonej w Lasach Państwowych.

Okoliczność, iż w skali Lasów Państwowych, przy świadczeniu usług wewnątrzinstytucjonalnych za wynagrodzeniem, nie może pojawić się nadwyżka finansowa (i to bez względu na to, czy wynagrodzenie to jest równe kosztom wytworzenia danej usługi czy też koszty te przewyższa) – otóż okoliczność ta stanowi istotny argument na rzecz twierdzenia, iż (do czasu autentycznej wykładni rozporządzenia finansowego) warunek nadwyżkowości finansowej w odniesieniu do działalności dodatkowej (lub dodatkowej i ubocznej albo tylko ubocznej z braku prowadzenia działalności dodatkowej) powinien odnosić się do poszczególnych jednostek organizacyjnych LP, a nie do Lasów Państwowych jako jednego podmiotu gospodarczego.

Jak o tym już napomknęto, usługi wewnątrzinstytucjonalne mogą być:

- 1) przejawem działalności bezpośredniej – wytwórczej, pozostającej w zintegrowaniu pionowym z inną działalnością prowadzoną przez inną jednostkę organizacyjną LP (lub w zintegrowaniu z innymi działalnościami prowadzonymi przez inne jednostki organizacyjne LP) – z takim oto efektem, iż działalności te składają się w LP (w realizacji wspólnych przedsięwzięć jednostek organizacyjnych LP) na jedną działalność wytwórczą cechującą się zintegrowaniem pionowym,
ale również mogą być
- 2) przejawem działalności pomocniczej w rozumieniu PKD.

Jeżeli usługi wewnętrzne (to jest usługi świadczone w ramach jednej jednostki organizacyjnej LP przez jedne komórki organizacyjne na rzecz innych komórek organizacyjnych danej jednostki organizacyjnej Lasów Państwowych) i wewnątrzinstytucjonalne zasługują na traktowanie jako działalność pomocnicza, to jest to działalność, służąca **działalności bezpośredniej – wytwórczej w Lasach Państwowych wynikowo**. W zdaniu poprzedzającym zastrzeżenie co do **wynikowego** charakteru omawianej działalności (działalność **wynikowo** wyczerpująca znamiona działalności pomocniczej) zostało dokonane z rozmysłem – albowiem w szczególności możemy mieć do czynienia z działalnością pomocniczą na rzecz innej działalności pomocniczej, co oznacza, że możemy mieć do czynienia ze zbywaniem wyrobów i usług na rzecz działalności pomocniczej, prowadzonej w tej samej lub innej jednostce organizacyjnej LP (a nie wprost na rzecz działalności bezpośredniej – wytwórczej w tych jednostkach).

W tym kontekście rozważania na temat działalności dodatkowej nie byłyby pełne, gdyby pominąć istotny aspekt działalności zakładów Lasów Państwowych. Chodzi mianowicie o działalność usługową i produkcyjną zakładów w ramach lub na rzecz działalności pomocniczej, prowadzonej przez różne jednostki organizacyjne Lasów Państwowych. Na przykład Zakład Informatyki Lasów Państwowych prowadzi działalność w zakresie utrzymania oraz bieżącej konserwacji sprzętu komputerowego oraz oprogramowania jako części składowej zintegrowanego systemu informatycznego Lasów Państwowych (dalej ZSILP).

W PKD można oczywiście bez trudu przypisać do tej działalności określony symbol podklasy. Rzecz jednak w tym, że prowadzenie tej działalności nie jest działalnością wytwórczą. Nie jest to w szczególności działalność rozwojowa. Jest to działalność w ramach lub na rzecz działalności pomocniczej, służącej różnej działalności wytwórczej. Jest to bowiem działalność w zakresie zarządzania informacjami. Zarządzanie zaś informacjami w danym podmiocie prawnym ze swej istoty jest działalnością pomocniczą na rzecz różnych działalności bezpośrednio – wytwórczych (choć w LP zarządzanie informacjami może być rzecz jasna także przejawem na przykład działalności dodatkowej, choćby przy sprzedaży zasobów wiedzy podmiotom zewnętrznym, czy przejawem działalności w zakresie wspomagania administracji publicznej przy prowadzeniu banku danych o lasach wszystkich własności).

Jak to już podniesiono, rozporządzenie finansowe wymaga, aby sprzedaż usług wewnątrzinstytucjonalnych przez zakłady Lasów Państwowych na rzecz innych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych następowała z zyskiem (nie po koszcie wytworzenia). W przepisach prawa brak jest jednak regulacji, które nie pozwalałyby na zaliczanie działalności zakładów do działalności pomocniczej na rzecz różnych jednostek organizacyjnych – z tego tylko względu, że działalność ta w obrębie Lasów Państwowych powinna być zbywana z nadwyżką

Uprawnione jest zatem stwierdzeniem, że przywołana powyżej działalność usługowa Zakładu Informatyki Lasów Państwowych (choć powinna być ona zbywana z nadwyżką) **nie jest z punktu widzenia Lasów Państwowych działalnością dodatkową bezpośrednio – wytwórczą, lecz działalnością pomocniczą w ramach lub na rzecz działalności pomocniczej, polegającej w różnych jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych na wytwarzaniu, przetwarzaniu oraz korzystaniu z informacji na potrzeby różnych działalności bezpośrednio – wytwórczych, prowadzonych przez tej jednostki.**

Przy okazji nie sposób nie napomknąć, że efekty działalności Zakładu Informatyki Lasów Państwowych w zakresie zarządzania informacjami na potrzeby różnych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych nie powinny być finansowane w ciężar funduszu leśnego (jak miało to do pewnego czasu miejsce), albowiem do tego celu powinny być używane środki, związane z przychodami własnymi zakładów i nadleśnictw, korzystających z usług ZILP, albo środki, związane z wpłatami nadleśnictw (w odniesieniu do Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych oraz do regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych – jako beneficjentów ww. usług ZILP).

Reasumując - usługi wewnątrzinstytucjonalne, świadczone przez zakłady Lasów Państwowych na potrzeby innych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych mogą być uznawane za działalność pomocniczą na rzecz tych jednostek (pomimo ich zbywania z nadwyżką), jeżeli uzasadnia to zakres rzeczowy oraz charakter tych usług. Usługi te mogą być w szczególności działaniami pomocniczymi na rzecz działalności pomocniczej, prowadzonej przez ww. jednostki organizacyjne Lasów Państwowych¹⁹.

Stwierdzenia, zawarte w dwóch zdaniach poprzedzających, odnoszą się odpowiednio do usług wewnątrzinstytucjonalnych, świadczonych przez nadleśnictwa, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych oraz przez Dyrekcję Generalną Lasów Państwowych na rzecz zakładów Lasów Państwowych.

¹⁹ zgodnie z utartą od ponad dwudziestu lat praktyką, wynikającą z zasady ostrożności, działalność pomocnicza zakładów Lasów Państwowych, jako działalność z mocy prawa nadwyżkowa (zarobkowa) - z punktu widzenia skutków podatkowych jest traktowana na równi z działalnością bezpośrednio – wytwórczą dodatkową (choćby służyła na przykład działalności administracyjnej, rozwojowej czy też gospodarce leśnej).

W przyszłym porządkowaniu systemu finansowego Lasów Państwowych należałoby niewątpliwie dążyć do tego, aby prowadzenie działalności pomocniczej przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych oraz przez regionalne dyrekcje Lasów Państwowych na rzecz innych jednostek organizacyjnych nie odbywało się w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych (docelowo taka działalność w całości powinna być wykonywana w ciężar wpłat nadleśnictw).

Działalność bezpośrednio - wytwórcza, prowadzona przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych na rzecz podmiotów zewnętrznych na ogół nie nastręcza trudności przy jej identyfikowaniu na gruncie przepisów dotyczących Polskiej Klasyfikacji Działalności. Jeżeli jakiś zakład Lasów Państwowych zajmuje się na przykład budowaniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych na potrzeby gospodarstw domowych oraz podmiotów gospodarki narodowej, zewnętrznych w stosunku do LP - to z punktu widzenia Polskiej Klasyfikacji Działalności oznacza to prowadzenie przez Lasy Państwowe działalności, mieszczącej się w podklasie: „41.20.Z – Realizacja budowl, związanych ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych”. Z punktu widzenia klasyfikacji działalności, utrwalonej w rozporządzeniu finansowym, należy przyjmować, że dany zakład prowadzi - poza gospodarką leśną - działalność, będącą działalnością dodatkową w Lasach Państwowych pośrednio na rzecz gospodarki leśnej.

Oczywiście w przypadku traktowania danej działalności jako działalności dodatkowej pośrednio na rzecz gospodarki leśnej – każdorazowo należy mieć możliwość wykazania, że istotnie pośrednio służy ona gospodarce leśnej. W powyższym przykładzie można przyjąć, że jest to działalność służąca pośrednio gospodarce leśnej dlatego, że przede wszystkim pozwala na utrzymanie przez dany zakład płynności finansowej, a ponadto: (1) skutkuje zdobywaniem doświadczeń w zakresie budowy obiektów infrastruktury administracyjno- leśnej (budowa obiektów infrastruktury leśnej jako działalność pośrednio na rzecz gospodarki leśnej warunkowana utrzymywaniem przez dany zakład płynności finansowej), (2) jako zakładowi mającemu płynność finansową umożliwia prowadzenia działalności gospodarczej, a w jej ramach świadczenie usług bezpośrednio na rzecz gospodarki leśnej.

Jeżeli przyjąć, że dany (wyżej przywołany przykładowo) zakład Lasów Państwowych prowadzi również działalność w zakresie wznoszenia budynków, mających być leśniczówkami, nadleśniczówkami czy siedzibami nadleśnictw, to z punktu widzenia Lasów Państwowych²⁰ jest to działalność rozwojowa w zakresie wytwarzania dóbr trwałych Skarbu Państwa w bezpośredni zarząd określonego nadleśnictwa – prowadzona wspólnie przez nadleśnictwo oraz przez dany zakład Lasów Państwowych, przy czym rola nadleśnictwa polega przede wszystkim na prowadzeniu we własnym zakresie działalności pomocniczej na rzecz tejże działalności rozwojowej, a wynikowo na nabyciu w swój zarząd efektu działalności budowlanej, zrealizowanej przez dany zakład LP (Tab.10)

Tab. 10 Przykład identyfikowania działalności rozwojowej Lasów Państwowych na „gruncie” Polskiej Klasyfikacji Działalności

Nazwa działalności prowadzonej przez Lasy Państwowej	Jednostki uczestniczące	Identyfikacja działalności na gruncie PKD	Produkt działalności
Działalność rozwojowa w zakresie tworzenia	Zakład Lasów Państwowych prowadzący działalność w zakresie budowy obiektów infrastruktury leśnej	41.20.Z – Realizacja budowl, związanych ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	

²⁰ zgodnie z utrwaloną od przeszło dwudziestu lat praktyką działalność rozwojowa prowadzona przez zakłady LP w ramach wspólnych przedsięwzięć jednostek organizacyjnych LP jest z punktu widzenia skutków podatkowych **jest** traktowana z ostrożności na równi z działalnością bezpośrednio – wytwórczą dodatkową

infrastruktury leśnej	Nadleśnictwo prowadzące we własnym zakresie działalność pomocniczą na rzecz budowy obiektów infrastruktury leśnej	41.20.Z – Realizacja budowli, związanych ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (nadleśnictwo wykazuje taką działalność po nabyciu efektu działalności zakładu i poniesieniu nakładów na działalność pomocniczą)	Obiekty infrastruktury administracyjno - leśnej w postaci leśniczówek, nadleśniczków oraz siedzib nadleśnictw
-----------------------	---	--	---

Jak to podniesiono powyżej – zgodnie z rozporządzeniem finansowym zakłady Lasów Państwowych prowadzą m.in. działalność dodatkową niezbędną do realizacji zadań Lasów Państwowych w zakresie gospodarki leśnej. W Polskiej Klasyfikacji Działalności na „próżno poszukiwać” działalności dodatkowej, prowadzonej przez dany podmiot (lub przez wyodrębnioną prawnie i organizacyjnie lub/ oraz funkcjonalnie część tego podmiotu), będącej działalnością dodatkową niezbędną do realizacji zadań tegoż podmiotu. W rozumieniu Polskiej Klasyfikacji Działalności działalność dodatkowa niezbędna do realizacji zadań Lasów Państwowych w zakresie gospodarki leśnej powinna być klasyfikowana wprost jako działalność polegająca na prowadzeniu gospodarki leśnej. „Po prostu” zakład Lasów Państwowych oraz jednostka organizacyjna Lasów Państwowych nabywająca efekty działalności tego zakładu Lasów Państwowych prowadzą wspólnie gospodarkę leśną (działania zakładu Lasów Państwowych oraz jednostki organizacyjnej LP korzystającej z efektów działania zakładu LP stanowią realizację wspólnego przedsięwzięcie dwóch jednostek organizacyjnych LP: właśnie tego zakładu oraz właśnie tej jednostki organizacyjnej Lasów Państwowych).

Cechą charakterystyczną działalności dodatkowej niezbędnej do realizacji zadań Lasów Państwowych w zakresie gospodarki leśnej jest to, iż ze swej istoty „musi ona” pozostawać w integracji pionowej choćby z jedną z działalności, mieszczącej się w następujących podklasach PKD:

- 1) 02.10.Z – Gospodarka leśna i pozostała działalność leśna, z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych,
- 2) 02.20.Z – Pozyskiwania surowca drzewnego,
- 3) 02.30.Z - Pozyskiwanie dziko rosnących produktów leśnych, z wyłączeniem drewna²¹.

Przy założeniu prawidłowo skonstruowanego Planu Kont Lasów Państwowych – koszty działalności dodatkowej niezbędnej do realizacji zadań Lasów Państwowych w zakresie gospodarki leśnej powinny być ujmowane w danym zakładzie Lasów Państwowych na wyodrębnionym koncie zespołu 5 (koszty działalności dodatkowej niezbędnej do realizacji zadań Lasów Państwowych w zakresie gospodarki leśnej). W wykonaniu przepisów rozporządzenia finansowego efekty tej działalności (będące w istocie półproduktem, niezbędnym do powstania produktu wyjściowego gospodarki leśnej w postaci: (1) nasion drzew i krzewów leśnych, (2) sadzonek drzew i krzewów leśnych, (3) drzew tworzących drzewostany, (4) surowca drzewnego czy (5) produktów wyjściowych związanych z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu) powinny być zbywane na rzecz jednostki organizacyjnej realizującej wspólnie z danym zakładem gospodarkę leśną powyżej kosztów wykonania (kreując w danym zakładzie LP przychody ze zbywania efektów działalności dodatkowej niezbędnej do realizacji zadań Lasów Państwowych w zakresie gospodarki leśnej)

Problematyka powiązań działalności bezpośrednio – wytwórczej, określonej w rozporządzeniu finansowym, w tym działalności dodatkowej, z działalnością sklasyfikowaną w ramach PKD, okazuje się niekiedy bardzo skomplikowana. Problematyce tej poświęcono odrębne opracowanie.

²¹ określona część tej działalności pozostaje także w integracji pionowej z działalnością wytwórczą w zakresie gospodarki łowieckiej jako (w rozumieniu ustawy o lasach) składową gospodarki leśnej

W świetle Polskiej Klasyfikacji Działalności, a także przepisów unijnych, w tym przepisów dotyczących „obserwacji” procesu produkcyjnego przez podmioty prowadzące, działalnością bezpośrednio – wytwórczą, jest w szczególności działalność rozwojowa, choćby efekty tej działalności służyły wyłącznie jednostce organizacyjnej prowadzącej daną działalność rozwojową.

W tym samym świetle działalność rozwojowa prowadzona przez dany podmiot prowadzący działalność wytwórczą ma bardzo szeroki zakres znaczeniowy, obejmując nie tylko działania, polegające na nabywaniu lub wytwarzaniu w drodze robót budowlano – montażowych materialnych dóbr trwałych na własne potrzeby podmiotu, lecz w szczególności również kształtowanie szeroko rozumianego funkcjonalności podmiotu. Rodzi to zresztą w praktyce, nie tylko, a może przede wszystkim poza Polską, szereg sporów teoretycznych i „skarbowych”, odnoszących się do tego, jakie działania, zasługujące w rozumieniu PKD do zaliczenia do działalności rozwojowej w zakresie kształtowania funkcjonalności danego podmiotu, rodzą koszty, będące kosztami uzyskania przychodów (w kontekście obowiązku podatkowego).

Zgodnie z regulacjami ustawy o lasach – Lasy Państwowe są obowiązane m.in. do gospodarowania mieniem. Jak to już podniesiono – ewidentną składową gospodarowania mieniem są działania, mieszczące się w zakresie działalności rozwojowej. Szereg innych przepisów prawa leśnego (dotyczących na przykład /1/ obowiązku ustalania systemów funkcjonalnych w Lasach Państwowych, /2/ tworzenia infrastruktury, niezbędnej do prowadzenia gospodarki leśnej, /3/ potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej, /4/ kreowania wewnętrznej struktury organizacyjnej) pozwala na sformułowanie wniosku, że prowadzenie działalności rozwojowej jako działalności bezpośrednio – wytwórczej wchodzi w zakres uprawnionej działalności Lasów Państwowych.

Uprawnienie do prowadzenia działalności rozwojowej jako działalności bezpośrednio – wytwórczej nie wynika jednak wprost z przywołanych regulacji rozporządzenia finansowego. Nie sposób w szczególności przyjąć, że działalność rozwojowa stanowi część składową działalności administracyjnej. Gdyby nawet założyć, że według intencji prawodawcy działalność administracyjna, „kryje” również w sobie działalność rozwojową – to w ślad za tym należałoby paradoksalnie uznać, że uprawnienie do działalności rozwojowej nie przysługuje zakładom Lasów Państwowych (choćby w zakresie szkolenia kadry pracowniczej).

Biorąc to pod uwagę - nasuwa się wniosek, że w rozporządzeniu finansowym prawodawca pominął działalność rozwojową, prowadzoną w Lasach Państwowych, być może z tego względu, że obowiązek jej prowadzenia (także przez jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi) wynika z wielu innych przepisów prawa spoza systemu prawa leśnego.

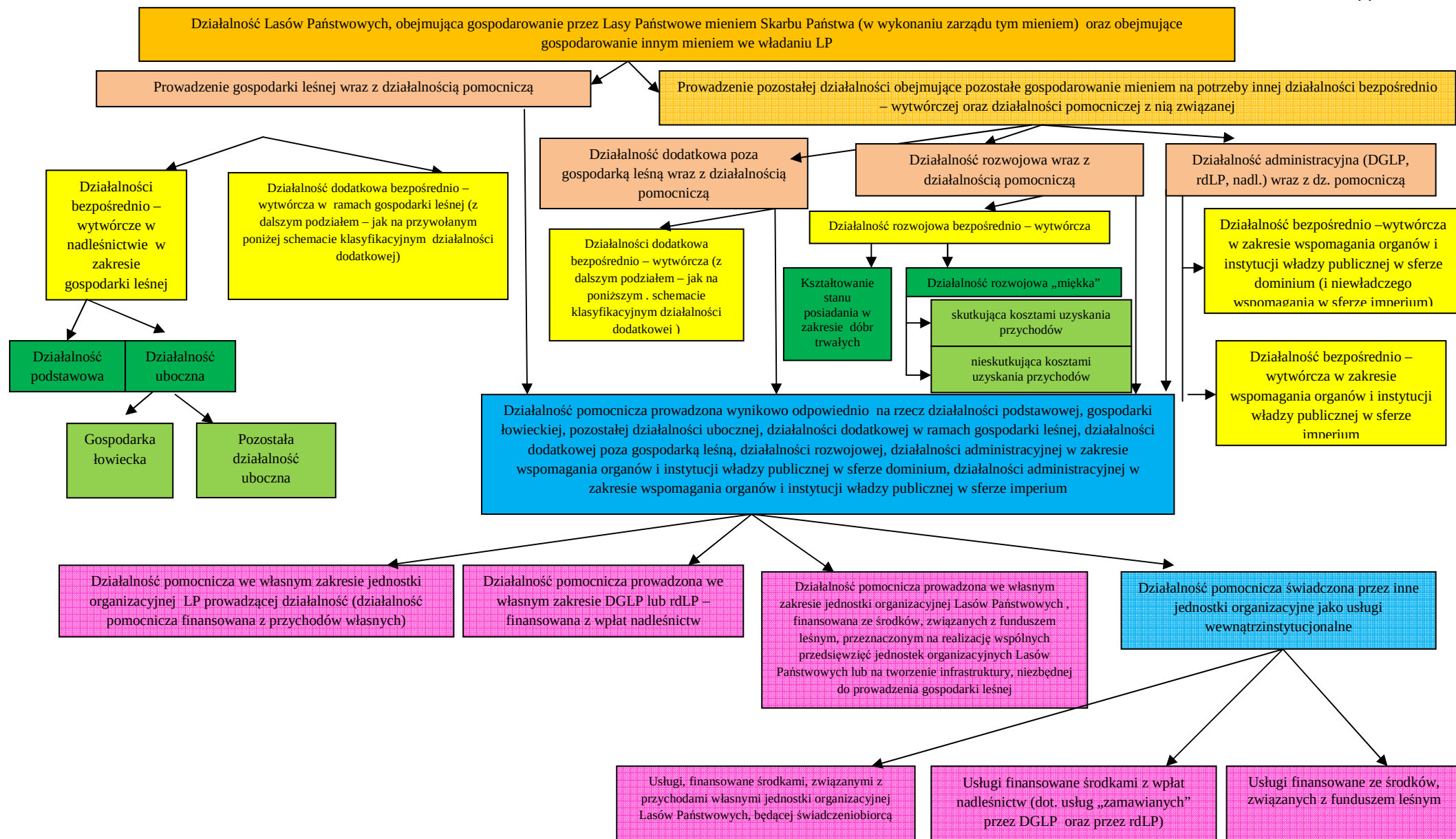
W przyszłym porządkowaniu systemu normatywnego leśnictwa – z ostrożności należałoby jednoznacznie określić, że Lasy Państwowe (w tym zakłady Lasów Państwowych) są uprawnione do prowadzenia nie tylko działalności bezpośrednio – wytwórczej w ramach gospodarki leśnej, działalności dodatkowej poza gospodarką leśną oraz działalności administracyjnej, lecz również szeroko rozumianej działalności rozwojowej.

5.4.3.

Rozwinięcie generalnego schematu uprawnionej działalności w Lasach Państwowych

Dotychczasowe analizy, dywagacji oraz wywody na temat działalności, prowadzonej w Lasach Państwowych - uwzględniając przy tym **faktyczną działalność prowadzoną w**

Lasach Państwowych – pozwalają na dokonanie następującego rozwinięcia tegoż schematu klasyfikacji generalnej tejże działalności (Ryc.8)

Przy sporządzaniu powyższego schematu dążono do: (1) zachowania spójności ustawy o lasach oraz rozporządzenia finansowym z punktu widzenia uregulowań prawnych, zawartych w tych aktach prawnych w odniesieniu do działalności prowadzonej w Lasach Państwowych, a także do (2) zachowania spójności między ww. uregulowaniami a faktyczną działalnością prowadzoną od dziesięcioleci przez Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe”.

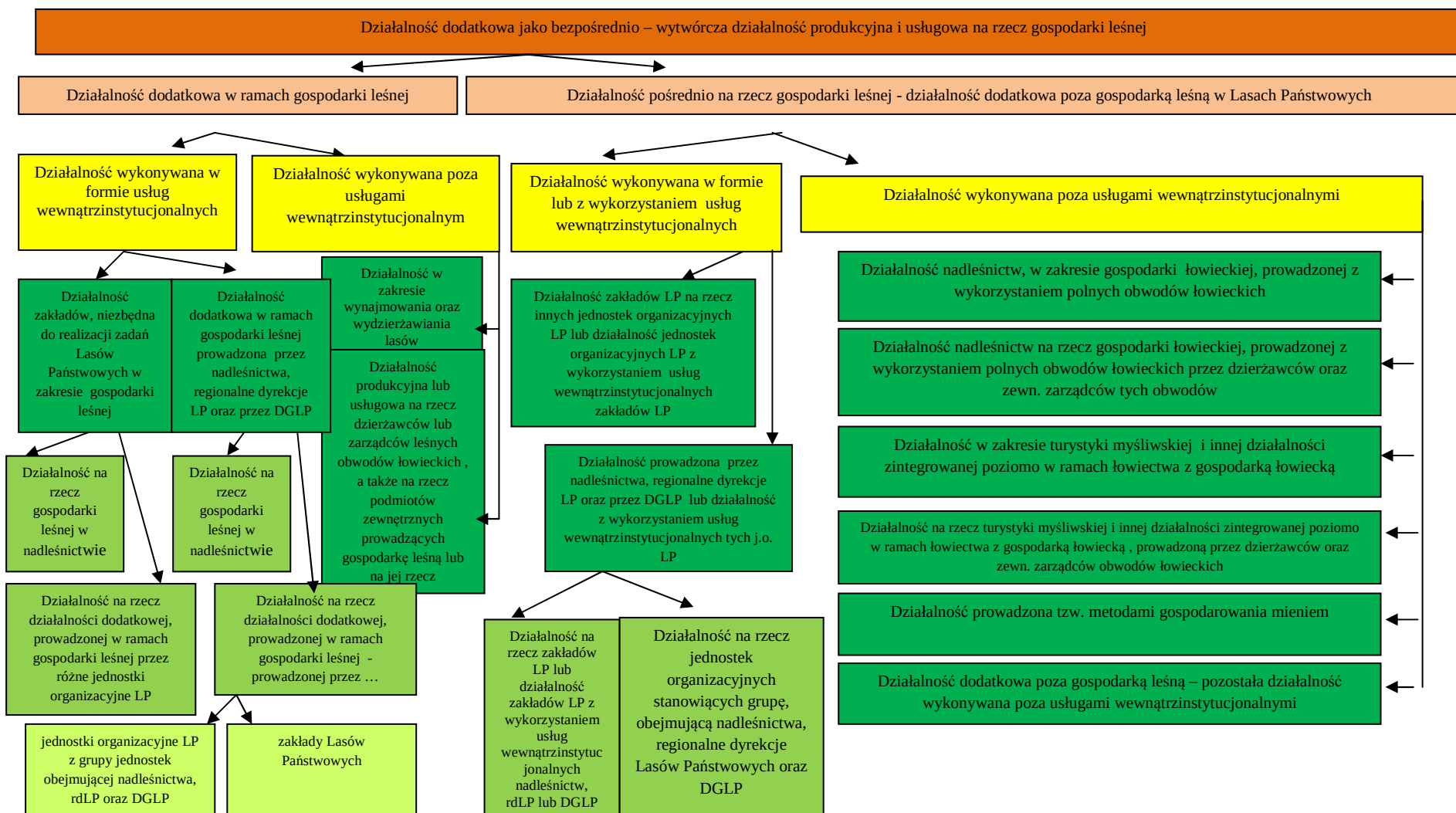
Na zakończenie warto zauważyć, że jakkolwiek prowadzenie każdej działalności wymaga gospodarowania mieniem - to nie zawsze gospodarowanie to jest istotą prowadzonej działalności. Na przykład przy prowadzeniu działalności administracyjnej, będącej działalnością bezpośrednio – wytwórczą w zakresie wspomagania organów władzy publicznej w sferze imperium, gospodarowanie mieniem na potrzeby tej działalności nie może nie wystąpić (gospodarowanie jako zwykłe używanie mienia), jednak gospodarowanie to nie stanowi celu samego w sobie (nie jest istotą tej działalności).

5.4.4.

Schemat klasyfikacyjny działalności dodatkowej w Lasach Państwowych

Dotychczasowe analizy, dywagacji oraz wywody na temat działalności, prowadzonej w Lasach Państwowych - uwzględniając przy tym **faktyczną działalność prowadzoną w Lasach Państwowych** – pozwalają na ujęcie w ramy następującego szczegółowego schematu klasyfikacyjnego działalności dodatkowej w Lasach Państwowych (Ryc. 9).

Ryc.9 Schemat klasyfikacyjny działalności dodatkowej w Lasach Państwowych

Działalność dodatkowa poza gospodarką leśną prowadzona w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych wymaga objęcia szeregiem uzupełniających uwag. Otóż po pierwsze z punktu widzenia Lasów Państwowych nie jest działalnością dodatkową poza gospodarką leśną – działalność prowadzona w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych, jeżeli usługa ta obejmuje działania wyczerpujące znamiona działalności rozwojowej. Usługa taka stanowi de facto przejaw działalności rozwojowej w Lasach Państwowych²². Była już o tym mowa:

- 1) na przykładzie wspólnego projektowania przez nadleśnictwo, będące usługodawcą, oraz przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych, będącą usługobiorcą, określonych rozwiązań funkcjonalnych, mających za przedmiot podniesienie funkcjonalności Lasów Państwowych, a także
- 2) na przykładzie działalności w zakresie tworzenia przez zakład Lasów Państwowych infrastruktury leśnej na potrzeby i współ z konkretnym nadleśnictwem.

Po drugie nie jest *per analogiam* działalnością dodatkową poza gospodarką leśną – działalność prowadzona w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych, jeżeli usługa ta polega na wspomaganiu władzy publicznej „współ” z jednostką organizacyjną korzystającą z takiej usługi²³. Taką usługę wewnątrzinstytucjonalną należy identyfikować jako przejaw działalności administracyjnej, o której mowa w rozporządzeniu finansowym.

W tym miejscu należy przypomnieć, że zgodnie z rozporządzeniem finansowym działalność administracyjna nie jest prowadzona w zakładach Lasów Państwowych. Nie oznacza to, że zakłady Lasów Państwowych nie mogą świadczyć usług wewnątrzinstytucjonalnych (wynikowo) na rzecz jednostek organizacyjnych LP (nadleśnictw, regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych oraz Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych), prowadzących właśnie działalność administracyjną. Z punktu widzenia Lasów Państwowych takie usługi należy traktować jako przejaw działalności administracyjnej w Lasach Państwowych, zaś z punktu widzenia danego zakładu – odpowiednio jako:

- 1) przejaw działalności pomocniczej na rzecz działalności administracyjnej
lub
- 2) jako przejawem działalności dodatkowej poza gospodarką leśną zintegrowanej pionowo z działalnością administracyjną jednostki organizacyjnej LP prowadzącej daną działalnością administracyjną, przy czym może to mieć miejsce wyłącznie wówczas, gdy na gruncie PKD usługi takie „dają” się identyfikować nie jako działalność sektora rządowo – samorządowego (określona zresztą w PKD w sposób „rozrzucony” po różnych jednostkach klasyfikacyjnych), lecz jako inna działalność wytwórcza ujęta w PKD²⁴.

²² jeżeli usługę wewnątrzinstytucjonalną świadczy zakład Lasów Państwowych – to z jego punktu widzenia jest to działalność zrównywana pod względem skutków podatkowych z działalnością dodatkową na rzecz gospodarki leśnej prowadzoną poza gospodarką leśną (była już o tym mowa w innym przypisie).

²³ współrealizowanie w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych wspomagania władzy publicznej powinno zasadniczo ograniczać się do wspomagania (w tym wyręczania) władzy publicznej w sferze dominium; władcze lub niewładcze wspomaganie władzy publicznej w sferze imperium jest bowiem prawnie przywiązane do określonych organów wewnętrznych w Lasach Państwowych i co do zasady uprawnienie takie nie powinno być przelewane na inne stanowiska pracy w LP czy też realizowane „współ” z innymi stanowiskami pracy w LP – choć sprawa nie jest oczywista, jeżeli zważyć na, wynikającą z kpa, możliwość upoważniania określonych stanowisk pracy do stanowienia aktów administracyjnych z upoważnienia organu prawnie umocowanego

²⁴ w tym stanie rzeczy działalność, finansowana z użyciem środków, związanych z funduszem leśnym, Leśnego Banku Genów czy Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie (choć są to działalności ewidentnie wspomagające wykonywanie obowiązków publicznych) należy traktować jako działalność dodatkową poza gospodarką leśną zintegrowaną pionowo z działalnością Dyrekcji Generalnej w zakresie wspomagania organów władzy publicznej oraz instytucji publicznych; działalność w zakresie wspomagania władzy publicznej jest w tym przypadku

W grupie jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, obejmującej nadleśnictwa, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych oraz Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych – usługa wewnątrzinstytucjonalna może być identyfikowana jako forma działalności dodatkowej poza gospodarką leśną pod warunkiem jej zintegrowania pionowego z działalnością wytwórczą prowadzoną przez jednostkę organizacyjną, będącą świadczeniobiorcą. Była już o tym mowa na przykładzie działalności rolniczej prowadzonej przez nadleśnictwo X na potrzeby gospodarki łowieckiej, prowadzonej przez nadleśnictwo Y.

Uzupełniającego komentarza wymaga również uznanie za działalność dodatkową wydzierżawiania lub wynajmowania lasu przeznaczonego do produkcji leśnej lub związanego z gospodarką leśną. Jak to będzie szczegółowo rozwinięte w dalszej części „Wizji działań na rzecz rozwoju...” (zob. Tom II. Część I. Dział .VIII. „Wizji działań na rzecz rozwoju...” – „Uszczegółowienie uprawnionego obszaru działalności”) – jest to podyktowane tym, że oddawanie lasu komu innemu do władania na podstawie prawa obligacyjnego najmu lub dzierżawy co do zasady powinno być ograniczane do stwarzania warunków do klubowego korzystania z lasu – przede wszystkim w ramach realizacji jego (tego lasu) pozaprodukcyjnych funkcji.

5.4.5.

Działalność Lasów Państwowych dzieli się na działalność obligatoryjną lub fakultatywną

W określonych sytuacjach uprawniona działalność Lasów Państwowych jest działalnością obowiązkową lub fakultatywną.

Działalnością fakultatywną jest m.in. działalność dodatkowa. Jej podejmowanie jest determinowane dwoma warunkami brzegowymi: nadwyżkowością finansową oraz zakazem realizowania w formie dostaw i usług na rzecz innych jednostek organizacyjnych LP w przypadku możliwości nabycia wyrobów i usług analogicznych od podmiotów zewnętrznych po niższych cenach. Od zasady fakultatywnego charakteru działalności dodatkowej są wyjątki. Działalnością dodatkową obligatoryjną jest działalność w zakresie turystyki myśliwskiej – w tym przypadku, w którym całość lub część gospodarki łowieckiej jest prowadzona przez nadleśnictwo. Obligatoryjność działalności w zakresie turystyki myśliwskiej wynika tu z okoliczności, iż jest to po prostu działalność nierozdzielnie zespolona z gospodarką łowiecką *sensu stricto*. Również działalność dodatkowa prowadzona jako działalność socjalno – bytowa jest w znacznym stopniu działalnością obligatoryjną.

Charakter fakultatywny ma również pozostała działalność uboczna (tj. działalność uboczna, nie polegająca na prowadzeniu gospodarki łowieckiej). Warunkiem brzegowym tej działalności jest jej nadwyżkowość finansowa. Również prowadzenie przez nadleśnictwo gospodarki łowieckiej należy uznać za działalność fakultatywną. Gospodarka łowiecka jest bowiem prowadzona bezpośrednio przez nadleśnictwo w razie oddania nadleśnictwu leśnych obwodów łowieckich w zarząd.

Charakter fakultatywny ma ponadto działalność w zakresie wspomagania organów i instytucji władzy publicznej – w tych przypadkach, w których podjęcie tej działalności jest uzależnione od zlecenia, porozumienia lub upoważnienia do działania.

prowadzona przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych (o czym bardziej szczegółowo w odrębnym opracowaniu).

5.4.6.

Na gruncie Ustawy o rachunkowości działalność Lasów Państwowych zidentyfikowana na podstawie analizy ustawy o lasach oraz rozporządzenia finansowego jest albo działalnością operacyjną, albo pozostałą działalnością operacyjną, albo działalnością rodzącą przychody lub koszty finansowe

Zgodnie z § 25 rozporządzenia finansowego do „jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych stosuje się przepisy w sprawie zasad prowadzenia rachunkowości”. **Oznacza** to między innymi, iż działalność prowadzona przez Lasy Państwowe powinna być identyfikowana również na gruncie ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Ustawa, o której mowa w zdaniu poprzedzającym, wyróżnia m.in. działalność operacyjną, pozostałą działalność operacyjną, jak również działalność, rodzącą przychody i koszty finansowe. Oznacza to, że na gruncie ustawy o rachunkowości część uprawnionej działalności LP powinna być identyfikowana właśnie jako pozostała działalność operacyjna lub rodząca przychody i koszty finansowe

5.4.7.

W praktyce działalność wytwórcza i pomocnicza prowadzona przez jednostki organizacyjne LP charakteryzuje się dużą zmiennością z punktu widzenia możliwych „scenariuszy”

Uzupełnieniem obu rycin 8 i 9 jest tabela 11, będąca katalogiem możliwych działalności nadleśnictwa. Z tabeli tej wynika, że w praktyce działalność nadleśnictw o tej samej przynależności klasyfikacyjnej (o tej samej przynależności w świetle Ryc. 8 lub Ryc. 9) charakteryzuje się bardzo dużą zmiennością przy szczegółowym opisie tejże działalności. Stwierdzenie zdania poprzedzającego odnosi się do działalności pomocniczej prowadzonej przez nadleśnictwa, jak również do działalności wytwórczej oraz pomocniczej prowadzonej przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych oraz przez zakłady Lasów Państwowych.²⁵

Tabela nr 11 – Specyfikacja działalności wytwórczej prowadzonej w nadleśnictwach

DZIAŁALNOŚĆ NADLEŚNICTW
DZIAŁALNOŚĆ BEZPOŚREDNIO - WYTWÓRCZA W NADLEŚNICTWIE
Działalność bezpośrednio – wytwórcza prowadzona przez nadleśnictwo w zakresie gospodarki leśnej o charakterze podstawowym
Działalność bezpośrednio – wytwórcza prowadzona przez nadleśnictwo w zakresie gospodarki leśnej o charakterze ubocznym, obejmująca gospodarkę łowiecką prowadzoną z wykorzystaniem leśnych obwodów łowieckich
Działalność bezpośrednio – wytwórcza prowadzona przez nadleśnictwo w zakresie gospodarki leśnej, będąca pozostałą działalnością uboczną
Działalność bezpośrednio – wytwórcza dodatkowa, prowadzona przez nadleśnictwo w ramach gospodarki leśnej w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych na rzecz gospodarki leśnej w innym nadleśnictwie
Działalność bezpośrednio – wytwórcza dodatkowa, prowadzona przez nadleśnictwo w ramach gospodarki leśnej w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych na rzecz działalności dodatkowej, realizowanej w ramach gospodarki leśnej przez inne nadleśnictwa, przez regionalnej dyrekcje Lasów Państwowych lub przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych

²⁵ problematyce różnych możliwych scenariuszy prowadzenia przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych uprawnionej działalności poświęcono odrębne opracowanie (Tom II, Część I, Dział VIII)

Działalność bezpośrednio – wytwórcza dodatkowa, prowadzona przez nadleśnictwo w ramach gospodarki leśnej w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych na rzecz działalności dodatkowej, realizowanej w ramach gospodarki leśnej przez zakłady Lasów Państwowych
Działalność bezpośrednio – wytwórcza dodatkowa, prowadzona przez nadleśnictwo w ramach gospodarki leśnej metodami gospodarowania nieruchomościami, obejmująca wydzierżawianie oraz wynajmowanie lasu
Działalność bezpośrednio – wytwórcza dodatkowa na rzecz gospodarki leśnej, prowadzona przez nadleśnictwo w ramach gospodarki leśnej jako działalność produkcyjna oraz usługowa na rzecz gospodarki łowieckiej, uprawianej, z wykorzystaniem leśnych obwodów łowieckich, przez koła łowieckie oraz zarządców leśnych obwodów łowieckich, nie będących nadleśnictwami
Działalność rozwojowa, prowadzona przez nadleśnictwo w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych na rzecz innych nadleśnictw, regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych lub na rzecz DGLP
Działalność rozwojowa, prowadzona przez nadleśnictwo w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych na rzecz zakładów Lasów Państwowych
Działalność rozwojowa, prowadzona przez nadleśnictwo poza usługami wewnątrzinstytucjonalnymi
Działalność administracyjna, prowadzona przez nadleśnictwo w zakresie wspomagania organów i instytucji władzy publicznej w sferze dominium w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych na rzecz innych nadleśnictw, regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych lub na rzecz Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych
Działalność administracyjna, prowadzona przez nadleśnictwo w zakresie wspomagania organów i instytucji władzy publicznej w sferze dominium poza usługami wewnątrzinstytucjonalnymi
Działalność administracyjna, prowadzona przez nadleśnictwo w zakresie wspomagania organów i instytucji władzy publicznej w sferze imperium w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych na rzecz innych nadleśnictw, regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych lub na rzecz Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych (?)
Działalność administracyjna, prowadzona przez nadleśnictwo w zakresie wspomagania organów i instytucji władzy publicznej w sferze imperium poza usługami wewnątrzinstytucjonalnymi
Działalność bezpośrednio – wytwórcza dodatkowa, prowadzona przez nadleśnictwo poza gospodarką leśną w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych na rzecz innych nadleśnictw, regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych oraz Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych
Działalność bezpośrednio – wytwórcza dodatkowa, prowadzona przez nadleśnictwo poza gospodarką leśną w formie usług wewnątrzinstytucjonalnych na rzecz zakładów Lasów Państwowych
Działalność bezpośrednio – wytwórcza dodatkowa, prowadzona przez nadleśnictwo poza gospodarką leśną, obejmująca gospodarkę łowiecką wykonywaną z wykorzystaniem polnych obwodów łowieckich
Działalność bezpośrednio – wytwórcza dodatkowa prowadzona poza gospodarką leśną przez nadleśnictwo, realizowana jako działalność usługowa lub produkcyjna na rzecz gospodarki łowieckiej, uprawianej z wykorzystaniem polnych obwodów łowieckich przez koła łowieckie lub zarządców obwodów łowieckich, nie będących nadleśnictwami
Działalność bezpośrednio – wytwórcza dodatkowa, prowadzona poza gospodarką leśną przez nadleśnictwo, obejmująca turystykę myśliwską oraz inne działania, pozostające w ramach łowiectwa w zintegrowaniu poziomym z gospodarką łowiecką, uprawianą w nadleśnictwach z wykorzystaniem leśnych obwodów łowieckich
Działalność bezpośrednio – wytwórcza dodatkowa, prowadzona poza gospodarką leśną przez nadleśnictwo, obejmująca turystykę myśliwską oraz inne działania, pozostające w ramach łowiectwa w zintegrowaniu poziomym z gospodarką łowiecką, uprawianą w nadleśnictwach z wykorzystaniem polnych obwodów łowieckich
Działalność bezpośrednio – wytwórcza dodatkowa, prowadzona poza gospodarką leśną przez nadleśnictwo, będąca działalnością usługową lub produkcyjną na rzecz turystyki myśliwskiej i innych działań, zintegrowanych poziomo z gospodarką łowiecką, uprawianą jako przejaw gospodarki leśnej przez koła łowieckie lub zarządców leśnych obwodów łowieckich, nie będących nadleśnictwami
Działalność bezpośrednio – wytwórcza dodatkowa, prowadzona poza gospodarką leśną przez nadleśnictwo, będąca działalnością usługową lub produkcyjną na rzecz turystyki myśliwskiej i innych działań, zintegrowanych poziomo z gospodarką łowiecką, uprawianą przez koła łowieckie oraz zewnętrznych zarządców polnych obwodów łowieckich
Działalność bezpośrednio – wytwórcza dodatkowa, prowadzona poza gospodarką leśną przez nadleśnictwo z zastosowaniem metod

gospodarowania mieniem
Działalność bezpośrednio – wytwórcza dodatkowa, prowadzona poza gospodarką leśną przez nadleśnictwo – pozostała działalność
DZIAŁALNOŚĆ POMOCNICZA PROWADZONA PRZEZ NADLEŚNICTWO

5.5.

Działalność Lasów Państwowych w zakresie gospodarki leśnej – rozwinięcie zagadnienia

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt.1) ustawy o lasach gospodarka leśna jest działalnością, obejmującą:

- 1) działalność leśną w zakresie:
 - a) urządzania lasu,
 - b) ochrony i zagospodarowania lasu,
 - c) utrzymania i powiększania zasobów i upraw leśnych,
 - d) gospodarowania zwierzyną ,
 - e) pozyskiwania – z wyjątkiem skupu - drewna, żywicy, choinek, karpiny, kory, igliwia, zwierzyny oraz owoców runa leśnego,
- 2) sprzedaż drewna, żywicy, choinek, karpiny, kory, igliwia, zwierzyny oraz owoców runa leśnego,
- 3) realizację pozaprodukcyjnych funkcji lasu.

W rozporządzeniu Rady Ministrów normującym gospodarkę finansową w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe wprowadzono podział gospodarki leśnej na gospodarkę leśną podstawową i uboczną. Ponadto dookreślono tu, że sprzedaż drewna, żywicy, choinek, karpiny, kory, igliwia, zwierzyny oraz owoców runa leśnego w ramach gospodarki leśnej powinna odbywać się bez przetworzenia tych dóbr.

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o lasach – „powiększanie zasobów leśnych następuje w wyniku zalesienia gruntów oraz podwyższania produktywności lasu w sposób określony w planie urządzenia lasu”.

Definicja gospodarki leśnej, zawarta w ustawie o lasach, została dość wiernie uwzględniona w przepisach dotyczącej Polskiej Klasyfikacji Działalności, z tym jednak zastrzeżeniem , że w PKD gospodarowanie zwierzyną, pozyskiwanie zwierzyny oraz jej sprzedaż w stanie nieprzerobionym zostało uwzględnione nie w ramach gospodarki leśnej, lecz w ramach gospodarki łowieckiej (była już o tym mowa powyżej).

Przy definiowaniu gospodarki leśnej ustawodawca (w wielu fragmentach definicji) posłużył się aparatem pojęciowym „niehonorującym” nazewnictwa od dziesięcioleci służącego powszechnie do określania poszczególnych działań, wchodzących w skład gospodarki leśnej. W ustawowej definicji gospodarki leśnej „na próżno” w szczególności szukać takich pojęć, jak hodowla lasu, użytkowanie główne i uboczne lasu, odnawianie lasu, pielęgnowanie lasu, wykonywanie melioracji agrotechnicznych, rębnie itd.

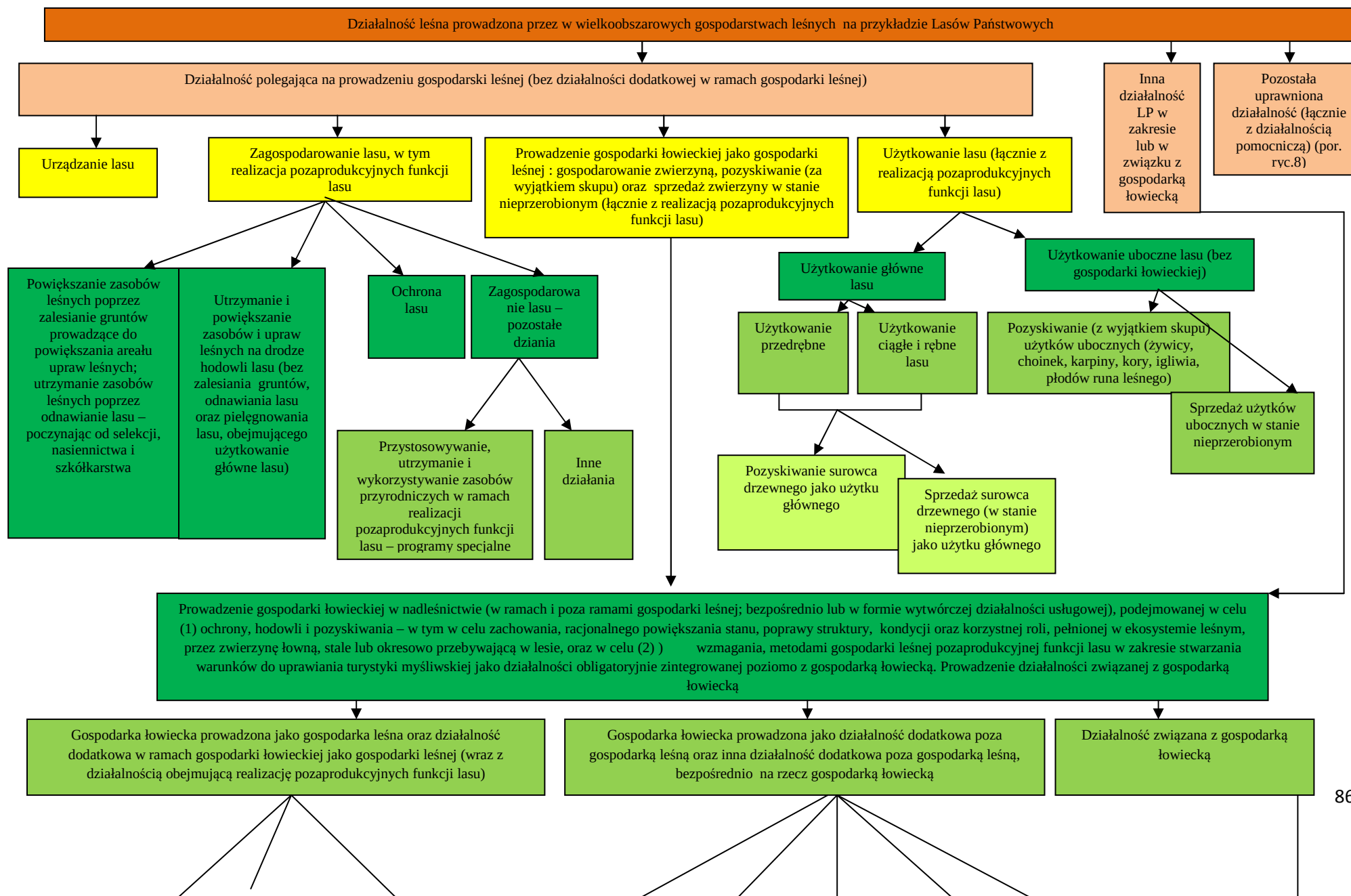
Ryc. 10 stanowi schemat blokowy działalności w zakresie gospodarki leśnej, skonstruowany w ten sposób, aby zapewniał „łączność” (także pod względem nazewnictwa) pomiędzy ustawowym zakresem „rzeczowym” gospodarki leśnej (w tym gospodarki łowieckiej),

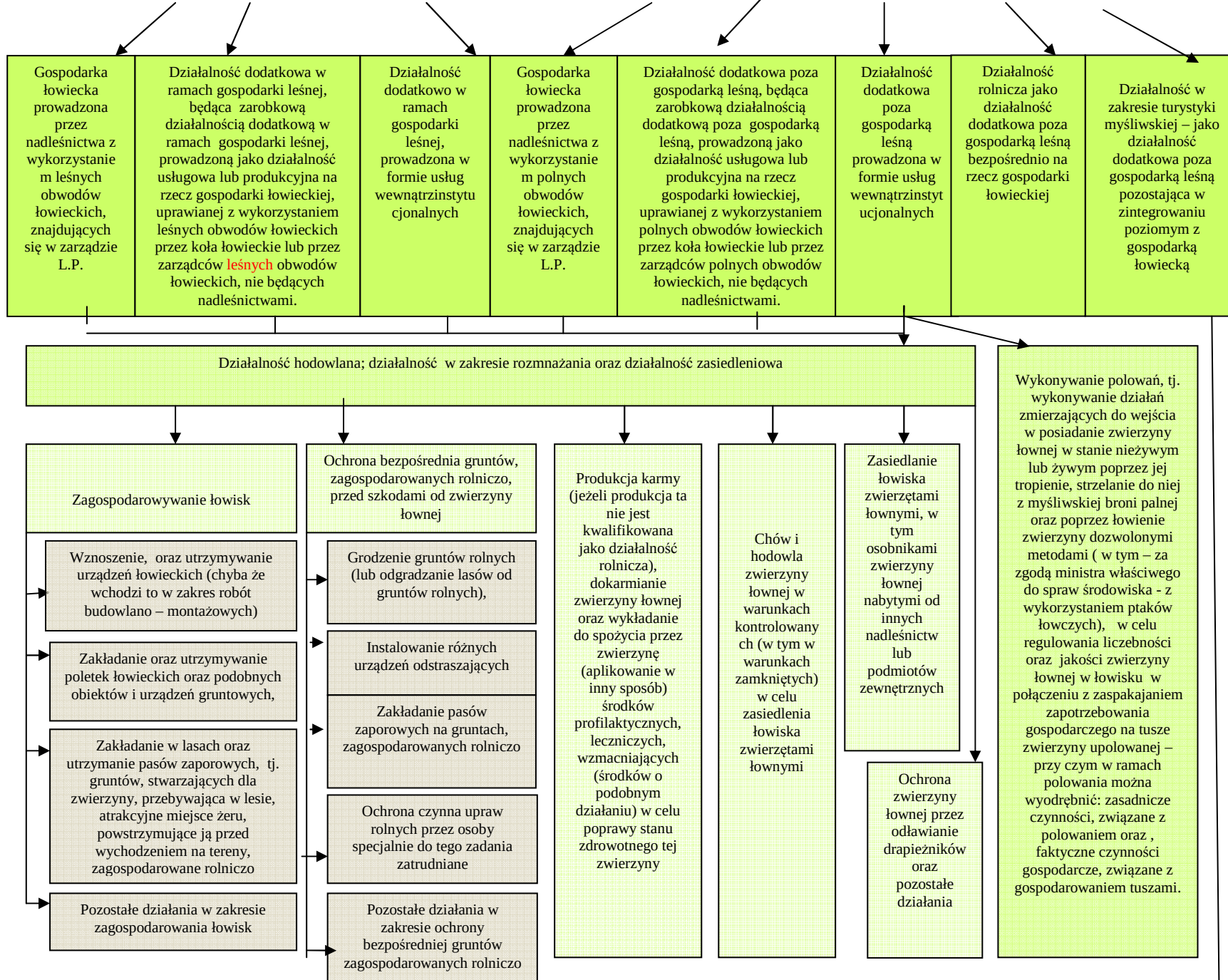
a jej zakresem faktycznym (tj. „mającym miejsce” w praktyce gospodarczej). Na rycinie tej uwzględniono też gospodarkę łowiecką w nadleśnictwach w pełnym jej zakresie rzeczowym (oraz działalność związaną z gospodarką łowiecką).

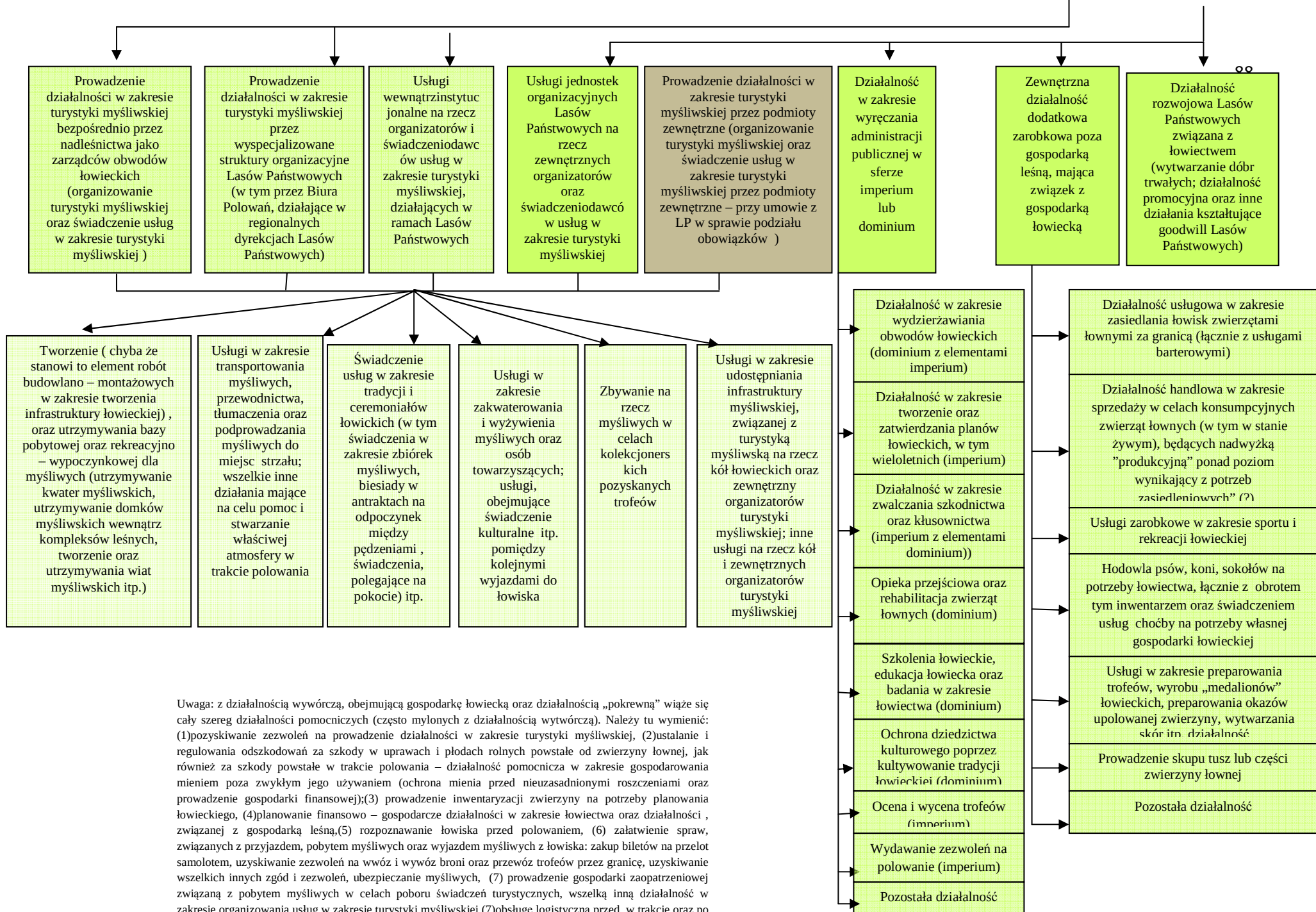
Na rycinie tej nie wyodrębniono działań w zakresie tworzenia części infrastruktury leśnej, a także utrzymania i prowadzenia działalności bieżącej w lasach, będących gruntami, obejmującymi infrastrukturę leśną (por. art. 3 pkt.2) Ustawy o lasach). Nie można było tego dokonać z tego względu, że działania, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, nie zostały ujęte w ustawowej definicji gospodarki leśnej. Należy wszakże podkreślić, że („pomimo to”) działania te są jednak w praktyce zaliczane do gospodarki leśnej- i to głównie do gospodarki leśnej, będącej działalnością podstawową (np. w ten właśnie sposób utrzymanie i inne działania w lasach z obiektami infrastruktury leśnej zostało potraktowane w Planie Kont Lasów Państwowych).

Nie ulega wątpliwości, że tworzenie (części) infrastruktury leśnej, a także utrzymanie oraz działalność bieżąca odnosząca się do gruntów z obiektami infrastruktury leśnej wyczerpuje wszelkie znamiona działalności pomocniczej na rzecz działalności bezpośrednio – wytwórczej w zakresie gospodarki leśnej. Ze względu na bardzo silny i jednoznaczny związek tych działań z gospodarką leśną sensu stricto – umowne uznawanie („wprost”) tych działań za przejaw działalności bezpośrednio – wytwórczej w zakresie gospodarki leśnej (wbrew ustawowej definicji gospodarki leśnej) wydaje się nie przekraczać granicy „tolerancji”, zwłaszcza że jest zgodne z utartą od wielu lat praktyką.

Ryc. 10 Schemat blokowy gospodarki leśnej (bez działalności dodatkowej w zakresie gospodarki leśnej, jeżeli nie dotyczy ona gospodarki łowieckiej); schemat gospodarki łowieckiej w nadleśnictwie (w pełnym jej zakresie); schemat działalności związanej z gospodarką łowiecką

Uwaga: z działalnością wywórczą, obejmującą gospodarkę łowiecką oraz działalnością „pokrewną” wiąże się cały szereg działalności pomocniczych (często mylonych z działalnością wywórczą). Należy tu wymienić: (1)pozyskiwanie zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie turystyki myśliwskiej, (2)ustalenie i regulowania odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych powstałe od zwierzyny łownej, jak również za szkody powstałe w trakcie polowania – działalność pomocnicza w zakresie gospodarowania mieniem poza zwykłym jego używaniem (ochrona mienia przed nieuzasadnionymi roszczeniami oraz prowadzenie gospodarki finansowej);(3) prowadzenie inwentaryzacji zwierzyny na potrzeby planowania łowieckiego, (4)planowanie finansowo – gospodarcze działalności w zakresie łowiectwa oraz działalności , związanej z gospodarką leśną,(5) rozpoznawanie łowiska przed polowaniem, (6) załatwienie spraw, związanych z przyjazdem, pobytem myśliwych oraz wyjazdem myśliwych z łowiska: zakup biletów na przelot samolotem, uzyskiwanie zezwoleń na wwóz i wywóz broni oraz przewóz trofeów przez granicę, uzyskiwanie wszelkich innych zgód i zezwoleń, ubezpieczanie myśliwych, (7) prowadzenie gospodarki zaopatrzeniowej związanej z pobytem myśliwych w celach poboru świadczeń turystycznych, wszelką inną działalność w zakresie organizowania usług w zakresie turystyki myśliwskiej,(7)obsługę logistyczną przed, w trakcie oraz po polowaniu (łącznie z usługą naganiania), (8) zapewnianie badań weterynaryjnych tusz upolowanej zwierzyny, (9)wszelką inną działalność, wyczerpująca znamiona działalności pomocniczej

5.6.

Działalność w zakresie realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu jako przejaw gospodarki leśnej lub innej uprawnionej działalności leśnej – rozwinięcie zagadnienia

5.6.1.

Pojęcie funkcji lasu

Działanie w ujęciu przedmiotowym może dotyczyć urządzeń i innych wytworów ludzkich, lecz również może odnosić się na przykład do ekosystemu leśnego lub części tegoż ekosystemu (w tym do lasu traktowanego jako element ekosystemu leśnego), przy czym działanie (na przykład) ekosystemu leśnego lub lasu jako części ekosystemu leśnego polega w istocie na zdarzeniach oraz procesach, obejmujących:

- 1) wymianę z otoczeniem,
- 2) przepływy wewnętrzne oraz
- 3) przekształcenia

materii, energii oraz informacji.

Z działaniem w ujęciu przedmiotowym (ale także z działaniem w ujęciu podmiotowym) łączą się funkcje tego działania, czyli skutki tegoż działania.

Jeżeli działanie jest rozpatrywane w aspekcie funkcji tego działania - działanie, w sposób bardziej adekwatny, powinno być nazywane **funkcjonowaniem**.

Funkcjom (na przykład) ekosystemu leśnego lub lasu jako części ekosystemu leśnego można umownie przypisać charakter funkcji wewnętrznych lub zewnętrznych. Funkcjom lasu (traktowanego tu jako część ekosystemu leśnego) należy przypisywać charakter funkcji wewnętrznych, jeżeli funkcje te rozpatruje się jako czynniki kształtujące na przykład stopień trwałości, stabilności (lub – odwrotnie - niestabilności), odporności (lub – odwrotnie – nieodporności) lasu na czynniki destrukcyjne. Funkcją wewnętrzną lasu jest też na przykład efekt synergii wewnętrznej (wzajemnego korzystnego oddziaływania na siebie poszczególnych funkcjonalnych części lasu, na przykład wydzielen leśnych /wyłączeń taksacyjnych/).

Funkcjom lasu należy przypisywać charakter funkcji zewnętrznych, jeżeli funkcje te rozpatruje się w kontekście ich przydatności społeczno – gospodarczej.

O ile w ujęciu przedmiotowym funkcje działania (funkcjonowania) wytworów rąk ludzkich (na przykład funkcje pilarki spalinowej do ścinki drzew czy funkcje przysłowiowych gwoździ do trumny) są z góry zakładane w toku projektowania tych wytworów (funkcją działania /funkcjonowania/ pilarki spalinowej jest m.in. skutek w postaci ściętego drzewa; funkcją gwoździ do trumny jest trwałe zespolenie wieka trumny z jej częścią zasadniczą) - **o tyle funkcje na przykład lasu są funkcjami zewnętrznymi dlatego, że takie znaczenie skutkom funkcjonowania lasu zostało nadane przez człowieka:** funkcje lasu dlatego można nazywać funkcjami zewnętrznymi, iż jednostki ludzkie zidentyfikowały określone skutki działania przedmiotowego (funkcjonowania) lasu jako przydatne dla siebie (wprost lub pośrednio), ale także dlatego, iż w toku rozwoju cywilizacyjnego jednostki ludzkie „nauczyły” się lub dostosowały się do wykorzystywania skutków działania lasów dla swojego pożytku (dla swojego dobra).

Podział funkcji (na przykład) lasu na funkcje wewnętrzne oraz funkcje zewnętrzne jest zatem w dużym stopniu umowny: funkcje zewnętrzne ekosystemów są ściśle determinowane ich funkcjami wewnętrznymi.

Poprzez funkcje zewnętrzne – z funkcjonowaniem, w tym istnieniem lasów (jako gruntów, których powierzchnie są pokryte roślinnością leśną lub są przejściowo pozbawionymi tej

roślinności) wiąże się ich naturalna zdolność do zaspokajania potrzeb różnych beneficjentom (do przysparzania korzyści różnym beneficjentom).

Zjawiska, będące skutkiem naturalnych zdarzeń oraz procesów, zachodzących (mających miejsce) w lasach, tj. będące skutkiem funkcjonowania, w tym istnienia lasów, stanowią naturalne zewnętrzne funkcje lasów, jeżeli skutki te (efekty) są wykorzystywane do zaspokajania potrzeb różnych beneficjentów (jeżeli wynikowo przysparzają korzyści różnym beneficjentom).

W gospodarce nieruchomościami gruntowymi społeczno – gospodarcza przydatność lasów polega na wypełnianiu przez nie funkcji zewnętrznych, skutkujących wielorakimi użytecznościami (użytkami) materialnymi i niematerialnymi

Funkcjonowaniem w wypełnianiu zewnętrznych naturalnych funkcji przez las jest jego działanie (oddziaływanie przedmiotowe), które – w związku z naturalną zdolnością lasów do przyczyniania się do zaspokajania potrzeb różnych beneficjentów (do przysparzania korzyści różnym beneficjentom) – wywołuje skutki, będące określonymi użytecznościami materialnymi lub niematerialnymi (zbiorem użyteczności materialnych lub niematerialnych).
 Użyteczności jako naturalne zewnętrzne funkcje lasu można porównać (ale tylko porównać) do pożytków naturalnych rzeczy w rozumieniu kodeksu cywilnego.
 Skutki, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, są naturalnymi zewnętrznymi funkcjami lasu.

Dokonując świadomie powtórzenia stwierdzeń już częściowo utrwalonych powyżej, działania w ujęciu przedmiotowym nie należy mylić z działaniem (działalnością) podmiotu praw i obowiązków, którym jest wyodrębnione klasyfikacyjnie, zintegrowane oraz zdefiniowane pod względem czasowym zgrupowanie:

- 1) czynów ludzkich, w tym czynów, będących czynnościami konwencjonalnymi (w podmiotach, korzystających z tzw. „siły najemnej”, dokonywanie czynności konwencjonalnych z ekonomicznego punktu widzenia oznacza nabywanie przez podmiot praw i obowiązków oraz zużywanie zasobów pracy oraz praw do wytworów intelektualnych, powstających w ramach stosunku pracy),
- 2) produktów wyjściowych działalności usługodawców (nabywanych oraz zużywanych przez podmiot prowadzący działanie),
- 3) działań przedmiotowych wytworów rąk ludzkich (z ekonomicznego punktu widzenia działanie przedmiotowe wytworów rąk ludzkich /środków trwałych, przedmiotów długotrwałego użytku czy po prostu materiałów/ prowadzi do ich zużywania w procesie wytwarzania produktów wyjściowych działalności),
- 4) działań przedmiotowych zasobów naturalnych,

przy czym w przypadku, gdy działanie jest prowadzone przez podmiot gospodarki narodowej, wówczas skutek tego działania należy identyfikować jako element (część składową) produktu (półproduktu) wyjściowego działalności tego podmiotu. Suma tych elementów składa się na produkt (półprodukt) wyjściowy działalności podmiotu.

A zatem skutkiem działania podmiotowego (skutkiem działania podmiotu praw i obowiązków, prowadzących gospodarstwa leśne) nie jest naturalna funkcja zewnętrzna w wyżej omówionym znaczeniu (nie jest powstający naturalnie skutek działania przedmiotowego lasu), gdyż jest nim funkcja (skutek) działania podmiotowego, będąca określoną użytecznością, odpowiadającą części składowej produktu (półproduktu) wyjściowego działalności tegoż podmiotu.

Pierwotnie las jako grunt jako powierzchnia pokryta roślinnością leśną lub (w sposób naturalny, na przykład w następstwie pożarów) przejściowo pozbawiony tej roślinności, stanowił dobro samo w sobie (w podejściu antropocentrycznym oraz z aksjologicznego punktu widzenia stanowił samoistną wartość instrumentalną, związaną z faktem samego występowania na kuli ziemskiej), albowiem – poprzez funkcjonowanie w samoistnym wypełnianiu swoich zewnętrznych funkcji naturalnych – był wykorzystywany do zaspokajania wszechstronnych potrzeb społecznych, w tym gospodarczych (co jednak ze strony ludzi zawsze wymagało określonej aktywności, polegającej choćby na udaniu się do niczyjego lasu celem schronienia się w nim lub w celu zebrania chrustu, jagód czy grzybów).

Jedną z podstawowych zewnętrznych funkcji lasu jest funkcja jego przydatności do współkształtowania formy organizacyjno – prawnej podmiotów prowadzących szeroko rozumianą działalność wytwórczą, w tym działalność leśną. Chodzi tu o współkształtowanie formy organizacyjno – prawnej podmiotów w takim zakresie, w jakim charakterystyką tejże formy jest stan posiadania podmiotu. Jest to zatem funkcja, odpowiadająca użyteczności, warunkującej powstanie (współcześnie) określonego dobra instytucjonalnego:

- 1) gospodarstwa leśnego działającego w danej formie organizacyjno – prawnej (na przykład w formie organizacyjno – prawnej przedsiębiorstwa, gospodarstwa rolnego, ale także w każdej innej dopuszczalnej aktualnie formie organizacyjno – prawnej, łącznie z tzw. teoretycznymi gospodarstwami leśnymi funkcjonującymi w ramach danego podmiotu jako tzw. teoretyczne jednostki produkcyjne w rozumieniu przepisów unijnych dotyczących obserwacji procesu produkcyjnego w UE),
czy
- 2) osoby prawnej sektora jednostek finansów publicznych, działającego w formie organizacyjno – prawnej parku narodowego.

Nie może przy tym ująć uwadze, że w pewnej (niewielkiej) liczbie gospodarstw domowych las (będąc w posiadaniu osób fizycznych należących do tych gospodarstw) również pełni wyżej wymienioną funkcję, choćby był to zasób wykorzystywany bardzo jednostronnie: do odpoczynku za miastem czy kształtowania renowy w otoczeniu społeczno – gospodarczym (posiadanie lasu dla samego posiadania).

Na obecnym etapie rozwoju cywilizacyjnego naturalna „samoistna” zewnętrzna funkcja lasu kształtowania ładu podmiotowego działalności została praktycznie w całości „skonsumowana” w ramach pierwotnego podziału zasobów naturalnych globu ziemskiego.

Nie ma bowiem lasów jako dóbr wolnych (występujących w nieograniczonych ilościach), a przy tym:

- 1) nie mających swojego właściciela,
- 2) nie wchodzących w skład zintegrowanych zasobów majątkowych w posiadaniu określonych podmiotów,
oraz
- 3) nie wykorzystywanych przez właścicieli lub/oraz przez posiadaczy niebędących właścicielami do prowadzenia działalności wytwórczej, choćby działalności polegającej na ścisłej ochronie przyrody albo na samo-zaspokajaniu potrzeb gospodarstwa domowego²⁶.

²⁶ w myśl przepisów zawartych w rozporządzeniu RM, dotyczącym Polskiej Klasyfikacji Działalności, działalność wytwórcza mająca wpływ na PKB jest prowadzona również w ramach sektora gospodarstw domowych; konkretnie jest prowadzona przez osoby fizyczne będące członkami szeroko rozumianych gospodarstw domowych, choćby osoby te nie były legitymowane numerem REGON. Jeżeli pani domu nie zakupuje powideł, lecz je wytwarza, to w metodyce GUS przyczynia się przez to do przyrostu PKB (GUS szacuje ten przyrost na podstawie badań ankietowych określonej reprezentatywnej próby gospodarstw domowych). Przykładowe wytwarzanie powideł w celu ich spożycia stanowi przykład samo - zaspokajania

Współcześnie nie można legalnie skorzystać z naturalnej zewnętrznej funkcji lasu kształtowania ładu podmiotowego działalności poprzez akt zajęcia lasu (poza stosunkami cywilnoprawnymi lub innymi aktami wykonywania przepisów szeroko rozumianych aktów prawa pozytywnego) i wprowadzenie go na takiej pozaprawnej drodze w orbitę swojego władztwa²⁷.

Należy przy tym podkreślić, że przejawem „skonsumowania” przedmiotowej funkcji podstawowej było przekształcenie części lasów jako gruntów, których powierzchnie są pokryte roślinnością leśną lub są przejściowo pozbawionej tej roślinności, na lasy jako grunty, których powierzchnie są pokryte urządzeniami oraz obiektami, związanymi z działalnością leśną, w tym z gospodarką leśną.

Nie oznacza to, że wraz z pierwotnym podziałem zasobów naturalnych globu ziemskiego naturalna zewnętrzna funkcja kształtowania ładu podmiotowego zaniknęła. Współcześnie bowiem:

- 1) w poszczególnych gospodarstwach leśnych (także w parkach narodowych) następuje zmiana proporcji:
 - a) pola powierzchni lasów jako gruntów, których powierzchnie są pokryte roślinnością leśną lub są przejściowo pozbawione roślinności leśnej, do
 - b) pola powierzchni lasów jako gruntów, które są pokryte urządzeniami oraz obiektami, związanymi z działalnością leśną (część lasów jako gruntów, obejmujących roślinność leśną lub przejściowo pozbawionych roślinności leśnej, jest przecież nadal permanentnie zamieniana na lasy jako grunty z urządzeniami i obiektami, związanymi z działalnością leśną - i odwrotnie),
ale również
 - c) pola powierzchni lasów do pola powierzchni nieruchomości gruntowych, nie będących lasami,
- 2) następuje przekazywanie lasów pomiędzy różnymi podmiotami władającymi lasami, w szczególności następuje przekazywanie lasów: (1) w ramach zgrupowania gospodarstw leśnych, (2) pomiędzy gospodarstwami leśnymi a parkami narodowymi, (3) pomiędzy gospodarstwami leśnymi czy parkami narodowymi a gospodarstwami domowymi ,
- 3) z gospodarstw leśnych (oraz innych podmiotów władających lasami) są wyłączone i trwale zbywane na rzecz podmiotów zewnętrznych lasy z przeznaczeniem na cele nieleśne i odwrotnie: do podmiotów władających lasami są włączane grunty celem ich pokrycia roślinnością leśną,
- 4) następuje przekazywanie lasów na potrzeby instytucjonalne różnych podmiotów poprzez obciążanie lasów ograniczonymi prawami rzeczowymi lub prawami obligacyjnymi nie przenoszącymi własności (lub zarządu).

potrzeb konsumpcyjnych gospodarstw domowych. Gospodarstwo domowe samo wytwarza powidlą, a następnie samo je konsumuje. W przypadku, w którym określona osoba fizyczna, jako osoba fizyczna będąca członkiem gospodarstwa domowego, włada lasem pod tytułem prawa własności (wspólności majątkowej) czy każdym innym tytułem prawnym, a ona sama oraz pozostali członkowie gospodarstwa domowego wykorzystują ten las wyłącznie do rekreacji – to oznacza to, iż osoba władająca lasem wykorzystuje ten las do realizacji jego jednej z pozaprodukcyjnych funkcji (funkcja stwarzania możliwości wypoczynku). Oznacza to, że osoba fizyczna władająca tym przykładowym lasem prowadzi mono-funkcyjną gospodarkę leśną, skutkującą tym, że ona sama, członkowie jego rodziny (ale także osoby zaproszone) po określonym „wkładzie” własnym (choćby „wkład” ten polegał na zużyciu środków dla przyjazdu do lasu) mogą się zrelaksować (mogą wypocząć w lesie). Mamy tu zatem do czynienia z innym przykładem samo – zaspokajania potrzeb gospodarstw domowych (choć zapewne umykającym badaniom ankietowym GUS).

²⁷ na marginesie – wchodzenie we władanie nieruchomościami pod tytułem prawa własności na zasadzie „kto pierwszy, ten lepszy” nie zawsze w dziejach ludzkości nie miało określonych podstaw prawnych

Opisane powyżej działania dotyczące gruntów we władaniu szeroko rozumianych gospodarstw leśnych są niewątpliwie przejawem gospodarowania przez te podmioty zasobami majątkowymi znajdującymi się w ich władaniu. Na ogół gospodarowanie to oznacza prowadzenie tzw. miękkiej działalności rozwojowej (por. Ryc.8), choć może również być identyfikowane (w tym jednocześnie w ramach zintegrowania poziomego) jako działalność w zakresie wspomagania władzy publicznej w sferze dominium (np. zapewnianie podaży gruntów na potrzeby osiągania celów publicznych), a nawet w sferze imperium (ochrona metodami imperialnymi zasobów leśnych na terytorium kraju) .

Działania, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, w swojej „najgłębszej” istocie polegają na modyfikowaniu naturalnej zewnętrznej funkcji lasu jako „jako narzędzia” przydatnego w kształtowaniu ładu podmiotowego prowadzenia działalności (na wykorzystywaniu – celem kształtowania ładu podmiotowego prowadzenia działalności - naturalnej zdolności /przydatności/ lasów do tego kształtowania).

Ze względu na to, że wyżej wymieniona „samoistna” naturalna zewnętrzna funkcja lasu jako elementu przydatnego w kształtowaniu ładu podmiotowego prowadzenia działalności została już „skonsumowana” w toku rozwoju cywilizacyjnego (tj. po zakończeniu się procesu pierwotnego podziału zasobów naturalnych wśród różnych właścicieli) – obecnie las nie zaspokaja (nie jest wykorzystywany do zaspokajania) wszechstronnych potrzeb społecznych, w tym gospodarczych i środowiskowych, poprzez swoje naturalne funkcje zewnętrzne.

W ramach działalności leśnej, w tym w ramach gospodarki leśnej, lasy są natomiast wykorzystywane wraz z innymi zasobami ekonomicznymi, wchodzącymi w skład gospodarstw leśnych, do wytwarzania produktów (półproduktów) wyjściowych działalności leśnej.

To właśnie te produkty (półprodukty) są obecnie dobrami nieinstytucjonalnymi, zaspakajającymi wyżej wymienione potrzeby (wykorzystywanymi do zaspokajania wyżej wymienionych potrzeb). Wykorzystywanie lasów, o którym mowa powyżej, następuje poprzez modyfikowanie metodami działalności leśnej ich funkcji naturalnych, w tym zewnętrznych funkcji naturalnych (społeczno – gospodarcza przydatność lasów w gospodarce lasami i gruntami).

Modyfikowanie naturalnych funkcji lasu, w tym naturalnych zewnętrznych funkcji lasu, jest w gruncie rzeczy istotą działalności leśnej, w tym (ale niewyłącznie) jest istotą gospodarki leśnej. Zwróćmy bowiem uwagę na okoliczność, że nie każde modyfikowanie naturalnych zewnętrznych funkcji lasu skutkuje produktami wyjściowymi gospodarki leśnej. Jak powyżej wykazano – może na przykład skutkować produktami wyjściowymi działalności rozwojowej czy usługami wspomagania przez szeroko rozumiane gospodarstwa leśne władzy publicznej w sferze dominium.

Wzorując się na nazewnictwie z ustawy o lasach – owe modyfikowanie naturalnych funkcji lasu może być nazwane realizowaniem funkcji lasu.

W związku z podjęciem prac nad Narodowym Programem Leśnym w niektórych kręgach interesariuszy zrodził się i w obiegu nieformalnym jest artykułowany pogląd, iż urzeczywistnianie idei modelu lasu trwale i w coraz większym stopniu wielofunkcyjnego nie będzie realne bez wyodrębniania w ramach poszczególnych gospodarstw leśnych obszarów funkcjonalnych, ukierunkowanych na realizację bardzo wąskiego „pasma” zewnętrznych

funkcji lasu. Jakkolwiek różnicowanie poszczególnych, funkcjonalnie wyodrębnionych, nieruchomości leśnych pod względem listy i uszeregowania naturalnych zewnętrznych funkcji lasu z punktu widzenia ich „priorytetowości” nie jest zamysłem z gruntu chybionym (na przykład przy realizowaniu koncepcji tzw. gospodarstw węglowych), to kategorycznie należy sprzeciwić się kreowaniu wyżej wymienionego poglądu, jeżeli jego „materializacja” miałaby oznaczać tworzenie obszarów funkcjonalnych z nastawieniem na prowadzenie w ich ramach gospodarki leśnej w istocie mono – funkcyjnej - przy założeniu, iż efekt wielofunkcyjności będzie występował dopiero w skali całego wielkoobszarowego gospodarstwa leśnego (na przykład w skali Lasów Państwowych).

Zdaniem autora nie mogłoby to nie prowadzić do zjawiska niebezpiecznego zniekształcania metodami działalności leśnej naturalnych wewnętrznych funkcji lasu, a ich ich jedynie modyfikowania, przy wzorowaniu się, w ramach tego modyfikowania, na procesach zachodzących naturalnie w ekosystemach leśnych. Już raz w Lasach Państwowych zdecydowano się na podobny „eksperyment” w ramach programu zakładania plantacji topolowych – ze znanym leśnikom tego skutkiem.

Lansowanie koncepcji wyodrębniania obszarów funkcjonalnych, w ramach których miałaby być prowadzona *de facto* gospodarka leśna mono – funkcyjna,

5.6.2.

Pojęcie realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu oraz rzeczowego produktu wyjściowego gospodarki leśnej, związanego z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu

W ramach tego fragmentu „Wizji działań na rzecz rozwoju...” dokonano rozwinięcia zagadnienia realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu, decydując się przy tym świadomie na dokonanie powtórzenia stwierdzeń, już powyżej wyartykułowanych.

Wnikając w istotę ustawowej definicji gospodarki leśnej – uprawnione jest stwierdzenie, że gospodarka leśna polega :

- 1) na długotrwałym procesie wytwarzania rzeczowych produktów wyjściowych działalności w postaci użytków działalności podstawowej i ubocznej (proces ten obejmuje w określonych zakresie zagospodarowanie, w tym hodowlę i ochronę, oraz użytkowanie lasu)
- 2) na zbywaniu tych produktów w stanie nieprzerobionym,
oraz
- 3) na tzw. realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu.

Pojęcie realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu jako części składowej gospodarki leśnej jest mało precyzyjne, lecz wprowadzenie tego pojęcia do definicji gospodarki leśnej należy niewątpliwie uznać za pozytywny skutek (w ocenie zgeneralizowanej – destrukcyjnego) nowelizowania ustawy o lasach.

Realizowanie (wytwarzanie) w ramach gospodarki leśnej użyteczności niematerialnych jest wytwarzaniem określonych produktów, choćby pobieranych na warunkach nieodpłatnych. Z tego względu bardziej prawidłowe jest posługiwanie się terminem „zewnętrzna funkcja niematerialna lasu ”.

Tak zwana realizacja pozaprodukcyjnych funkcji lasu jako część składowa gospodarki leśnej jest właśnie w istocie modyfikowaniem metodami gospodarki leśnej niektórych z naturalnych funkcji lasu w celu wytworzenia użyteczności niematerialnych, „nabywanych”

przez beneficjentów, którzy nie są właścicielami lub prawnymi reprezentantami właścicieli lasów - w tym „nabywanych” (pobieranych) w Lasach Państwowych przez różnych beneficjentów na warunkach niekomercyjnych (tj. nieodpłatnie lub za częściową odpłatnością, pokrywającą część kosztów ewidentnie związanych z wytwarzaniem tych produktów lub półproduktów/).

Dopóki nie wystąpią beneficjenci omawianych użyteczności (także użyteczności materialnych), można mówić tylko o regulowanej lub nieregulowanej przez człowieka zdolności lasu do zaspokajania społeczno – gospodarczego zapotrzebowania na użyteczności (użytki) leśne.

Jedynie w lasach naturalnych powstałych bez jakiegokolwiek ingerencji człowieka, funkcjonowanie lasów, skutkujące użytecznościami leśnymi ma charakter nieregulowany, chociaż i w tym przypadku niezbędne są określone nakłady pracy żywej i uprzedmiotowionej ze strony beneficjentów tych użyteczności (rolnik nie skorzysta ze zdolności lasu wzmagania i poprawy jakości produkcji rolnej, jeśli nie poniesie nakładów na prawidłową gospodarkę rolną, zaś mieszkaniec miasta nie skorzysta ze zdolności lasu do zaspokajania zapotrzebowania na wypoczynek, rekreację i turystykę w lesie, jeśli nie poniesie nakładów na przyjazd do lasu).

W pozostałych stanach faktycznych funkcje zewnętrzne lasu mają charakter regulowany, a ich regulatorem jest działalność leśna w najszerszym tego słowa znaczeniu, w tym przede wszystkim gospodarka leśna.

Łatwo wykazać, że realizowanie pozaprodukcyjnych funkcji lasu zawsze wiąże się z doprowadzeniem do zmagazynowania (przechowywania) w lesie „dobrej” lub „złej” materii, energii oraz informacji lub/ oraz z przekazaniem na rzecz różnych beneficjentów (najczęściej z ich udziałem) dobrej materii, energii oraz informacji.

Podmioty prowadzące gospodarstwa leśne są obowiązane do prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.

Oznacza to, że prawidłowa gospodarka leśna, to taka gospodarka, której produkty (półprodukty) rzeczowe i nierzeczowe :

- 1) zaspokajają – z upływem czasu w coraz większym stopniu i zakresie - potrzeby społeczne, w tym gospodarcze (są wykorzystywane do zaspokajania potrzeb społecznych, w tym gospodarczych), współcześnie oraz w dającej się przewidzieć przyszłości (trwała gospodarka leśna),
- 2) są wytwarzane bez preferencji dla żadnego z tych produktów (bez preferencji, nie mającej swojego uzasadnienia szczególną przydatnością poszczególnych części przestrzennych lasu do wypełniania określonych funkcji modyfikowanych metodami gospodarki leśnej) (gospodarka leśna zrównoważona).

Nierzeczowym produktem gospodarki leśnej, wytwarzanym przez podmiot prowadzący gospodarstwo leśne, może być konkretna usługa (świadczenie) podmiotów prowadzących gospodarkę leśną (na przykład świadczenie w zakresie przechowywania przez ekosystemy leśne dwutlenku węgla jako gazu, będącego według dominujących poglądów naukowych głównym czynnikiem sprawczym ocieplania się klimatu), lecz (znaczenie częściej) jest to stwarzanie przez prowadzących gospodarstwa leśne warunków do uzyskania określonych korzyści przez określonych beneficjentów (na przykład „przysposabianie” lasów do poboru świadczeń wypoczynkowych w związku z powszechną dostępnością lasów dla ludności).

Jeżeli istotą udziału podmiotów, prowadzących gospodarstwa leśne, w wytwarzaniu nierzeczowych produktów wyjściowych gospodarki leśnej, jest właśnie stwarzanie warunków

do uzyskania określonych korzyści przez określonych beneficjentów – to zasadniczo należy przyjmować, że podmioty prowadzące gospodarstwa leśne wytwarzają jedynie półprodukt, który staje się nierzeczowym produktem wyjściowym gospodarki leśnej po wykonaniu określonych działań przez beneficjenta tegoż produktu. Beneficjent jest zatem „współtwórcą” nierzeczowego produktu wyjściowego gospodarki leśnej. Powracając do przykładu rolnika i mieszkańca miasta - dopóty nie skorzysta on ze zdolności lasu (modyfikowanej metodami gospodarki leśnej) do wzmagania i poprawy jakości produkcji rolnej, dopóki nie poniesie nakładów na prawidłową gospodarkę rolną, zaś mieszkaniowiec miasta nie skorzysta ze zdolności lasu (modyfikowanej metodami gospodarki leśnej) do zaspokajania zapotrzebowania na wypoczynek, rekreację i turystykę, dopóki nie poniesie nakładów co najmniej na przyjazd do lasu.

Dla powstania nierzeczowego produktu wyjściowego gospodarki leśnej – w ramach powszechnej dostępności do lasów i niematerialnych ich funkcji zewnętrznych, modyfikowanych poprzez działalność leśną – wymagany jest zbieg następujących zdarzeń:

- 1) ukształtowanie (zmodyfikowanie) metodami gospodarki leśnej zdolności do świadczeń niematerialnych (stworzenie warunków do świadczeń niematerialnych),
oraz
- 2) pobranie świadczeń niematerialnych przez beneficjentów, połączone z określoną ich aktywnością, tj. w połączeniu z określonymi ich działaniami (w tym połączone z ponoszeniem przez beneficjentów określonych nakładów, w tym obejmujących ewentualne określoną odpłatność).

Dlatego tak ważne jest wytwarzanie owych nierzeczowych półproduktów wyjściowych gospodarki leśnej nie „na magazyn”, lecz pod rzeczywiste potrzeby.

Znane są na przykład przypadki tworzenia bogatej infrastruktury turystycznego zagospodarowania lasu bez uwzględnienia okoliczności znikomej „penetracji” lasów przez turystów.

Możliwość oraz uzasadnienie dla wytwarzania nierzeczowych produktów (półproduktów) wyjściowych gospodarki leśnej może mieć charakter „uniwersalny”, tj. może następować w każdym miejscu występowania lasu, lecz może następować oraz może być uzasadniano związkiem z konkretnym położeniem lasu.

5.6.3.

Odpłatność finansowa za wytwarzanie nierzeczowych produktów wyjściowych gospodarki leśnej

Jak dotychczas podmioty prowadzące gospodarstwa leśne uczestniczą w wytwarzaniu nierzeczowych produktów wyjściowych gospodarki leśnej tylko w określonym zakresie, albowiem zasadnicze „obowiązki” w realizacji tego procesu przypadają ich beneficjentom.

Jeżeli nierzeczowe produkty (półprodukty) wyjściowe gospodarki leśnej są wytwarzane w ramach trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w wykonaniu planu urządzenia lasu, to co do zasady podmiotom prowadzącym gospodarkę leśną z wykorzystaniem lasów państwowych nie przysługuje, nie powinna przysługiwać gratyfikacja finansowa za wytworzenie tych produktów (nierzeczowy produkt wyjściowy gospodarki leśnej jako „naturalny” efekt wytwarzania surowca drzewnego i innych rzeczowych produktów gospodarki leśnej zgodnie z zasadami trwale zrównoważonej gospodarki leśnej).

Koszty „standardowe” prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej są kosztami wytwarzania surowca drzewnego, produktów ubocznego użytkowania lasu sensu stricto, produktów gospodarki łowieckiej oraz produktów, w tym usług działalności dodatkowej, zaliczonej do gospodarki leśnej, a jednocześnie są to koszty doskonalenia (modyfikowania) metodami gospodarki leśnej zdolności lasów do zaspokajania zapotrzebowania beneficjentów na niematerialne świadczenia lasów. Z mocy prawa żaden podmiot prowadzący gospodarstwo leśne nie może wytwarzać surowca drzewnego oraz innych wyżej wymienionych produktów gospodarki leśnej z pominięciem obowiązku doskonalenia (modyfikowania) metodami gospodarki leśnej zdolności lasów do zaspokajania zapotrzebowania beneficjentów na omawiane świadczenia. Wytwarzanie surowca drzewnego i innych materialnych produktów gospodarki leśnej oraz realizacja pozaprodukcyjnych funkcji lasu – są to działalności, pozostające w obligatoryjnym zintegrowaniu poziomym.

Należy mieć przy tym na względzie, że z punktu widzenia ww. obowiązku występuje oczywista nierównowaga między Lasami Państwowymi a podmiotami prywatnymi prowadzącymi gospodarkę leśną. Podmiotom prywatnym bowiem przysługuje na przykład prawo do wprowadzenia trwałego zakazu wstępu do lasów. Podmioty prawa prywatnego są uprawnione do pobierania odpłatności komercyjnej za wszelkie świadczenia, „serwowane” w ramach trwale zrównoważonej gospodarki leśnej. Lasy Państwowe są uprawnione do wytwarzania surowca drzewnego i materialnych użytków ubocznych oraz uzyskiwania określonych korzyści ze zbywania tych produktów - pod warunkiem, że prowadzona wraz z tym w obligatoryjnym zintegrowaniu poziomym działalność w zakresie realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu następuje co do zasady bez gratyfikacji za jej efekty.

W tym miejscu należy odwołać się normy do art. 5 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz. U. z 2001 r. , Nr 97, poz. 1051; z 2003 r. , Nr 113, poz. 1068) , stanowiącej, że „świadczenia pozaprodukcyjne zasobów naturalnych Skarbu Państwa na potrzeby własne ludności, w szczególności rekreacja oraz niekomercyjny zbiór runa leśnego, są nieodpłatne”.

Norma ta oznacza *a contrario* , że użyteczności niematerialne, będące nierzeczowymi produktami gospodarki leśnej, wytwarzanymi przez Lasy Państwowe mogą nie być nieodpłatne, tj. mogą być:

- 1) częściowo odpłatne,
- 2) odpłatne do wysokości kosztów wytworzenia,
- 3) zbywane na warunkach rynkowych.

Użyteczności te mogą być wreszcie źródłem innym korzyści, przypadających Lasom Państwowym.

Uprawniona jest przy tym teza, że odpłatność za omawiane użyteczności może następować w przypadkach, w których:

- 1) nierzeczowe produkty (półprodukty) wyjściowe działalności leśnej, w tym gospodarki leśnej, są wytwarzane w wykonaniu na tę okolicznych sporządzonych programów działań, nie naruszających, lecz „doskonalących” plan urządzenia lasu (choć docelowo programy te mogą stać się również częściami składowymi planów urządzenia lasu jako programy nieobligatoryjne, poddawane realizacji według suwerennej i świadomej decyzji nadleśniczego) ,
- 2) następuje istotne ograniczenie roli beneficjentów w wytwarzaniu nierzeczowych produktów wyjściowych gospodarki leśnej poprzez sprowadzenie ich roli praktycznie wyłącznie do roli „konsumenta”.

O częściowej odpłatności można mówić wówczas, gdy na przykład Lasy Państwowe ponoszą:

- 1) koszty utrzymania infrastruktury „pobytovej”, pozwalającej na dokonywanie świadczeń, wykraczających poza zakres świadczeń warunkujących, tj. świadczeń, niezbędnych do pobrania przez beneficjenta danego rzeczowego produktu („półproduktu”) wyjściowego gospodarki leśnej,
czy
- 2) koszty „oprowadzania” po lesie osób w nim wypoczywających.

Są granice modyfikowania metodami gospodarki leśnej naturalnych funkcji lasu (w tym naturalnych zewnętrznych funkcji lasu), po przekroczeniu których nie należy już mówić o prowadzeniu działalności w zakresie gospodarki leśnej, lecz o prowadzenie działalności leśnej, wyczerpującej znamiona działalności dodatkowej poza gospodarką leśną.

Dopóki na przykład wydzielony oraz odpowiednio urządzony fragment nieruchomości leśnej służy do postoju (w określonych minimalnych warunkach) pojazdów mechanicznych, którymi osoby fizyczne, przybywają do lasów w celach wypoczynku, choćby wypoczynku w ramach przerwy w podróży - dopóty takie świadczenie „postojowe”, w granicach warunkujących pobór świadczeń wypoczynkowych, jest rzeczowym półproduktem wyjściowym gospodarki leśnej, nawet wówczas, gdy ze względu na poprawione warunki tegoż postoju są za te usługi pobierane pewne opłaty.

Jeżeli jednak z funkcjonowaniem „parkingu leśnego” wiąże się prowadzenie działalności w zakresie usług gastronomicznych, handlowych czy noclegowych, to przynajmniej część tych świadczeń zaczyna wyczerpywać znamiona produktów działalności zarobkowej – ze wszystkimi tego konsekwencjami, w tym dotyczącymi zagadnienia wyłączania gruntów leśnych z produkcji w celu prowadzenia takiej działalności. W takim przypadku nie należy mówić o komercjalizacji rzeczowych produktów wyjściowych gospodarki leśnej, lecz o sprzedaży produktów wyjściowych działalności zarobkowej.

W literaturze przedmiotu autorzy niektórych publikacji posługują się czasem pojęciem komercjalizacji publicznych funkcji lasu. Jest to sformułowanie niepoprawne – albowiem w świetle dotychczasowego wyводу należy raczej posługiwać się pojęciem komercjalizacji rzeczowych produktów (półproduktów) wyjściowych działalności leśnej, w tym gospodarki leśnej. Należy mówić o komercjalizacji rzeczowych produktów (półproduktów) wyjściowych gospodarki leśnej, wytwarzanych w ramach modyfikacji naturalnych niematerialnych zewnętrznych funkcji lasu.

Z koncepcją odpłatności za rzeczowe produkty (półprodukty) wyjściowe gospodarki leśnej wiążą się niebezpieczeństwa, na które u zarania ww. procesu należy w sposób stanowczy zwrócić uwagę:

- 1) po pierwsze należy mieć na względzie, że istotą Lasów Państwowych jest wytwarzanie rzeczowych produktów (półproduktów) gospodarki leśnej przede wszystkim na warunkach nieodpłatnych, zaś próby ignorowania tej okoliczności poprzez bezkrytyczne uzależnienie możliwości poboru tych produktów lub półproduktów od określonej odpłatności ze strony beneficjentów mogą obrócić się przeciw sprawdzonym rozwiązaniom systemowym, dotyczącym współczesnej formy organizacyjno – prawnej prowadzenia w Polsce państwowej działalności leśnej pod firmą Lasów Państwowych - a to w związku upodobnieniem się na tej drodze Lasów

Państwowych do podmiotów prywatnych prowadzących gospodarkę leśną, legitymowanych m.in. prawem wprowadzenia zakazu wstępu do lasów (a szerszym ujęciu – uprawnionych do sprzedaży na zasadach komercyjnych każdego świadczenia, dokonywanego z wykorzystaniem należących do nich lasów),

- 2) po drugie należy mieć na względzie, że każdy przypadek wprowadzania odpłatności za możliwość pobrania nierzecowego produktu (półproduktu) gospodarki leśnej, będącego wynikiem modyfikacji naturalnych zewnętrznych funkcji lasu metodami gospodarki leśnej, powinien być w Lasach Państwowych poprzedzony dowodem na to, że:
 - a) następuje to w wyniku specjalnie opracowanego programu działań,
 - b) nie zubaża podaży produktów (półproduktów) gospodarki leśnej, pobieranych dotąd na warunkach nieodpłatnych,
 - c) nie upodabnia (a mówiąc wprost nie sprowadza) prowadzonej działalności do działalności, mającej swoje nazwy własne w Polskiej Klasyfikacji Działalności (usługi hotelarskie, usługi turystyczne, świadczenia w zakresie rehabilitacji) – ze wszystkimi tego następstwami (konieczność zaliczenia działalności do działalności zarobkowej, obowiązek wyłączenia gruntu leśnego z produkcji – itd.).

Można zatem stwierdzić, że :

- 1) przedmiotem niekomercyjnego udostępniania w wykonaniu obowiązków, ciężących na Skarbie Państwa, reprezentowanym przez Lasy Państwowe, mogą być produkty (półprodukty), powstające jako efekt modyfikowania metodami działalności leśnej, w tym metodami gospodarki leśnej, naturalnych zewnętrznych funkcji lasu - jeżeli nie są to produkty, podlegające zbywaniu komercyjnemu z mocy prawa,
- 2) jeżeli produkty wyjściowe gospodarki leśnej nie podlegają zbywaniu komercyjnemu z mocy prawa - odpłatność za produkty (półprodukty), powstające jako efekt modyfikowania metodami gospodarki leśnej naturalnych zewnętrznych funkcji lasu, powinna być uzasadniana przede wszystkim realizacją programów specjalnych przez Lasy Państwowe,
- 3) co do zasady odpłatność (na warunkach komercyjnych) powinna przysługiwać w każdym przypadku, w którym produkt wyjściowy powstaje w Lasach Państwowych w związku z modyfikacją naturalnych zewnętrznych funkcji lasu z zastosowaniem metod działalności leśnej, wykraczającej poza ramy gospodarki leśnej *sensu stricto* – chyba że powstanie danego produktu wiąże się z określoną pozafinansową korzyścią albo brak możliwości pobrania odpłatności wynika wprost z regulacji prawnych.

Na rozwinięcie zasługuje niewątpliwie teza, zawarta powyżej w pkt. 3. W tym celu można posłużyć się przykładem naturalnej zewnętrznej funkcji lasu współkształtowania ładu podmiotowego działalności. Jak podniesiono powyżej, obecnie ta naturalna funkcja zewnętrzna lasu występuje wyłącznie jako funkcja modyfikowana (nikt nie może „poprawnie” zawładnąć lasem jako dobrem niczym w celu pozyskania zasobów dla zorganizowania działalności, którą zamierza prowadzić, albowiem zasoby te nie stanowią obecnie dobra niczyjego).

Omawiana funkcja podlega modyfikacji w następstwie działalności, która wykracza poza gospodarkę leśną. W Lasach Państwowych jest to działalność rozwojowa lub/oraz w zakresie wspomagania władzy publicznej (była już o tym mowa).

W wyniku modyfikowania omawianej naturalnej zewnętrznej funkcji lasu (lasu jako dobra przydatnego do kształtowania ładu podmiotowego działalności) przy użyciu, prawidłowo stosowanych, metod gospodarowania nieruchomościami prawie zawsze następuje poprawa funkcjonalności Lasów Państwowych.

Następuje mianowicie (powinna następować) w szczególności:

- 1) poprawa relacji między lasami *sensu stricto* a lasami jako gruntami, związanymi z gospodarką leśną,
 - 2) poprawa relacji między lasami a nieruchomościami gruntowymi, nie będącymi lasami,
 - 3) poprawa przebiegu granicy polno – leśnej,
 - 4) dalsza racjonalizacja:
 - a) wyposażenia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych w majątkowe zasoby nieruchomości – m.in. poprzez:
 - wyzbycie się balastu nieruchomości nieprzydatnych do prowadzenia działalności leśnej,
 - nabycie nieruchomości potrzebnych do prowadzenia działalności leśnej
 - b) wykorzystania nieruchomości, na przykład poprzez:
 - obciążanie ich ograniczonymi prawami rzeczowymi lub prawami obligacyjnymi,
 - zniesienie współwłasności,
 - zniesienie obciążeń, związanych z roszczeniami, dotyczącymi nieruchomości,
 - 5) poprawa ochrony nieruchomości (na przykład przed szkodami),
 - 6) aktualizacja ewidencji oraz wyników określania wartości nieruchomości (kształtowanie się wartości nieruchomości jako element, służący ocenie działalności Lasów Państwowych)
- itd. , stosowanie do zakresu rzeczowego gospodarowania zasobami majątkowymi.

W omawianych przypadkach produktem wyjściowym działalności leśnej (działalności w zakresie gospodarowania nieruchomościami) jest poprawa funkcjonalności Lasów Państwowych, będąca sama w sobie korzyścią dla Lasów Państwowych (jest to przejaw działalności rozwojowej). Przy wyzbywaniu się przez Lasy Państwowe w imieniu Skarbu Państwa majątku nieruchomego mamy (co do zasady) do czynienia nie tylko z produktem wyjściowym, którego istotą jest poprawa funkcjonalności Lasów Państwowych. Powstaje bowiem także inny produkt wyjściowy działalności leśnej: usługa na rzecz różnych podmiotów w zakresie „zaopatrywania” ich w nieruchomości lub w możliwość korzystania z nieruchomości na podstawie praw rzeczowych lub praw obligacyjnych.

W niektórych przypadkach (sprzedaż, wynajmowanie, wdzierżawianie, oddawanie w użytkowanie) produkt, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, w wykonaniu przepisów prawa jest „udostępniany” na warunkach odpłatnych (choć należy pamiętać o tym, że środki pieniężne ze sprzedaży lasów i innych nieruchomości są przekazywane z mocy prawa do budżetu państwa), w innych przypadkach (przekazanie zarządu, oddanie nieodpłatne) – na warunkach nieodpłatnych.

Jeżeli odpłatność za ww. produkt nie ma mieć charakteru odpłatności komercyjnej, to uzasadnieniem formalno – prawnym dla tej niepełnej odpłatności (lub w ogóle dla braku odpłatności) może być niewątpliwie okoliczność uzyskiwania przez podmiot, będący wytwórcą tego produktu, korzyści, polegającej na poprawie swojej funkcjonalności.

Na przykład na mocy art. 38b. ustawy o lasach - Lasy Państwowe mogą, w drodze umowy zawartej pomiędzy Dyrektorem Generalnym Lasów Państwowych a Prezesem Agencji Nieruchomości Rolnych przekazywać nieodpłatnie Agencji Nieruchomości Rolnych lasy i grunty, na których nie jest możliwe prowadzenie racjonalnej gospodarki. Brak odpłatności jest tu niewątpliwie uzasadniony tym, że na drodze wyzbycia się nieruchomości nieprzydatnych do prowadzenia racjonalnej gospodarki – Lasy Państwowe poprawią swoją funkcjonalność poprzez racjonalizację stanu posiadania.

W ustawie o lasach zostały też jednak zawarte regulacje, zobowiązujące lub umożliwiające wyzbywanie się przez Lasy Państwowe majątku nieruchomego bez żadnej odpłatności oraz bez towarzyszącemu temu efektu w postaci poprawy funkcjonalności (np. przekazywanie nieruchomości, przeznaczonych na drogi krajowe).

Takie nieodpłatne przekazywanie lasów i innych gruntów nie można identyfikować jako przejawu prowadzenia gospodarki nieruchomościami w kształtowaniu funkcjonalności LP. Jest to niewątpliwie działalność leśna w zakresie wspomagania organów władzy publicznej oraz instytucji publicznych.

Zgodnie z art. 54 ustawy o lasach - Lasy Państwowe, z budżetu państwa, mają otrzymywać środki pieniężne dotacji celowych z przeznaczeniem na finansowanie zadań zleconych przez administrację rządową. Jest przy tym oczywiste, że administracja rządowa może Lasom Państwowym zlecać tylko takie zadania, które są związane z jej (administracji rządowej) obowiązkiem prawnym. Jeżeli na przykład zgodnie z art. 54 ustawy o lasach Lasy Państwowe mają otrzymywać środki dotacji na wykup lasów i gruntów do zalesień oraz ich rekultywację, a także na wykup innych gruntów w celu zachowania ich przyrodniczego charakteru – to oznacza to, że w określonych sytuacjach dokonywanie wykupu lasów, gruntów do zalesień czy gruntów, mających przyrodniczy charakter, stanowi obowiązek państwa, a dokładnie administracji rządowej jako zleciennodawcy. Dokonywanie przedmiotowych wykupów nie jest zatem przejawem gospodarowania nieruchomościami motywowanego jedynie kształtowaniem funkcjonalności Lasów Państwowych. Przeciwnie - jest to działalność w zakresie wspomagania przez Lasy Państwowe organów i instytucji administracji rządowej. Skoro na prowadzenie tej działalności Lasy Państwowe mają otrzymywać środki dotacji celowych, to *per analogiam* wspomaganie przez Lasy Państwowe budowy dróg krajowych (poprzez zaopatrywanie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w potrzebne lasy i grunty) powinno również wiązać się z określoną odpłatnością, realizowaną z budżetu państwa (odpłatnością, obejmującą choćby pokrycie kosztów procedowania administracyjnego – tak jak ma to miejsce w odniesieniu do organów i instytucji władzy i powinności publicznych). Tak jednak nie jest: z mocy prawa przekazywanie przez Lasy Państwowe nieruchomości na potrzeby budowy dróg krajowych ma odbywać się nieodpłatnie. Należy stwierdzić, że w przypadkach wielu innych regulacji prawnych, generujących obowiązek Lasów Państwowych wspomagania organów i instytucji władzy i powinności publicznych, wola prawodawcy rozstrzygnęła o braku odpłatności za te usługi (pomimo braku wyraźnego efektu poprawy funkcjonalności Lasów Państwowych). W tym przypadku mamy do czynienia z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu, prowadzoną metodami działalności leśnej, nie będącej gospodarką leśną.

Jak powyżej podniesiono, co do zasady produkty, związane z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji lasu w ramach gospodarki leśnej, udostępniane na warunkach niekomercyjnych, mają charakter nierzeczowy (niematerialny).

Wyjątkiem od tej zasady są świadczenia nierzeczowe Lasów Państwowych, prowadzące do nieodpłatnego zbioru płodów runa leśnego, w tym w połączeniu z poborem przez beneficjentów świadczeń wypoczynkowych (rekreacyjnych).

Na zakończenie warto podnieść, że co do zasady działalność podmiotowa jest (a przynajmniej powinna być) działalnością celową, zmierzającą do zaistnienia określonego stanu faktycznego lub prawnego, tj. zmierzającą do osiągnięcia określonego celu. Jeżeli skutek działalności w postaci produktu wyjściowego tej działalności lub w postaci wyodrębnionej części tego produktu jest zgodny z założonym celem działalności, wówczas należy mówić o

zgodności funkcji działalności z jej celem. Również w przypadku działania przedmiotowego (funkcjonowania) wytworów rąk ludzkich można mówić o: (1) funkcjach (skutkach) tego działania, (2) celu tego działania, jak również o (3) zgodności, niepełnej zgodności lub niezgodności funkcji działania z celem działania przedmiotowego wytworów rąk ludzkich. Natomiast w przypadku działania (funkcjonowania) zasobów naturalnych lansowanie poglądu, że atrybutem tego działania jest cel (że zasoby naturalne funkcjonują w celu zaistnienia określonego stanu faktycznego) polega na nieporozumieniu. Cel jest zjawiskiem świadomie kreowanym przez jednostki ludzkie (jest zjawiskiem antropogenicznym). Zasoby naturalne funkcjonują, a funkcjonowanie to doprowadza oczywiście do określonych skutków, które mogą okazywać się przydatne (korzystne) dla jednostek ludzkich.²⁸ .

5.6.4.

Realizacja pozaprodukcyjnych funkcji lasu a wspomaganie administracji publicznej w sferze dominium

Bez trudu można wykazać, że realizacja pozaprodukcyjnych funkcji lasu jako część składowa gospodarki leśnej w wielu przypadkach służy jednocześnie wspomaganie, w tym wyręczaniu organów władzy publicznej w wypełnianiu jej obowiązków w sferze dominium. Pierwszym z „brzegu” przykładem jest funkcja lasu, związana z regulowaniem stosunków wodnych w zlewni. Gdyby nie ta funkcja – na władzy publicznej spoczywałby obowiązek doprowadzenia do wybudowania bardzo wielu, bardzo kapitałochłonnych, także w zakresie ich utrzymywania w należyтым stanie, zbiorników retencyjnych, zapobiegających powstawaniu trudnych do oszacowania pod względem skutków społecznych i ekonomicznych wielkoobszarowych powodzi. W tym kontekście jest w pełni uprawnione twierdzenie, że działalność leśna, w tym przede wszystkim gospodarka leśna jako działalność gospodarcza – w tym zakresie, w jakim polega na realizacji większości pozaprodukcyjnych funkcji lasu, jest działalnością pozostającą w zintegrowaniu poziomym z inną działalnością wytwórczą w Lasach Państwowych (t. j. działalnością w zakresie wspomaganie, w tym wyręczania, administracji publicznej w wypełnianiu jej obowiązków w sferze dominium).

Jest okoliczność niebagatelna. Na przykład nie można nie brać jej pod uwagę przy ocenie konstytucyjności rozwiązań legislacyjnych, wprowadzonych pospieszną nowelizacją ustawy o lasach, dokonaną w roku 2014. Chodzi o nowelizację nakładającą na Lasy Państwowe ekstraordynaryjne świadczenia publiczne, podobne do podatku od wydobywania miedzi – t. j. podobne do świadczenia, które po niewielkim spadku cen na tę kopalinę już w tym roku odcisnęły niezwykle negatywne piętno na sytuacji ekonomicznej KGHM.

²⁸ problematyce pozaprodukcyjnych funkcji lasu poświęcono odrębne opracowanie w ramach „Wizji działań na rzecz rozwoju...” (Tom II, Część I, Dział IX)

